

ಕ್ರಿಯಾರ್ಥ ಶಿಕ್ಷಿಂಡಿ
ಕನ್ನಡ

HIGHER SECONDARY
KANNADA
OPTIONAL

ತರಗತಿ

XII

ಕೇರಳ ಸರಕಾರ
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ

ತಯಾರಿಸಿದವರ
ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಮಿತಿ (SCERT) ಕೇರಳ
2015

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ

ಜನಗಣ ಮನ ಅಧಿನಾಯಕ ಜಯಹೇ
ಭಾರತ ಭಾಗ್ಯ ವಿಧಾತಾ
ಪಂಚಾಬ ಸಿಂಧ ಗುಜರಾತ ಮರಾಠಾ
ದ್ರಾವಿಡ ಉತ್ತರ ವಂಗಾ
ವಿಂಧ್ಯ ಹಿಮಾಚಲ ಯಮುನಾ ಗಂಗಾ
ಉಚ್ಛರ ಜಲಧಿತರಂಗಾ
ತವಶಿಭ ನಾಮೇ ಜಾಗೇ
ತವಶಿಭ ಆಶ್ರಿತ ಮಾಗೇ
ಗಾಹೇ ತವ ಜಯ ಗಾಥಾ
ಜನಗಣ ಮಂಗಲದಾಯಕ ಜಯಹೇ
ಭಾರತ ಭಾಗ್ಯ ವಿಧಾತಾ
ಜಯಹೇ ಜಯಹೇ ಜಯಹೇ
ಜಯ ಜಯ ಜಯ ಜಯಹೇ

ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

ಭಾರತವು ನನ್ನ ದೇಶ. ಭಾರತೀಯರೆಲ್ಲರೂ ನನ್ನ ಸಹೋದರ, ಸಹೋದರಿಯರು.
ನಾನು ನನ್ನ ದೇಶವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಾಗಾಗೂ
ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ವಾದ ಪರಂಪರೆಗೆ ನಾನು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುತ್ತೇನೆ.
ನಾನು ನನ್ನ ತಂಡ, ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಗುರುಹಿರಿಯರನ್ನು ಗೌರವಿಸುತ್ತೇನೆ ಮತ್ತು
ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಸೌಜನ್ಯದಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತೇನೆ.
ನಾನು ನನ್ನ ದೇಶ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ನನ್ನ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಮುದಿಪಾಗಿದುತ್ತೇನೆ.
ಅವರ ಕ್ಷೇಮ ಮತ್ತು ಸಮೃದ್ಧಿಯಲ್ಲೇ ನನ್ನ ಆನಂದವಿದೆ.

Prepared by :

State Council of Educational Research and Training (SCERT)

Poojappura, Thiruvananthapuram 695012, Kerala

Website : www.scertkerala.gov.in

e-mail : scertkerala@gmail.com

Phone : 0471 - 2341883, Fax : 0471 - 2341869

First Edition : 2015

Typesetting : SCERT

Lay out : SCERT

Cover design : SCERT

Printed at : Centre for Advanced Printing and Training, Thiruvananthapuram-695013

© Department of Education, Government of Kerala

ಪ್ರೀತಿಯ ವಿದ್ಯಾಧಿಕಗಳೇ,

ಭಾಷೆಯೆಂದರೆ ಮಾತೆಯ ಮಮತೆಯ ಹಾಗೆ. ನಯ ವಿನಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸೇಳಿಯುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮಾತು ಕೃತಿಗಳು ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡುತ್ತವೆ ಅಲ್ಲವೇ? ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯು ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಬಸೆಯುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಾಗಿರುವ ನುಡಿಯ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡವು ಪರಂಪರೆಯಿಂದಲೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದಲೂ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಭಾಷೆಯಾಗಿದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಭಾಷೆಯ ಸಾಫನಮಾನವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಲಭಿಸಿದೆ. ಹೈಯರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ದ್ವಿತೀಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಐಚ್ಛಿಕ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವವರಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಈ ಪ್ರಸ್ತರಕದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮನಸೂರೆಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಹಳೆಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ, ಗದ್ಯ, ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ, ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ, ಉತ್ತರಕಥೆ, ತುಳುಸಾಹಿತ್ಯ, ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ, ನಾಟಕ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ಆಶಯಗಳನ್ನೂ ಭಾವನೆಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಗಳನ್ನೂ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಈ ಪಾಠಪ್ರಸ್ತರವು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಅಶ್ವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತಮ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಚಿಂತನೆಗಳು ನಿಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗಲಿ.

ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕ ಹಾರ್ಡ್‌ಕೆಗಳೊಂದಿಗೆ,

ಡಾ. ಎಸ್. ರವೀಂದ್ರನ್ ನಾಯರ್

ನಿದೇಂಶಕರು

ಎಸ್.ಸಿ.ಇ.ಆರ್.ಎಂ., ಕೇರಳ

TEXTBOOK DEVELOPMENT TEAM

KANNADA - OPTIONAL

STANDARD XII

Participants

Harisha N., HSST Kannada, HHSIB Swamiji's HSS Edneer, Kasaragod.

Prakasha N. HSST (Jr) Kannada, GFHSS Bekal.

Saraswathi Prasanna P.N., HSST Kannada, SSHSS Katukukke.

Vishwanatha O., HSST (Jr) Kannada, GHSS Udma.

Latha B., HSST (Jr) Kannada, GHSS Edneer.

Prakash M., HSST (Jr) Kannada, GHSS Bangramanjeshwara.

Ganesha P.S., HSST (Jr) Kannada, Sri Annapoorneshwari HSS Agalpady.

Lalitha N.R., HSST (Jr) Kannada, Navajeevana HSS Peradala.

Experts

Dr. M. Rama, Prof. (Rtd.) Kerala University, Thiruvananthapuram.

Dr. Srikrishna Bhat P., Prof. (Rtd.) Govt. College, Kasaragod.

Dr. Subrahmanya Bhat, Principal (Rtd.), GPM Govt. College, Manjeshwara

Dr. Kamalaksha K., Course Director, School of Indian Languages, Kannur University

Dr. Maheshwari U., Prof. (Rtd.), Kannada, Govt. College, Kasaragod.

Shreenatha A., Prof. (Rtd.), Govt. College, Kasaragod.

Dr. Radhakrishna Belluru, Asst. Prof., Govt. College, Kasaragod.

.

Artist

Dinesh Holla, Mangaluru.

Academic Co-ordinator

Dr. Faisal Mavulladathil, Research Officer, SCERT, Thiruvananthapuram.

ರಾಜ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಖೋಧನೆ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಮಿತಿ (SCERT) ಕೇರಳ

ವಿದ್ಯಾಭವನ, ಪೂಜಪ್ಪರ, ತಿರುವನಂತಪುರಂ 695012

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ

7-28

1. ಹಳೆಗನ್ನಡ ನುಡಿಬೆಡಗು

- ಸಲಿಸುವೆಂ ನೂರುವರಂ – ಪಂಪ
- ಶ್ರೀಮತಿ ಸ್ವಯಂವರ – ಮುದ್ದಣ

2. ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಸೌರಭ

- ಇಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರ – ಹರಿಹರ
- ಧರೆಮೆಚ್ಚೆದಣ್ಣ ಸೋದರರ ಕಾಳಗಕೆ – ರತ್ನಕರವರ್ಣ
- ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವರುಂಟೆ ವಿಧಿಕೃತವನು – ಲಕ್ಷ್ಮಿತ್ರ

3. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಗದ್ಯವಿಹಾರ

67-110

- ಕಾಡಿಗೆ ಹೊದ್ದಿಸಿದ ಮಂಜಿನ ಪರದೆ – ಜಿ.ಪಿ. ಬಸವರಾಜು
- ಹರಳುಗಟ್ಟಿದ ಬಗೆ – ಡಾ. ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನ
- ಇಡ್ಲಿಯ ಇತಿಹಾಸ – ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟ
- ಪ್ರಾಚೀನ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ – ಡಾ. ಪಿ. ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯ
- ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ – ಸಂಗ್ರಹ

4. ನಾಟಕರಂಗ

111-160

- ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ
- ಮಂಥರಾ – ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶ ಮೂರ್ತಿ

ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನ

ಭಾಗ IV(ಕ)

ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು

- 51ಕ. ಮೂಲಭೂತ ಕರ್ತವ್ಯಗಳು – ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳು ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪೌರನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ.
- (ಕ) ಸಂವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು, ಅದರ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥಿಗಳನ್ನು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಧಾರ್ಜ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು.
- (ಇ) ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸ್ವಾತಿತ್ವದಾಯಕವಾದ ಉದಾತ್ತ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅನುಸರಿಸುವುದು.
- (ಒ) ಭಾರತದ ಸಾರ್ವಭೌಮತೀಯನ್ನು, ಏಕತೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಅಖಂಡತೀಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯವುದು ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು.
- (ಓ) ದೇಶವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಕರೆ ಬಂದಾಗ, ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು.
- (ಔ) ಧಾರ್ಮಿಕ, ಭಾಷಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀರಿಕ ಅಥವಾ ಜಾತಿ ಪಂಗಡಗಳ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿಂದ ಅತೀತವಾಗಿ ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮಾನ ಭಾರ್ತ್ಯತ್ವದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು, ಶ್ರೀಯರ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಕುಂದುಂಟುಮಾಡುವ ಅಚರಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವುದು.
- (ಎ) ನಮ್ಮ ಸಮೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಕಾಪಾಡುವುದು.
- (ಏ) ಅರಣ್ಯಗಳು, ಸರೋವರಗಳು, ನದಿಗಳು ಮತ್ತು ವನ್ಯಜೀವಿಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಸ್ನೇಹಿತ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡುವುದು, ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅನುಕಂಪ ತೋರಿಸುವುದು.
- (ಝ) ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಭಾವ, ಮಾನವೀಯತೆ, ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರණಾ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು.
- (ರು) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೌತನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು.
- (ಇ) ರಾಷ್ಟ್ರವು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಧನೆ ಮತ್ತು ಸಿದ್ಧಿಯ ಜೈನತ್ಯಕ್ಕೆ ತಲುಪಲು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುವುದು.
- (ಉ) ಆರು ಮತ್ತು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ನಡುವಳಿ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೋ, ತನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಾಲಕರಿಗೋ, ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ಹೆತ್ತವರೋ ರಕ್ಷಕರೋ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಸಕ್ಕಿರುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ವರ್ಷದಿಸುವುದು.

ಹಳೆಗನ್ನಡ ಶಾಸಕಿಚಿಡಣ

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದ ಹಳೆಗನ್ನಡ, ಹಳೆಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ಹೊಸಗನ್ನಡ ಎಂದು ನಾಲ್ಕು ಅವಸ್ಥಾಭೇದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಪ್ಪಣಿಲ್ಲಿ ಆರಂಭದಿಂದ ಉನ್ನೇ ಶತಮಾನದ ವರೆಗಿನದನ್ನು ಪೂರ್ವದ ಹಳೆಗನ್ನಡ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೮ ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದ ವರೆಗಿನ ಕನ್ನಡಭಾಷಾ ರೂಪವನ್ನು ಹಳೆಗನ್ನಡವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಷ್ಟವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿವೆ. ೧೦ನೇ ಶತಮಾನವು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸುಖಾಂತರ ಯುಗವೆಂದು ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದಿದೆ. ರತ್ನತ್ರಯರು ಎಂಬ ಹೆಸರಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದ ಪಂಪ, ಪೋನ್ನ, ರನ್ನ ಎಂಬಿವರು ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಲೌಕಿಕ ಹಾಗೂ ಆಗಮಿಕ ಎಂಬ ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಮಾಡಿ ಹಳೆಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೋಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಚಂಪೂ ಕೃತಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಂದಿವೆ.

ಈ ಕಾಲದ ಇತರ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯರು ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಉಪಲಭ್ಯ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥವಾದ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಚಾವುಂಡರಾಯ, ಇಬ್ಬರು ನಾಗವಮರು, ನಯಸೇನ ಮುಂತಾದವರು ಇತರ ಪ್ರಮುಖ ಕವಿಗಳು.

ಹತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಹಳೆಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪಂಪನ ‘ವಿಕ್ರಮಾಜುನ ವಿಜಯ’ದಿಂದ ಆಯ್ದು ಭಾಗವೊಂದನ್ನು ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹಿರಿಯರಿಗೆ, ಯೋಗ್ಯರಿಗೆ ಗೌರವ ನೀಡಬೇಕು, ಅಹಂಕಾರದ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ನಮ್ಮನ್ನೇ ನಾಶಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಶ ಇದರಲ್ಲಿದೆ.

೧೮ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಗೆ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿದ್ದವ ಕವಿ ಮುದ್ದಣ. ಆದರೂ ಈ ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗದ್ಯಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದು ಅಶ್ವಯು ಮುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ಕೃತಿಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನ ‘ಅಧ್ಯತ ರಾಮಾಯಣ’ ಗದ್ಯಕೃತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಿದ ಭಾಗವೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲಕ ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳ ಕೃತಿಕಾರರಿಂದ ಹಳೆಗನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಕೃತಿಗಳ ಪರಿಚಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಕರ್ತಿಕಾ ಸಾಧನೆಗಳು

- ವರ್ಷಿಗನ—ಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಚೆಂಪ್ರಾ ಹಾಗೂ ಗದ್ಯವನು— ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ಆಶಯಗಳನು— ಸೂಕ್ತ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವರು.
- ವರ್ಷಿಗನ—ಡ ಕಾವ್ಯ ಭಾಗಗಳನು— ಸ್ವರಭಾರತ್ಯಕವಾಗಿ, ಸ್ಥಳವಾಗಿ ವಾಚನಮಾಡುವರು.
- ವರ್ಷಿಗನ—ಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನು— ಓದಿ ಆಸ್ತಾದನ ತಿಪ್ಪಣಿ, ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳನು— ಬರೆಯಲು ಸಮರ್ಪಣರಾಗುವರು.
- ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳನು— ಅರ್ಥಸ್ವಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನು— ಸ್ವಜನಾತ್ಮಕ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವರು.
- ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ವ್ಯಾಕರಣ, ಭಂದಸ್ಸು, ಅಲಂಕಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನು— ಗುರುತಿಸಿ ಸೂಕ್ತ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು.
- ಗಾದೆ, ಒಗಟು, ನಾಳು—ಡಿ, ನುಡಿಗಟ್ಟಿಗಳ ಮೌಲ್ಯಗಳನು— ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸೂಕ್ತ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವರು.

ನ್ನಾನ್ನಾವೆಂ ಘರರಂ

ಪಂಪ

ಉತ್ತಮ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ‘ಸಹನೆ’ ಎಂಬುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಹಿರಿಯರನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ, ಅವರ ಮಾತನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ನಡೆಯುವುದು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವೋಲ್ಯುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ‘ಅಹಂ’ ಎಂಬುದು ಮಿತಿಯನ್ನು ಮೀರಿದಾಗ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ದಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯ. ಧರ್ಮವು ಅಥರ್ವವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಮಾತು ನಮ್ಮ ಪುರಾಣಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ದೃವೀಕರಿಸಿಯ ಎದುರು ಅಸುರಶಕ್ತಿಯು ಜಯ ಸಾಧಿಸಿದುದನ್ನು ನಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ರಾಜಸೂಯಯಾಗದ ಕೇಳಿಸಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಯನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಆರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಅಫ್ಯಾವನನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಿಶುಪಾಲನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಾಗಿ ನಿಂದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಸಹನೆಯನ್ನು ಕೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಿದೆ ಶಿಶುಪಾಲನ ತಾಯಿಗೆ ತಾನು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿನಂತೆ ನೂರು ತಪ್ಪುಗಳಾಗುವವರೆಗೂ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಶಿಶುಪಾಲನು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ನಿಂದನೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದು ನೂರಿರ ಮಿತಿಯನ್ನು ಮೀರಿದಾಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ತನಗೆ ಅಫ್ಯಾ ನೀಡಿದ ತಟ್ಟೆಯಿಂದಲೇ ವಧಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಕಥಾ ಸಂದರ್ಭ

ಪಾಂಡವರು ರಾಜಸೂಯ ಯಾಗವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ವೈಭವದಿಂದ ನಡೆದ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಯನು ತನ್ನ ಅಪಾರವಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸಕಲರಿಗೂ ದಾನಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದಿನ ಪ್ರಸಂಗವು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

ವ॥ ಅಂತು ನಿಜ ಧರ್ಮಜ್ಞತ್ವ ಭಾಮರ ಸಿಂಹಾಸನಾದಿ ರಾಜಭಿಷ್ಯಂಗಳು ಐಯಿ ಸವಂಸ್ವಮೆಲ್ಲಮಂ ದಕ್ಷಿಣೀಗೊಟ್ಟಿ ವ್ಯಾಸ ಗಾಂಗೇಯ ವಿದುರ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ದ್ರೋಣಾಶ್ವತಾಮ ಕೃಪ ಕುಲವೈದ್ವರುಮಂ ದುಯೋಽಧನ ದುಶ್ಯಾಸನ ಕಣಂ ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿಗಳುಮನವರವರ ದಾನಸನಾಂನಾದಿಗಳೊಳಂ ಸಂತಸಂಬಂಧಿಸಿ ಧರ್ಮಪ್ರತ್ರಂ ಪೇತ್ರಿ ಮೀರ್ ಸಭೀಯೋಽಗ್ರಪೂರ್ಜಿಗಾರ್ ತಕ್ಷಿರೆನೆ ಗಾಂಗೇಯನಿಂತೆಂದಂ –

ಬಲಿಯಂ ಕಟ್ಟಿದನಾವನೀ ಧರಣಿಯಂ ವಿಕ್ರಾಂತದಿಂದಂ ರಸಾ |
 ತಲದಿಂದೆತ್ತಿದನಾವನಂದು ನರಸಿಂಹಾಕಾರದಿಂ ದೈತ್ಯನಂ ||
 ಜಲದಿಂ ಸೀಳ್ವವನಾವನಭ್ರಿಮಧನ ಪ್ರಾರಂಭದೊಳ್ಳೋ ಮಂದರಾ |
 ಜಲಮಂ ತಂದವನಾವನಾತನೆ ವಲಂ ತಕ್ಷಂ ಪೆಟಿರ್ ತಕ್ಷರೇ ||

೮

ವ|| ಎಂದು ತನ್ನ ಮನದೊಳಬೆಳ್ಳಿತ್ತಿದಂತೆ ನುಡಿದ ಗಾಂಗೇಯನ ಮಾತಂ
 ಮನದೆಗೊಂಡು ಯಮನಂದನನಾನಂದಂಬಿರಸಂತೆಗಿಯ್ಯನೆಂದು ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ
 ಗಷ್ಟ್ಯಂ ಮೆತ್ತಿದಾಗಳ್ -

ಕ|| ಮುಳಿದು ಶಿಶುಪಾಲನಾ ಸಭೆ |
 ಯೋಳಗೆ ಮಹಾಪ್ರಭಯ ಜಳಧಿನಾದದಿನಿರದು ||
 ಜ್ಞಳಿಸಿ ನುಡಿದಂ ತೆ ಕಳೆ ಕಳೆ |
 ಹರಿಗಿತ್ತಿದನಷ್ಟ್ಯಂ ದಷ್ಟ್ಯಂ ಧರ್ಮಸುತ್ತಾ ||

೯

ಮನದೊಲವರಮುಳ್ಳಿಡೆ ಕುಡು |
 ಮನೆಯೋಳ್ ಹರಿಗಗ್ರಪೂಜೆಯಂ ಯಜ್ಞದೊಳೀ ||
 ಮನುಜಾಧೀಶ್ವರ ಸಭೆಯೋಳ್ |
 ನೆನೆಯಲುಮಾಗದು ದುರಾತ್ಮನಂ ಚೆಸಗೊಳ್ಳು ||

೧೦

ಅಳವಜ್ಞಿಯದೆಗ್ಗು ಬಳವಳ |
 ಬಳೆವಿನೆಗಂ ಪಚ್ಚ ಪಸಿಯ ತುಱುಕಾಜಂಗ ||
 ಗ್ರಳಿಕೆಯನೆ ಮಾಡಿ ನೀನುಂ |
 ಪಣ್ಯಾಯಂ ಕಟ್ಟಿದೆಯೋ ಭೂಪರಿನಿಬರ ಕೊರಲೊಳ್ಳೋ ||

೧೧

ದೇವರನಡಿಗೆಜಗಿಸಿ ಸಕೆ |
 ಜಾವನಿತಳದದಟರಂ ಪಡಲ್ಪಾಡಿಸಿದ ಶೌ ||
 ಯಾಂವಷ್ಟಂಭದೊಳಾನಿರೆ |
 ಗೋವಳಿಗಂಗಗ್ರಪೂಜೆಯಂ ನೀನ್ ಕುಡುವಾ ||

೧೨

ಸಮಕಟ್ಟಜ್ಞಿಯದೆ ಹರಿಗ |
 ಷ್ಟ್ಯಂ ಮೆತ್ತಿನಿಂದಿದ್ವ ಯಜ್ಞಮದು ಮೊದಲೊಳ್ಳೋ ತಾ ||
 ನಮದು ಮಮದಿರದೆ ತಣಿಯುಂ |
 ದಮದ್ವಂ ಗೋಮೂತ್ರದಿಂದೆ ಬಾಯೂಸಿದವೋಲ್ ||

೧೩

ಕುಡವೇಬ್ರಿನ ಕುಡುವನ ಕುಡೆ ।
 ಪಡೆವನ ಪೆಂಪೇಂ ನೆಗಟ್ಟಿಪಡೆಗುಮೊ ಪೇಟ್ಟಿಂ ॥
 ಕುಡವೇಬ್ರಿಮು ಕುಡುವಣ್ಣಂ ।
 ಕುಡುಗೆಮು ಕುಡೆ ಕೋಳ್ಳು ಕಲಿಯನಜ್ಞಿಯಲ್ಲುಕ್ಕುಂ ॥

೨

ವಾ ಎಂದನಿತಿಹೊಳ್ಳೊ ಮಾಣದೆ ಗೀವಾಂಜಾರಿಯಸುರಾರಿಯನಿಂತೆಂದಂ ॥

ಮನೆ ನಿನಗೆ ನಂದಗೋಪಾ ।
 ಲನ ಮನೆ ತುಳುಗಾತಿಕ ನಿನಗೆ ಮನೆವೆಂಡತಿ ಪ ॥
 ಚ್ಚನೆ ಪಸಿಯ ಗೋವನ್ನೆ ಕರ ।
 ಮನಯದೆ ನಿನ್ನಳಿಗಳವನಜ್ಞಿಯದೆ ನೆಗಟ್ಟೆ ॥

೩

ಮುರನಡಸಿ ಹಿಡಿದು ಕಟ್ಟಿದ ।
 ಪರಿಭವಮಂ ಮಣಿದೆ ನಿನ್ನ ಪಡಗೆಯ್ಯಟ್ಟಂ ॥
 ಶರದಿಂ ಬಿಡಿಸಿದನಲ್ಲನೆ ।
 ಸರಿತ್ಸುತಂ ಬನ್ನವಿನ್ನವೆಂಬುಪುಮೊಳವೇ ॥

೪

ದನುಜಾಂತಕನೆಂಬೀ ನಿ ।
 ನ್ನ ನಚ್ಚುವ್ವೋದಂಕಮೆಲವ್ವೊ ಮುನ್ನನ್ನನ್ನಂ ॥
 ದನುಜಂ ಪ್ರಟ್ಟದೆ ಸಂದುದು ।
 ನಿನಗೇ ಪೆಸರೆನ್ನ ಮುಂದೆಯುಂ ಸಂದಪ್ಪದೇ ॥ ೧೦

ಅನಿದರ್ಶ ಸಭೆಯೊಳಫ್ರ್ಯಾಮ ।
 ನಾನಲ್ಯಾಟಿಂಧ ನಿನ್ನ ಬಿಸುನೆತ್ತರನಿಂ ॥
 ತೀ ನೆರವಿ ನೋಡೆ ಕುಡಿಯದೊ ।
 ದೇನೋ ಶಿಶುಪಾಲನೆಂಬ ಪೆಸರೆಸೆದಪ್ಪದೇ ॥ ೧೧

ಮೀನಾವೆ ಪಂದಿಯೆಂದೆನಿ ।
 ತಾನುಂ ತೆಜನಾಗಿ ಡೋಂಬ ವಿದ್ದೆಯನಾಡಲ್ರೊ ॥
 ನೀನಜ್ಞಿವೆಯುಉದಿದಿಚೆದೊ ।
 ದಾನಜ್ಞಿವೆಂ ನಿನ್ನನಿಲ್ಲಿ ದೆಸೆವಲಿಗೆಯ್ಯಲ್ರೊ ॥ ೧೨

ಅಜ್ಞಾಯದಿದಂ ಮಾಡಿದನೇ |
ನ್ಯಾಜ್ಞಾಯಮಿಕೆಗೆ ಸೈರಿಸೆಂದು ನೀನ್ ಸಭೆಯೋಳ್ ಕಾ ||
ಲ್ರೆಜಿಗೆಜಗು ಶೊಲ್ಲಿನೆಂದೆದೆ |
ತೆಜ್ಜೆವಿನೆಗಂ ಹರಿಯ ನೆಜಿನನಸುರಂ ನುಡಿದಂ || ೧೬

ವ|| ಅಗಳ್ ಸಭಾಸದರೆಲ್ಲಮೇಪೆಮಿಡುಕದೆ ಪಂದೆಯಂ ಪಾವಡದರ್ವೋಲುಸಿರದಿರೆ
ನಾರಾಯಣಂ ಶಿಶುಪಾಲನನಿಂತೆಂದಂ

ನಿನ್ನಾಯ ತಾಯ್ ಸಾತ್ಸತಿಯುಂ |
ನಿನ್ನಂ ತಂದೆನ್ನ ತೊಡೆಯಮೇಲೀಲ್ಯೋಪ್ಪುವುದುಂ ||
ನಿನ್ನ ಲಲಾಟದ ಕಣ್ಣಿದು |
ಮುನ್ನಮೇ ಕಿಡೆ ನಿನ್ನ ಮೃತ್ಯುವೆನ್ನಯ ಕೆಯೋಳ್ || ೧೭

ನೆಜ್ಜೆದುದನಜ್ಜೋದೀ ಕೆಜ್ಜೋಯವ |
ನಜ್ಜಾಯದೆ ಕಿಡೆ ನುಡಿದನಪ್ಪೋಡಂ ನೂಜಿವರಂ ||
ನೆಜ್ಜೆ ಸಲಿಸುಪುದೆಂದುದನಾಂ |
ಮಜ್ಜಾವೆನೆ ಬಂಹ್ ಬಯ್ಯ ಸಲಿಸುವೆಂ ನೂಜಿವರಂ || ೧೮

ಮುನಿಯಲೆನಗಾಗ ಗಾಂಗೇ |
ಯನಿದರ್ದನಿದರ್ದಂ ಘಟೋಽಧ್ವವಂ ನೆಗಟ್ಟಿ ಷ್ಟಫಾ ||
ತನಯರುಮಿದರ್ ದುಯೋಽ |
ಧನನಿದರ್ದಂ ಕೇಳಿ ಪೇಟಿಪ್ಪಾ ಬಲ್ಲವರುಂ || ೧೯

ಎನೆಯನೆ ಭಾಯ್ಯಂ ಬಂದನೆ |
ತನಿತುಮನಮರಾರಿ ಬಯ್ಯ ಸೈರಿಸಿ ನೂಜ್ಜೆಂ ||
ಬನಿತುವರಂ ಮನ್ನಿಸಿ ನಸು |
ಕನಿಸದೆ ಮಿಗೆ ಕನಿಸಿ ದಿತಿಜಕುಳದವದಹನಂ || ೨೦

ಮುಳೆದು ತನಗಘ್ಯಾದಮೆತ್ತಿದ |
ತಳಿಗೆಯೋಳಿಡೆ ತಿಜ್ಜೆದ ತೆಜದೆ ತಲೆ ಪಣ್ಣಾಗಳ್ ||
ಕಳಕಳಿಸಿ ನಗುತುಮಿದುದು |
ತಳಿಗೆಯ ಮೇಲಸುರನದಟಿದೇನಕ್ಕರಿಯೋ || ೨೧

ಪಂಪ

ಪಂಪ ವುಹಾಕವಿಯು ‘ಕನ್ನಡದ ಆದಿಕವಿ’ ಎಂಬ ಬಿರುದಿಗೆ ಪಾತ್ರನಾದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತ ಕ್ರಿ.ತ. ೯೦೭ರಲ್ಲಿ ಅಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ವೆಂಗಿಮಂಡಲದ ವೆಂಗಿಪಟ್ಟಿವಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು. ಭೀಮಪಯ್ಯ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಣಬ್ಜಿ ಇವನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರು, ದೇವೇಂದ್ರ ಮುನಿಗಳು ಗುರುಗಳು, ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಾಮಂತ ದೋರೆ ಎರಡನೆಯ ಅರಿಕೇಸರಿ ಇವನ ಆಶ್ರಯದಾತ. ಕವಿತಾಗುಣಾಂವ, ಸಂಸಾರ-ಸಾರೋದಯ, ಸರಸ್ವತಿ ಮಣಿಹಾರ ಎಂಬಿವುಗಳು ಪಂಪನ ಬಿರುದುಗಳಾಗಿವೆ.

ಪಂಪನು ಕಲಿಯೂ ಹೌದು, ಕವಿಯೂ ಹೌದು. ಆದಿಪುರಾಣ ಮತ್ತು ವಿಕ್ರಮಾಜುನ ವಿಜಯ ಅಥವಾ ಹಂಪಭಾರತ ಎಂಬಿವುಗಳು ಇವನು ಬರೆದ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇವೆರಡೂ ಕನ್ನಡದ ಶ್ರೀಷ್ಟ ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಜಿನಸೇನಾಚಾರ್ಯರ ಮಹಾಪುರಾಣ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಸರ ಮಹಾಭಾರತ ಕೃತಿಗಳು ಆಕರ್ಷಣಾಗಿವೆ.

ಪದವಿಂಗಡಣೆ

ರಾಜಬಿಷ್ಯಂಗಕುಲ್ಯಾಯೆ – ರಾಜಬಿಷ್ಯಂಗಳ್ + ಉಲ್ಯಾಯೆ

ಶಕ್ನಿಗಳುಮನವರವರ – ಶಕ್ನಿಗಳುಮನ್ + ಅವರ + ಅವರ

ಸನ್ಯಾಸಾದಿಗಳೊಳಂ – ಸನ್ಯಾಸ + ಆದಿಗಳೊಳಂ

ಸಭೆಯೊಳಗ್ರಂಪೂಜೆಗಾರ್ – ಸಭೆಯೊಳ್ + ಅಗ್ರಂಪೂಜೆಗೆ + ಆರ್

ರಷಾತಲದಿಂದೆತ್ತಿದನಾವನಂದು – ರಷಾತಲದಿಂದೆ + ಎತ್ತಿದನ್ + ಅವನ್ + ಅಂದು

ಸೀಳ್ವವನಾವನಭ್ರಿಮಧನ – ಸೀಳ್ವವನ್ + ಆವನ್ + ಅಭ್ರಿಮಧನ

ಯಮನಂದನನಾನಂದಂಬೆರಸಂತೆಗೆಯ್ಯೆನ್ – ಯಮನಂದನನ್ + ಆನಂದಂ + ಬೆರಸಿ
+ ಅಂತೆಗೆಯ್ಯೆನ್

ಹರಿಗೆತ್ತಿದನಫ್ಯುದಫ್ಯುಕಮಂ – ಹರಿಗೆ + ಎತ್ತಿದ + ಅನಫ್ಯುದ + ಅಫ್ಯುಕಮಂ

ಮನದೊಲವರಮುಕ್ಕೊಡೆ – ಮನದೆ + ಒಲವರಂ + ಉಕ್ಕೊಡೆ

ದೇವರನಡಿಗೆಜಿಗಿಸಿ – ದೇವರನ್ + ಅಡಿಗೆ + ಎಜಿಗಿಸಿ

ಸಕಳಾವನಿತಳದದಟರಂ – ಸಕಳ + ಅವನಿತಳದ + ಅದಟರಂ

ಶೌಯಾದವಷ್ಟಂಭದೊಳಾನಿರೆ – ಶೌಯಾ + ಅವಷ್ಟಂಭದೊಳ್ + ಆನ್ + ಇರೆ

ತಾನಮದುರಮಮದಿರದೆ – ತಾನ್ + ಅಮದುರಂ + ಅಮದುರ + ಇರದೆ

ಕಲಿಯನಣೀಯಲ್ಕುಸ್ತಂ – ಕಲಿಯನ್ + ಅಣೀಯಲ್ಕೆ + ಅಸ್ತಂ

ಗೀವಾಣಾರಿಯಸುರಾರಿಯನೀಂತೆಂದಂ – ಗೀವಾಣಣ + ಅರಿ + ಅಸುರಾರಿಯನ್ +
ಇಂತು + ಎಂದಂ

ನಿನ್ನಳವಿಗಳವನಣೀಯದೆ – ನಿನ್ನ + ಅಳವಿಗೆ + ಅಳವನ್ + ಅಣೀಯದೆ

ಬನ್ನೆವಿನ್ನೆಂಬುಪೊಳವೇ – ಬನ್ನಂ + ಇನ್ನಂ + ಎಂಬುವುಂ + ಒಳವೇ
ನಚ್ಚೆವೋದಂಕಮೀಲವೋ – ನಚ್ಚೆವೋದ + ಅಂಕಂ + ಎಲವೋ
ಸಭೆಯೋಳಫ್ರ್ಯಾಟ್‌ಮನಾನಲ್ತಾಟಿಸಿದ – ಸಭೆಯೋಳ್ + ಅಫ್ರ್ಯಾಟ್‌ಮನ್ + ಅನಲ್ತ್ +
ಅಟಿಸಿದ
ನೀನಱ್‌ವೆಯುಜದಿದಿಚೆಂದೊಡಾನಱ್‌ವೆಂ – ನೀನ್ + ಅಱ್‌ವೆ + ಉಣದೆ +
ಇದಿಚೆಂದೊಡೆ + ಆನ್ + ಅಱ್‌ವೆಂ
ಪಾವದದವೋಲುಸಿರದಿರೆ – ಪಾವು + ಅಡದದವೋಲ್ + ಉಸಿರದೆ + ಇರೆ
ಬಾಯ್ಲ್ಸು – ಬಾಯ್ಲ್ + ಪ್ರೂಸು
ಸಲಿಸುವೆಂದುದನಾಂ – ಸಲಿಸುವುದು + ಎಂದುದನ್ + ಆಂ
ಬಂದನಿತಿನಿತಮನಮರಾರಿ – ಬಂದ + ಅನಿತು + ಅನಿತಮನ್ + ಅಮರಾರಿ
ಮೇಲಸುರನದಟಿದೇನಚ್ಚರಿಯೋ – ಮೇಲ್ + ಅಸುರನ + ಅದಟು + ಇದು + ಏನ್ +
ಅಚ್ಚರಿಯೋ

ಪದಗಳ ಅಥವಾ

ಧವಳಚ್ಚತ್ರ – ಬೆಳೆಗ್ಗಡೆ, ರಾಜಚಿಕ್ಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ತಕ್ಕರ್ – ಯೋಗ್ಗರು, ಅಹಸರು.
ಅಗ್ರಪೂಜೆ – ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಶೈಷ್ವನಾದವನಿಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗಂತ ಮೊದಲು ಮಾಡುವ ಸತ್ಯಾರ,
ಪ್ರಥಮ ಸನ್ಯಾಸ. ವಿಕೂರ್ತ – ಪರಾಕ್ರಮ. ರಸಾತಲ – ಅಧೋಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು.
ಅಚಲ – ಪವತ, ಚಲಿಸದೆ ಇರುವುದು. ಪೆಱರ್ – ಅನ್ನರು, ಬೇರೆಯವರು.
ಅಫ್ರ್ಯಾಟ್ – ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಜ್ಞರಿಗೂ ಕೈತೊಳಿಯಲು ಕೊಡುವ ನೀರು. ಜಜಧಿನಾದ
– ಸಮುದ್ರಫೋಷ, ಸಮುದ್ರದ ಅಭ್ಯರದ ಧ್ವನಿ. ಉಚ್ಚಳಿಸಿ – ಮೇಲಕ್ಕೆ ನೆಗೆದು. ಅನಫ್ರ್ಯಾಟ್
– ಅಮೂಲ್ಯವಾದ. ತೆ – ಚಿಃ (ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಿರಸ್ಯಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ವಿಶಿಷ್ಟ
ಪ್ರಯೋಗ). ಕಳೆ ಕಳೆ – ತೆಗೆತೆಗೆ, ಬಿಸಾಕು. ಒಲವರ – ಪ್ರೀತಿ. ಕುಡುವ – ಕೊಡುವ.
ಬಿಸಗೊಳ್ಳು – ಕೇಳು. ಎಗ್ಗು – ದಡ್ಡತನ. ಅಳವು- ಪ್ರಮಾಣ. ಬಳವಳ – ಅತಿಶಯ,
ಬಳೆವಿನಗಂ – ಬೆಳೆಯತ್ತಿರಲು. ತುಳುಕಾರ – ದನಕಾಯುವವ, ಗೋವಳಿಗ. ಇನಿಬರು
– ಇಪ್ಪು ಮಂದಿ. ಪಣ್ಣಿ- ನಿಂದೆ, ಹಳಿ. ಅದಟ – ಪರಾಕ್ರಮಿ. ಪದಲ್ಪದಿಸು –
ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಬೀಳಿಸು. ಅವಷ್ಟಂಭ – ನೆಲೆ, ಆಶ್ರಯ. ಸಮಕಟ್ಟು – ಸರಿಯಾದ
ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಅಮದಂ – ಅಮೃತವನ್ನು. ತಣೆಯು – ತೃಪ್ತಿಯಾಗು. ಬಾಯ್ಲ್ಸು –
ಬಾಯುಯನ್ನು ಬರಸು, ಬಾಯು ಮುಕ್ಕಳಿಸು. ಪೆಂಪು – ಹಿರಿಮೆ. ನೆಗಲ್ತ್ತಿ – ಕೇತಿಂ,
ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ. ಕುಡುಗೆಮು – ಕೊಡಲಿ. ಮಾಟು – ಬಿಡು. ಗೀವಾಣ – ದೇವತೆ. ಸರಿತ್ತೊ –
ನದಿ. ಕರಂ – ವಿಶೇಷವಾಗಿ. ಅನಯದೆ – ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ, ಮೋಸದಿಂದ. ಪರಿಭವ –
ಅವಮಾನ. ಸರಿತ್ತುತ್ತಂ – ನದಿಯ ಮಗ, ಭೀಷ್ಣು. ಬನ್ನಂ – ಭಂಗ, ಕಷ್ಟ. ನಚ್ಚೆ –

ನಂಬು. ಅಂಕಂ – ಹೆಸರು, ನಾಮ. ಅಟಿಸು – ಬಯಸು, ಆಶಿಸು. ಎಸೆ – ಶೋಭಿಸು, ಪ್ರಕಾಶಿಸು. ಇಡಿಚುಡ – ಎದುರಿಸು. ದೆಸೆವಲಿ – ದಿಗ್ನಲಿ, ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಬಲಿ. ಅಜ್ಞಿಯಮಿಕೆ – ತಿಳಿಗೇಡಿತನ, ಮೂಲಿಕತನ. ತೆಱೆವಿನೆಗಂ – ಬಿರಿಯುತ್ತಿರಲು. ನೆಜಿನನ್‌ – ಮರುವನ್ನು, ದೌಬುಲ್ಯವನ್ನು. ಪಂಡೆ – ಹೇಡಿ. ಲಲಾಟ – ಹಣ. ನೊಱುವರಂ – ನೂರರವರೆಗೆ. ಕಿನಿಸು – ಕೆರಹು, ಕೊಣಿಸು. ಇಡೆ – ಹೊಡೆಯಲು. ತಿಜ್ಞಿ – ಕತ್ತರಿಸು. ಅದಟು – ಪರಾಕ್ರಮ.

ವಿಶದೀಕರಣ

ಶಿಶುಪಾಲ	: ಯದುವಂಶದ ದಮಫೋಷ ಮತ್ತು ವಸುದೇವನ ತಂಗಿ ಶ್ರುತಶ್ರವೇಯರ ಮಗ. ಪಾಂಡವರ ಜನನಿಯಾದ ಕುಂತಿಯೂ ಶಿಶುಪಾಲನ ಜನನಿಯಾದ ಶ್ರುತಶ್ರವೇಯೂ ಆಕ್ಷತಂಗಿಯರು.
ಮುರ	: ನರಕಾಸುರನ ಪರಿವಾರದ ಒಬ್ಬ ರಾಕ್ಷಸ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಹತನಾದವ.
ಕರೇಳು ಲೋಕ	: ಭಾರತೀಯ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ :
ಉದ್ದ್ಯಾಸಲೋಕಗಳು : ಭೂಲೋಕ, ಭುವಲೋಕ, ಸುವಲೋಕ, ಮಹಲೋಕ, ಜನಲೋಕ, ತಪೋಲೋಕ ಮತ್ತು ಶತ್ಯಲೋಕ.
ಅಧೋಲೋಕಗಳು : ಅತಳ, ವಿತಳ, ಸುತಳ, ರಸಾತಳ, ತಳಾತಳ, ಪಾತಾಳ, ಮಹಾತಳ
ದಶಾವತಾರಗಳು	: ಮತ್ಸ್ಯ, ಕೂರು, ವರಾಹ, ನರಸಿಂಹ, ವಾಮನ, ಪರಶುರಾಮ, ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ಬುದ್ಧ, ಕಲ್ಯಾಂತರ.

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ಅಗ್ರಪೂಜಿಗೆ ಯೋಗ್ಯರನ್ನು ಆರಿಸುವಾಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೆಲ್ಲ ಉಪಸ್ಥಿತಿರಿದ್ದರು?
- ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಗ್ರಪೂಜಿಗೆ ಅಹಂನೆಂದು ಭೀಷ್ಪನು ಹೇಳಲು ಕಾರಣವೇನು?
- ಶಿಶುಪಾಲನ ನೂರು ನಿಂದನೆಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಹಿಸಲು ಕಾರಣವಾದ ಘಟನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅಗ್ರಪೂಜಿಗೆ ಅಹಂನೆಂದು ಆಯ್ದು ಮಾಡಿದಾಗ ಶಿಶುಪಾಲನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ವಿರೋಧವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ‘ನಸುಕಿನಿಸದೆ ಮಿಗೆ ಕಿನಿಸಿ’ ಈ ಪ್ರಯೋಗದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

ಚಂಪವಟಿಕೆಗಳು

- ಈ ಪರ್ಯಾಭಾಗವನ್ನು ಬಾಯಿಸ್ತೀರೆಯಾಗಿ ಓದಿರಿ.
- ಈ ಕಾವ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕಥಾರೂಪಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವಾಚನವನ್ನು ಏಪ್ ದಿಸಿರಿ.
- ತಾಳಿದವನು ಬಾಳಿಯಾನು ಎಂಬ ವರಾತು ಶಿಶುಪಾಲನ ನಡತೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆಯೇ? ತಿಳಿಸಿರಿ.
- ಶಿಶುಪಾಲನ ಪಾತ್ರಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.
- ಕೆಳಗಿನ ಹಳಗಣ್ಣಡ ಗದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಓದಿ, ಅದನ್ನು ಹೊಸಗಣ್ಣಡಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿರಿ.
ಅಂತು ನೀಜ ಧವಳಚಷ್ಟತ್ರ ಚಾಮರ ಸಿಂಹಾಸನಾದಿ ರಾಜಚಿಹ್ನಂಗಳುಯೋಯಿ ಸವ ಸ್ವಾಪ್ತಿಲಮಂ ದಕ್ಷಿಣಗೋಟ್ಟಿ ವ್ಯಾಸ ಗಾಂಗೇಯ ವಿದುರ ದೃತರಾಷ್ಟ್ರ ದ್ಯುರೋಣಾಶ್ವತ್ಥಾಮ ಕೃಪ ಕುಲವೃಧರುಮಂ ದುಯೋಽಧನ ದುಶ್ಯಾಸನ ಕಣಂ ಶಲ್ಯ ಶಕುನಿಗಳುಮನವರವರದಾನ ಸನ್ಯಾಸಾದಿಗಳೊಳಂ ಸಂತಸಂಬಂಧಿಸಿ ಧರ್ಮಾಪ್ತತ್ರಂ ಪೇಣ್ಯಾಮೀಸಭೆಯೋಳಗ್ರಪೂಜಿಗಾರ್ ತಕ್ಕರೆನೆ ಗಾಂಗೇಯನಿಂತೆಂದಂ-
- ಮುಳಿದು ತನಗಫ್ಯ್ಯಾ ಮೆತ್ತಿದ |
ತಳಿಗೆಯೋಳಿಡೆ ತಿಳಿದ ತೆಱಿದೆ ತಲೆ ಪಣ್ಣಾದಾಗಳ್ |
ಕಳಕಳಿಸಿ ನಗುತುಮಿದುಂದು |
ತಳಿಗೆಯ ಮೇಲಸುರನದಟಿದೇನಚ್ಚರಿಯೋ |
ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶಿಶುಪಾಲನ ರುಂಡದ ಭಾವವಿಶೇಷವು ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

ಭಂದಸ್ಸು

ಖ್ಯಾತ ಕನಾಟಟಿಕ ವೃತ್ತಗಳು : ಖ್ಯಾತ ಕನಾಟಟಿಕ ವೃತ್ತಗಳು. ವಣಂಗಣ ಅಥವಾ ಅಕ್ಷರಗಣಗಳ ಅಥಾರದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದುವು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಅರು ವಣಂ ವೃತ್ತಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ೧. ಉತ್ತ್ವಲಮಾಲೆ ೨. ಚಂಪಕಮಾಲೆ ೩. ಶಾದೂಲಪಿಕ್ರೀಡಿತ ೪. ಮತ್ತೇಭವಿಕ್ರೀಡಿತ ೫. ಸ್ವಧರೆ ೬. ಮಹಾಸ್ವಧರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಂದೊ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ ಕನಾಟಟಿಕಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಚಂಪೂಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂದಪದ್ಯಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ವಣಂ ವೃತ್ತಗಳು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಮತ್ತೇಭವಿಕ್ರೀಡಿತ

ವಣಂಗಣ ವಿನ್ಯಾಸವುಳ್ಳ ಈ ವೃತ್ತಪ್ರವೃತ್ತಿಪಾದದಲ್ಲಾ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸ, ಭ, ರ, ನ, ಮ, ಯ ಎಂಬ ಗಣಗಳನ್ನು ಹೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಫು ಮತ್ತು ಒಂದು ಗುರುವಿನಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪಾದವೋಂದರಲ್ಲಿ ಅಂ ಅಕ್ಷರಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಇ ಸಾಲುಗಳೂ ಸಮಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ಸಮವೃತ್ತವಿನಿಸಿದೆ.

ಕೆಳಗಿನ ಸಾಲಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಹಾಕಿ ಗಣಗಳನ್ನು ವಿಭజಿಸಿರಿ.

ಬಲೀಯಂ ಕಟ್ಟಿದವನಾವನೀಧರಣಿಯಂ ವಿಕ್ರಾಂತದಿಂದಂ ರಸಾ

ಕಂದಪದ್ಯ

ಕಂದಪದ್ಯವು ನಾಲ್ಕು ಸಾಲುಗಳುಳ್ಳ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾಸಮವೃತ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಒಂದು ಮತ್ತು ಮೂರನೇ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಇ ಮಾತ್ರೀಯ ಮೂರು ಮೂರು ಗಣಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಎರಡು ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೇಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಇ ಮಾತ್ರೀಯ ಐದ್ಯೇಮು ಗಣಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಕಂದ ಪದ್ಯದ ನಾಲ್ಕು ಸಾಲುಗಳ ಒಟ್ಟು ಮಾತ್ರಾ ಸಂಖ್ಯೆ ಈ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಕಂದಪದ್ಯದ ಪೂರ್ವಾಧ್ಯಾ ಮತ್ತು ಉತ್ತರಾಧ್ಯಾದ ವಿಷಮ ಸಾಫಾಗಳಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ಗುರು ಇರುವ ಗಣ ಬರಬಾರದು. ಈ ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಲಫುಗಳುಳ್ಳ ಗಣ ಅಥವಾ ಮಧ್ಯ ಗುರುವಿರುವ ಗಣ (ಜಗಣ) ಬರಲೀಬೇಕು.

- ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಹಾಕಿ, ಗಣ ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿರಿ.
ದನುಜಾಂತಕನೆಂಬೀ ನಿ
ಸ್ವನಚ್ಚುವೋದಂಕಮೆಲವೋ ಮುನ್ನೆನ್ನನ್ನಂ

ಭಾಷಾಭಾಸ

ಪಯಾಂತ ಪದಗಳು

ಮಾದರಿಯಂತೆ ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿದ ಪದಗಳ ಪಯಾಂತ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಮಾದರಿ : ಭಾಮಿ - ಇಳಿ, ವೃಧ್ಧಿ, ಧರೆ, ಧರಿತ್ರಿ, ಅವನಿ, ಧರಣಿ.....

ದೈತ್ಯ, ತುಱಿಕಾರ, ಶರ, ಚೃಷ್ಟ, ಆಕಾಶ

ತದ್ದಿತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು

ಮಾದರಿಯಂತೆ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಿ.

ಮಾದರಿ : ಮಾಲೀಗಾರ, ಹಣವಂತ, ಮುದಿವಾಳ, ಗಾಣಿಗ

ವಾಳಿ, ಗಾರ, ಇಗ, ತನ, ವಳ, ಕಾರ

ಸಂಧಿ

ಸವಣದೀಘಟ ಸಂಧಿ

ಸವಣ ಸ್ವರಗಳಾದ (ಒಂದೇ ಜಾತಿಯ ಸ್ವರಗಳು) ಅ-ಅ, ಇ-ಕೆ, ಉ-ಉ ಎಂಬಿವು ಪರಸ್ಪರ ಸೇರಿ ಸಂಧಿಯಾಗುವಾಗ ಅವೆಡರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಜಾತಿಯ ದೀಘಟ ಸ್ವರವು ಆದೇಶವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸವಣದೀಘಟ ಸಂಧಿ ಎನ್ನುವರು.

ಉದಾ:	ಸುರ + ಅಸುರ	-	ಸುರಾಸುರ
	ದೇವ + ಆಲಯ	-	ದೇವಾಲಯ
	ಗಿರಿ + ಕೆಶ	-	ಗಿರಿಶ
	ಲಕ್ಷ್ಮೀ + ಈಶ	-	ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ
	ಗುರು + ಉಪದೇಶ	-	ಗುರೂಪದೇಶ

ಪರ್ಯಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಸವಣದೀಘಟ ಸಂಧಿ ಪದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಸಂಧಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಸಂಸ್ಕೃತ-ತಢ್ಣವ

- ಕೇಳಗೆ ಕೊಡಲಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳ ತಢ್ಣವ ರೂಪಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
ಸಿಂಹ, ಯಮ, ಯಶ, ಯಜ್ಞ, ಮೃತ್ಯು, ಆಕಾಶ,
ವಸತಿ, ಕಾರ್ಯ, ಮುಖ, ಕ್ರಿಕೆ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಓದಿಗೆ

ಪಂಪಭಾರತ ದೀಪಿಕೆ – ಡಿ.ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್

ವಚನ ಭಾರತ – ಎ.ಆರ್. ಕೃಷ್ಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಪಂಪಭಾರತ ಕಥಾಲೋಕ – ಕೆ.ಆರ್. ಅನಂತರಾಮಯ್ಯ

ಮಕ್ಕಳ ಮಹಾಭಾರತ

ಶ್ರೀಮತಿ ಶ್ವಾರೂಪರ

ಮುದ್ದಣ

ಸೌಂದರ್ಯವನು— ಆಸ್ತ್ರಾದಿಸುವುದು ಮನುಷ್ಯನ ಸವಜಗುಣ. ಮನುಷ್ಯರೂ ದೇವತೆಗಳೂ ರಾಕ್ಷಸರೂ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಖುಷಿಮುನಿಗಳೂ ಶ್ರೀಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋದ ಘಟನೆಗಳು ಅದೆಷ್ಟೋ ಇವೆ. ಶ್ರೀಮತಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನು— ನೋಡಿದಾಗ ನಾರದ ಮತ್ತು ಪವರ್ತರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಮನಿಗಳು ಅವಳನು— ಬಂಯಸಿ ಒಬ್ಬರು ಮತ್ತೊಬ್ಬರನು— ವಂಚಿಸಲು ಹೋಗಿ, ತಾವು ವಂಚನೆಗೊಳಾದ ಸಂದರ್ಭದ ಇಲ್ಲಿ ಮನೋಹರವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ. ನವರಸಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಯವೂ ಬಂದು. ಸರಸ ಸನಿ—ವೇಶ ನಿಮಾಣದ ಮೂಲಕ ಕವಿ ಹಾಸ್ಯದ ಹೊನಲು ಹರಿಸಿದ್ದನು— ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಕಥಾಸಂದರ್ಭ

ಅಂಬರೀಷನು ಇಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ವಂಶದ ಮಾಂಧಾತ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಮಗ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ರಾಜ. ಈತನಿಗೆ ಶ್ರೀಲೋಕ ಸುಂದರಿಯಾದ ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂಬ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ಒಮ್ಮೆ ನಾರದ ಪವರ್ತರೆಂಬ ದೇವಷಿಟ್ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಷಿಟ್ ಯರು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ಶ್ರೀಮತಿಯನು— ಕಂಡು ವ್ಯಾಮೋಹಕ್ಕೊಳಗಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಅವಳನು— ವರಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಬಯಕೆಯನು— ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪರಸ್ಪರರನು— ವಂಚಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ವಿಷ್ಣುವಿನಿಂದ ವರಗಳನು— ಪಡೆದು ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಮುಂದಿನ ಭಾಗ ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

ಆಲಿಸ್ಟೆ ಮನಿಪುಂಗವ, ಅತ್ಯ ಅಂಬರೀಷಂ ನಿಜಸುತ್ತೆಯ ಸ್ವಯಂವರಕೆಂದು ಪತ್ತನದಲ್ಲಿಡೆಗಳಂ ಮಂಡಪತೋರಣಿಧ್ವಜಪತಾಕೆಗಳಿಂ ಸಿಂಗರಿಪಂತೆಯುಂ, ಬೀದಿಗಳಂ ಗಂಧೋದಕದಿಂ ಸಾರಣಿಗೆಯ್ಯ ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳನಿಟ್ಟು ಪೂಜಲ್ಲಿಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು ಸೊಗರಿಸುವಂತೆಯುಂ ಅರಮನೆಯಂ ನವರತ್ನಾ—ದಿಗಳಿನಲಂಕರಿಪಂತೆಯುಂ ಆಣಿಗೆಯ್ಯ ಮೀಕ್ಕಸನ—ಉದೋಳಿದ್ದಂ.

ಇಂತೋಪ್ಪುವ ನಾಡ ಸೊಬಗಂ ಕಾಣುತೆ ರಿಸಿಗಳಿವರ್ಕರ್ ಸಂತಸಗೊಂಡು ಹೇಳಿ

ಗದುವಿಂಗೆ ತಪ್ಪದೆಯ್ತರುವರನರಸಂ ಸನ್ಯಾಸಿಸಿ ಬಳಿಯಂ ಸ್ವಯಂವರ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು, ಮಗಳೆ – “ಎಲೋ ಭಾಲೆ, ಇವರೀವರುಂ ನಿನ–ಂ ಬಯಸಿದಪರ್. ಆದೊಡೆ ಪೆನ್ನೊವರ್ ಜೊವಂಗಲ್ಲದೆ ಇವರ್ಗ ಮಾಗದುದಜ್ಞಿಂ ನೀನಾರನೊಲಿವೆ, ಅವರೀವೆಂ ನಿನ–ಂ ಆದುದಜ್ಞಿನಿವರೊಳಾರಪ್ಪರವರ ಕೊರಲ್ಲೆ ಈ ಪೂಸರಮನಿಡುವುದು” ಎಂದುಸಿದೆ.

ಅಯ್ಯನಾಣತಿಯನಾಂತರಾಗಿ ಎನಸುಂ ನಾಣ್ಣಿ ಕರದೊಳ್ಳೋ ಪೂಮಾಲೆಗೊಂಡು ಹಿಡಿನಡೆಯಂತೆ ಸಹಚರಿಯವರಸು ಮೆಲ್ಲನವರಿವರ ಸನಿಯಮಂ ಸಾದು ಈ ಕೊಣ್ಣಿಗರನಿವರ್ ರೊಳ್ಳಂ ಪೆಸರಿಸಿ ಇನಿಸುಂ ಜಾನಿಸಿ ವೇಣ್ಣೋ ನೇಲನಂ ನೋಡುತ್ತಿಸಿಕನಿದೆಳ್ಳೋ

ಬಾಲೆಯಿಂತು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಲ್ಲಿರೆ; ಕಂಡುರಾಯಂ – “ಏಂ ಮಗಳೇ ಮನಂಬಂದಂಗೆ ವಾಲೆಯಿಕ್ಕೆನೇ ವಾಣ್ಣಿ; ಪೆಟ್ಟಿತೇನನೆಣ್ಣಿದಿರ್. ಇವರುಂ ಬೇದಬಿಜ್ಞಿಗಂಗೆ ಸರಿಮಿಗಿಲಿನಿಪರ್; ಮಾಡೆವನಂತೆ ಮೈಮೈಯಳ್ಳವರ್; ಸಿರಿಯರಸನಂತೆ ಸೊಗಸುಳ್ಳವರ್; ನಾಡಾಡಿ ಕಿತ್ತಡಿಗಳಲ್ಲು; ಸಂದೆಯಮಣಮಿಲ್ಲದೆ ಇವರೊಳ್ಳೋ ಮನಂಬಂದವನ ನೊಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುದು” ಎಂದಜ್ಞಿ ಪಲಾಬಾಲೆ ಬೆದದು, ಹಿತಂಗೆ – “ಬೊಪ್ಪು! ನೀನೋರೆವಂತೆ ರಿಸಿಗಳಾರುಂ ತನಗೆ ಕಾಣಿಸರ್; ಮಂಗ ಕೋಡಗ ಮುಸುಡಿನವರಾರೊ ಇವರ್ ತನಿ–ದಿಗೆ ನಿಂದಂತೆ ತೋಪ್ಪುದು. ಆದೊಡಿವರ ನಡುವೆ ಸವಾಂಭರಣ ಸಂಯುಕ್ತನುಂ, ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಣುವಾಜಾನುಭಾಮಾವುಂ, ತುಂಗೋರಷ್ಣಲನುಮಪ್ಪ ಷೋಡಷವರ್ಷದ ವರನೊವರನಂ ಕಾಣ್ಣಿಂ. ಅಂತಿಪರನ ಹೀತಾಂಬರಮುಂ, ಶ್ಯಾಮಾಂಗಮುಂ, ಶುಭಗಾತ್ರಮುಂ, ಮನಂಗೊಳ್ಳುದು; ಹದ್ದಲೋಚನಂಗಳಿನೆನ–ನೆದಿಟ್ಟಿಪಂ; ಮೇಣ್ಣೋ ನಗುವಂ. ಕುಂದಕುಟ್ಟಲದಂತಿಪರ ಪಲ್ಲಾಳ್ಳೋ ಸ್ವಷ್ಟಂ ತೋಪ್ಪುವು. ಮತ್ತುಮಾಪುರುಷಂ ಬಲಗೃಹಯನೆನ– ಕರಮಂ ಹಿಡಿಯಲೆಂಬೋಲ್ಲೋ ಮುಂದೆ ನೀಡಿಪರಂ” ಎಂದು ಮಾನುಂಡಿದೆಳ್ಳೋ.

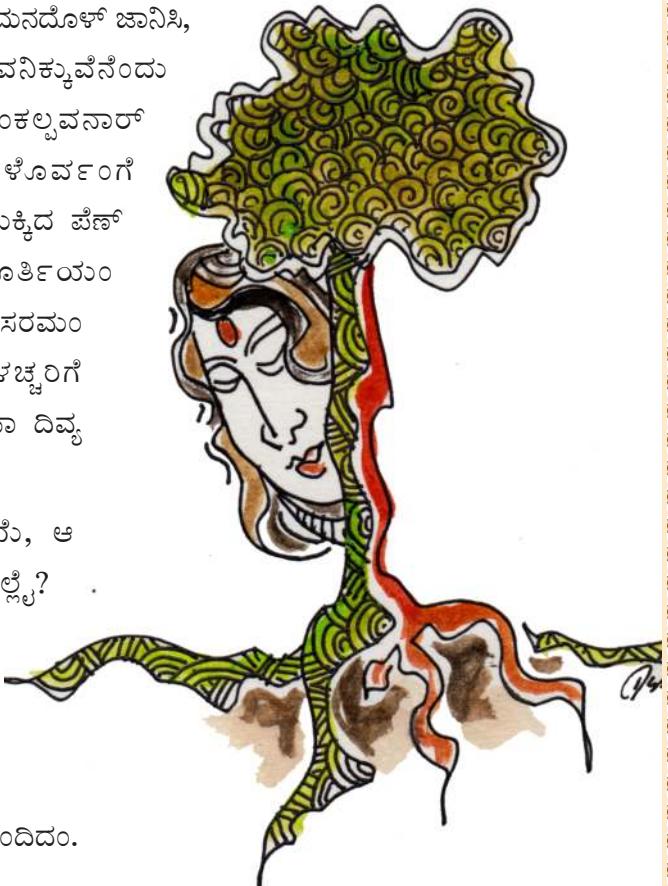
ಬಳಿಯಂ ಭಾಲೆಯ ಭಾಷಣಮಂ ಭಾವಿಸಿ ನಾರದಂ ಕಟ್ಟಬ್ಜರಿಯೊಳ್ಳೋ – “ಎಲೆ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯ ಅಂತು ನೀಂ ನೋಣ್ಣವಂಗೆ ತೋಳ್ಳಳಿನಿತಿಪ್ರವು? ಕಂಡಂತುಸಿರಾ” ಎನಲ್ಾ, “ಎರಡೆ” ಎಂದಳ್ಳೋ. ಆಗಳ್ಳಾಗುಳ್ಳಿಂ – “ಆತನ ವಕ್ಸಸ್ವಲದೊಳೇನಂ ಕಂಡಪೆ? ಮತ್ತಂ ಕರದೊಳೇನಂ ಹಿಡಿದಿಪರಂ” ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡೊಡೆ; – “ವಿಶಾಲವಕ್ಸಸ್ವಲದೊಳ್ಳೋ ದಿವ್ಯಮಾಲೀಕೆಯಂತು ಶುಭವಸ್ತಂಗಳೊಳ್ಳೋ ಕಾಮುಂಕ ಸಾಯಕಂಗಳುಮೈಸೆದಿಪ್ರವು” ಎಂದಜ್ಞಾಪಿದೆಳ್ಳೋ.

ಶ್ರೀಮತಿಯ ನುಡಿಗಿವರು ಮಚ್ಚರಿವಡುತ್ತಾತ್ಮಕತಚಿಂತೆಯೋಳ್ಳೊ ಬಹುದೂರಂ ಜಾನಿಸಿ – ಮಾಲ್ಯಿಕಮಿದು, ಮಾಧವನಿನಲ್ಲದೆ ಪೆಟಿರಿನಾಗದೆಂದು, ನಾರದಂ – ಅತನವನಲ್ಲದೊಡೆ ತನ – ಮೌಗಮಿಂತೇಕಾಕೆಗೆ ಕಾಣಲಾದುದೆನುತೆ; ಪವರ – ನಾರದನ ಮೌಗಮಂತಪುರು ತಕ್ಕುದು. ಅದೊಡೆನ – ತೇಕಂತು ತೋಪುರದೆನುತೆ; ಇವರುಂ ನುಡಿಯುತಿದರ್ಭೋ.

ಇಂತಿರಲಂಬರೀಷನವಗೇಣಿಗುತೆ – “ಪೂಜ್ಯರೇ, ಬಗೆಯೀರೆತೆಯಿದೋಳ್ಳೊ ಮರುಳ್ಳಿಳಿಲೇಗೆಯ್ದಿರ್ಬ್ಬಾ? ಎನ್ಯಾಯ ಕನೆಯೋಳ್ಳೊ ಮನಮಿಟ್ಟು ಬಂದಿಪಿರಾದೊಡೆ ಕೊಂಚಂ ಸ್ವಾಸ್ಥಮಿಪುರುದು. ಪವಣಿತು ಹೇಣಿಪ್ಪಿಂ”? ಎಂದೊಡೆ, ನಸುಮುನಿಸಿಂ – “ಮರುಳ್ಳಿಳಿಳಿದವರಾವಲ್ಲು; ನೀನೇ ಈಪೆಣ್ಣೆಮೃನೋಲಿಯದೊಲೆಂತೋ ಕಪಟಮಂ ಕುರಿಗೋರೆದೋ, ನೀನೆಯೋ ಎಸಗಿಪೆಡ್?” ಎನುತೆ ಮಜ್ಜ ಮಾತಾಡಿದರ್ಬೋ.

ಈ ಬಿರುನುಡಿಯಂ ಲಾಲಿಸುತ್ತಾಬಾಲೆ – ಇವರ್ಭೋ ತಾತಂಗೇನಾನುಂ ಶಾಪಮಿತ್ತಪರೆಂದು ತಳಮಳಗೊಂಡು ಮುನ್-೦ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ದಿವ್ಯಪುರುಷನಂ ಮನದೋಳ್ಳೊ ಜಾನಿಸಿ, ತವಸಿಗಳೊಳೊವರ್ಬಂಗೆ ಸರವನಿಕ್ಕುವೆನೆಂದು ಮುಂದಡಿಯೆಟ್ಟೋ; ದೈವಸಂಕಲ್ಪವನಾರ್ಥ ಮಿಂವರ್ಬಾ? ಅಂತವರೊಳೊವರ್ಬಂಗೆ ಮಾಲೆಯಿಕ್ಕುವೆನೆನುತೆ ಪಜ್ಜೆಯಿಕ್ಕೆದ ಪೇಣ್ಣೋ ಮಗುಳ್ಳವಾ ಸುಂದರಮೂತಿಸಯಂ ಮೋಹಿಸುತ್ತೊಡನಾತಂಗೆಯೆ ಸರಮಂ ಹಾಯ್ಯಿಕ್ಕುದೋಳ್ಳೊ. ಅನಿತಿಜ್ಞಾಳಚ್ಚರಿಗೆ ತಕ್ಕುಂತೆ ಆ ಕನ್ನೆಯುಂ ಮೇಣಾ ದಿವ್ಯಪುರುಷನುಂ ಕಾಣಿಸದಾದರ್ಬೋ.

ಚಿತ್ತಯೆಸ್ಯೇ, ಮುನಿಯೆ, ಆ ಬಾಲೆಯನುಯ್ಯಾವನಾರೆಂದು ಬಲ್ಲೆ? ಸಾಜವಾದ ಭಗವಂತಂ, ಅತನುಂ ನಿವ್ಯಾಂಜಂ ಪಡೆದನಲ್ಲು. ಆ ಪೆಣ್ಣೆಯೆ ಅನಿಶಂ ತಪವೆಸಗಿ ಪೂರವಸಂಕಲ್ಪಾನುರೂಪಂ ಪ್ರೊಂದಿದಂ.

ಇತ್ತಲ್ಲಿವರುಂ ದುಃಖಾಪುರುಂ ಪೈಕುಂತನೊಳಿ ಇಂತೀಪರಿಯಂ ನಿಧರಿಪುದೆಂದು ಗಳ್ಳನೆ ವೈಕುಂತಕೆಂತುರಲಿತ್ತಲ್ ಶ್ರೀಹರಿ ತಾಂ ಶ್ರೀಮತಿಯಂ ಕುಜಿತು - “ಎಲೆ ಮೋಹನಾಗಿ! ನಿನಿ-० ವಂಚಿತರಾದಾತವಸಿಗಳೀಗಳಿದಕೊಳ್ಳೋ ಬಹುರತ್ತಲ್. ಆದುದಜ್ಞಂ ನೀನೆನೆ-०ತರಂಗದೊಳ್ಳುಪ್ರತ್ಯಾಗು” ಎನೆ; ನಸುನಗುತಂತೆಯೆ ಒಳಪ್ಪೋಕ್ಕೂಳ್ಳೋ.

ಸಮನಂತರದೊಳ್ಳೋ ನಾರದನುಂ ಪವರತನುಂ ಪುರಾಣಪುರಾಣ ಕಂಡೆಉಗತವನೊಳ್ಳೋ ವೋದಲನೆಯಂ - “ದೇವ, ಇಂದೆಮಾಗಿವರಗುಂ ಒಳು-ಡಿಯಿನೊಪ್ಪಂಬೂಸಿದ್ದೇ! ಇಂತಮ್ಮನಣಲೀಸಿ ಬಟಲಿಸಲ್ಪಾಮುದೆ? ನಿಶ್ಚಯಂ ನೀನೆ ಆ ಪೆಣ್ಣಂ ಕಳ್ಳು ತಂದವಂ. ಚಿ! ವಿಶ್ವಸಫಾತಕ ಮನಾಗುಂಪೆಸಗಬಾರದು. ಸಾಲ್ಗಂ. ಜೀಯೆ! ನೀಂ ಹಿರಿಯಂ” ಎನೆ, ಕಿವಿ ಮುಂಚ್ಚಿ ಪುಸಿವುನಿಸಿಂ - “ಇನೆ-ಗಂ ನೀಂ ಯೋಗ್ಯನೆಂದೆಣಿಸಿದೆಂ. ಈಗಳ್ಳೋ ಸೋಕಿ ನೀನೆಂತಾನುಂ ಗಲಿಪುವುದಂ ಕಾಣತೆ ಮಷಿಸ್ತಬಾವಮನೆನಿತುಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಸೆಂ. ಎಲೆ ಮುನಿಪ! ನೀನುಸಿವುದು ಸಾಜಮಲ್ಲಂ; ಮೇಣಂತು ಕಾರಣಮುಮಿಲ್ಲಂ” ಎಂದು ಸಿರಿಯರಸನೊರೆದಂ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾರದಂ - “ಅಂತಾದೊಡೆನ- ಮೋಗಂ ಮಂಗಮುಸುಡಂತೇಕೆ ವಿಕಾರಮಾಯ್ತು?” ಎಂದು ಕೇಳಿ; ನಾರಾಯಣ - “ಆ! ಪಲವುಂ ಕಾಲಮೆನ-० ಭಜಿಸುತ್ತಿದೋಡಂ ನೀನೆನ- ಮೈಮೆಯು ನೆಲೆಯಂ ಕಂಡುದಿಲ್ಲಂ. ಅಂ ಭಕ್ತಾಧಿನನಪ್ಪೆಂ ಸವರುಂ ಸಮಂ. ನೀನೆಂತು ಆ ಪೆಣ್ಣ ಕತದಿಂ ಬೇಡಿದೆ ಅಂತೆ ಈ ಪವರತನುಂ ಕೇಳ್ಳಂ. ಅದಾಗ್ನಿವರಗುಂ ಮಿಂತಾದುದು. ದೂಱಿಗಾರಮಿಲ್ಲಂ. ಆರ್ ಪಂ ಬೇಟ್ಟಿರವಗೆಂ ಅದಜ್ಞಾನೀವುದೆನ- ಬಿರುದು ಆಂ ಸತ್ಯಸಂಧಂ. ಸತ್ಯಬಲದಿಂದೆಯೆ ಚಕ್ರಮಿದು ಕೈಸೇದುದು” ಎಂದಂ.

ನಾರಾಯಣನಾಳ್ಜಿಯಂ ನಾರದನಾಲಿಸಿ - “ನಿನ-ಪ್ರಣೀಯನಿತುಂ ನಿಜಮಾರೊಡಂ ಸ್ವಯಂವರವಂದಪದೊಳ್ಳೋ ಎವೋಳೋವರನನಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳೆ ಬಂದಾಬಾಲೆಗೆ ಎಷ್ಟುಡೆಯೋಳೋವರಂ ಧನುಭಾರಣಂಗಳನಿಕೆಯ್ಲಳೊಳ್ಳಿದಿದಿದಕವಂ ಭಾಲಸುಂದರಂ ಗಡ! ಆರೆಂದಾರ್ಜೆದುದಿಲ್ಲ. ಅಂತುಮವನೆ ಕಳ್ಳುಯ್ಯಾದು ದಿಟಂ.” ಎಂದು ಪೇಟ್ಟಿಂ.

ಇದಕ್ಕೆ ಜನಾದನಂ-“ಅಕ್ಕುಂ, ಲೋಕದೊಳ್ಳೋ ಮಹಾತ್ಮರೆನಿಪರೋಳನೇಕರ್ ಮಾಯಾವಿಗಳೊಳರ್. ಅಂತಪ್ಪವರೋಳಾರೋ ಕನೆ-ಯಂ ಕಳ್ಳುಯ್ದೀರವೇಟಿಷ್ಟಮಲ್ಲದೆ ಎನಿ-ನಾದ ಕಳ್ಳುಮಲ್ಲು. ಏತಕೆನೆ, ಆನೇಗಳುಂ ಚತುಭೂಜನುಂ. ಚಕ್ರ ಪಾಣಿಯುಂ ಮಾಗಿಪೇನಲ್ಲೆ; ಪುಸಿಯುಸಿರಲ್ ಕಳ್ಳುಮಿಲ್ಲ;” ಎನೆ, ರಿಸಿಗಳಿವರುಮೋಡಂಬಡುತೆ- “ನಿನೊ-ಜಾವ ತೆಣಿದ ಸಂದೆಯಮುಂ ಕಾಣಿಸದು. ಅವಿವೇಕಿಗಳಿಮ್ಮತಪರಾಧಮಿದಂ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಕೂರುವುಂ ಪೂರೆವುದು” ಎಂದೆಱಗಿ ಅಂಬರೀಷನೆ ತಮ್ಮಂ ವಂಚಿಸಿಪರನೆಂದು ಕಡಂಗಿ ಮರಣಿಯೋಧ್ಯೇಗೆ ತೆರಳ್ಳರ್.

ಮುದ್ದಣ (೧೯೨ - ೧೯೩೧)

ನಂದಳಿಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಣಪ್ಪನು ನಂದಳಿಕೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪಾಠಾಳಿ ತಮ್ಮಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಯ್ಯ ದಂಪತ್ತಿಯ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿದನು. ಓದು ಬರಹ, ಸಂಗೀತ, ಚಿತ್ರಕಲೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಅಸ್ತಕೀಯನು— ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಕೇವಲ ಇಗ ವರ್ಷಗಳ ಭಾಜ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್-ಡ ಸಾಹಿತ್ಯರಂಗದ ‘ಹಳ್ಳಿ ಹೊಸಕಾಲದ ಮಧ್ಯಮಣಿ’ ಯಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದನು. ರಸಿಕ ಪ್ರಪಂಚದ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಲಗ್ಗಿ ಹಾಕುಬಲ್ಲ ‘ಕುಮಾರ ವಿಜಯ’, ‘ರತ್ನ-ವತೀ ಕಲ್ಯಾಣ’ ಎಂಬ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳನು—, ‘ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಫಿಂಝೆಕ’ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯವನು—, ಅಧ್ಯತ ರಾಮಾಯಣ, ರಾಮಾಶ್ರಮೇಧಗಳಿಂಬ ಗ್ಯಾಕಾವ್ಯಗಳನು— ನೀಡಿ ಕನ್-ಡ ಕಾವ್ಯಲೋಕದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಧ್ವನಿಯಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ನಡುಗನ-ಡ, ಹೊಸಗನ-ಡಗಳ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿದ ಕವಿಯು ಹಳ್ಳಿಗನ-ಡ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ.

ಪದ ವಿಂಗಡಣೆ

ಪತ್ತನದೆಲ್ಲಿದೆಗಳಂ – ಪತ್ತನದ+ಎಲ್ಲ+ಎಡೆಗಳಂ

ಗಂಧೋದಕ – ಗಂಧ+ಉದಕ

ನವರತಾ-ದಿಗಳಿನಲಂಕರಿಪಂತೆಯುಂ – ನವರತಾ-ದಿಗಳಿನ್ +ಅಲಂಕರಿಪ + ಅಂತೆಯುಂ

ಸನ-ಉದೊಂದಂ – ಸನ-ಉದೊಂ+ಇದೆಂ

ತಪ್ಪದೆಂತ್ಯರುವರನರಸಂ – ತಪ್ಪದೆ +ಎಂತ್ಯರುವರನ್ +ಅರಸಂ.

ಪೆಣ್ಣೀವಡ ಕೊವಡಂಗಲ್ಲದೆ – ಪೆಣ್ಣೀ+ಬವಡಳ್ಳೀ+ಬವಡಂಗೆ+ಅಲ್ಲದೆ.

ಇವಡಗಮಾಗದುಣಿಂ – ಇವಡಗಂ+ಆಗದುಣಿಂ

ಅದುದ ಇಂನಿವರೊಳಾರಪ್ಪರವರ – ಅದುದ ಇಂನ್ +ಇವರೊಳ್ಳೀ+ಆರ್ +ಅಪ್ಪರ್ +ಅವರ

ಅಯ್ಯನಾಣತಿಯನಾಂತಳಾಗಿ – ಅಯ್ಯನ್+ಆಣತಿಯನ್+ಇಂತು+ಆಳಾಗಿ.

ಸಹಚರಿಯವೆರಸು – ಸಹಚರಿಯರ್ +ಬೆರಸು

ಮೆಲ್ಲನವರಿವಡರ – ಮೆಲ್ಲನೆ+ಆವರ್ +ಇವಡರ

ಕಣ್ಣಿಗರನಿವಡರೊಳಂ – ಕಣ್ಣೀ + ಪ್ರೊಗರನ್ + ಇವಡರೊಳಂ

ನೋಡುತುಸಿಕನಿದರ್ಶಾ – ನೋಡುತೆ + ಉಸಿಕನೆ + ಇದರ್ಶಾ

ಪೆಣತೇನನೆಣ್ಣಿದಿರ್ – ಪೆಣತು + ಏನನ್ + ಎಣ್ಣಿದಿರ್

ಮನಬಂದವನನೊಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬುದು – ಮನಬಂದವನನ್ + ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬು

ಎಂದಜೊಪಲಾಬಾಲೆ – ಎಂದು + ಅಜೊಪಲ್ + ಆ ಬಾಲೆ
 ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಣಮಾಜಾನುಭಾಮವುಂ – ವಿಶಾಲ+ಅಕ್ಷಣಮಾ+ಅಜಾನುಭಾಮವುಂ
 ತುಂಗೋರಸ್ಥಲನುಮಪ್ಪ – ತುಂಗ+ಲುರಸ್ಥಲನುಮಾ+ಅಪ್ಪ
 ಪದ್ಮಲೋಚನಂಗಳಿನೆನೆ – ಪದ್ಮಲೋಚನಂಗಳಿನ್ + ಎನೆನೆ
 ಫಿಡಿಯಲೆಂಬೋಲ್ – ಫಿಡಿಯಲ್ + ಎಂಬ + ಬೀಲ್
 ಕಂಡಂತುಸಿರಾ – ಕಂಡಂತೆ + ಲುಸಿರಾ
 ನುಡಿಗಿವರುಮಜ್ಞರಿವಡುತಾತ್ಮಗತ ಚಿಂತೆಯೋಳ್ – ನುಡಿಗೆ + ಇವರುಂ +
 ಅಜ್ಞರಿವಡುತೆ + ಆತ್ಮಗತಚಿಂತೆಯೋಳ್
 ಮಾಧವನಿನಲ್ಲದೆ – ಮಾಧವನಿನ್ + ಅಲ್ಲದೆ
 ಆತನವನಲ್ಲದೊಡೆ – ಆತನ್ + ಅವನ್ + ಅಲ್ಲದೊಡೆ
 ಮೋಗಮಿಂತೇಕಾಕೆಗೆ – ಮೋಗಮ್ + ಇಂತು + ಪಕೆ + ಆಕೆಗೆ
 ಆದೊಡನೆ-ತೇಕಿಂತು – ಆದೊಡೆ+ಎನೆತು+ಪಕೆ+ಇಂತು
 ನುಡಿಯುತಿದರ್ರ್ – ನುಡಿಯುತೆ+ಇದರ್ರ್
 ಇಂತಿರಲಂಬರೀಷನವಗೆಂಟಿಗುತೆ – ಇಂತಿರಲ್ + ಅಂಬರೀಷನ್ + ಅವಗೆಂ+ಎಂಗುತೆ
 ಮರುಳೈಗ್ರಳೈಗೆಲ್ಲಿರ್ರ್ – ಮರುಳೈಗ್ರಳಿಸಿದವರ್ರ್ + ಆಪ್ತ+ಅಲ್ಲ್
 ಬಂದಿಪಿರಾದೊಡೆ – ಬಂದಿಪಿರ್ರ್ + ಆದೊಡೆ
 ಮರುಳೈಗ್ರಳಿಸಿದವರಾವಲ್ಲ್ – ಮರುಳೈಗ್ರಳಿಸಿದವರ್ರ್ + ಆಪ್ತ+ಅಲ್ಲ್
 ಹೆಣ್ಣೆಮೃನೊಲಿಯದೊಲೆಂತೋ – ಹೆಣ್ಣೋ + ಎಮೃನ್ + ಒಲಿಯದೊಲ್ + ಎಂತೋ
 ಕುವರಿಗೊರೆದೊಂ – ಕುವರಿಗೆ+ಒರೆದೊಂ
 ಲಾಲಿಸುತಾಬಾಲೆ – ಲಾಲಿಸುತ+ಆ ಬಾಲೆ
 ತವಸಿಗಳೊಳೊವರ್ಂಗೆ – ತವಸಿಗಳೊಳ್ + ಒವರ್ಂಗೆ
 ಅಂತವರೊಳೊವರ್ಂಗೆ – ಅಂತು + ಅವರೊಳ್ + ಒವರ್ಂಗೆ
 ಮೋಹಿಸುತ್ತೊಡನಾತಂಗೆಯೆ – ಮೋಹಿಸುತೆ+ಒಡನೆ+ಆತಂಗೆಯೆ
 ಬಾಲೆಯನುಯ್ದವನಾರೆಂದು – ಬಾಲೆಯನ್ + ಲುಯ್ದವನ್ + ಆರ್ + ಎಂದು
 ಪೈಕುಂತಕೆಯ್ತರಲಿತ್ತಲ್ – ಪೈಕುಂತಕೆ + ಎಯ್ತರಲ್ + ಇತ್ತಲ್
 ವಂಚಿತರಾದಾತವಸಿಗಳೀಗಳಿದೆಕೊಳ್ – ವಂಚಿತರ್ + ಆದ+ಆ+ತವಸಿಗಳ್ + ಕಾಗಳ್ +
 ಇದೆಕೊಳ್

ಒಳು-ಡಿರ್ಮನೊಪ್ಪಂ ಬೂಸಿದ್ದೆ – ಒಳು -ಡಿರ್ಮನ್ + ಒಪ್ಪಂ+ಪೂಸಿದ್ದೆ

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಗಂಧೋದಕ – ಪರಿಮಳ ಭರಿತವಾದ ನೀರು. ಆಲಿಸು – ಕೇಳು. ಪತ್ತನ – ಪಟ್ಟಣ.
ಗಡು – ಅವಧಿ. ಅಣಗೆಯ್ಯ – ಅಜ್ಞೆಮಾಡು. ಸನ–ಣ – ಸನಾ–ಹ; ಸಿದ್ಧತೆ.
ಉಸಿರು–ಹೇಳು. ಅಯ್ಯ – ತಂದೆ. ಅಣಗಿ – ಮಗಳು. ನಾಣ್ಣ – ನಾಚಿ. ಮೈಮೆ –
ಮಹಿಮೆ. ಒರೆಯು – ಹೇಳು. ಸಾಜ – ಸಹಜ. ಉಸಿರನಿದಂಭ್ರ – ಮಾತನಾಡದೆ
ಇದ್ದಳು. ಪಳಿಸು–ಅವಮಾನಿಸು. ಕಣ್ಣಿಗ್ರಾ – ಕಣ್ಣಿನಕಾಂತಿ. ಕುಂಡ ಕುಟ್ಟಲ –
ದುಂಡು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮೊಗ್ಗ. ಪಿಡಿ – ಹೆಣ್ಣಾನೆ. ಸಹಚರಿ – ಗೆಳತಿ. ಪುಂಗವ – ಶ್ರೇಷ್ಠ.
ಪೂಜಲ್ಲಿ – ಗೊಂಡೆಗಳುಳ್ಳ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ. ಸನಿಯ – ಸಮೀಪ; ಹತ್ತಿರ. ಬೇದ –
ವೇದ. ಬಿಜ್ಞ – ವಿದ್ಯೆ. ಬೇದಬಿಜ್ಞಿಗ – ಬ್ರಹ್ಮ. ನಾಡಾಡಿ – ಸಾಮಾನ್ಯ. ಕಿತ್ತಡಿ – ತಪಸ್ಸಿ.
ಆಜಾನುಭಾಯ – ಮಂಡಿಯವರೆಗೆ ನೀಳವಾದ ತೋಳುಗಳು. ತುಂಗ – ಎತ್ತರ.
ಉರ – ಎದೆ. ಕತ – ಕಾರಣ. ಕಾಮುಕ – ಬೀಲ್ಲು. ಒರೆದೋ – ಹೇಳಿದೆಯಾ.
ಸಾಯಕ – ಬಾಣ. ಎನ–ತು – ಎನ–ದು. ನವರತ – ಏ ರತ–ಗಳು : ವಜ್ರ; ಮಾರ್ಕ್ಯ;
ಮರಕತ; ಪ್ರಷ್ಟರಾಗ; ನೀಲ; ಗೋಮೇಧಿಕ; ವೈಘಳಯಂ; ಮುತ್ತು ಮತ್ತು ಹವಳ
(ವಿದ್ಯುಮು).

ವಿಶದೀಕರಣ

ಇ ಲಿ – ಹಳೆಗನ–ಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಅಕ್ಷರಗಳು ಈಗ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ.
ಉಚ್ಛಾರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಹೋದ ಈ ಅಕ್ಷರಗಳು ಕೆಲವು ಕಾಲದವರೆಗೆ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ
ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಬಳಿಕ ಮರೆಯಾದುವು. ‘ಲಿ’ ಅಕ್ಷರವು ‘ಳ’ ದೊಂದಿಗೂ ‘ಇ’
ಅಕ್ಷರವು ‘ರ’ ದೊಂದಿಗೂ ಲೀನವಾದವು. ಉಚ್ಛಾರ ಕಳಿದುಕೊಂಡು ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ
ಮಾತ್ರ ನಿಂತಾಗ ಅಪ್ಯಾಳನು– ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳನು– ಕೊಡುವುದು
ಅಗತ್ಯಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ‘ಲಿ’ ಹೈ ‘ಇ ಳ’ ಎಂದೂ ‘ಇ’ ಹೈ ಶಕಟ ರೇಖ ಅಥವಾ ಬಂಡಿಯ
ಇ ಎಂದೂ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಇದರ ಜತಿಗೆ ಅಜ್ಞಕನ–ಡ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿರುವ ‘ಳ’ ಹೈ ಕುಳವೆಂದೂ
ಸಂಜ್ಞೆ ಬಂದಿತು.

ರಳ, ಕುಳ, ಕ್ಷಳ ಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು –

‘ಇ ಳ’ – ಮಲ್ಲಿ (ಮಳೆ), ಕೊಲ್ಲಿ (ಕೊಳೆ)

ಕುಳ – ಬೆಳೆ, ತಿಳಿ

ಕ್ಷಳ – ನಳಿನ (ಸಂ – ನಲಿನ), ಕಾಳಿದಾಸ (ಸಂ – ಕಾಲಿದಾಸ)

ಕನ–ಡ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ‘ಲ’ ಕಾರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ‘ಳ’ ಕಾರವನು– ಬಳಸಿದರೆ ಅರ್ಥ
ಬೇರಾಗುವುದು. ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಇವೆಲ್ಲವನೂ– ಸ್ವಷ್ಟಪಡಿಸಬಹುದು.

ಇ/ರ	ಅಟ್ಟಿ- ತಿಳಿ	:	ಅರಿ- ಕತ್ತರಿಸು
	ನೆಟ್ಟಿ- ತುಂಬು	:	ನೆರೆ-ಸೇರು
	ಅಟ್ಟಿ-ಬಂಡೆ	:	ಅರೆ-ಅಥ್ವ
ಇ/ಇ	ಬಾಟ್ಟಿ- ಜೀವನ	:	ಬಾಳ್ಳಿ- ಕತ್ತಿ
	ಪ್ರೋಟ್ಟಿ- ನದಿ	:	ಪ್ರೋಟ್ಟಿ - ಪ್ರಕಾಶಿಸು
	ಕಟ್ಟಿ- ಸಾಯು	:	ಕಳ್ಳಿ - ಯಣ್ಣಾಗು
ಲ/ಕ್ಕಿಳ	ಕಮಲ - ಕಮುಳ		
	ಬಕುಲ - ಬಕುಳ		
	ಸಕಲ - ಸಕೆಳ		

ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳ ಲ ಕಾರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಇಕಾರವು ಕ್ಕಿಳ. ಹೇಗೆ ಕ್ಕಿಳ ಬಂದಾಗ ಆ ಪದದ ಅಥವಾದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಕನ-ಡದಲ್ಲಿ ಲ/ಇ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಅಥ್ವ ಬೇರೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ.

ಉದಾ : ಎಲೆ - ಎಳೆ
 ಮಲೆ - ಮೆಳೆ
 ಕೊಲೆ - ಕೊಳೆ

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ಅಂಬರೀಷನು ತನ- ಮಗಳ ಮದುವೆಗೆ ಪಟ್ಟಣವನು- ಹೇಗೆ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಇಂತಿಯಿತ್ತನು?
- ಸ್ವಯಂವರ ವಂಟಪಕ್ಕಾಗಮಿಸಿದ ವಂಗಳಿಗೆ ಅಂಬರೀಷನು ನೀಡಿದ ಸೂಚನೆಯೇನು?
- ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದವರ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯವನು- ಅಂಬರೀಷನು ಪರಿಚಯಿಸಿದಾಗ ಶ್ರೀಮತಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಹೇಗಿತ್ತು? ವಿವರಿಸಿರಿ.
- ಕುವರಿಯ ಮಾತಿನಿಂದ ನೊಂದ ಖುಷಿಗಳನು- ಅಂಬರೀಷನು ಸಾಂತ್ವನಪಡಿಸಲು ಮುಂದಾದಾಗ ಅವರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಏನಾಗಿತ್ತು?
- ಶ್ರೀಮತಿಯು ಖುಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನು- ವರಿಸುವನೆಂದು ಆ ಕ್ಕಣದಲ್ಲಿ ತೀಮಾಟನಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು?
- ‘ನೀನೆನ-ಂತರಂಗದೊಳ್ಳ ಗುಪ್ತಭಾಗ’ - ಈ ಮಾತನು- ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು? ಸಂದರ್ಭ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿರಿ.
- ಶಿರಿಯರಸನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ ಮೊದಲನೆಯ ಮುನಿ ಏನೆಂದು ನುಡಿದನು?

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ಮುನಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಿರಿಯರಸನ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಮಾತುಕತೆಯನು – ಸಂಭಾಷಣೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿರಿ.
- ಗದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾದ ಕಥೆಯ ಸಾರಾಂಶವನು – ಬರೆಯಿರಿ.
- ನಾರದ ಮತ್ತು ಪವರ್ತೆರೆಂಬ ಮುನಿಗಳು ಒಬ್ಬರನೊ-ಬ್ಬರು ವಂಚಿಸಿದ ಕಥಾಭಾಗವನು – ಹೊಸಗನ–ಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಮಂಡಪವೂ ತೋರಣವೂ ಧ್ವಜವೂ ಪತಾಕೆಯೂ – ಮಂಡಪತೋರಣ ಧ್ವಜ ಪತಾಕೆಗಳು. ಈ ಪದ ಸಮೂಹವನು – ಗಮನಿಸಿ. ಒಂದಕ್ಕೊಂತ ಹೆಚ್ಚು ನಾಮಪದಗಳು ಸೇರಿ ಒಂದು ಸಮಸ್ತ ಪದವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಸಮಾಸವನು – ದ್ವಂದ್ವ ಸಮಾಸ ಎನು – ವರು. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಪದಗಳೂ ಸಮಾನವಾದ ಅಥವ ಪ್ರಾಶ್ನಾಪ್ರಯೋಗವನು – ಪದೆದಿರುತ್ತವೆ.

ಈ ರೀತಿಯ ಸಮಾಸ ಪದಗಳನು – ನೀವು ಓದಿದ ಪಾಠಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ. ಅವುಗಳ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯ ಬರೆಯಿರಿ.

- ಮಾತಾಡಿದರ್, ಮಾತಾಡಿದಪರ್, ಮಾತಾಡುವರ್ – ಇಲ್ಲಿ ದ, ದಪ, ವ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಯಗಳನು – ಕಾಣಬಹುದು. ಇವುಗಳನು – ಕಾಲಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯೇಯಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಕಾಲಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯೇಯಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಇತರ ಪದಗಳನು – ಪಾಠಭಾಗದಿಂದ ಆಯ್ದು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.
- ಸೊಗಸುಳ್ಳವರ್, ಸರಿಮಿಗಿಲೆನಿಪರ್ – ಇಲ್ಲಿ ‘ಅರ್’ ಬಹುವಚನ ಪ್ರತ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಬಹುವಚನ ಪ್ರತ್ಯೇಯದಿಂದ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವ ಪದಗಳನು – ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.

ಸಂಸ್ಕೃತ – ತಥ್ವವ

ಪಟ್ಟಣ	–	ಪತ್ತನ
ಸುಖ	–	ಸೊಗ
ಬೀಧಿ	–	ಬೀದಿ
ಆಜ್ಞೆ	–	ಆಣೆ
ಸೂರ್ಯ	–	ಸೂರಾ
ಉತ್ಸಿ	–	ರಸಿ
ಧ್ಯಾನ	–	ಜಾನ

ಹೆಚ್ಚಿನ ಒದಗಿ

ಮುದ್ದಣ ಕವಿಯ ಅಧ್ಯತ್ರ ರಾಮಾಯಣ - (ಸಂ) ಎಸ್.ಎ.ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ
ಮುದ್ದಣ ನಮನ - (ಸಂ) ಜಯರಾಮ ಕಾರಂತ

ಫಳಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

1. ಕನ-ಡದ ಅದಿಕವಿ ಯಾರು?
2. ಅಧ್ಯತ್ರ ರಾಮಾಯಣ - ಇದು ಯಾರ ಕೃತಿ?
(ಲಕ್ಷ್ಮಿತ್ರ, ಮುದ್ದಣ, ಹರಿಹರ, ರತ್ನ-ಕರವಣಿ)
3. ವಸತಿ - ಈ ಪದದ ತಥ್ವವ ರೂಪ ಯಾವುದು?
4. ಕಾಮುಂಕ - ಈ ಪದದ ಅರ್ಥವೇನು?
5. ಶ್ರೀಮತಿಯ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಣವನು- ಯಾವ ರೀತಿ ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದರು?
6. ಶಿಶುಪಾಲನ ತಾಯಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿ ಏನೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು?
7. ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಖುಷಿಗಳನು- ಶ್ರೀಮತಿಯ ವರಿಸದಿರಲು ಕಾರಣವೇನು?
8. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಗ್ರಪೂಜಿಗೆ ಅರ್ಹನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಭೀಷ್ಯರು ಯಾವೆಲ್ಲಾ ಕಾರಣಗಳನು- ನೀಡಿದರು?
9. ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾದ ಸಾಲಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಹಾಕಿ, ಗಣವಿಭಜನೆ ಮಾಡಿ, ಭಂದಸ್ಸನು- ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
10. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಅಗ್ರಪೂಜಿಗೆ ಆಯ್ದುಯಾದಾಗಿನ ಶಿಶುಪಾಲನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನು- ವಿವರಿಸಿರಿ.

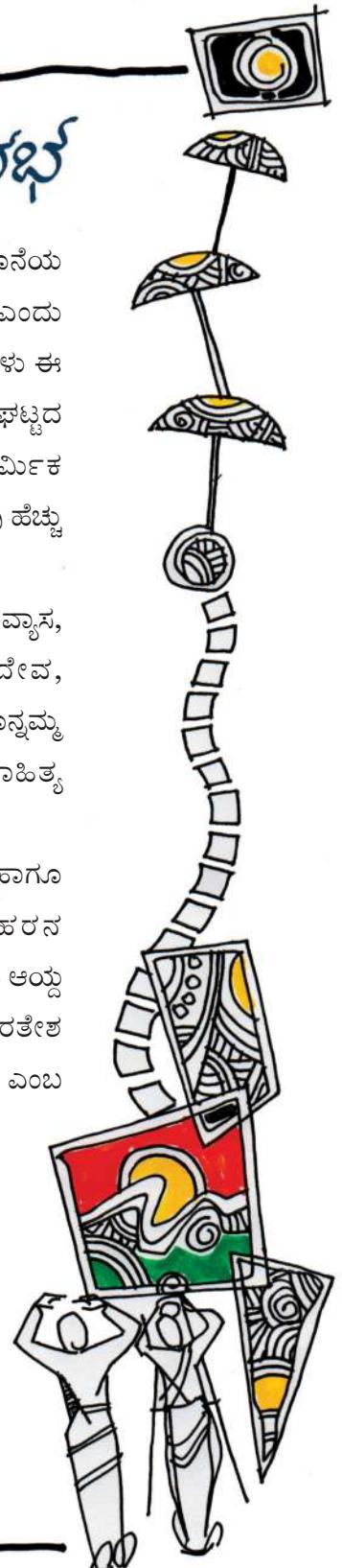
ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಲೇರಭ್

ಸುಮಾರು ಒಟ್ಟೆ ಶತಮಾನದಿಂದ ಇನ್ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ವರೆಗಿನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕಾಲಫಟ್ಟಿಪನ್ನು ‘ನಡುಗನ್ನಡ ಯುಗ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೀವೆ. ವಚನ, ರಗಳೆ, ಷಟ್ಟದಿ, ಸಾಂಗತ್ಯ, ಕೀರ್ತನೆ ಇವುಗಳು ಈ ಯುಗದ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ವಿಪ್ರಲಗೊಳಿಸಿವೆ. ಈ ಕಾಲಫಟ್ಟಿದ ಕಾವ್ಯಗಳು ದೇಸಿನಿಷ್ಟೆ ಮೆರೆದದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳಿಗಂತಲೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯದ ಕುರಿತಾದ ಹೋರಾಟವು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಪಡೆದು ಬಂದುದು. ಈ ಕಾಲಫಟ್ಟಿದ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಾಲದ ಬಸವಣ್ಣ, ಹರಿಹರ, ರಾಘವಾಂಕ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ, ತಿಮ್ಮಣಿ ಕವಿ, ಷಡಕ್ಷರ ದೇವ, ಚಾಟುವಿತಲನಾಥ, ಪುರಂದರದಾಸ, ಕನಕದಾಸ, ಸಂಚಯ ಹೊನ್ನಮ್ಮೆ ವೊದಲಾದ ಕವಿಗಳೆಂದ ರಚಿತವಾದ ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸಿದವು.

ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾಲಫಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಬಂದ, ರಗಳೆ, ಷಟ್ಟದಿ ಹಾಗೂ ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಹರಿಹರನ ಶಿಳೆಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರರ ರಗಳೆ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಜ್ಯೇಷ್ಠಿನಿ ಭಾರತದಿಂದ ಆಯ್ದು ‘ಉಲ್ಲಂಭಿಸುವರುಂಟೆ ವಿಧಿಕೃತವನು’, ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯ ‘ಭರತೀಶ ವೈಭವ’ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಆಯ್ದು ‘ಧರೆ ಮೆಚ್ಚಿದಣ್ಣ ಸೋದರರ ಕಾಳಗಕೆ’ ಎಂಬ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ದಾನಶೀಲತೆ, ಅತಿಥಿ ಸತ್ಯಾರ, ಪ್ರಾಧರನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದು ಇಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರರ ರಗಳೆಯ ಮುಖ್ಯ ಅಶಯವಾಗಿ ಮೂಡಿದರೆ, ವಂಚನೆ, ಮೋಸಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಸತ್ತಲ ಸಿಗಲಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ಕವಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕತೆಯ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಹೋದರ ಪ್ರೇಮ, ಶಾಂತಿ ಮಂತ್ರಗಳು ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿವೆ.

ಕಲೆಕಾ ಸಾಧನೆಗಳು

- ನಡುಗನ-ಡ ಕಾಲದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಾದ ರಗಳೀ, ಸಾಂಗತ್ಯ, ಷಟ್ಪದಿ ಕೃತಿಗಳನು- ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿ, ಆಶಯಗಳನು- ತಿಳಿದು, ಸೂಕ್ತ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು.
- ನಡುಗನ-ಡ ಕವಿಗಳ ಧ್ವಣಿಕೋನಗಳನು- ವಿಶ್ಲೇಷಣಿ ಅಲ್ಲಿನ ಆಶಯವನು- ಗುರುತಿಸಿ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವರು.
- ನಡುಗನ-ಡ ಕಾವ್ಯಗಳನು- ಹಾಡುವ ವಿಧಾನವನು- ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸ್ವರಭಾರದೊಂದಿಗೆ ಹಾಡುವರು.
- ನಡುಗನ-ಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನು- ಅಭಾಸ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಗಳನು- ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರು.
- ನಡುಗನ-ಡ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನು- ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಸಮಕಾಲೀನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಲೇಖನವನು- ತರುವಾರಿಸುವರು.
- ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಭಂದೊಂಪ್ರಕಾರಗಳನು- ಗುರುತಿಸಿ, ಅದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನು- ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಹೊಸಗನ-ಡ ಕಾವ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು.
- ಕನ-ಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನು- ಹಳೆಗನ-ಡ, ನಡುಗನ-ಡ ಕೃತಿಗಳ ಹಿನೆ-ಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಬಗೆಗೆ ತಮ್ಮ ನೀಲುವುಗಳನು- ಪ್ರಕಟಿಸುವರು.

ಇಳ್ಳಿಯರಂಡಗಾರಿಕಾರ

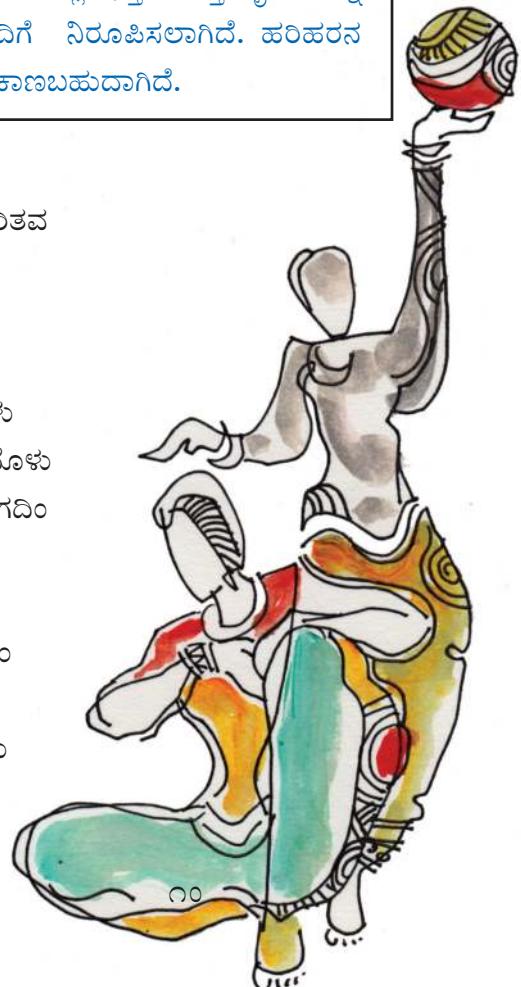
ಹರಿಹರ

ಅತಿಥಿ ಸತ್ಯಾರ, ದಾನಶೀಲತೆ, ವೃದ್ಧರ ಬಗೆಗಿನ ಗೌರವ ಇವು ಭಾರತದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರೂಢಿಮೂಲವಾದ ಗುಣವಾಗಿದ್ದವು. ಅವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯೋಂದಿಗೆ ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ ಹೇಳಿದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹರಿಹರನ ಇಳ್ಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನ ರಗಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಬೇರೆಯಲ್ಲ ಜಂಗಮ ಭಕ್ತಿ ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ಕಾಯಕವನ್ನೂ ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಭಕ್ತನಾದ ಇಳ್ಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನು ಹೇಗೆ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚೆತ್ತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಕ್ತಿ ನಿಭರವಾದ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ಮೈಸಿಕೊಂಡು ನವಿರಾದ ಹಾಸ್ಯದೊಂದಿಗೆ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹರಿಹರನ ವಣಿಕನಾ ಕೌಶಲವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಇಂದುಧರ ನಿಮ್ಮ ಬೆರಸಿ
ದರಂದಿನ ಇಳ್ಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಯಮಾರನ ಚರಿತವ
ಸಂದಣಿಪ ವಚನರಚನೆಗ
ಳಿಂದಂ ಕೇಳಯ್ಯ ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಾ

ಶ್ರೀಶಿವನ ಸೆಜ್ಜಿಯನಿಸಿದ ಚೋಳದೇಶದೊಳು
ಭಾಸುರಮೆನಲ್ಲೆಟ್ಟಾಪುದೊಂದು ಪುರಪುಪ್ಪದೊಳು
ಇಳ್ಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಯಂಬುದದಳೋಳನುರಾಗದಿಂ
ಇಳ್ಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನಾರೆಂಬ ನಾಮದಿಂ
ಎಸೆದಿಪ್ರಣಮೋವ ಭಕ್ತಂ ಶಿವನ ಒಲ್ಲೆಗಂ
ವಸುಧೆಗೊಪ್ಪುವ ಮಹಾದೇವನೊಕ್ಕಲ ಮಗಂ

ಇಂತಿದುರ ಶಿವನನಚಿಕಸಲೆಂದು ಮನದಂದು
ಸಂತತಂ ಶರಣರಚ್ಚಿಯನೆ ಸಲಿಸಲ್ಪೆಂದು
ಸಮಚಿತ್ವವೆಂಬ ಭೂಮಿಯನು ಹಸನಾಗಿರಿಸಿ
ಅಮದ್ರ ಶಂಕರನ ನೆನಹೆಂಬ ನೇಗಿಲನಿರಿಸಿ

ಅರಿಷಟ್ಕಮಂ ತಂದು ಹೂಡುವೆತ್ತಂ ಮಾಡಿ
 ಹರಿವ ಮನವಂ ಕಟ್ಟಿ ಹಿಡಿವ ಹಗ್ಗಂ ಮಾಡಿ
 ಗರ್ವಿಷಪ್ಪಹಂಕಾರಮುಮನಚ್ಚವಂ ಮಾಡಿ
 ಸವೇಶನಿಷ್ಪೇಯಂ ತಳಿವ ಬೀಜಂ ಮಾಡಿ
 ಸುರುಬಿರ ಶಿವಜ್ಞಾನ ಶಶಿಕರಂ ಸೋಂಕುತಿರೆ
 ಹರನ ಪರಮಾನಂದರಸದ ಮಳಿ ಕೊಳುತುಮಿರೆ
 ಬ್ರಿತ್ತಿ ಬೆಳೆವಂ ಶಿವನ ಸದ್ಭೂತಸಿಗಳಂ
 ಕತ್ತು ಕಳೆವಂ ಕ್ಷುತ್ಪಿಪಾಸಾದಿ ಕಳಿಗಳಂ

ಇಂತು ತನ್ನೊಳಗೆ ಭಕ್ತ್ಯಾರಂಬವಂ ಮಾಣ್ಣ
 ನಂತೆಲ್ಲರಣೀಯೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಗಾರಂಬವಂ ಮಾಣ್ಣ
 ನೆನಿತು ಭಕ್ತಬ್ರಂದೊಡನಿತು ಹೊರೆಯೀಜುವಂ
 ಮನದೊಳಗೆ ಪೆಚ್ಚಿಂ ಕಂಕರತೆಯಂ ತೋಜುವಂ
 ಧರೆಯೆನಿತನಿತು ಭೂಮಿ ತನಗುಂಟುದಱಬೆಳಿಸ
 ನುರವಣಿಸಿ ಶರಣತತ್ತಿಗೀವನಿನಿತಕ್ಕೆಳಕ್ಕಂ
 ನೋಳಿತಂ ಸೋಗಿಸಿತಂ ಶಿವನ ಭಕ್ತಗಿರ್ವಿವ
 ನುಳ್ಳಂದಂ ನವ್ಯಮಂ ಶಿವನ ಭಕ್ತಗಿರ್ವಿವ
 ನೆಲ್ಲ ತೇಜಂಗಳಂ ಶರಣತತ್ತಿಗೀವುತಂ
 ಎಲ್ಲ ಮಾನ್ಯಂಗಳಂ ಭಕ್ತಗೆಂ ಸಾಚುಂತಂ

೨೦

ಇಂತು ಜಂಗಮಕೆ ಮಾಣ್ಣದು ಕರಂ ಹಿರಿದಾಗೆ
 ಸಂತತಂ ಭಕ್ತ ಕುಲವಜ್ಞಿದು ಸಂತಸವಾಗೆ
 ನೆರೆಯತೊಡಗಿತ್ತು ಹರಶರಣಕುಲವತ್ತಿಕಯೀಂ
 ಬರುತಲಿದುರು ಭೂತಳದ ಭಕ್ತರೊಲ್ಲೈಯೀಂ
 ಮೇರೆದಪ್ಪಿದ ವಾಧಿಂಯೀಂತಂತೆ ಕವಿವೃತಿರೆ
 ಧೀರನೋಸರಿಸಂ ಮಹಾಗಣಂ ಪ್ರೌಗಳುತಿರೆ
 ತನ್ನಧರಮುಂ ತೀರೆ ಭಕ್ತಗೆಂ ನೆಜೆ ಮಾಡಿ
 ಇನ್ನುಳ್ಳಂದೇನೆಂದು ನೆನೆದು ಭಕ್ತಂ ನೋಡಿ
 ಮಾಳ್ಯ ಶರಣಗೆಂ ತನ್ನಳ್ಳನಿತು ಭೂಮಿಯಂ
 ಬೀಜುತಿದ್ರಂ ಶರಣಜನದ ಮನದತ್ತಿಯಂ
 ಎನಿತೆನಿತು ಭೂಮಿ ಕ್ರಮದಿಂ ಮಾಳ್ಯ ಕಿಂಡಾಗೆ

೨೦

ಅನಿತನಿತು ತಸ್ಯಾಯ ಮನಂ ಹೆಚ್ಚಿ ಹಿರಿದಾಗೆ
 ಇತನೆಲ್ಲಾ ಭೂಮಿಯಂ ಮಾಜೀ ಭಕ್ತಗೇಂ
 ಚಿತ್ತದೊಳು ಹೆಚ್ಚಿ ಹಿಗ್ಗತೆ ಶಿವನಣಗಗೇಂ
 ಕುಡುತಲಿರೆ ಭೂಮಿ ಶೀರಲ್ಲಾ ಶೀದೊಡೇನೆಂದು
 ಕಡುಚಾಗಿ ತೋಟವಂ ಮಾಜತೋಡಿದನಂದು
 ಅದು ಶೀರೆ ತಸ್ಯ ಮನೆಯೊಳಗಧಾವಂ ಮಾಜೀ
 ಸದಮಳ ಶಿವಾತ್ಮಗೇಂ ಕೊಟ್ಟನುತ್ತವವೇಣಿ

೪೦

ಇಂತು ಕೊಡುತ್ತಿರೆ ಮಿಕ್ಕುದಂತೊಂದು ಕೋಲ್ಲೆಲಂ
 ಸಂತತಂ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಬೀಜವಿಕ್ಕುವ ನೆಲಂ
 ಆ ನೆಲದೊಳುಳ್ಳಿದೊಮ್ಮನ ಬೀಜವಂ ತಳಿದು
 ಏನಾದುದಂ ಕೊಂಡು ಬಂದು ಹಷಟಂದಳಿದು
 ಅಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಬ್ರಂದೊಡುಳ್ಳಿದಂ ಹಂಚಿಕ್ಕಿ
 ಸಲ್ಲೀಲೆವೆಚ್ಚಿ ಪರಮಾನಂದದಿಂದುಕ್ಕಿ
 ಮತ್ತೆ ಶರಣರ್ ಬಂದೊಡುಟ್ಟಿದಂ ಪ್ರೋದೆದುದಂ
 ಉತ್ತಮ ಶಿವಾಚಾರಿ ಕೊಟ್ಟಪ್ಪನುಳ್ಳಿದಂ
 ಸತಿಗೊಂದು ಕಪ್ಪಡಂ ತನಗೊಂದು ಕೋವಳಂ
 ಸುತನೆನಿಸಿದಂಗೆ ಮತ್ತಂತೊಂದು ಕೋವಳಂ
 ಮೂವರುಂ ನಿಂದಿಪಡನಿತೆ ತನಗೆ ಮನೆಯುಳಿಂಬಿ
 ಈಪ್ರಾದಂತೇನುಮಿಲ್ಲದೆ ನಿಜದ ಮನಪುಳಿಯೆ

೫೦

ಧನಮಿಲ್ಲದಿದೊಡೇಂ ಧಾನ್ಯಮಿಲ್ಲದೊಡೇನೊ
 ಮನೆಯಿಲ್ಲದೊಡಪೇನೊ ಏನುಮಿಲ್ಲದೊಡೇನೊ
 ತನುವಿದರಪುದು ಇದಜೊಳಗಧಾಮಂ ಕೊಟ್ಟಪೆಂ
 ಮನಮಿದರಪುದು ಮನದೊಳಗಧಾಮಂ ಕೊಟ್ಟಪೆಂ
 ಎರಡು ಕಟ್ಟಿವೆ ಎರಡಜೊಳಗೊಂದನಿತ್ತಪೆಂ
 ಹರಣಮಿದೆ ಹರಣದೊಳಗಧಾಮಂ ಕೊಟ್ಟಪೆಂ
 ಎಂದು ಶರಣಗಿರ್ವ ಜಿಂತೆಯಂ ಜಿಂತಿಸುತೆ
 ಅಂದು ತನಗೇನಾದೊಡಂ ಕೊಡಲು ಜಿಂತಿಸುತೆ

ಇಂತು ತೊಂಬತ್ತಯ್ಯ ವರುಷಂಬರಂ ಮಾಡಿ
 ಚಿಂತಿಸಿದನೀಶ್ವರಂ ತನ್ನಾಳೋಂದಂ ನಾಡೆ
 ಈ ಭಕ್ತನಂ ಮನವನೋರೆದು ನೋಡುವೆನೆಂದು
 ವೈಭವಂ ಮಿಗೆ ನೋಡಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯ ನಾನೆಂದು ೨೦
 ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡನೋಲವಿಂದೊಂದು ಜೋಹಮಂ
 ಇಳಿಗೆ ಮಿಗೆ ಪೋಸತೆನಿಪ ಶತವ್ಯಧ ಭಾವಮಂ
 ಶಿರದ ನರೆ ಮೆಯ್ಯ ತೆರೆ ಕಯ್ಯ ಕೋಲಿಂದಸೆಯೆ
 ಸುರುಳ್ಳ ತನು ನಳಿತ ಬೆನ್ನ ಜೋಲ್ಲ ಪ್ರವಿಂದಸೆಯೆ
 ಇಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಯ ಹತ್ತಿರೆ ನಟ್ಟಿರುಳು ಬಂದು
 ಜಳದಂಗಳಂ ನೆನೆದನಧ್ವತ ಮಿಗಲ್ಯಂದು
 ನೆನೆಯೆ ತುಂಬಿದವು ನಭವಂ ಮೇಘ ಸಂಕುಲಂ
 ತನತನಗೆ ತೀವಿ ತೀಡಿತು ಬಿಳಾಹಕಕುಲಂ
 ಗಗನಂ ಘನೀಭೂತಮಾದುದೆಂಬಂದದಿಂ
 ಮಿಗೆ ತೀವಿ ಸೂಸಿದವು ಸಲಿಲಮುತ್ಸಹದಿಂ ೫೦
 ಮಳೆ ಕಣ್ಣಿದುದಾಗಸಂ ಜಳವಾದುದೆಂಬಂತೆ
 ಇಳಿ ಜಲದ ಮೇಲೆ ತೇಂಕಾಡುತಿದೆಯೆಂಬಂತೆ
 ಬಂದ ಮಳೆಯೊಳು ಕವಿದ ಕತ್ತಲೆ ಕರಂ ಹೆಚ್ಚೆ
 ಸಂದರ್ಭಿಸಿ ದಿಗುಮುಖಂಗಿಡಿಸಿ ಜಗಮಂ ಮುಚ್ಚೆ

ಇಂತಿಡಿದ ಕತ್ತಲೆಯೊಳಭವನೂರಂ ಪೋಕ್ಕು
 ತುಂತುವಂನಿಗಳೋಳಗೆ ನಡುಗುತ್ತೆ ಮೈಪೋಕ್ಕು
 ಇಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನವರ ಮನಸೆಯ್ಯಂದು
 ಚಳಿ ಹತ್ತಿ ಮಳೆಯೊಳೆಗೆ ಘಾಸಿಯಾಗುತೆ ಬಂದು
 ನಡುಗಿ ಹಲುಹಟೆಗುಟ್ಟಿ ಬಾಗಿಲೋಳು ನಿಂದಿರಲು
 ಕಡುಶೀತದಿಂದಳುಕಿ ಬಳುಕುತಂ ಬಂದಿರಲು ೬೦
 ಒಳಗೆ ಚಳಿ ಹತ್ತಿದಿಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರರಿಂ
 ಬಳಲುತಂ ಮೂಳುಪಾಸದಿ ಮನಂಗುಂದದಿರೆ
 ಹಾಸಲುಂ ಹೊದೆಯಲುಂ ಹರನಾಮವೇಯವಗೇ
 ಆಸುರದ ಚಳಿಗೆ ಮಜ್ಜೆಯೀಶನಾಮವೆಯವಗೇ
 ಒಳಗೆ ಭಾಳೀಕ್ಕಣನ ನೆನಹು ತೀವಿರೆ ಕರಂ
 ಚಳಿಪೋದ್ದದವರನೆಂತಿದೊಡಂ ಭಕ್ತರಂ

ಇರಲವರ ಮನೆಯ ಬಗಿಲ ಹತ್ತೆ ಸಾರುತ್ತೆ
ಹರಹರ ನಮಃ ಶಿವಾಯೆಂದು ದನಿದೋಷುತ್ತೆ
ನಿಲೆ ಕೇಳುತ್ತಿಳೆಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನಾರೆಂದು
ಎಲೆಲೆ ಎನ್ನಾಡ್ದರು ಬಳ್ಳಪ್ಪ ದನಿಯಾಯ್ದೀಂದು
ಕೆಟ್ಟಿನೀ ಕಳ್ತಲೆಯೊಳಿಯಿತಪ್ಪರೇ ದೇವ
ನಡ್ಡಿರುಳು ಮಳೆಯೋಳಗೆ ನಡೆತಪ್ಪರೇ ದೇವ

೧೧೦

ಎಂದು ಗಳಗಳನೆ ಕದಹಂ ತೆಜೆದು ಕಾಣುತಂ
ಬಂದು ಚರಣದ ಮೇಲೆ ಬಿಳ್ಳ ಭಯವೇಷುತಂ
ಇರೆ ನಡನಡಂ ನಡುಗಿ ಚೆಳಿ ಮಗನೆ ಚೆಳಿ ಮಗನೆ
ಹರಣಮಂ ಹತ್ತಿತ್ತು ಶೀತಪುಹುಹೆಲೆ ಮಗನೆ
ನಿಲಲಾಜೀನಿನ್ನೆಂತು ಕೈಕಾಲು ಸುರುಳ್ಳಪವು
ಪಲಪು ಮಾತೇನವಯವಂಗಳೆಲ್ಲಿಲ್ಲಿಪವು
ಮನಪ್ರೋಡಪುದು ಚೆಳಿಗೆ ತನು ಸೀಳ್ಳಪುದು ಮಳಿಗೆ
ಎನೆ ಕೇಳು ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂ ನಡುಗಿ ಬಂದೋಳಗೆ
ಇಬ್ಬಿರಿಪ್ಪೆಡೆಯ ಮಾಳಿಗೆಯ ಜಂತೆಯನುಜ್ಞಿ
ಒಬ್ಬನಂ ಕುಳಿರಿಸಿಯಭವನಂ ಮೆಯ್ಯಿಜ್ಞಿ
ಪಟು ಮಾಡಿದರ್ ಚೆಂಕಿಯು ಶಿವನ ಚೆಳಿಗೆಂದು
ನಟಿಯಿಸುತ್ತಿದ್ದನೀಶಂ ಶೀತಮುಮನಂದು
ಶೀತಪಿರದಂತೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಾಸಿ ಒತ್ತುತಿರೆ
ಭೂತೇಶ್ವರಂ ನೋಡಿ ಕೌತುಕಂಬಡುತಮಿರೆ

೧೧೦

ಎನಿತೆನಿತು ಚೆಳಿ ಪ್ರೋಗಲನಿತೆನಿತು ಪಸಿವಡಸೇ
ಅನುಮಿಸುತೆ ಹಸಿದೆಂ ಹಸಿದೆಯೆನುತೆ ಲಟಲಟಿಸೆ
ಕೇಳುತ್ತಿಳೆಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನಾರುಮೃತೀಂ
ಬೇಳಾಗಿ ಮೂಳುಪಾಸದೊಳಿದು ಬೆಬ್ಬಿಳಿಸಿ
ಎಂತೆಂದು ತಮ್ಮರಸಿಯರ ಮೋಗಂ ನೋಡುತ್ತಿರೆ
ಚಿಂತಿಸಿದಳೋಂದು ತೆಜನಂ ಶಿವಂ ಮೆಚ್ಚುತಿರೆ
ಮೋಸ್ಸೆ ಬಿತ್ತಿದ್ದ ಮೋಳಿವಿತ್ತನೆತ್ತಿಯಿ ತಂದು
ಪನ್ನಾಭರಣನ ಪಸಿವನಾಜ್ಞಿಸುಪುದೆಂದು
ಅಱುಪೆ ಹರುಷಂದಳೆದು ಪರಮಭಕ್ತಂ ಮೆಚ್ಚಿ

೧೧೦

ಪ್ರೊಜಿಮಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ರಾತ್ರೆಯೋಳಿ ಹೆಚ್ಚಿ
 ಮತ್ತೆ ಮಳಿಗಿರಿದಾಗೆ ಮತ್ತೆ ಚೆಳಿ ಘನವಾಗೆ
 ಮತ್ತೆ ಕತ್ತಲೆ ಸುತ್ತಿ ಮುತ್ತಿಯುನ್ನತವಾಗೆ
 ಬರುತ್ತಿದ್ದನಪ್ರತಿಮ ಶಿವಭಕ್ತನುರವಣಿಸಿ
 ಪುರದ ಹೊನಲಂ ದಾಂಟಿ ಕಡ್ಡಲೆಯನುತ್ತರಿಸಿ
 ಹಳ್ಳಂಗಳಂ ತೊಜ್ಜಿಗಳಂ ಕೆಜೆಗಳಂ ದಾಂಟಿ
 ಕೊಳ್ಳಂಗಳಂ ಕೊಳ್ಳಂಗಳನೀಸುತ್ತಂ ದಾಂಟಿ
 ಹೋಗಿ ಗದ್ದೆಯೋಳಿದ್ದ ಮೋಳಿವಿತ್ತನೆತ್ತಿದಂ
 ರಾಗದಿಂ ತಂದವಂ ಗೂಡೆಯೋಳಿಕ್ಕಿದಂ
 ತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂ ಹರ ಹಸಿದನೆಂದೆನುತೆ
 ಉರವಣಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮನೀಶ್ವರನೆನುತೆ

೮೩೦

ಬಂದು ತಮ್ಮರಸಿಯರ ಮುಂದಿಕುಪಿ ನಲಿನಲಿದು
 ತಂದ ವೋಳಿವಿತ್ತನಾನಂದದಿಂದಂ ಹುರಿದು
 ಅಮೃತಮಯವೇಸಿಸುಪೋಗರವ ನಲವಿಂ ಮಾಡಿ
 ಸಮೆದ ಕೇರೆಯೋಳು ಮೇಲೋಗರಮುಮಂ ಮಾಡಿ
 ಅನುಮಿಸುತೆ ಭಕ್ತನಾರೋಗಣಿಗೆ ನಲಿನಲಿದು
 ತನಯನಂ ಕದಳೀದಳಕ್ಕೆ ಕಳುಪಲ್ಪಂದು
 ನಿಂದಿದ್ದ ಬಾಳಿಯೆಲೆಯಂ ಕೊಯ್ದುತ್ತಿರಲಲ್ಲಿ
 ಇಂದುಧರನಾಳ್ಜಿಯಿಂದುರಗಂ ಪಿಡಿಯಲಲ್ಲಿ
 ಮಜ್ಜಿದೊಜಗಿದಂತಲ್ಲಿ ದೀಘಣನಿದ್ದೆಯೋಳಿರಲು

೮೪೦

ಹೊಜಗೆ ಶಶಿಧರನಿತ್ತ ಹಸಿದನೆಂದೆನುತ್ತಿರಲು
 ತಡೆದನೆಂದಿಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನಾಬ್ರಂದು
 ಹಿಡಿದುರಗನಿಂ ಮಡಿದ ಮಗನನೀಕ್ಕಿಸುತ್ತಂದು
 ಇದನಱ್ಱಿದೊಡೆಭವನುಣಲೊಲ್ಲಿದೆಯು ಕಾಡುವಂ
 ಇದನಱ್ಱಿಪದುಣಲೀಕ್ಕಿ ಸಂತಸಂ ಮಾಡುವಂ
 ಎಂದೆಲೆಗಳಂ ಕೊಯ್ದು ತಂದು ಭಕ್ತನ ಮುಂದೆ
 ಭಂದಭಂದದೊಳಿ ಪಾಸುತ್ತೆ ಸಂತಸದಿಂದೆ
 ತಿಳಿನೀಗ್ರಳಂ ತಳಿದು ತೊಳಪೋಗರಮನಿಕ್ಕಿ
 ಎಳೆಯ ಕೇರೆಯ ಮಸೆದ ಮೇಲೋಗರಮನಿಕ್ಕಿ

೮೫೦

ಆರ್ಯಸುವುದು ಸದಾಶಿವ ಕರುಣಾದಿಂದೆನುತೆ
 ಹಾರ್ಯಸುತಂ ಶಂಭುವೇ ಕರುಣೀಸುವುದೆನುತೆ
 ಇರೆ ಹರಂ ಕರುಣೀಸುತ್ತಾಪ್ರಾಬ್ಧರಣ್ಣವೆನೆ
 ಹರನ ಭಕ್ತರು ಸಪಜ್ಞಿಯಲುಣ್ಣವೇಳ್ಣಮೆನೆ
 ತಂದೆ ಮಹ್ಯಾ ಕೆಲದೆ ಕುಳಿಪ್ರಾದೆನೆ ಕೇಳ್ಣ
 ನೊಂದು ಶಿವನುಣಲೊಲ್ಲನಿಸ್ಯೇವನೆನುತೆಳ್ಣ
 ಮಗನಿಲ್ಲದುದನಣಿಪಬಾರದೇವೆಂ ಶಿವನೆ
 ಮಗನಿಲ್ಲದಿದೋಡುಣಲೊಲ್ಲನೇವೆಂ ಭವನೆ
 ಕರೆದು ನೋಡುವನೇಳಿದಿದೋಡಂತಭವಂಗೆ
 ಶಿರವನೇಜಿಸುವನುಣಲೊಲ್ಲದ ಮಹೇಶಂಗೆ

೧೯೦

ಎನುತೆ ನಡೆತಂದು ತತ್ವತನ ಹತ್ತಿರೆ ನಿಂದು
 ತನುಜ ಏಳ್ಣಗನೆ ಹರನುಣಲೊಲ್ಲನೆನುತಂದು
 ಕರೆಯಲಾಗಳಿ ನಿಷ್ಠೆ ತಿಳಿದೇಳ್ಣರಂದದಿಂ
 ಚರಿತದಿಂದೇಳ್ಣ ಮಗನಂ ಕಂಡು ರಾಗದಿಂ
 ಬರೆ ಜಗಚ್ಛೈತಿಮ್ರಯಂ ಹೊಳಿಪ್ರತಿರಲೊಳಗೆ
 ಪುರಹರಂ ವ್ಯಾಧ ವೇಷಮನುಳಿದು ತೊಳತೊಳಗೆ
 ತಾನೊಪ್ಪೆ ರವಿಕೋಟಿ ತೇಜಮಂ ಮಸುಳಿಸುತೆ
 ನಾನಾ ಸುಧಾಕರ ಪ್ರಭಿಗಳೆಂ ರಂಜಿಸುತೆ

೧೯೦

ಇರೆ ಕಾಣುತಿಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರರೆಯ್ತಂದು
 ಚರಣತಳದೊಳು ಬಿಳ್ಳು ನೆಳಿ ಪ್ರಳಕಿಸುತ್ತಂದು
 ದೇವಾ ಜರಾಜೀರ್ಣವೇಷಮಂ ಕೈಗೊಂಡು
 ದೇವ ಚೆಳಿಯೊಳ್ಳಕೆಯೊಳ್ಳಿಸ್ಯಂ ಮನಂಗೊಂಡು
 ಬಪ್ಪರೇ ಇಂತಿರುಳು ಕರುಣಿ ಕರುಣಿಗಳರಸ
 ಒಪ್ಪವಾಯ್ಯಿಸ್ಯ ಮಾಟಂ ಕೇಳಿರಿಜಿಯರಸ
 ಚೆಳಿ ಹತ್ತಿತೇ ಹತ್ತಿತೇ ತಂದೆ ಹೇಳಯ್ಯ
 ಮಳಿಯೊಳಗೆ ತನು ನೆನೆದು ಕರಗಿ ಕೊರಗಿತೆಯಯ್ಯ
 ಎನುತೆ ಗಣೇಶರರ್ ನಡೆತಂದರುರವಣಿಸಿ
 ತನತನಗೆ ಶಿವನನಣಿಸುತ್ತಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭಣಿಸಿ
 ಕಂಡು ಶಿವನೆಂದನೆಲೆ ನಂದಿಶ ಕೇಳಯ್ಯ
 ಕಂಡೆನಿಲ್ಲಿಂತಪ್ಪ ನೇಹಮಂ ಪ್ರೋಸತಯ್ಯ
 ಈ ಮಳಿಯೊಳೇ ಚೆಳಿಯೊಳಿಂತು ಹೋದವರುಂಟೆ

೧೯೦

ಏ ಮಾತೊ ಮೋಳಿವಿತ್ತನೆತ್ತಿ ತಂದವರುಂಟೆ
ಮಗನ ಸಾವಂ ನೋಡದುಣಲಿಕ್ಕಿದವರುಂಟೆ
ಜಗದೊಳಗೆ ನಿದ್ರಂಭರೆನಿಪರೇನಿಂತುಂಟೆ

ಎಂದು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರೆ ಹೂಮುಳಿಗಳಿಂಗಿದುವು
ಬಂದು ಹೇಮದ ಪ್ರೌಸ ವಿಮಾನಂಗಳೊಷ್ಟಿದುವು
ಅಗಳಿಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನಾರಭವಂಗೆ
ಹೋಗಲೀವೆನೆ ಆರಯಿಸಿದಲ್ಲದಿಂದಿಂಗೆ
ಎನೆ ನಸುನಗುತ ಭಕ್ತನಿಷ್ಟಿಯಂ ನೆಱಿ ಸಲಿಸಿ
ವನಿತೆ ಪಾವಡತಿದೇವಿ ಗಣಸಂಕುಲಂ ಬೆರೆಸಿ
ಕೈಲಾಸಪುರಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದನುತ್ತಾಹದಿಂ
ಶೈಲಜಾಪತಿ ಕರುಣಮುಖ್ಯರಿಸೆ ನೇಹದಿಂ

೧೯೦

ಮೃಡನಿಂ ಮೆಜ್ಜೆದಿಳಿಯಾಂಡರ
ಗುಡಿಮಾರರ ಕಂದನೆಂದು ಸದ್ಗುರುಯನಿ
ತ್ತೆಡೆವಜ್ಞಿಯದೆಮಗೆ ಕೊಡುಗೆ
ಕಡೆಗಳಿಸದೆ ದೇವ ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಂ

೨೦೦

ಹರಿಹರ

ನಡುಗನ್ನಡ ಯುಗದ‘ಹರಿಕಾರ’ ನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಹೊಂದಿದವನು ಹಂಪೆಯ ಹರಿಹರ. ಈತನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ. ಸುಮಾರು ಇಂನೇ ಶತಮಾನ. ಕವಿ ರಾಘವಾಂಕ ಈತನ ಸೋದರಳಿಯ ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಯ.

ಆತನನ್ನು ರಗಳಿಯ ಕವಿಯೆಂದೂ ಕ್ರಾಂತಿ ಕವಿಯೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಶಿವನ ಮತ್ತು ಶಿವಭಕ್ತರ ಕತೆಗಳನ್ನೇ ಕಾವ್ಯವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಮುದಿಪಾಗಿಟ್ಟಿದ್ದಂತೆ. ಈತ ದೇಸಿ ಥಂದೋರೂಪವಾದ ರಗಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದು ದೇಸಿ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದವನು.

‘ಗಿರಿಜಾ ಕಲ್ಯಾಣ’ವೆಂಬ ಚಂಪ್ರಾ ಕಾವ್ಯ, ‘ಬಸವರಾಜ ದೇವರ ರಗಳೆ’, ‘ನಂಬಿಯಣ್ಣನ ರಗಳೆ’, ‘ಪ್ರಭುದೇವರ ರಗಳೆ’ ಮುಂತಾದ ರಗಳಿಗಳು ಮತ್ತು ‘ಪಂಪಾ

ಶತಕ, ‘ರಕ್ಷ ಶತಕ’, ‘ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶತಕ’ ಎಂಬ ಶತಕ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವನು ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಇ, ಟಿ, ಇ ಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ವದ ವಿಂಗಡಣೆ

ಎಸೆದಿಪಡನೋವಡ – ಎಸೆದು+ಇಪಡನೋ+ಒವಡ

ಬೆರಸಿದಂದಿನ – ಬೆರಸಿ+ಇದಂ+ಅಂದಿನ

ಭಾಸುರಮೆನಲ್ಲಿಜ್ಞಾಪುದೊಂದು – ಭಾಸುರಮ್+ಎನಲ್+ಮೆಜ್ಞಾಪುದು+ಒಂದು

ಇಳಿಯಾಂಡ ಗುಡಿಯೆಂಬುದದಜ್ಞಾಳನುರಾಗದಿಂ – ಇಳಿಯಾಂಡ ಗುಡಿ + ಎಂಬುದು +
ಅದಜ್ಞಾಳ್+ಅನುರಾಗದಿಂ

ಶಿವನನಚಿಂಸಲೆಂದು – ಶಿವನನ್+ಅಚಿಂಸಲ್+ಎಂದು

ಗವಿಂಪ್ರಹಂಕಾರಮುಮನಚ್ಚವಂ – ಗವಿಂಪ್ರ+ಅಹಂಕಾರಮುಮನ್+ಅಚ್ಚವಂ

ಕ್ಷುತ್ತಿಪಾಸಾದಿ – ಕ್ಷುತ್ತಾರ್+ಪಿಪಾಸ + ಆದಿ

ಮಾಳ್ಫನಂತೆಲ್ಲರಜ್ಞಾಯೆ – ಮಾಳ್ಫನ್+ಅಂತು+ಎಲ್ಲರ್+ಅಜ್ಞಾಯೆ

ಭಕ್ತಬಡಂದೊಡನಿತು – ಭಕ್ತರ್+ಬಂದೊಡೆ+ಅನಿತು

ಧರೆಯೆನಿತನಿತು – ಧರೆ+ಎನಿತು+ಅನಿತು

ಬೆಳೆಸನುರವಣಿಸಿ – ಬೆಳೆಸನ್+ಉರವಣಿಸಿ

ವಾಧಿಂಯೆಂತಂತೆ – ವಾಧಿ+ಎಂತು+ಅಂತೆ

ಕೊಟ್ಟನುತ್ತವವೇಜ್ಞಾ – ಕೊಟ್ಟನ್+ಉತ್ತವ+ಪಜ್ಞಾ

ಈಪ್ರೋಡಂತೆನುಮಿಲ್ಲದೆ – ಈಪ್ರೋಡೆ+ಅಂತು+ಎನುಂ+ಇಲ್ಲದೆ

ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡನೊಲವಿಂದೊಂದು – ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡನ್+ಒಲವಿಂದೆ+ಒಂದು

ಫಾನೀಭಾತಮಾದುದೆಂಬಂದದಿಂ – ಫಾನೀಭಾತಂ+ಆದುದು+ಎಂಬ+ಅಂದದಿಂ

ಕತ್ತಲೆಯೋಳಭವನೂರಂ – ಕತ್ತಲೆಯೋಳ್+ಅಭವನ್+ಉರಂ

ಮುಱೆಯೀಶನಾಮವೆಯವಗೆಂ – ಮುಱೆ+ಶನಾಮವೆ+ಅವಗೆಂ

ಚಳಿಪೊದ್ದದವರನೆಂತಿದೊಡಂ – ಚಳಿಪೊದ್ದದು+ಅವರನ್+ಎಂತು+ ಇದೊಡಂ

ಕೇಳುತ್ತಿಳಿಯಾಂಡ ಗುಡಿಮಾರನಾರೆಂದು – ಕೇಳುತ್ತ+ಇಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನ್+ಆರ್+ ಎಂದು

ಕತ್ತಲೆಯೋಳಿಯಿತಪ್ಪರೇ – ಕತ್ತಲೆಯೋಳ್ + ಎಯಿತಪ್ಪರೇ

ಮಾತೇನವಯವಂಗಳಿಲ್ಲಿಪವು – ಮಾತು + ಪನ್+ ಅವಯವಂಗ್ಲ್+ ಎಲ್ಲ + ಅಜಲ್ಲಿಪವು

ಕೌತುಕಂಬಡುತಮಿರೆ – ಕೌತುಕಂ + ಪಡುತಂ + ಇರೆ

ಪಸಿವನಾಜೀಸುವುದೆಂದು – ಪಸಿವನ್ + ಅಜೀಸುವುದು + ಎಂದು
ಅಮೃತಮಯವೆನಿಸುವೋಗರವ – ಅಮೃತಮಯಂ+ ಎನಿಸುವ + ಓಗರವ
ಇಂದುಧರನಾಜ್ಞೀಯಿಂದುರಗಂ – ಇಂಧರನ +ಆಜ್ಞೀಯಿಂದೆ +ಲುರಗಂ
ತಡೆದನೆಂದಿಳಿಯಾಂಡ ಗುಡಿಮಾರನಾಬಂದ – ತಡೆದನ್ + ಎಂದು +
ಇಳಿಯಾಂಡ ಗುಡಿಮಾರನಾರ್+ಬಂದು
ಇದನಜೀದೊಡಭವನುಣಲೊಲ್ಲದೆಯು – ಇದನ್+ಅಜೀದೊಡೆ + ಅಭವನ್ +
ಲುಣಾಲ್ + ಒಲ್ಲದೆಯು
ಇದನಜೀಪದುಣಲೊಕ್ಕೆ – ಇದನ್+ಅಜೀಪದೆ+ಲುಣಾಲ್+ಇಕ್ಕೆ
ಕರುಣಿಸುತ್ತಾಪ್ರೋಬ್ಜುರ್ಜ್ಞೀವನೆ – ಕರುಣಿಸುತ್ತ+ಅಪು+ಬ್ರಜುರ್+ಲುಣ್ಣಿಪು+ಎನೆ
ಸಪಟ್ತೀಯಲುಣ್ಣವೇಳ್ಣು ಮೆನೆ – ಸಪಟ್ತೀಯಲಿ + ಲುಣ್ಣವೇಳ್ಣುಂ + ಎನೆ
ಶಿವನುಣಲೊಲ್ಲನಿನ್ನೆವೆನೆನುತ್ತೆಳ್ಣು – ಶಿವನ್+ಲುಣಾಲ್+ಒಲ್ಲನ್+ಇನ್ನು+ ಏವೆನ್ +
ಎನುತ್ತ+ಎಳ್ಣು
ಮಗನಿಲ್ಲದಿದೊಡುಣಲೊಲ್ಲನೇವೆಂ – ಮಗನ್ + ಇಲ್ಲದಿದೊಡೆ + ಲುಣಾಲ್ +
ಒಲ್ಲನ್+ಏವೆಂ
ಕರೆದುನೋಡುವೆನೇಜಿದೊಡೆಂತಭವಂಗೆ – ಕರೆದು ನೋಡುವನ್ + ಏಳದೆ +
ಇದೊಡೆ +ಅಂತು+ಅಭವಂಗೆ
ಶಿರವನೇಜ್ಜಿಸುವೆನುಣಲೊಲ್ಲದ – ಶಿರವನ್+ಏಜ್ಜಿಸುವನ್+ಲುಣಾಲ್+ಒಲ್ಲದ
ಚಕ್ಕಿಯೊಳ್ಳಕ್ಕಿಯೊಳ್ಳೆನ್ನುಂ – ಚಕ್ಕಿಯೊಳ್ಳ+ಮಹಿಯೊಳ್ಳ+ಎನ್ನುಂ
ನಿದರ್ಜಂಭರೆನಿಪರೇನಿಂತುಂಟೆ – ನಿದರ್ಜಂಭರ್+ಎನಿಪರ್+ಪನ್ + ಇಂತು+ ಉಂಟೆ
ಸದ್ಭ್ರಾತ್ಯಯನಿತ್ತೆದೆವಜೀಯದೆಮಗೆ – ಸದ್ಭ್ರಾತ್ಯಯನ್+ಇತ್ತು+ಎಡೆ+ವಜೀಯದೆ+ಎಮಗೆ

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಇಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನಾರ್ – ಇಳಿಯಾಂಡಗುಡಿ ಉರಿನ ಹೆಸರು, ಮಾರನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೆಸರು. ಆರ್ - ದ್ವಾರಿಡ (ತಮಿಳು) ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುವಚನ ಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯೆಯ. ಅಜೀಪದೆ-ತಿಳಿಸದೆ. ಇಂದುಧರ - ಚಂದ್ರನನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು, ಶಿವ. ಸಂದಣಿಸು-ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರು, ಜೋಡಣಿಗೊಳ್ಳು. ಸೆಜ್ಜೆ - ಹಾಸಿಗೆ, ನೆಲಿ (ಸಂ. ಶಯ್ಯಾ). ಭಾಸರ - ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ. ಒಪ್ಪೆ - ಶೋಭಿ. ಎಸೆ-ಕಂಗೆಳಿಸು. ಒಲ್ಲೆಗಂ - ಒಲುಮೆಯುಳ್ಳವನು. ಮಹಾದೇವನೊಕ್ಕುಲಮಗಂ - ಶಿವನ ಒಳಗದವನು. ಒಕ್ಕಲು - ಕೃಷ್ಣಿಕ. ಮನದಂದು - ಮನಸ್ಸ ಮಾಡಿ. ಅಮರ - ದಟ್ಟವಾಗಿ ಜೊತೆಗೂಡಿದ. ಅರಿಷಟ್ಟು - ಅರಿಷಟ್ಟಗ್ (ಕಾಮ, ಕೌರ್ಬಿ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮತ್ತರ). ತಳಿ - ಬಿತ್ತು, ಚಿಲ್ಲು. ಸುರುಚಿರ - ಕಾಂತಿಯುಕ್ತವಾದ. ಶೈಕರಂ - ಚಂದ್ರಕರಣ.

ಮುಕ್ಕೊಳು - ಮುಕ್ಕೆಯಾಗು. ಕ್ರೂರ್ - ಹಸಿವು. ಪಿಪಾಸೆ - ಬಾಯಾರಿಕೆ. ಆರಂಬ - ಬೇಸಾಯ. ಹೊರೆಯೇಜು - ಉಬ್ಬು. ಪೆಚು - ಹೆಚ್ಚು. ಉರವಣಿಸು - ಸಡಗರಿಸು, ಸಂಭ್ರಮಿಸು. ಇನಿತಕ್ಕೆ - ಒಂದಿಷ್ಟಕ್ಕೂ. ಒಳಿತು - ಒಳ್ಳೆಯದು. ತೇಜ - ಹೊನ್ನು, ಸಿರಿ. ಮಾನ್ಯ - ಉಂಬಳಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಜಮೀನು. ಸಾಚು - ಕೊಡು, ಸಲ್ಲಿಸು. ಕರಂ - ವಿಶೇಷವಾಗಿ. ಅತಿ - ಪ್ರೀತಿ (ಅಳ್ಳೆ). ವಾಧಿ - ಸಮುದ್ರ. ಓಸರಿಸು-ಹಿಂಜರಿ. ಅಱಗ - ಪ್ರೀತಿಪಾತ್ರನಾದ ಭಕ್ತ. ಕಡುಚಾಗಿ - ಮಹಾತ್ಮಾಗಿ (ತ್ವಾಗಿ-ಚಾಗಿ). ಸದಮಳ - ಪರಿಶುದ್ಧ. ಉತ್ಸವ - ಉತ್ಸಾಹ. ಕೋಲ್ - ಉದ್ದಗಲಗಳನ್ನು ಅಳಿಯಲು ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಗೊತ್ತಾದ ಅಳತೆ, ಒಮ್ಮನ - ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸು, ಒಂದು ಅಳತೆಯ ಮಾನ. ಕಪ್ಪಡಂ - ಬಟ್ಟೆ (ಸಂ. ಕಪಡಟ). ಕೋವಳೆಂ - ಕೌಹಿನ. ಹರಣ - ಪ್ರಾಣ (ಸಂ). ನಾಡೆ - ಚೆನ್ನಾಗಿ. ಒರೆ - ಪರೀಕ್ಷೆಸು. ಚೋಹ - ವೇಷ. ತೆರೆ - ಸುಕ್ಕು. ಸುರುಳ್ - ಮುದುದು, ಸುಕ್ಕುಗಟ್ಟು. ನಳಿತ - ದುಬಳಿಲವಾದ, ಬಾಗಿದ. ಜಳದ - ಮೋಡ. ಬಲಾಹಕ - ಮೋಡ. ತೀವು-ತುಂಬಿ. ಸಲೀಲ-ನೀರು. ಇಡಿದ - ತುಂಬಿದ. ಅಭವನ್ - ಶಿವ. ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕು - ದೇಹವನ್ನು ಮುದುರಿಕೊಂಡು. ಹಲುಹಣಿಗುಟ್ಟು - (ಚಳಿಯಿಂದ) ಹಲ್ಲು ಕಟಕಟಿಸು (ಪಲ್ಲಜೆಗುಟ್ಟು). ಮೂಳೆಪಾಸು - ಮೂರು ದಿನ ಉಪವಾಸ. ಮನಂಗುಂದು - ಧೈಯಕಗುಂದು, ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳು. ಅಸುರ - ಉಗ್ರವಾದ, ಭಾಳೀಕ್ಷಣ - (ಭಾಳ+ಕ್ಷಣ) ಹಣಿಗ್ಣಿ, ಶಿವ. ಪ್ರೋದ್ಧು - ಮುಟ್ಟು, ತಾಗು. ಹತ್ತೆ - ಹತ್ತಿರ, ಆಳ್ - ಒಡೆಯ. ಕದಹು - ಬಾಗಿಲು (ಕದವು). ಆಜಲ್ - ಒಣಗು, ಗಟ್ಟಿಯಾಗು, ಮರಗಟ್ಟು. ಜಂತೆ - ಮೇಲ್ಲಾಘವಣಿಗಳಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿ, ತೊಲಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಕುವ ಸಣ್ಣ ಅಡ್ಡ. ಉಚ್ಚು-ಬಿಚ್ಚು. ಮೆಯ್ಯಿಚ್ಚು-ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳು. ಪಟುಮಾಡು-ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆಟ್ಟು ಉರಿಸು. ಅಡಸು-ಉಂಟಾಗು. ಅನುಮಿಸುತ್ತೆ-ಹಿಂದುಮುಂದು ನೋಡುತ್ತ, ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತ. ಲಟಲಟಿಸು-ಕೂಗಾಡು, ಉಮ್ಮಳಿಸು - ದುಃಖಿಸು. ಬೇಳಾಗು-ಬೆಂಡಾಗು. ಬೆಬ್ಬಳಿಸು-ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳು, ದಿಗ್ರಿಮೆಗೊಳ್ಳು. ಮೋಳಿವಿತ್ತು - ಮೋಳಿತ ಬೀಜ. ಪನ್ನಗಾಭರಣ-ಹಾವನ್ನು ಅಭರಣವಾಗಿ ಧರಿಸಿದವನು, ಶಿವ. ಪ್ರೋರಮದು - ಹೊರಹೊರಡು. ಉತ್ತರಿಸು-ದಾಟು, ಮೀರು, ಕತ್ತರಿಸು. ಗೂಡೆ - ದೊಡ್ಡ ಬುಟ್ಟಿ. ಓಗರ-ಅನ್ನ, ಆಹಾರ. ಸಮೆದ-ಸಿದ್ಧಪದಿಸಿದ. ಕೀರೆ-ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸೊಪ್ಪು. ಅನುಮಿಸು - ಅಳಿಮಾಡು, ಸಿದ್ಧಪದಿಸು. ಆರೋಗ್ಯ - ಉಳಿಕ. ಕದಲೀದಳ - ಭಾಳೆಯಲೆ. ಉರಗಂ ಹಿಡಿಯಲ್ - ಹಾವು ಕಜ್ಜಲು. ದೀಷೆ ನಿದ್ರೆ - ಸಾವು. ತಡೆ - ವಿಳಂಬ ಮಾಡು. ತಳಿ-ಚಿಮುಕಿಸು. ತೊಳಪ್ರೋಗರ - (ತೊಳಪ + ಓಗರ) ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಅನ್ನ. ಮಸೆ-ಅರೆ, ನುಣಿಗೆ ಮಾಡು. ಆರ್ಥಿಸು-ಆರೋಗಿಸು, ಉಣಿಮಾಡು. ಸಹಪಟ್ಟಿ - ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಲಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇನ್ನೇವೆನ್ - ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಲಿ. ಏವೆಂ - ಏನು ಮಾಡಲಿ. ಶಿರವನೇಇಸು - (ಶಿರವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ)

ಅಚ್ಚಿಸು. ತತ್ವತ್ತತ್ವ-ಆ ಮಗ. ಅಂದ-ರೀತಿ. ಚರಿತ - ಬೇಗ (ಸಂ. ತ್ವರಿತ). ಪುರಹರಂ-ಶಿಪುರಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದವನು, ಶಿವ. ತೊಳಗು-ಪ್ರಕಾಶಿಸು. ಮಂಸಳಿಸು-ಮಂಕುಮಾಡು, ಕಾಂತಿಹೀನವಾಗಿಸು. ಸುಧಾಕರ-ಅವೃತಕಿರಣ (ಚಂದ್ರ). ಜರಾಚೀಣಿ-ಮುಟ್ಟಿನಿಂದ ಸುಕ್ಕುಗೊಂಡ. ಮನಂಗೊಳ್ಳು-ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕಷಿಸು, ಇಷ್ಟವಾಗು. ಒಪ್ಪವಾಯ್ತೆ-ನೆಟ್ಟಿಗಾಯಿತೆ, ಸರಿಹೋಯಿತೆ. ಮಾಟ-ಕಾಯ್ದ ಮಾಡುವುದು. ಗಣೀಶರ್ಹರ್-ಗಣಗಳ ಒಡಿಯರು. ಸಂದರ್ಭಿಸು-ಗುಂಪುಗೂಡು. ನೇಹ-ಸೈಹ. ನಿದರಂಭ-ಕಪಟತನ - ಗವಡ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು. ಹೇಮ-ಬಿಸ್ತು. ಆರಯಿಸದೆ - ಸತ್ಯಾರ ಮಾಡದೆ, ಆರ್ಯೇಕೆ ಮಾಡದೆ. ಉಬ್ಬರಿಸು - ಅತಿಶಯಮಾಗು. ಎಡೆವಣ್ಣಿಯದೆ - ಅವಿಜ್ಞಿಸ್ತವಾಗಿ, ನಿರಂತರವಾಗಿ.

ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ರಗಳೆ ಭಂದಿಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಮೊದಲ ಕವಿ ಯಾರು?
- ‘ಹಷಣಂದಳಿದು’ ಈ ಪದವನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಹೇಸರಿಸಿರಿ.
- ‘ಸುರುಳ್ಳ ತನು ನಳಿತ ಬೆನ್ನೊ ಜೋಲ್ಲಪುರ್ವಿಂದಸೆಯಿ’ - ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ವಣಿಸಲಾಗಿದೆ?
- ಇಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನು ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಯ ಕೃಷಿಗೆ ಯಾವುದನ್ನು ಎತ್ತುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದನು?
- ‘ಆಗಸಂ ಜಳವಾದುದೆಂಬಂತೆ’ ಎಂಬ ಮಾತಿನ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ಇಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನು ಮಾಡಿದ ಭಕ್ತಿಯ ಕೃಷಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- ಇಳಿಯಾಂಡ ಗುಡಿಮಾರನ ಕೃಷಿಭೂಮಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಕಾರಣಗಳೇನು?
- ಶಿವನ ಪೃಥ್ವೀಪೇಷದ ವಣಣನೆ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ?
- ವೃದ್ಧವಿಪ್ರನ ಹಸಿವೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಇಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನ ಪತ್ರಿಯ ತನ್ನ ಪತಿಗೆ ನೀಡಿದ ಸಲಹೆ ಏನು?
- ಇಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನ ದಾನಶೀಲ ಗುಣವನ್ನು ಶಿವನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- ಇಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನ ಪಾತ್ರಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ಈ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಇಂದ್ಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನ ಶಿವಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪದ ಕುರಿತು ಲೇಖನ ಬರೆಯಿರಿ.
- ವೃಧ್ಷ ವೇಷಧಾರಿಯಾದ ಶಿವ ಹಾಗೂ ಇಂದ್ಯಾಂಡ ಗುಡಿಮಾರನ ನಡುವೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಹೊಸಗನ್ನಡ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಬೋಂಗೋನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರಿ.
- ನಿಮ್ಮ ಮನಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ವಿಶೇಷ ಅತಿಧಿಯೋಭ್ಯರನ್ನು ನೀವು ಸತ್ಯರಿಸಿದ ಬಗೆಯ ಕುರಿತು ಲೇಖನ ಬರೆದು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿರಿ.
- ಹರಿಹರನು ರಚಿಸಿದ ಇತರ ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ರಗಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಬರೆದು ಭಿತ್ತಿಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರಿ.
- ಇಂದ್ಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನಂತೆಯೇ ಸಂತ ಕಬೀರದಾಸನೂ ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತ ಕವಿ. ಆತನ ಕುರಿತು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಪ್ರಸ್ತರಕಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಒದಿರಿ.

ಭಾಷಾಭಾಷೆ

ಪಯಾಂತ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಶಿವ, ನೀರು, ಹೇಮ, ವೃಧ್ಷ.

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತ ರೂಪಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಬಹುತ, ಸಂತಸ, ಚಾಗಿ, ಹರುಸ, ಹರಣ, ಬರಿಸ, ಮೋಗ, ನಿದ್ದೆ, ನೀಹ.

ಈ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದ ‘ಪ’ ಕಾರಯುಕ್ತ ಪದಗಳು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ‘ಹ’ಕಾರಯುಕ್ತ ಪದಗಳಾಗಿ ಬದಲಾಗಿವೆ. ಇಂತಹ ಪದಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.

ಉದಾ : ಹೆಚ್‌ – ಹೆಚ್ಚೆ

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಮಸ್ತ ಪದಗಳ ವಿಗ್ರಹ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಸಮಾಸಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.

ಇಂದುಧರ, ನಟ್ಟಿರುಳು, ಮೊಳೆವಿತ್ತು

ರಗಳೆ

ಸಂಸ್ಕೃತದ ‘ರಘುಕಾ’ ಎಂಬ ತಬ್ಬದ ತದ್ವಾಪದ ರೂಪವೇ ರಗಳಿ. ಈ ಭಂದೊರೂಪವು ಮಾತ್ರಾಗಣ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಾಲುಗಳ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಾತ್ರಾಗಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಸಮಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ರಗಳಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹ, ಮಂದಾನಿಲ ಮತ್ತು

ಲಲಿತ ಎಂಬ ಮೂರು ವಿಧಗಳಿವೆ. ‘ಲುತ್ಸಾಹ’ ದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮಾತ್ರೆಗಳ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಗಣಗಳೂ, ಮಂದಾನಿಲದಲ್ಲಿ ನಾಲು ಮಾತ್ರೆಗಳ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಗಣಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾವ್ಯಭಾಗವು ಲಲಿತ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿದೆ.

(ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿಪ್ರಾಸ ಅಂತ್ಯಪ್ರಾಸಗಳು ನಿಯತವಾಗಿ ಬಂದಿವೆ)

ಲಲಿತ ರಗಳೆ

ಲಕ್ಷ್ಮಣಗಳು

ರಗಳೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಣಗಳೆಲ್ಲ ಈ ರಗಳೆಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತವೆ.

ಲಲಿತ ರಗಳೆಯ ಪ್ರತಿ ಪಾದದಲ್ಲಿ ಐದ್ಯೇದು ಮಾತ್ರೆಗಳ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಗಣಗಳಿರುತ್ತವೆ.

- - - | - | - | - |

ಇಂತಿದುರ್ | ಶಿವನನ | ಚಿಂತಿಸಲೆಂದು | ಮನದಂದು |

ಇದೇ ರೀತಿ ಈ ಪದ್ಯದ ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಸಾಲುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಹಾಕಿ, ಗಣವಿಭಾಗ ಮಾಡಿರಿ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಒದಿಗೆ

ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಗಳು – (ಸಂ) ಎಂ.ಎಂ. ಕಲಬುಗ್ರಿ

ಹರಿಹರನ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ದಶನ – ಪ್ರೌ. ಸ.ಸ. ಮಾಳವಾಡ

ಲಪ್ಪಂಭಿತ್ತಾರಣಣಿ ಲಿಧಿಕ್ರತವನಗಳು

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ

ಜ್ಯೇಮಿನಿ ಭಾರತವು ಹಲವು ಕಥೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ಕಾವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬಂಧುವತ್ಯಾದೋಷ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ವೇದವ್ಯಾಸರ ಮಾತಿನಂತೆ ಅಶ್ವಮೇಧ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡಲು ಪಾಂಡವರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಅಜುಂನನ ಬೆಂಗಾವಲಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದ ಯಾಗದ ಪುದುರೆಯ ಸಂಚಾರವನ್ನನು ಸರಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಕಾವ್ಯ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಹಲವು ಕತೆಗಳು ಬಿತ್ತರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹರಿಭಕ್ತ ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆಯು ಜ್ಯೇಮಿನಿಭಾರತದ ರಸವತ್ತಾದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಒಳಿತು ಕೆಡುಕುಗಳ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಗೆಲ್ಲುಪುದು ಒಳ್ಳೆಯದೇ ಎಂಬುದು ಸಾವರ್ಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯ. ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಡುಕಿನ ಪ್ರತೀಕದಂತಿರುವ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಅಕ್ಕತ್ಯಗಳನ್ನೇಲ್ಲಾ ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೃಗೋಳ್ಳತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇದೊಂದರ ಅರಿವೂ ಇಲ್ಲದ ಮುಗ್ಧನಾಡ ಚಂದ್ರಹಾಸನ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯ ಕುತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದರೂ ಆತನ ಮಗಳಾದ ವಿಷಯೆಯ ಚಾತುಯೂದಿಂದ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಪಾರಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಕಥಾಸಂದರ್ಭ

ಕುಂತಳ ನಗರದ ಮಂತ್ರಿ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ತನ್ನ ವುಗನೇ ವುಂದೆ ಆ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜನಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದ್ದನು. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಆನಾಥ ಬಾಲಕನೊಬ್ಬನನ್ನು ನೋಡಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮರು ಅವನ ಮುಖಲಕ್ಷ್ಯಣವನ್ನು ನೋಡಿ ಮುಂದೆ ಈತನೇ ಈ ಸಾಮಾಜಿಕದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯರಾಗುವನು ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಬಾಲಕನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಕಟುಕರನ್ನು ನೇಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕುಲಿಂದಕನೆಂಬ ಸಾಮಂತ ರಾಜನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರಲು ಒಮ್ಮೆ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯ ಕಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ವಿಚಾರಿಸಲಾಗಿ, ತಾನು ಕೊಲ್ಲಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಬಾಲಕನು ಅವನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯ ಬುದ್ಧಿಯು ಕೆರಳುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಪ್ರಸಂಗ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪರ್ಯಾದಲ್ಲಿದೆ.

ಎತ್ತ ಬಲ್ಲರ್ ಸುಜನರೆಲೆಪಾಧ್ರ ಕಪಟಿಗಳ
 ಬಿತ್ತದೊಳ್ಳ ಪ್ರಮುಗಿದ್ರ ಮಾಟಮಂ ವೀಳೆಯವ
 ನಿತ್ತ ಮನಿ-ಸಿ ಮಂತ್ರಿಪತಿ ಚಂದ್ರಹಾಸನಂ ಕರೆದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು
 ಮತ್ತೆ ಮನದೊಳ್ಳ ಮನ- ಭೂಸುರರ್ ತನಗೆಂದ
 ವೃತ್ತಾಂತಮಂ ನೆನೆದು ತನ- ಸುತರಾಚ್ಚಿಗಾ
 ಯಿತ್ತು ಕಂಟಕಮಕಟ ಪಗೆಯಾದನಿವನೋವರ್ ನೆಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ರನು ೮
 ಬಂಜೆಯಾಗದು ವಿಪ್ರರಂದೆನೋ-ಳೆಂದ ನುಡಿ

 ರಂಜಿಸುವ ರಾಜಲಕ್ಷ್ಯಣದೊಳ್ಳಿಪ್ಪು ವನಿವಂ
 ಭಂಜಿಸದೊಡೀ ಧರಣಿಗೀತನರಸಾದಪೆಂ ಬಳಿಕ ತನಾ-ತ್ವಜಗೆ೯
 ಸಂಜನಿಸಲರಿಯದು ಸೃಪಾಲತ್ತಮಗ್ಗಳಿಕೆ
 ಗಂಜುವವನಲ್ಲ ಬಲವಂತನಹನೀತಂಗೆ
 ನಂಜನೂಡಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುಪಾಯಮಂ ಮಾಳ್ಳಿನೆಂದೆಣಿಸಿದಂ ದುಷ್ಪಬ್ಲಿಡ್ ೯

 ರಾಕಾಶಶಾಂಕನಭ್ಯುದಯಮಂ ಕೆಡಿಸಿ ತ
 ನಾ-ಕಾರಮಂ ತೋರಿಸುವೆನೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಫೋ
 ಲಾ ಕಮಲಲೊಚನನ ಭೃತ್ಯನಂ ಕೊಲಿಸಿ ತಾಂ ಬಾಳ್ಳಿನೆಂಬುಜ್ಞಗದೊಳು
 ಆ ಕುಮತಿಯವ ಮಂತ್ರಿ ಬಳಿಕೊಂದು ಲೇಖಿನವ
 ನೇಕಾಂತದೊಳ್ಳ ಬರೆಸಿ ಮೇಣದಕೆ ಮುದ್ದೆಯಂ
 ಜೋಕೆಯಿಂದಳವಡಿಸಿ ಶಶಿಹಾಸನಂ ನೋಡಿ ನಸುನಗುತಲೀಂತೆಂದನು ೧೦
 ಉವರ್ ಮಂತ್ರದ ಕಜ್ಜಮಿದು ಚಂದ್ರಹಾಸ ನೀ

 ನೋವರ್ನೆ ಹಯಾರೂಢನಾಗಿ ನಾಲ್ಕರ್ ಸೇವ
 ಕವೇರಸಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಪ್ರೋಗಿ ತನ- ಮಗ ಮದನಂಗೆ ಮುದ್ದೆಸೆಹಿತ
 ಸವಜನಮರಿಯದಂತೀವುದೀ ಪಶ್ಚಿಕೆಯ
 ನುವರೆಯೊಳಾವೆಸಗಿದತ್ತಿತಯದ ಮಾಳ್ಳಿ ನ
 ಮ್ಯಾವರ್ ರೊಳ್ಳ ಗುಪ್ತಮಾರಿಗಲೆಂದು ಕೊಟ್ಟನಾ ಮಂತ್ರಿ ತಲ್ಲೀಖಿನವನು ೧೧

 ಜೀತಿಯಿಂ ಪೇಳ್ಳನಂತಸ್ಥಮಂ ತನೋ-ಳೀ
 ಮಾತು ನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ನಂಬಿ ಕೈಕೊಂಡು ಹ
 ಷಾತ್ತಿಶಯದಿಂದ ಮಂತ್ರಿಗೆ ಮಣಿದು ಬೀಳೊಂಡು ವಂದಿಸಿ ಕುಳೀಂದನಡಿಗೆ
 ಆತನೋಳ್ಳ ಪರಕೆವೆತ್ತೆತ್ತುಡನೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು
 ಮಾತೆ ಮೇಧಾವಿನಿಗೆ ಬಂದು ನಿಗರ್ ಮವನಾ
 ಖಾತ್ಮಿಸಿ ಪದಾಂಬುಜಕೆ ಪಣಿಯಿಟ್ಟನಾ ಚಂದ್ರಹಾಸನಭ್ರಗ್ರಾದಿಂದ ೧೨

ಆ ಸುದತಿ ಪಣೀವಿದಿದು ನೆಗಪಿ ಸುಕುಮಾರಂಗೇ
 ಸೇನೆದಳಿದಾರತಿಯನೆತ್ತಿ ತಿಲಕವನಿಟ್ಟು
 ಭಾಸುರ ಸುಲಾಜ ದಧಿ ದೂರಾಂಕ್ಷ್ಯ ತೆಗಳೊಡನೆ ತಳಿಗೆದಂಬುಲವನಿತ್ತು
 ಲೇಸೊದವಲಧ್ವದೊಳ್ಳೋ ನಿನ-ಹಯವಂಗಳಂ
 ವಾಸುದೇವಂ ಕಾಯಲನುಕೊಲೆಯಾಗಿಹ ವ
 ಧೂಸಮನ್ವಿತನಾಗಿ ರಾಜ್ಯಮಂ ಪಡೆಯೆಂದು ಪರಸಿ ಬೀಳೊಟ್ಟಳಂದು ೬

ಹಯವರ ಸಮಾರೂಢನಾಗಿ ಸೇವಕ ಚತು
 ಷ್ವಯಂದೊಡನೆ ಸೂಚಿತ ಶುಭೋದಯದ ಶಕುನಾವ
 ಶಿಂಯನಾಲಿಸುತ ಬಟ್ಟೀವಿದಿದು ಕುಂತಳಪುರದ ಬಾಹ್ಯೋಪವನಕೆ ಬರಲು
 ನಯಸರದ ಕೋಗಿಲೆಯ ಸಾದರದ ನುಡಿಯೋಳತಿ
 ಶಯ ಘಲೋತ್ಸರದ ತರುಶಾವೆಗಳ ಕೈಗಾಣಿ
 ಕೆಯೋಳಿದಿಗೋಂಡುಪಚರಿಸುವಂತೆ ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಮುಂದೆ ಕಣ್ಣಿಸೆದುದು ೭

ತಳಿದುರುಗಿದೆಕೆಮಾಪುಗಳ ನೇಳಲ್ಲಾ ಕವಿದ ನಿ
 ಮಂಲ ಪ್ರಾಳಿನತಳದಿಂ ತೊಡದರಡಿದಲವಣ್ಣಿ
 ಗಳ ಮಂಟಪಂಗಳಂ ವಿವಿಧ ಮಣಿಮಯ ಕೃತಕ ಗಿರಿ ಕಂದರಂಗಳಿಂದ
 ತೊಳಪ ರನ-ದ ಪಾಸರೆಗಳಿಂದ ರಂಜಿಸುವ
 ನಳಿನೋತ್ಪಳಪ್ರಕರ ಶೋಭಿತ ಸರೋವರಂ
 ಗಳ ರಮ್ಯಸೋಪಾನದಿಂದ ತದ್ವಾಜಕೇಳಿವನಂ ಕಣ್ಣಿಸೆದುದು

ಘೃದ್ವಮಾಗಿಹ ಶೈತ್ಯ ಸೌರಭೃಮಾಂದ್ವದಿಂ
 ದುದ್ಯಾನಮಾರುತಂ ಬೀಸಿ ಮಾಗಡ ಶ್ರಮಂ
 ಸದ್ಯಂ ಪ್ರಶಮನಮಾಗಲ್ಯ ಹಷಣದೊಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಂ ಪೂಜೆಗೈವ
 ಉದ್ಯೋಗದಿಂಳಿದು ತಣ್ಣಿಳಲ ತರುಮೂಲ
 ಕುದ್ಯತ್ತರಂಗಮಂ ನೀಗುಡಡಿಸಿ ಕಟ್ಟಿ ನಿರ
 ವದ್ಯಗುಣನಿಧಿ ಚಂದ್ರಹಾಸನೆಳವುಲ್ಲಳಂ ತಿರಿತರಸಿ ಮುಂದಿಟ್ಟನು

ತೇಜಿಯಂ ಕಟ್ಟಿದೆಡೆಯೋಳ್ಳೋ ಸೇವಕರನಿರಿಸಿ
 ರಾಜವನದೊಳ್ಳೋ ಪ್ರೋಕ್ಷು ಶಶಿಹಾಸನಲ್ಲಿ ವಿ
 ಭಾರಜಿಸುವ ನಿರ್ಮಲಸರ್ವಿರದೊಳ್ಳೋ ಮಿಂದು ಶಚಿಯಾಗಿ ಸುಷ್ಣಳದೊಳ್ಳು

ರಾಜೀವ ಮೊದಲಾದಲಗಳಂ ತಿರಿದು ಹರಿ
ಪ್ರೋಜೆಯಂ ಮಾಡಿ ತಾಂ ತಂದ ಪಾಥೇಯಮಂ
ಭೋಜನಂಗೈದು ವಿಶ್ವಮನಾಗಿ ತಳಿತ ಮಾಮರನ ನೇಳಲಂ ಸಾದರನು ೧೦

ತಿರಿದೆಳಿದಲಿಗಳಂ ಪಾಸಿ ಕುಳಿಧೊಡಯ್ಯ
ಸೊರಗಲ್ಕೆ ನಡೆವಗಲ ಬಿಸಿಲಿಂದ ಮಾಗಡೊಳ್ಳು
ನೇರೆ ಬಳಲ್ಲಿಹ ಚಂದ್ರಹಾಸಂಗೆ ತಣ್ಣೆಲರ ಸೊಗಾಸಿಂದ ಕಟ್ಟಿವೆಗಳು
ಸೆರಿಗೊಂಡುವಾಲಿಗಳನಾತ್ಯೇಯಕೃತ್ಯಮಂ
ಮರೆದು ನಿದ್ರಾಲೋಲನಾಗಿ ಮಲಗಿದನವಂ ೧೧

ಮಿರುಗುವಹಿತಲ್ಪುದೊಳ್ಳು ದೇವಪುರನಿಲಂಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀವರಂ ಪವಡಿಸುವೊಲು
ಕುಂತೀಕುಮಾರ ಕೇಳ್ಳು ಚಂದ್ರಹಾಸಂ ಬನದೊ
ಳಿಂತು ಸುಖಿನಿದ್ರೆಯಿಂದಿರುತ್ತಿಪದ ಸಮಯದೊಳ್ಳು
ಕುಂತಳೇಂದ್ರುಗೆ ಚಂಪಕಮಾಲಿನೀ ನಾಮದೊವರ್ ಮಗಳುಂಟವಗೆ
ಸಂತತಂ ಮಂತ್ರಿಸುತ್ತೆ ವಿಷಯೆ ಸವಿಯಾಗಿಪದ
ಇಂತರಿಸದವರಿವರುಂ ಬಂದರಲ್ಲಿಗೆ ವ
ಸಂತಕಾಲಂ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಗಿರೆ ಜಲಕ್ರಿಡೆಗಾಳಿಯರ ಗಡಣದಿಂದ ೧೨

ಮುದದಿಂದ ವಿಷಯೆ ಚಂಪಕಮಾಲಿನಿಯರೊಡನೆ
ಸುದತಿಯರ್ ನಾನಾಪ್ರಕಾರದಿಂ ಶ್ರೇಡಿಸಿದ
ರುದಕದೊಳ್ಳು ಬಳಿಕ ತಮ್ಮಾನನ ಸುಧಾಂಶುಮಂಡಲದ ಬೆಳುದಿಂಗಳಿಂದ
ಸದಮಲ ಸರೋವರದ ತೀರದೊಳ್ಳು ಬಳಸಿ ಕ
ಟ್ಟಿದ ಚಂದ್ರಕಾಂತಸೋಪಾನದೊಳ್ಳೊಸವದ ನೀ
ರೊದವಿತೆನೆ ಮೈಗಳೆ ತಣ್ಣೆಸಂ ತೋರಲಾ ಕೊಳದಿಂದ ಪ್ರೋರಮಟ್ಟರು ೧೩

ಬಳಿಕೊವರೊವರಂ ನೋಡುತ್ತ ಕೂಡುತ್ತ
ನಲವಿಂದ ಸ್ವತ್ಯಮಂ ಮಾಡುತ್ತ ಪಾಡುತ್ತ
ಸೆಳಸಿ ಸರಸೋಕ್ತಿಗಳನಾಡುತ್ತ ತೀಡುತ್ತ ಬೆಳ್ಳ-ಗೆಯ ಬೆದಂಗುಗಳನು
ಅಲಗಳಂ ತೆಗೆತೆಗಿದು ನೀಡುತ್ತ ಸೂಡುತ್ತ
ಲಲಿತ ಮಧು ಚಷಕಮಂ ಬೇಡುತ್ತ ಕಾಡುತ್ತ
ಕಲೆಗಳ ವಿಲಾಸಮಂ ಪ್ರಾಡುತ್ತ ಕೂಡುತ್ತ ಕಟ್ಟಿಸದರೆಳಿವೆಣ್ಣಳು ೧೪

ಅಲೆಯರೊಲೆಂತು ಚಂಪಕಮಾಲಿನಿಗೆ ಸರಸ
ಕೇಳಿ ವೆಗಳಿಸಿದ ಸಮಯದೊಳಗೊಂಯ್ಯ
ಬೇಳಂಬದಿಂದ ಕೆಲಸಿಡಿದು ಬಂದಾ ವಿಷಯೆ ಜೂತದ್ವಮದ ನೇಳಲೋಳು

ತೋಳ ತಲೆಗಿಂಬಿನ ತಳಿವರಸೆಯ ಮೇಲೆ ತಂ
ಗಾಳಿಗೊಡ್ಡಿದ ಮೆಯ್ಯ ಸೌಗಸಿಂದ ಮರೆದು ನಿ
ದ್ವಾಲೋಲನಾಗಿ ಮಲಗಿಹ ಚಂದ್ರಹಾಸನಂ ಕಂಡು ಸೈವರಗಾದಜು

೧೫

ಸುತ್ತ ನೋಡುವಳ್ಳೊಮೈ ನೂಪುರವಲುಗದಂತೆ
ಹತ್ತೆ ಸಾರುವಳ್ಳೊಮೈ ಸೋಂಕಲೆಂತಹದೆಂದು
ಮತ್ತೆ ಮುರಿದಪಳ್ಳೊಮೈ ಹಜ್ಜೆ ಹಜ್ಜೆಯ ಮೇಲೆ ಸಲ್ಲಣಮ್ಮದೆ ನಿಲ್ಲಣ
ಚಿತ್ತದೊಳ್ಳೋ ನಿಶ್ಚೀಯಾ ನೆರೆಯಲೆಳಸುವಳ್ಳೊಮೈ
ಹೊತ್ತಲ್ಲಿದನುಚಿತಕೆ ಬೆದರಿ ಹಿಂಗುವಳ್ಳೊಮೈ
ತತ್ತಳದ ಬೇಟದೊಳ್ಳೋ ಬೆಂಡಾಗಿ ವಿಷಯೆ ನಿಂದಿದರಳಾತನ ಪ್ರೋರೆಯೊಳ್ಳು

೧೬

ದಿವಿಜೀಂದ್ರತನಯ ಕೇಳೀ ತೆರದೊಳಾಗ ನವ
ಯುವತಿ ನಿಂದೀಕ್ಕಿ ಸುತ ಕಂಡಳವನಂಗದೊಳೆ
ಸೇವ ರುಚಿರ ಕಂಬುಕದ ತುದಿಸಿರಗಿನೊಳ್ಳೋ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕೆಯನು
ತವಕದಿಂ ಬಿಜ್ಞ ಮುದ್ದೆಯನೋ-೧ಸರಿಸಿತೆಗೆದು
ವಿವರದೊಳ್ಳೋ ತನ- ತಂದೆಯ ಹೆಸರ ಬರೆಹಮಿರೆ
ಲವಲವಿಕೆ ಮಿಗೆ ನೋಡಿ ಹಷಟಪ್ರಜಕದೊಳೆಂದು ನಿಂದೋರಿಕೊಳ್ಳತಿದ್ದಜು

೧೭

ಶ್ರೀಮತ್ತಬಿವಶಿರೋಮಣಿ ದುಷ್ಪಭುದ್ದಿ ಸು
ಪ್ರೇಮದಿಂ ತನ- ಮಗ ಮದನಂಗೆ ಮಿಗೆ ಪರಃಿ
ನೇಮಿಸಿದ ಕಾಯು ಮೀ ಚಂದ್ರಹಾಸಂ ಮಹಾಹಿತನೆಮಗೆ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ
ಸೀಮೆಗರಸಾದಪಂ ಸಂದೇಹಮಿಲ್ಲಿದಕೆ
ಸಾಮಾನ್ಯದವನಲ್ಲ ನಮಗೆ ಮುಂದಕೆ ಸವರ
ಧಾಮಿತ್ರನಹಪ್ಪನೆಂದೀತನಂ ಕಳುಹಿದೆವು ನಿನ- ಬಳಿಗಿದನರಿಪುದು

೧೮

ಹೊತ್ತುಗಳೆಯದೆ ಬಂದ ಬಳಿಕವನ ಕುಲಶೀಲ
ವಿತ್ತ ವಿದ್ಯಾವಯೋ ವಿಕ್ರಮಂಗಳನೀಕ್ಕಿ
ಸುತ್ತಿರದೆ ವಿಷವ ವೋಹಿಸುವಂತೆ ಕೊಡುವುದೀತಂಗೆ ನೀನಿದರೋಳಿಮಗೆ
ಉತ್ತರೋತ್ತರಮಪ್ಪದೆಂದು ಬರೆದಿಹ ಲಿಪಿಯ
ನೆತ್ತಿ ವಾಚಿಕೊಂಡು ತರಳಾಕ್ಕಿ ತಾನದಕೆ
ಮತ್ತೊಂದಭಿಪ್ರಾಯಮಂ ತಿಳಿದಳುಲ್ಲಂಫಿಸುವರುಂಟೆ ವಿಧಿಕೃತವನು

೧೯

ಕಾತಂ ತಮಗೆ ಮಹಾ ಹಿತನೆಂದು ತಮ್ಮ ಧರೆ
ಗೀತನರಸಹನೆಂದು ಕುಲಶೀಲ ವಿದ್ಯೆಗಳ
ನೀತನೋಳರಸಬೇಡವೆಂದು ಮುಂದಕೆ ಸವರ ಧಾ ಮಿತ್ರನಪ್ಪನೆಂದು

ಕೂತಂಗೆ ವಿಷಯೆ ಮೋಹಿಸುವಂತೆ ಕೊಡುವುದೆಂ
ದಾ ತಾತನಣ್ಣಂಗೆ ಬರಿಸಿ ಕಳುಹಿದ ಪತ್ರ
ಮೇ ತಪ್ಪೆದಿದು ವಣಂಪಲ್ಲಿಟದ ಮೋಸವೆಂದಬಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ೨೦

ಕಡುಚೀಲ್ಪನಾದ ವರನಂ ಕಂಡು ನಿಶ್ಚೇಸಿ
ತಡೆಯದಿಂದೀತಂಗೆ ವಿಷಯೆ ಮೋಹಿಸುವಂತೆ
ಕೊಡುವುದೆಂದಲ್ಲಿಂದ ತನ- ಹಿತನೀತನಂ ಕಳುಹಿದಂ ಸುತನ ಪ್ರೋರೆಗೆ
ಒಡಗೂಡದಿರದನೆ- ಮನದೆಣಿಕೆ ಪತ್ರಿಕೆಯೋ
ಜೆಡಹಿ ಬರೆದಕ್ಕೂರದ ಬೀಳಿದೋಡದರಿಂದ
ಕೆಡುವುದಗ್ಗದ ಕಜ್ಜಮೆಂದಾ ತರುಣಿ ತಾನದಂ ತಿದ್ದಲನುಗೈದಳು ೨೧

ತಪ್ಪಿದ್ದ ಲಿಪಿಯೋಳ್ಳೊ ವಕಾರಮಂ ತೊಡೆದಲ್ಲಿ
ಗೊಪ್ಪುವ ಯಕಾರಮಂ ಕೆಲಬಲದ ಮಾಮರದೋ
ಇಪ್ಪೆ ನಿಯಾಂಸಮಂ ತೆಗೆದು ಕಿರುವೆರಳುಗೊಂನೆಯೆಂದ ತಿದ್ದಿ ಬರೆದು
ಅಪ್ಪಂತೆ ಹೊದಲಿದ್ದ ಮುದ್ದೆಯುಂ ಸಂಘಟಿಸಿ
ಕುಪ್ಪಸದ ಸೆರಿಗಿನೋಳ್ಳೊ ಕಟ್ಟಿ ಪಳ್ಳಿಯಪೋಲಿರಿಸಿ
ಸಪ್ಪುತ್ತಾಗದ ತೆರದೊಳೆದ್ದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಂತ್ರಿಸುತೆ ತೊಲಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು ೨೨

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ

ಕನ್ನಡದ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನೂ ಒಬ್ಬ. ಈತನ ಕಾಲ ಶ್ರೀ. ಶ.
ಸುಮಾರು ಇನ್ನೆಯ ಶತಮಾನ. ಉಂಟು ಕನಾಡಟಕದ ದೇವನಾರು / ದೇವಪುರ.
ಕನಾಡಟಕವಿಚೂತವನ ಚೈತ್ರ ಎಂಬುದು ಈತನ ಬಿರುದು. ವಾಧಕ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ
ರಚಿತವಾದ ಜ್ಯೇಷ್ಠಿನಿ ಭಾರತವು ನಾದಮಾಧುರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ರಸಿಕ ಸಹ್ಯದಯರು
ಈತನನ್ನು 'ನಾದಲೋಲ'ನೆಂದೂ 'ಉಪಮಾಲೋಲ'ನೆಂದೂ ಹೊಗಳಿರುವರು.
ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಿನಿ ಮುನಿಯು ಬರೆದ ಭಾರತ ಕಥೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಈತ
ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಈತನ ಕೃತಿಯೂ ಜ್ಯೇಷ್ಠಿನಿಭಾರತವೆಂದೇ
ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಪಾಂಡವಾಶ್ವವೇಧದ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು
ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೆಸೆದಿದ್ದರೂ ಸಾಂದರ್ಭಿಕವಾಗಿ
ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿನ ಸೀತಾಪರಿತ್ಯಾಗದ ಭಾಗವನ್ನೂ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಪದವಿಂಗಡಣೆ

ಬಾಳ್ಳಿನೆಂಬುಜ್ಜಗದೊಳು - ಬಾಳ್ಳಿನು + ಎಂಬ + ಉಜ್ಜಾಗದೊಳು

ಸವಜನಮರಿಯದಂತೀಪುದ್ರೀ - ಸವಜನ + ಅರಿಯದಂತೆ + ಈ ಪುದು + ಈ ತಲ್ಲೀವಿನ

- ತತ್ತ್ವ + ಲೇಖನ

ಕೈಗಾಳಿಕೆಯೊಳಿದಿಗೊಂಡುಪಚರಿಸುವಂತೆ - ಕೈ + ಕಾಳಿಕೆಯೊಳ್ಳೋ + ಇದಿರ್ + ಕೊಂಡು + ಉಪಚರಿಸುವಂತೆ

ತಳಿದುರುಗಿದೆಳೆಮಾಪುಗಳ - ತಳಿರ್ + ತುರುಗಿದ + ಎಳೆಮಾಪುಗಳ

ತದ್ವಾಜ - ತತ್ತ್ವ + ರಾಜ

ಸರಸ್ವಿರದೊಳ್ಳೋ - ಸರಸ್ + ತೀರದೊಳ್ಳೋ

ಸುಖನಿದ್ರೆಯಿಂದರುತ್ತಿಪಡ - ಸುಖನಿದ್ರೆಯಿಂದ + ಇರುತ್ತಿಪಡ

ಕಿರುವೆರಳುಗುಗೊಂಡಿಯಿಂದ - ಕಿರುವೆರಳ್ + ಉಗುರ + ಕೊನೆಯಿಂದ

ತಿರಿದೆಳಿದೆಳಿಗೆಳಂ - ತಿರಿದು + ಎಳೆ + ತಳಿಗೆಳಂ

ನೃಪಾಲತ್ವಮಗ್ಗಳಿಕೆಗಂಜುವವನಲ್ - ನೃಪಾಲತ್ವಂ + ಅಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ + ಅಂಜುವವನು + ಅಲ್ಲ

ಪತ್ರಿಕೆಯನುವರೆಯೊಳಾವೆಸಗಿದತ್ತಿಶಯದ - ಪತ್ರಿಕೆಯನು + ಉವರೆಯೊಳು + ಅವು + ಎಸಗಿದ + ಅತಿಶಯದ

ಸೇಸೆದಳಿದಾರತಿಯನೆತ್ತಿ - ಸೇಸೆ + ತಳಿದು + ಆರತಿಯನು + ಎತ್ತಿ

ಲೇಸೊದವದಲಧ್ವದೊಳ್ಳೋ - ಲೇಸು + ಒದವಲೀ + ಅಧ್ವದೊಳ್ಳೋ

ತೊಡದೆಡದಲವಳ್ಳಿ - ತೊಡದು + ಅಲದೆ + ಅಲರ್ + ಬಳ್ಳಿ

ಮಾಂದ್ಯದಿಂದುದ್ಯಾನಮಾರುತಂ - ಮಾಂದ್ಯದಿಂದ + ಉದ್ಯಾನಮಾರುತಂ

ಸೆರಿಗೊಂಡುವಾಲಿಗಳನಾತ್ಮೀಯಕ್ಕೆಮಂ - ಸೆರಿಗೊಂಡುವು + ಆಲಿಗಳನು + ಆತ್ಮೀಯಕ್ಕೆಮಂ.

ವಿಶದೀಕರಣ

ಎತ್ತ ಬಲ್ಲರ್ ಸುಜನರೆಲೆ ಪಾಥ್ರ - ಇಲ್ಲಿ ದೇವಷ್ಟಿ ನಾರದರು ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆಯನ್ನು ಅಜುವನನಿಗೆ ವಿವರಿಸುವುದು.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಪ್ರದುಗಿದೆ - ಅದಗಿರುವ (ಪ್ರದುಗಿ ಇದೆ). ಮಾಟ - ಕಪಟ, ಕೆಲಸ. ಭೂಸುರರ್ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ವೃತ್ತಾಂತ - ವಿಜಾರ (ಅನಾಥ ಮನು ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಮುಂದೆ ರಾಜನಾಗುವನೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೇಳಿದ ವೃತ್ತಾಂತ). ಕಂಟಕ - ಆಟ್ಟಿ, ತೊಂದರೆ. ಹಗೆ - ಹಗೆ, ಶತ್ರು. ಭಂಜಿಸು - ನಾಶಮಾಡು. ಆತ್ಮಜ - ಮಗ. ಸಂಜನಿಸು - ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗು, ಲಭಿಸು. ನಂಜು - ವಿಷ. ರಾಕಾ - ಹುಣಿಮೆ. ರಾಕಾಶಶಾಂಕ - ಪೂಣಂಚಂದ್ರ. ಹಯ - ಕುದುರೆ. ಭೃತ್ಯ - ಸೇವಕ. ಉಜ್ಜುಗ - ಉದ್ಯೋಗ, ಕೆಲಸ. ಉವರ್ - ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ. ಉವರೆ - ಭೂಮಿ. ಅಂತಃಷ್ಟ - ಮನಸ್ಸು, ಅಂತರಂಗ. ಪಣೆಯಿಡು - ಹಣೆಯನ್ನು ಇಡು, ನಮಸ್ಕಾರಿಸು. ನಿಗೆಮು - ಹೋಗುವಿಕೆ. ಅವ್ಯಾತಿಸಿ

- ಹೇಳಿ. ಪದಾಂಬುಜ - ಪಾದಕಮಲ. ಅಭ್ಯಗ್ರಿ - ಹತ್ತಿರ. ನೆಗಪಿ - ಮೇಲಕ್ಕೂತ್ತಿ. ಸುಲಾಜ - ಶುದ್ಧವಾದ ಅರಳು. ಸೇಸೆ - ಅಕ್ಕತೆ. ಸುದತಿ - ಸುಂದರಿ, ಸ್ತ್ರೀ, ಸುಂದರವಾದ ಹಲ್ಲುಗಳುಳ್ಳವರು. ದಧಿ - ಮೊಸರು. ದೂರ - ಗರಿಕೆ. ಭಾಸುರ - ಹೊಳೆಯುವ. ಬಟ್ಟೆ - ದಾರಿ. ಫಲೋತ್ತರ - ಫಲಗಳ ರಾಶಿ. ತಂಬುಲ - ತಾಂಬೂಲ. ಕಟ್ಟಿಸೆ - ಕಂಗೊಳಿಸು. ಬಾಹ್ಯೋಪವನ - ಪಟ್ಟಣದ ಹೊರಗಿನ ಉದ್ದಾನ. ಪುಳಿನ - ಮರಳು ದಿನ್ನೆ. ತೊಡರ್ - ಆಶ್ರಯಿಸು. ಅಡರ್ - ಹಬ್ಬಿ. ಕಂದರ - ಗುಹೆ. ತಳಿದುರುಗಿದ - ಚಿಗುರುಗಳು ನಿಬಿಡವಾಗಿರುವ. ಪಾಸರೆ - ಹಾಸುಬಂಡೆ, ಹಾಸುಗಲ್ಲು. ತೊಳಪ - ತೊಳಗುವ. ಪ್ರಕರ - ಸಮೂಹ. ನೆಳಿನ - ತಾವರೆ. ಉತ್ಪಲ - ಸ್ವೇದಿಲೆ. ಸೌರಭ್ಯ - ಸುವಾಸನೆ. ಪ್ರಶ್ನಮನಮಾಗು - ನೀಗು, ಕಡಿಮೆಯಾಗು. ತೇಜಿ - ಕುದುರೆ. ವಿಭ್ರಾಜಿಸು - ಶೋಭಿಸು. ರಾಚೀವ - ತಾವರೆ. ತಿರಿ - ಕೊಯ್ಯು, ಕೇಳು. ಸರಸ್ತಿರ - ಸರಸ್ + ತೀರ ಸರೋವರದ ತೀರ. ಪಾಥೀಯ - ಬುತ್ತಿ. ವಿಶ್ರಮ - ವಿಶ್ರಾಂತಿ. ತಟ್ಟೆಲರ್ - ತಂಪಾದಗಾಳಿ. ನೆರೆ - ಬಹಳ, ತುಂಬ. ಅಹಿತಲ್ಪ - ಹಾವಿನ ಹಾಸಿಗೆ. ಆಳಿಯರು - ಸವಿಯರು. ತಣ್ಣಿಸು - ತಂಪು, ಶೈತ್ಯ. ವಿಶ್ರಮ - ವಿಶ್ರಾಂತಿ. ಸದಮಲ - ನಿಮಂಲ, ತೀಳಿಯಾದ. ಸುಧಾಂಶು ಮಂಡಲ - ಚಂದ್ರಮಂಡಲ. ಸರಸೋತ್ತಿ - ರಸವತ್ತಾದ ಮಾತು. ಚರ್ಚಕ - ಮಧುವನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ಪಾತ್ರೆ. ಬೇಳಂಬ - ವಿಚಾರ. ಚೂತದ್ದುಮ - ಮಾವಿನಮರ. ತಳಿವಂಸೆ - ಚಿಗುರಿನಚಾಪೆ/ಹಾಸಿಗೆ, ತಳಿರಪಾಸು > ತಳಿವಾಸು > ತಳಿವಂಸೆ. ಸೈವೇರಗಾಗು - ಅಚ್ಚಿಗೊಳ್ಳು. ತತ್ತಳ - ಗಾಬರಿ. ಹಜ್ಜಿ ಹಜ್ಜಿಯ ಮೇಲೆ ಸಲ್ಲಾಳಮುದ್ದೆ ನಿಲ್ಲಾಳು - ಹೆಚ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿಯನಿಡುತ್ತ ಸಮೀಪಿಸಲು ಅನುವಾಗುವರು, ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ನಿಲ್ಲುವರು. ಅಮ್ಮು - ಸಮಧಂವಾಗು. ಬೇಟೆ - ಕಾಮಾಸ್ತಕಿ. ಬೆಂಡಾಗಿ - ಕ್ಕೀಣಿಸಿ. ಕಂಚುಕ - ಎದೆಗವಚ. ಹಿಂಗು - ಹಿಂದೆಸರಿಯು. ವಿವರ - ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಹೇಳಿಕೆ. ದಿವಿಜೀಂದ್ರ ತನಯ - ಅಜುಂನ, ದೇವೇಂದ್ರನ ಮಗ. ಉತ್ತರೋತ್ತರ - ಹೆಚ್ಚಿಗುವ, ಹೆಚ್ಚಿತ್ತಾ ಹೋಗುವ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ವಿಧಿಕೃತ - ಹಣಿಬರೆಹ, ವಿಧಿಯ ಮಾಡಿದ. ವಣಂಪಲ್ಲಂ - ಅಕ್ಕರ ವೃತ್ತಾನ್ವಯ. ಪ್ರೋರೆಗೆ - ಬಳಿಗೆ. ಬೀಳು - ತಪ್ಪು, ದೋಷ, ಸ್ವಾಲಿತ್ಯ. ನಿಯಾಂಸ - ಅಂಟು, ರಸ.

ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ಈ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ‘ಕಮಲಲೋಚನನ ಭ್ಯಾಕ್ತೆ’ನೆಂದರೆ ಯಾರು?
- ದುಷ್ಪಬುದ್ಧಿಯು ಚಂದ್ರಮಾಸನನು- ಯಾರ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿನು?
- ದುಷ್ಪಬುದ್ಧಿಯು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಷಯೆಯು ಮಾಡಿದ ಬದಲಾವಣೆಯೇನು?
- ‘ಅನನ ಸುಧಾಂಶು ಮಂಡಲದ ಬೇಳದಿಂಗಳು’ ಇಲ್ಲಿರುವ ಅಲಂಕಾರ ಯಾವುದು?

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ಕುಂತಳ ನಗರದ ಬಾಹ್ಯೋಪವನವನು— ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನು ಹೇಗೆ ವರ್ಣಿಸಿರುವನು?
- ‘ಮಹಾಪಿತ’ ‘ಸರ್ವಥಾಮಿತ್ರ’ ಈ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ದ್ವಂದ್ವಧಾರಣಗಳನು— ಸ್ವಷ್ಟಪಡಿಸಿರಿ.
- ‘ಉಲ್ಲಂಭಿಸುವರುಂಟೆ ವಿಧಿ ಕೃತವನು’ ಎಂಬ ಶೀಜಿಕೆಯು ಈ ಕಾವ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆಯೇ? ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನು— ಸಮಾಧಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ತಾಯಿ ಮೇಧಾವಿನಿಯ ಚಂದ್ರಹಾಸನನು— ಕುಂತಳ ನಗರಕ್ಕೆ ಬೀಳಿಳ್ಳಣಾಗ ಯಾವ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಹರಸಿದಳ್ಳು?
- ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯ ಸಂಚಯ ಯಾವುದು? ಇದು ವಿಫಲವಾದುದು ಹೇಗೆ?

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ವಿಪರೀಯ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣವನು— ಮಾಡಿರಿ.
- ಅಧಿಕಾರವು ತನ— ಮಗನಿಗೇ ಸಿಗಬೇಕೆಂಬ ದುಷ್ಟ ಬುದ್ಧಿಯ ಚಿಂತನೆಯನು— ಈಗಿನ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಹಿನೆ—ಲೆಂಟಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಕಾವ್ಯಭಾಗದ ಉಶಯವನು— ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ‘ಉಲ್ಲಂಭಿಸುವರುಂಟೆ ವಿಧಿಕೃತವನು’ ಪಾಠಭಾಗವನು— ಕಾವ್ಯ ವಾಚನ ಪ್ರವಚನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಡಿಸಿರಿ.
- ಚಂದ್ರಹಾಸನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಥೆಯನು— ‘ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಕಥೆಗಳು’ ಕೃತಿಯಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯದ ಶಾಖಾರಸ್ತ್ವವನು— ಬರೆಯಿರಿ.

ರಾಕಾಶಶಾಂಕನಭ್ಯಾದಂಯಮಂ ಕೆಡಿಸಿ ತ
ನಾ—ಕಾರಮಂ ತೋರಿಸುವೆನೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಪೋ
ಲಾ ಕಮಲಲೋಚನನ ಭೃತ್ಯನಂ ಕೊಲಿಸಿ ತಾಂ ಬಾಳ್ಣನೆಂಬುಜ್ಞಾಗದೋಳು
ಆ ಕುಮತಿಯಹ ಮಂತ್ರಿ ಬಳಿಕೊಂಡು ಲೇಬನವ
ನೇಕಾಂತದೋಳ್ಳ ಬರೆಸಿ ಮೇಣದಕೆ ಮುದ್ರೆಯ
ಜೋಕೆಯಿಂದಜವಡಿಸಿ ಶಶಿಹಾಸನಂ ನೋಡಿ ನಸುನಗುತಲೀಂತೆಂದನು

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ ವಿಗ್ರಹ ವಾಕ್ಯ ಬರೆಯಿರಿ

ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಸಮಸ್ತ ಪದಗಳನು – ವಿಗ್ರಹಿಸಿ ಸಮಾಪವನು – ಹೆಸರಿಸಿರಿ.

ಬಟ್ಟೆಪಿಡಿದು, ತಣ್ಣೆಲರ್, ತರಳಾಕ್ಕಿ, ಕುಲಶೀಲ ವಿದ್ಯೆಗಳು, ಮಾಮರ, ನೀಗುಂಡಿಸಿ
ಕಮಲಲೋಚನ

ಸಂಧಿ ವಿಂಗಡಣೆ

ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನು – ವಿಂಗಡಿಸಿ ಸಂಧಿಯನು – ಹೆಸರಿಸಿರಿ.

ಪದಾಂಬುಜ, ದೂಘಾಕ್ಕೆ, ಶುಭೋದಯ, ತಳಿಗೆದಂಬುಲ,
ಬಾಹ್ಯೋಪವನ, ತದ್ರಾಜ, ಸಲಿಯಾಗಿ, ಸರಸೋಕ್ಕಿ, ಕಿರುವೆರಳು,
ತಳಿದುರುಗಿದ.

ಅಲಂಕಾರಗಳು

ಅಲಂಕಾರಗಳು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಭೂಪಣ. ಕವಿಗಳು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಥವ ಚಮತ್ವಾರದಿಂದಲೂ ಶಬ್ದ ಚಮತ್ವಾರದಿಂದಲೂ ಸಹ್ಯದಯಿರ ಮನಸ್ಸನು – ಹೆಚ್ಚು ಆಕಾಶ ಸುವಂತೆ ಮಾಡುವರು. ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಅಲಂಕಾರಗಳನು – ಎರಡು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

- 1) ಶಬ್ದಚಮತ್ವಾರಗಳಿಂದ ಕಾವ್ಯದ ಸೊಬಗನು – ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳು ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರಗಳು.
- 2) ಅಥವ ಚಮತ್ವಾರಗಳಿಂದ ಕಾವ್ಯದ ಸೊಬಗನು – ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳು ಅಥಾಲಂಕಾರಗಳು.

ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ – ಅನುಪ್ರಾಪ

ಅಕ್ಷರಗಳ ಅವೃತ್ತಿಯೇ ಅನುಪ್ರಾಪ. ಈ ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಎರಡೊಂದು ಮೂರೊಂದು ಅಕ್ಷರಗಳು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಿರುವ ಅನುಪ್ರಾಪವನು – ಗಮನಿಸಿರಿ.

ಬಳಿಕೊವರೊವರಂ ನೋಡುತ್ತ ಕೂಡುತ್ತ
ನಲವಿಂದ ನೃತ್ಯಮಂ ಮಾಡುತ್ತ ಪಾಡುತ್ತ
ಸೆಳಿಸಿ ಸರಸೋಕ್ಕಿಗಳನಾಡುತ್ತ ತೀಡುತ್ತ ಬೆಳಗೆಯ ಬೆಡಂಗುಗಳನು
ಅಲಗೆಳಂ ತೆಗೆ ತೆಗೆದು ನೀಡುತ್ತ ಸೂಡುತ್ತ
ಲಲಿತ ಮಧು ಚಷಕಮಂ ಬೇಡುತ್ತ ಕಾಡುತ್ತ
ಕಲೆಗಳ ವಿಲಾಸಮಂ ಪೂಡುತ್ತ ಕೂಡುತ್ತ ಕಣ್ಣಿಸಿದರೆಳಿವೆಣ್ಣಳು

ಅಧಾರಲಂಕಾರ – ರೂಪಕ

ಉಪಮಾನ ಉಪಮೀಯ ವಸ್ತುಗಳನು – ‘ಒಂದರಂತೆ ಮತ್ತೊಂದು ಇದೆ’ ಎಂದು ಅವುಗಳ ಹೋಲಿಕೆಕಾಣವಂತೆ ವರ್ಣಿಸದೆ ‘ಒಂದು ಮತ್ತೊಂದೆಯೆ’ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಿದರೆ ಅದು ರೂಪಕಾಲಂಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ : ಪಾದಾಂಬುಜ

ಇಲ್ಲಿ ಪಾದವು ತಾವರೆಯ ಹಾಗೆ ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ ಪಾದವೇ ತಾವರೆ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ರೂಪಕಾಲಂಕಾರವಿದೆ. ಪದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ರೂಪಕಾಲಂಕಾರ ಹಾಗೂ ಉಪಮಾಲಂಕಾರವಿರುವ ಸಾಲುಗಳನು – ಗುರುತಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಭಂದಸ್ಸು – ವಾಧಕ ಷಟ್ಪದಿ

ಷಟ್ಪದಿಯು ಆರು ಪಾದಗಳಿರುವ ಮಾತ್ರಾಗಳ ಭಂದಸ್ಸು. ಇದರ ಒಂದು, ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು, ಬಂದನೆಯ ಪಾದಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮೂರು ಮತ್ತು ಆರನೆಯ ಪಾದಗಳು ಸಮಾನವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟು ಆರು ವಿಧದ ಷಟ್ಪದಿಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳು ಶರ, ಕುಸುಮ, ಭೋಗ, ಭಾಮಿನಿ, ಪರಿವರ್ಥನಿ ಹಾಗೂ ವಾಧಕ. ವಾಧಕದ ಒಂದು, ಎರಡು, ನಾಲ್ಕು ಮತ್ತು ಬಂದನೆಯ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಬದು ಮಾತ್ರೆಯ ಆರಾರು ಗಣಗಳೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಗುರುವೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಾಧಕ ಷಟ್ಪದಿಯನು – ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಉದಾ:

— ಉವಣ ಮಂ | ತ್ರುದ ಕಜ್ಜ | ಮಿದು ಚಂದ್ರ | ಹಾಸ ನೀ |
— ನೊವಣನೆ ಹ | ಯಾರೊಫ | ನಾ ಗ ನಾ | ಲ್ಪರ್ ಸೇವ |
— ಕವೇರಸಿ | ರಾಜಧಾ | ನಿಗ ಪೋಗಿ | ತನ-ಮಗ | ಮದನಂಗಿ | ಮುದ್ರೆ ಸಹಿತ |

ಹೆಚ್ಚಿನ ಒದಿಗೆ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ – (ಸಂ) ಬಿ.ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ
ಡಾ. ರಾಮೇಗೌಡ

ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆ

– ಹೇಳವನಕಟ್ಟಿ ಗಿರಿಯಮ್ಮೆ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಕಥೆಗಳು

– ಕಯ್ಯಾರ ಕೆಜ್ಜಣಿ ರೈ

ಧರೀವೀಜದಣ್ಣ್ಲೈ ಶ್ರೀದರರಂಜಾರ್ಥ

ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿಕ

ನಡುಗನ್ನಡದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಗತ್ಯವೂ ಒಂದು. ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಕ ಸಾಂಗತ್ಯದ ಸಾಧಭಾಷಿತ. ಈತ ರಚಿಸಿದ ‘ಭರತೇಶ ವೈಭವ’ವು ಸಾಂಗತ್ಯದ ಮೇರು ಕೃತಿ.

ಭರತ ಮತ್ತು ಬಾಹುಬಲಿ ಅದಿತೀಥಂಕರನಾದ ವೈಷಣಿವಾಧನ ಮಕ್ಕಳು. ಭರತನು ಆಯೋಧ್ಯೇಯಲ್ಲಾ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಪೌದನಪುರದಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಭಾರ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಭರತನ ಶಸ್ತ್ರಾಗಾರದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಾಯಧವು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಚಕ್ರಾಯಧವು ಭರತನಿಗೆ ದಿಗ್ನಿಜಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಭರತನು ದಿಗ್ನಿಜಯವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಚಕ್ರವು ಪೌದನಪುರದ ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ನೀಲ್ಮಾತ್ಮದೆ. ಭರತನು ಲೋಕವನ್ನೇ ಗೆದ್ದರೂ ತಮ್ಮಾದ ಬಾಹುಬಲಿಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲಾಪ್ರದು ಬಾಕಿಯಿದೆ ಎಂದು ಇದರ ಸೂಚನೆ.

ಹಿರಿಯರೂ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ವಹಿಸಿ ನಡೆದ ಮಾತುಕತೆಯು ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರೋಳಗೆ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧದ ಮೂಲಕ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಂಬ ತೀರ್ಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಥಾಸಂದರ್ಭ

ಭರತ ಮತ್ತು ಬಾಹುಬಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವ ಮುನ್ನ ಭಾರತಪ್ರೇಮವನ್ನು ಮುಂದೊಡ್ಡಿ ಭರತನು ಬಾಹುಬಲಿಯನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಘಟನೆಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾಗದಲ್ಲಿವೆ.

ಜಗದಧಿನಾಧನ ಬಸುರಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಾ
ಡುಗರ ಮಧ್ಯದೊಳಿಂತು ನಿಂದು ।
ಹಗರಣಕೆಳಸಿದನೆಯೆಂದು ಮೇಲ್ಮೆ
ಲುಗೆ ನೋಂದುನುಡಿಪುತೆಯ್ದಿದನು ||೧||

ಹತ್ತಿರಕೆಯ್ತಂದು ಚಾಂಗುಭಲಾಯೆನ
ಲೆತ್ತಿದ ಶಿಬಿಕೆಯಿಂದಿಳಿದು ।
ಹತ್ತೆಂಟು ಮಾರೆನೆ ಸೃಂದಿರೋಳನಿಂದ
ನುತ್ತುಂಗಚರಿತನಾ ಚಕ್ರಿ ||೨||

ಕುಂದಣದವ್ರಿ ಪಚ್ಚೆಯ ಗಿರಿಯೆರಡೊಡ್ಡಿ
ನಿಂದುವೋ ಕಳದೊಳೆಂಬಂತೆ ।
ಸೌಂದರಾಯುತ ದೀಘಣದೇಹಿಗಳ್ಳಿ ತ
ಮೃಂದಿರೊಷ್ಟಿದರು ನೋಳ್ಳಿಗೆ

॥೭॥

ಮನಸಿಜ ಕೇಳ್ಳಿ ನಿನಗೆನಗಿಂದು ದು
ಮಂದಿರಿಂದ ಜಗಳವಪ್ಪುದಕೆ ।
ಫಾನವೇನು ಹೇಳು ನಿಷ್ಣಾರಣ ಕದನವ
ಜನಪರೇಸುವರೆಯೆಂದಾ

॥೮॥

ನಿನಗಾನು ಪಗೆಯೆ ನೀನೇನಗೆಪಗೆಯೆ ಹೇಳು
ಜಿನಪ್ತುರಿದನು ನಾವಿಂದು ।
ನನೆದಾಗ ಮುಂದೆ ಸಮಸ್ತಗೇ ದ್ಯೋಹಶಾ
ಸನವ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿವಲ್ತಿ

॥೯॥

ಪರನೊಬ್ಬನೊಳ್ಳಿದಿರಾದರಾಗಳೆ
ಬರಲೊಡನಟ್ಟಿ ಮೆಟ್ಟುವೆನು ।
ಧರೆಮೆಚ್ಚಿದಣ್ಣಿ ಸೋದರರ ಕಾಳಗಕೆ ಮುಂ
ದೊರೆಯಬೇಕಂಕ ಪದ್ದತಿಯಾ

॥೧೦॥

ನಾನಿಷ್ಟು ನಿಸ್ವಿಂದ ಹಿರಿಯನಾಡುದರಿಂದ
ಸೇನೆಗೆ ಬರವೇಳೈನ್ಯೇಸೆ ।
ನೀನೇನಗ್ರಜನಾದರೆ ನೀನಿದಂ
ಷಾಂಕಿಯ್ಯದ ತಡೆದಿಹೆನೆ

॥೧೧॥

ಹಿರಿಯನಲ್ಲಿಗೆ ಕಿರಿಯನು ಬಂದು ಕಾಣ್ಣಿದು
ಧರಣಿಯೊಳುಳ್ಳಿದೇನಲ್ತಿ ।
ಪರಿಭವವೇನಣ್ಣಿ ನಿನಗಯ್ಯನಂದಿಂತು
ನಿರವಿಸಿದೊಜೆಯೇನುಂಟೆ

॥೧೨॥

ಪಾಟಿಸಿಕೇಳ್ಳಿ ನಾನು ನೀನಾಡುವ
ರಾಟಕಾರರು ನಮ್ಮೆ ಭಟರು ।
ನೋಟಕಾರರೆ ನೀನು ನನೆದ ಸಂಗಾಮ ಸ
ಫಾಟಕೆಯಾಯ್ಯ ಕಂಜಾಸ್ತ್ರಾ

॥೧೩॥

ನನ್ನ ಗೆದ್ದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಕೇತ್ತಿಯೆ ಹೇಳು
ನಿನ್ನ ಗೆಲ್ಲಿನಗೊಂದು ಜಸವೆ ।
ಪಸ್ನಗನರಸುರಲೊಂಕದುತ್ತಮರು ಥಿ
ಯೆನ್ನರೆ ಯೋಚಿಸಿನೋಡು

॥೧೪॥

ಅದಕೇನು ನೀನಿಂತು ಕದನಕೆಯ್ಯಿದೆಯ್ಯಿಸೆ
ಕದನದೊಗ್ಗೆಲಬ್ಬೆಸೆ ಕಡೆಗೆ ।
ಬದೆಗರಂದದ ಹೋರಲೇತಕೆ ಗೆಲುವು ನಿ
ನ್ನದು ಸೋಲವೆನಗೆ ಹೋಗೆಂದಾ

॥೧೧॥

ನನ್ನ ತಮ್ಮನಿಗಾದ ಗೆಲವೆನ್ನ ಗೆಲವದು
ಬನ್ನವಿಲ್ಲೆನಗಿಲ್ಲ ಸೋಲ ।
ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿದಿರಾದರೆಡಗಾಲೋಳೊದೆವೆ ನೀ
ವೆನ್ನೊಳಗರಿಯಿರ್ಬೆಯಿಂದ

॥೧೨॥

ಧೃಷ್ಟಿ ವಿಜಯವೆಂತು ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಚಾಪ
ದಷ್ಟಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚು ನೀನೆನ್ನ |
ಧೃಷ್ಟಿಸುಹುದಾನು ನಿನ್ನ ನೋಳ್ಬುಗೂಢ್ಢ
ಧೃಷ್ಟಿ ನೋಂದೆವೆಹೊಯ್ದಿಂದ

॥೧೩॥

ಜಲಯುಧದೊಳು ನಾನು ಚಿಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೆಡೆ ಮುಟ್ಟಿ
ಯಿಂತುವುದುವಾರಿ ನೀನೆನ್ನ |
ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಡಬಹುದದರಿಂದ ನನಗಾಗ
ಚಳಿಗಡ್ಡ ಹೊಗವಹುದೆಂದಾ

॥೧೪॥

ಮುಗಿಲಿಗೆ ನೀರಚೆಲ್ಲುವ ಶಕ್ತಿಯುಂಟು ರೂ
ಪುಗಳ ಹಲವು ತಾಳ್ಳು ಸ್ತುರನ |
ಅಗುಳಿಪ ಶಕ್ತಿಯುಂಟುಪಚಾರಕೆಂದನೆಂ
ದಗಣಿತಸ್ಯಪರೇಣಿಸಿದರು

॥೧೫॥

ಮಲ್ಲಗಳಗವೆಂತು ಭುಜಬಲಿಯೆಂದಯ್ಯ
ನಲ್ಲವೆ ಪೆಸರಿಟ್ಟನಂದು |
ಬಲ್ಲಿನಯ್ಯನ ವಾಕ್ಯ ಹುಸಿಯದು ಭುಜಬಲ
ದಲ್ಲಿ ನೀನೆತ್ತುವೆಯೆಂದ

॥೧೬॥

ಭರತೇಶನೆಂದೆನಗಯ್ಯ ಪೆಸರನಿಡೆ
ಭರತಭೋಮಿಯನಾಳ್ಿ ನಾನು
ಕರೆದನು ಭುಜಬಲಿಯೆಂದಂದು ನಿನ್ನ ನೀ
ನಿರದೆನ್ನನೆತ್ತುವೆಯೆಂದ

॥೧೭॥

ಕೇಳಣ್ಣ ಚಕ್ರವ ಬಯಸಿತಿಲ್ಲಾನು ಶ
ಸ್ತ್ರಾಲಯದೊಳು ತಾನು ಹುಟ್ಟಿ
ವಳಿಸಿ ನಾಡ ಸುತ್ತಿಸಿತು ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ
ಅಲಿಗೆ ಸೋವಾಗುವಂತೆ

॥೧೮॥

ಕಾ ಸಿರಿಯನು ನಾನು ಪುಣ್ಯದ ಫಲವೆಂದು
ಧಾಸೀನದೊಳು ನೋಡುತ್ತಿಹೆನು ।
ಅಸೀಯಿಲ್ಲಿನಗೆ ನೀನೊಪ್ಪುಗೊಳ್ಳುಂದಣ
ಭೂಸುದತ್ತಿಶನೀನಲ್ಲೇ

॥೧೯॥

ಅರಷಾಗಿ ನೀನೊರೊಳಿದೆ ನೀನಟ್ಟಿದ
ದೊರೆಯಾಗಿ ನಾನೆಯ್ದೀ ನಿನ್ನ ।
ಧರೆಯ ಸಾಧಿ ತಂದೆನೊಪ್ಪುಗೊಳ್ಳಿನ್ನ ಭೂ
ವರವ್ಯಂದವಿದೆ ಕಟಕವಿದೆ

॥೨೦॥

ನಿನಗೆ ನಾನೆಣ್ಣನೆಂಬಕ್ಕೆರವಿಲ್ಲ ನೀ
ನನುಜನೆಂಬಕ್ಕೆರುಂಟಪ್ಪ ।
ನನೆವಿಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯವ ಕಣ್ಣ ತುಂಬ ನೋ
ಣ್ಣನು ರಾಜಪದವಿಗಿಂತೊಪ್ಪು

॥೨೧॥

ರಂಜನೆಗಾಡಿದ ಮಾತಲ್ಲು ನಂಬು ನಿ
ರಂಜನ ಸಿದ್ಧನೇ ಸಾಕ್ಷಿ ।
ಕಂಜಾಸ್ತ ನನಗಿದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾವೆ
ಜಂಜಡದಿಢಿಗಳಿಲ್ಲ

॥೨೨॥

ವಿರಸವ ಬಿಡು ಬಿಡೆಂದಾ ಚಕ್ರಿ ನುಡಿಯೆ ಪೂ
ಸರನು ತಗ್ಗುತ ಮನಸಿನೊಳು ।
ಮುರಿದ ಮೋರೆಯೊಳಿರೆ ಚಕ್ರರಥವನಾಗ
ಕರೆದಿಂತು ನುಡಿದನಾ ಚಕ್ರಿ

॥೨೩॥

ಹೋಗು ಚಕ್ರವೇ ಭುಜಬಲಿಯ ನೀನೋಲೈಸೆ
ಹೋಗದೀತಗೆ ಪುಣ್ಯಪುಂಟು ।
ಪೂಗಡೆಯಗೆ ಚಕ್ರ ಬೆಸಗೆಯ್ಯಾ ಪುಣ್ಯ ವಿ
ಲ್ಲಾಗಿ ನಿಂದಿತು ಮುಂದೆ ಬಂದು

॥೨೪॥

ಎಲೆಲೆ ಹಿಶಾಚ ಹೋಗಿಂದರೇತಕೆ ಹೋಗೆ
ಕಲಹ ನಿನ್ನಿಂದಾದುದೆನಗೆ ।
ಜಲಜಾಸ್ತನತ್ತ ಸಾರೆಂದು ನೂಕಿದರದು
ಬಳಿಜಾರುವಂತೆ ಜಾರಿದುದು

॥೨೫॥

ಇವಗೆ ಪುಣ್ಯಕ್ಷಯವಾಯ್ತಲ್ಲ ಚಕ್ರ ಸಾ
ರುವ ಪುಣ್ಯ ಮನಸಿಜಗಿಲ್ಲ ।
ಅವನೀಶನಾಂಕಿದ ಸರಿತದೊಳ್ಳುದೂ
ರವ ಸಾಗಿ ನಿಂದಿತಾ ಚಕ್ರ

॥೨೬॥

ಕಳೆಗುಂದಿ ಕಾಮನ ಭುಜಸರಿತದೊಳಕ್ಕು
 ತೊಲಗಿ ನಿಂದಿತು ಚಕ್ರರತ್ನ |
 ದಳನಡುಗಿತು ಧೂಮಕೇತುವೆದ್ದುವು ಕೂಡೆ
 ನೆಲಗುಡುಗಿತು ಘುಡುಘುಡನೆ ॥೨೨॥

ಗರುಡ ಮಂತ್ರಕೇ ವಿಷವಿಳಿವಂತೆ ಭರತ ಭೂ
 ವರನ ವಾಕ್ಯವ ಕೇಳಲಾಗಿ |
 ಜರಿಜರಿದಂಗಜಗೆತ್ತಿದ್ದ ಕೋಪಪ್ಯೆ
 ಸರಿಸಿತು ಹೃದಯ ತಂಪಾಯ್ಯ ॥೨೩॥

ಏರಿದ ಹೆಡೆಯಿಳಿವಂತೆ ಮುನ್ನಿನ ಗವಣ
 ಜಾರಿತು ಮೃದುವಾಯ್ಯ ಚಿತ್ತ |
 ಗಾರಾಯ್ಯ ಕಾಯ್ದ ನನ್ನಣ್ಣನಿಗಿದಿರಾಗಿ
 ದೂರ ಹೊತ್ತೆನಲಾ ಹಾಯೆಂದ ॥೨೪॥

ಒಲೆದ ಮೋರೆಯ ತಿರುಹಿದನು ಸಮೃಖನಾಗಿ
 ಕಳೆದನೊಯ್ಯನೆ ತೋಳ ತೊಡಕ |
 ಅಳುಕಾದುದಣ್ಣನ ಮೋಗವ ನೋಡದೆ ನಾಚಿ
 ತಲೆಗುಸಿದಿದನಾ ಮದನ ॥೨೫॥

ತಂದೆಗಳಿಬ್ಬರಂಕವ ಕಾಣ್ಣ ಪಾತಕ
 ಬಂದಿತೆಯೆಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ |
 ನಿಂದಿದ್ದ ಕುವರರ ಮೊಗಕಾಂತಿವಡೆದುವು
 ಹೊಂದಾವರೆಯರಳ್ಳೆಂತೆ ॥೨೬॥

ನೋವುತ್ತಿದುದು ಚಿತ್ತ ಮನ್ಸಧ ತಲೆಯೆತ್ತಿ
 ಭೂವರಾಗ್ರಣಿಯ ನೋಡಿದನು |
 ದೇವರು ಕ್ಷಮಿಸುವುದೆನ್ನದು ತಪ್ಪೆಂದು
 ಭಾವಶುದ್ಧದೊಳು ಕೈಮುಗಿದ ॥೨೭॥

ಅಂತಾಡದಿರು ನೀನು ಬೇರೆ ನಾ ಬೇರೆಯೇ
 ನಿಂತು ನೋವರೆ ಕಬ್ಬಿವಿಲ್ಲ |
 ಕುಂತೆಂಬುದೆನಗಿಲ್ಲ ನೀನಿಂತುಮನದೊಳು
 ಚಿಂತೆದೋರದಿರಣ್ಣಯೆಂದ ॥೨೮॥

ರತ್ನಾಕರವಣಿ

ರತ್ನಾಕರ ವಣಿಯ ಕಾಲ ಕ್ರಿ.ಶ. ಸುಮಾರು ೧೯ನೇ ಶತಮಾನ. ಈತನು ರತ್ನಾಕರ ಸಿದ್ಧ, ರತ್ನಾಕರ ಅಣ್ಣ, ರತ್ನಾಕರ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೂ ಪರಿಚಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಮುಟ್ಟಿರು ಕನಾಟಕದ ಮೂಡುಬಿದೀರೆ.

ರತ್ನಾಕರನ ಮುಖ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ನಾಲ್ಕು. ‘ಭರತೀಶ ವೈಭವ’, ‘ತ್ರಿಲೋಕ ಶತಕ’, ರತ್ನಾಕರ ಶತಕ’ ಮತ್ತು ‘ಅಪರಾಜಿತೇಶ್ವರ ಶತಕ’ ಇವಲ್ಲದೆ, ನೂರಾರು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

‘ಭರತೀಶ ವೈಭವ’ ರತ್ನಾಕರನ ಮೇರು ಕೃತಿ. ಇದು ಸಾಂಗತ್ಯ ಎಂಬ ದೇಶಿ ಭಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಹಾಡುಗಳುವಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಕಾವ್ಯವು ಭರತೀಶನ ದಿನಚರಿಯಂತಿದ್ದು, ಅವನ ಬದುಕನ್ನು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಸಿದೆ. ಭರತನನ್ನು ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕನನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿ ಜೈನ ಪುರಾಣಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರತ್ನಾಕರನ ಸಾಂಗತ್ಯವು ನಾದ, ಉಪಮೆ, ರೂಪಕಗಳಿಂದ ಚೀತೋಹಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಪದವಿಂಗಡಣೆ

ಹಗರಣಕೆಳಸಿದನೆಯೆಂದ – ಹಗರಣಕೆ + ಎಳಸಿದನೆ + ಎಂದ
ನೊಂದುನುಡಿಪುತೆಯ್ದಿದನು – ನೊಂದು + ನುಡಿಪುತ + ಎಯ್ದಿದನು
ಸೃರನಿದಿರೊಳುನಿಂದನುತ್ತಂಗಚರಿತ – ಸೃರನ + ಇದಿರೊಳುನಿಂದನು + ಉತ್ತಂಗಚರಿತ
ಜನಪರೆಸಗುವರೆಯೆಂದ – ಜನಪರು + ಎಸಗುವರೆ + ಎಂದ
ಪರನೊಬ್ಬನೆನ್ನೌಡನಿದಿರಾದರಾಗಳಿ – ಪರನು + ಒಬ್ಬನು + ಎನ್ನೌಡನೆ + ಇದರು + ಆದರೆ + ಆಗಳಿ
ಧರಣೀಯೊಳುಳ್ಳದೇನಲ್ತಿ – ಧರಣೀಯೊಳು + ಉಳ್ಳದು + ಏನ್ + ಅಲ್ತಿ
ಕದನದೊಳ್ಳಿಲವೈಸೆ – ಕದನದೊಳ್ಳೋ + ಗೆಲವು+ ಐಸೆ
ನೀವೆನೊಳಗರಿಯಿರ್ಬೆ – ನೀವು + ಎನ್ನ + ಒಳಗ + ಆರಿಯಿರ್ಬೆ
ನೊಂದೆವೆಹೊಯ್ದದೆಂದ – ನೊಂದು + ಎವೆ ಹೊಯ್ದದು+ ಎಂದ
ತಂದನೊಪ್ಪಗೊಳ್ಳಿಸ್ತೆ – ತಂದನು + ಒಪ್ಪಗೊಳ್ಳೋ + ನಿಸ್ತೆ
ಜಂಜಡದಿಚ್ಛಿಗಳಿಲ್ಲ – ಜಂಜಡದ + ಇಚ್ಛಿಗಳು + ಇಲ್ಲ
ಜರಿಜರಿದಂಗಜಗೆತ್ತಿದ – ಜರಿಜರಿದು + ಅಂಗಜಗೆ + ಎತ್ತಿದ
ತಲೆಗುಸಿದಿದನು – ತಲೆ + ಕುಸಿದು + ಇದನು.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಅದಿನಾಧ – ಮೊದಲನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರ, ವ್ಯಷ್ಟಭನಾಧ. ನಾಡುಗರು – ಉಂಟಾರವರು. ಹಗರಣ – ಜಗತ್, ಗೊಂದಲ. ಎಳಸು – ಇಚ್ಛಿಸು, ಬಯಸು. ಚಾಂಗುಭಲಾ – ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯ ಉದ್ದಾರ ನುಡಿ, ಭಲೆ, ಬಾಪು, ಎಂಬಂತೆ. ಶಿಬಿಕೆ – ಪಲ್ಲಕ್ಕೆ. ಚಕ್ರ – ಚಕ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿದವನು (ಭರತ), ಚಕ್ರವರ್ತಿ. ಕುಂದಣ – ಅಪ್ಪಟಿ ಬಿನ್ನ. ಪೆಚ್ಚಿ – ನವರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಮರಕತ. ಕಳ – ಯುದ್ಧರಂಗ. ಸೌಂದರ್ಯಾಯುತ – ಸುಂದರವಾದ, ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಶರೀರಪುಳ್ಳವ. ಘನ – ವುಹತ್ತೆ. ಅಂಕಪದ್ಧತಿ – ಯುದ್ಧ ರೀತಿ, ಯುದ್ಧ ನಿಯಮ. ಅಯ್ಯ – ತಂದೆ, ಗೌರವ ಸೂಚಕ ಸಂಖೋಧನೆ. ಓಜಿ – ಕ್ರಮ. ಪರಿಭವ – ಸೋಲು. ನಿರವಿಸು-ಬೋಧಿಸು. ಪಾಟಿಸು – ಗೌರವಿಸು. ಪಾಟಿಸಿ ಕೇಳಣ್ಣ – ಆದರಿಸಿ ಕೇಳಣ್ಣ. ಸಫಾಟಿಕೆ – ಆಡಂಬರ, ದರ್ಷಕ. ಕಂಜ – ತಾವರೆ. ಕಂಜಾಸ್ತ – ಮನ್ಯಧ (ಇಲ್ಲಿ ಬಾಹುಬಲಿ). ಬದೆಗ – ಮೂರ್ಖ, ನೀಟ. ಬನ್ನ – ಅವಮಾನ, ಕಷ್ಟ. ಒಳಗು – ಆಂತರ್ಯಂ, ಮನಸ್ಸು. ಪಂಚವಿಂಶತಿ – ಇಪ್ಪತ್ತೆಂದು. ಉಧ್ವರಂಧ್ರಾಷ್ಟಿ – ಮೇಲೆ ಸೋದುವ ಸೋಟ ಅಗುಳಿಪ – ಮುಳುಗಿಸುವ. ಆಲಿ – ಕಣ್ಣ, ಕಣ್ಣಲಿ. ಭೂಮದತೀಶ – ರಾಜ, ಭೂಮಿ ಎಂಬ ನಾರಿಯ ಒಡೆಯೆ. ಒಪ್ಪುಗೊಳ್ಳಿ-ಸ್ವೀಕರಿಸು, ಸಮೃತಿಸು. ಕಟಕ – ಸೇನೆ. ಭೂವರ – ಅರಸೆ. ಆಕ್ಷರ-ಪ್ರೀತಿ. ನನೆವಿಲ್ಲ – ಮನ್ಯಧ (ನನೆ-ಹೂಪು). ಜಂಜಡ – ತೊಂದರೆ, ಕಾಟ. ಪೂಸರ – ಮನ್ಯಧ, ಹೂಗಳಿಂದ ಬಾಣಗಳಾಗಿ ಉಳ್ಳವ. ಮುರಿದ ಮೋರೆ – ತಿರುಗಿ ಮೋರೆ. ನಿರಂಜನ ಸಿಧ – ರತ್ನಾಕರ ವರ್ಣಿಕಯ ಗುರು. ಪೂಗಣಿಯ-ಮನ್ಯಧ. ಸರಿತ-ಚಲನೆ. ಸರಿ – ಚಲಿಸು; ಹೋಗು. ಪುಣ್ಯಕ್ಷಯ-ಪುಣ್ಯನಾಶ, ಬೆಸ್ಗೈ – ಅಪ್ಪಣಿಯಂತೆ ಮಾಡು, ಗರುಡ ಮಂತ್ರ – ವಿಷವಿಳಿಸುವ ಮಂತ್ರ. ಪೈಸರಿಸು – ಹಿಮ್ಮೈಟ್ಟು, ಗಾರಾಯ್ತು – ಕೆಟ್ಟುಹೋಯ್ತು, ಒಲೆ – ಬಾಗು. ತೊಡಕು – ಆಡಚಣ; ತೊಂದರೆ. ತಲೆಗುಸಿದು – ತಲೆಬಾಗಿ. ಹೊಂದಾವರೆ – ಸ್ವಣಂ ಕಮಲ. ಕುಂತು – ಕುಂದು, ಕೊರತೆ.

ವಿಶದೀಕರಣ

ಪುಣ್ಯಕ್ಷಯ, ಪಾಪಕ್ಷಯ – ಜೈನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಗಳು. ಭವಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುವುದು ಪುಣ್ಯಕ್ಷಯ ಇದು ದುರ್ಗತಿ. ಅಂತೆಯೇ ಪಾಪವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು ಪಾಪಕ್ಷಯ, ಇದು ಸದ್ಗತಿ.

ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ಯುದ್ಧರಂಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ನಿಂತ ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮುಂದಿರು ಹೇಗೆ ಕಾಣಿಸಿದರು?
- ಭರತನು ತಮ್ಮನನ್ನು ಬರ ಹೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ಕೊಡುವ ಕಾರಣವೇನು?
- ಸಂಗ್ರಾಮ ಸಫಾಟಿಕೆಯಾಯಿತು ಎಂದು ಭರತನು ಹೇಳಿದುದೇಕೆ?

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ

- ಕಾವ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಕಥಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಗೃಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ತಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಭರತೀಶನು ತೊಲಗಿಸಿದುದರ ಜೀವಿತ್ಯವೇನು? ಬರೆಯಿರಿ.
- ಧರೆ ಮೆಚ್ಚಿದಣ್ಣ ಸೋದರರ ಕಾಳಗಕೆ—ಈ ಶೀಫ್ಟಕೆಯನ್ನು ಕಾವ್ಯ ಸಂದರ್ಭದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಲೇಖನ ತಯಾರಿಸಿರಿ.
- ಇನ್ನೊಬ್ಬರಾದರೆ ಎಡಗಾಲೋಕೋದೆವೆ. ನೀವೇನೊಳಗರಿಯಿರ್ತೇ— ಈ ಮಾತುಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಭರತನ ಪಾತ್ರಜಿತ್ಯನ ಮಾಡಿರಿ.
- ಬಾಹುಬಲಿಗೆ ಅಣ್ಣನ ಮೋಗ ನೋಡಲು ಅಳುಕಾದುದೇಕೇ?

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯದ ಅಶಯವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಹುಂದಣಾದದ್ವಿ ಪಚ್ಚಿಯ ಗಿರಿಯೆರಚೊಡ್ಡಿ
ನಿಂದುಪ್ರೋ ಕಳದೊಳೆಂಬಂತೆ ।
ಸೌಂದರಾಯುತ ದೀಘ್ರಂಡೇಹಿಗಳಣ್ಣ ತ
ಮೃಂದಿರೊಷ್ಟಿದರು ನೋಳ್ಷಾರಿಗೆ
- ಪಂಪನ ‘ಅದಿಪುರಾಣ’ದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಭರತನ ದಿಗ್ಂಜಯ ಸನ್ನಿವೇಶದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾಗವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಸಾಂಗತ್ಯಪು ಹಾಡುಗಬ್ಬ. ಹಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬಲ್ಲವರಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪರ್ಯಾಯಭಾಗವನ್ನು ನೀವೂ ಹಾಡಲು ಪ್ರಯೋಜಿಸಿರಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಸಂಧಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಹೆಸರಿಸಿರಿ.

ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಾದ ಪದಗಳ ಸಂಧಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಹೆಸರಿಸಿರಿ.

ತಲೆಗುಸಿಯು, ಭೂವರಾಗ್ರಣಿ, ಅಂತಾಡದೆ, ಚಿಂತೆದೋರು,
ಪೂಗಣಿಯ, ಕಾಂತಿವಡೆಯು, ಚಕ್ರೀಶ

ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯ ಬರೆದು ಸಮಾಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರಿ
ಕೇಳಿಗೆ ಕೊಡಲಾದ ಪದಗಳ ವಿಗ್ರಹ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಸಮಾಸವನ್ನು ಹೇಸರಿಸಿರಿ.
ಹೊಂದಾವರೆ, ಮೋಗಕಾಂತಿ, ಕಂಜಾಸ್ತ, ಕೈಮುಗಿ, ನನೆವಿಲ್ಲ.

ಕೇಳಿಗೆ ಕೊಡಲಾದ ಪದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ. ಪಠ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ
ಬಂದಿರುವ ಉಪಮಾಲಂಕಾರವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಗರುಡ ಮಂತ್ರಕೆ ವಿಷವಿಳಿವಂತೆ ಭರತ ಭೂ
ವರನ ವಾಕ್ಯವ ಕೇಳಿಲಾಗಿ
ಜರಿಜರಿದಂಗಜಗೆತ್ತಿದ್ದ ಕೋಪ ಪೈ
ಸರಿಸಿತು ಹೃದಯ ತಂಪಾಯ್ತು
ಭರತನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಳಿಕ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಕೋಪವು ಗರುಡ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ
ವಿಷವು ಇಳಿಯವಂತೆ ಇಳಿದು ಮಾಯವಾಗಿ ಅವನ ಹೃದಯ ತಂಪಾಯ್ತು.

ಭರತನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗರುಡ ಮಂತ್ರಕ್ಕೂ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬಾಹುಬಲಿಯ
ಕೋಪವು ಇಳಿದುದನ್ನು ವಿಷವು ಇಳಿಯವುದಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತುವಿನೊಡನೆ ಹೋಲಿಸುವುದು ಉಪಮೆ.
ಉಪಮಾಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಉಪಮೇಯ, ಉಪಮಾನ, ಸಮಾನ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು
ಉಪಮಾ ವಾಚಕ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಅಂಶಗಳಿರುತ್ತವೆ. ವರ್ಣಸುವ ವಸ್ತು ಅಥವಾ ಪ್ರಸ್ತುತ
ವಿಷಯವು ಉಪಮೇಯ. ಅದಕ್ಕೆ ನೀಡಲಾದ ಸಾಧ್ಯತ್ವ ಉಪಮಾನ. ಉಪಮೇಯ ಮತ್ತು
ಉಪಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಮಾನಾಂಶಗಳು ಸಮಾನ ಧರ್ಮ. ಅಂತೆ, ಅಂತೇವೋಲ್,
ವೋಲ್, ಅಂದದಿಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳು ಉಪಮಾವಾಚಕ.

ಪಠ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಉಪಮಾಲಂಕಾರವಿರುವ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಆದರಲ್ಲಿ
ಬರುವ ಉಪಮಾನ, ಉಪಮೇಯಾದಿಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿರಿ.

ಸಾಂಗತ್ಯ

ಸಾಂಗತ್ಯವು ಅಂಶಗಣಗಳಿಂದ ರಚನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರ ಮೌದಲನೆಯ ಪಾದದಲ್ಲಿ
ನಾಲ್ಕು ವಿಷ್ಣುಗಣಗಳೂ ಎರಡನೆಯ ಪಾದದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಷ್ಣುಗಣಗಳೂ
ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮಗಣವೂ ಬರುತ್ತವೆ. ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಇಳಿಗಳಿಂದ
ಇ ಮತ್ತು ಇನೆಯ ಪಾದಗಳ ಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಗಣವೇ ಬರಬೇಕು. ಉಳಿದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಗಣಗಳ
ಬದಲಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಗಣವೋ ರುದ್ರಗಣವೋ ಬರಬಹುದು.

ಗಣ ವಿನ್ಯಾಸ

	ವಿ	ವಿ	ವಿ	ವಿ
ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದ -	-	ನಿನಗಾನು ಪಗೆಯೆ ನೀ	ನೆನಗೆ ಪ ಗೆಯೆ ಹೇಳು	
ಎರಡನೆಯ ಪಾದ -	ವಿ	ವಿ	ಬ್ರಿ	
	ಜಿನಪ್ಪತ್ತೆ ರಿದನು ನಾ	-	ವಿಂದು	
ಮೂರನೆಯ ಪಾದ -	-	ನೆನೆದಾಗ ಮುಂದೆ ಸ	-- ಮುಸ್ತಗೆ	ದ್ಯೋಹಶಾ
ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪಾದ -	ಸನವ ಬ	ರೆದು ಕೊಟ್ಟಿ	-	ವಲ್ತೆ

ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯದ ಗಣ ವಿಭಜನೆ ಮಾಡಿರಿ.

ನಿನಗಾನು ಪಗೆಯೆ ನೀನೆನಗೆಪಗೆಯೆ ಹೇಳು

ಜಿನಪ್ಪತ್ತರಿದನು ನಾವಿಂದು |

ನೆನೆದಾಗ ಮುಂದೆ ಸಮಸ್ತಗೆ | ದ್ಯೋಹಶಾ

ಸನವ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿವಲ್ತೆ

ಹೆಚ್ಚಿನ ಒದಿಗೆ

ಭರತೀಶ ವೈಭವ ಸಂಗ್ರಹ - (ಸಂ) ತ.ಸು. ಶ್ಯಾಮರಾವ್

ಕುಮಾರರಾಮನ ಸಾಂಗತ್ಯ - ನಂಜುಂಡ ಕವಿ

ಘಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

1. ಧರೆಯೆನಿತನಿತು – ಈ ಪದವನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿರಿ.
2. ಸೂರ್ಯ – ಈ ಪದದ ನಾಲ್ಕು ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
3. ಕುಲಶೀಲಪಿದ್ಯೆಗಳು – ಈ ಪದದ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯ ಬರೆದು ಸಮಾಸವನ್ನು ಹೇಸರಿಸಿರಿ.
4. ಶುಭೋದಯ – ಈ ಪದವನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಹೇಸರಿಸಿರಿ.
5. ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ದುಷ್ಪಭೂತಿಯು ಹೇಗೆ ಸಂಚು ಮಾಡಿದನು?
6. ಅಣ್ಣನಾದ ಭರತನ ಮುಖ ನೋಡಲು ಬಾಹುಬಲಿಗೆ ಅಣುಕಾದುದು ಏಕೆ?
7. ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಅಲಂಕಾರವನ್ನು ಹೇಸರಿಸಿ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.

ರಾಕಾಶಾಂಕನಭ್ಯಾದಯಮಮಂ ಕೆಡಿಸಿ ತ

ನ್ಯಾಕಾರಮಂ ತೋರಿಸುವೆನೆಂಬ ಕತ್ತಲೆಪೋ

ಲಾ ಕಮಲಲೋಚನನ ಭೃತ್ಯನಂ ಕೊಲಿಸಿ ತಾ ಬಾಳ್ಣನೆಂಬುಜ್ಞಗದೊಳ್ಳಿ

8. ಇಳಿಯಾಂಡಗುಡಿಮಾರನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಶಿವನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಸನ್ಮಾನವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರಿ.

9. ‘ಧರೆಮೆಚ್ಚದಣ್ಣಸೋದರರ ಕಾಳಗಕೆ’ ಈ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಭರತನ ಪಾತ್ರಚಿತ್ರಣ ಮಾಡಿರಿ.

10. ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯದ ಆಸ್ಥಾದನ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಬಳಿಕೋವರ್ಯೋವರಂ ನೋಡುತ್ತ ಶಾಡುತ್ತ

ನಲವಿಂದೆ ನೃತ್ಯಮಂ ಮಾಡುತ್ತ ಪಾಡುತ್ತ

ಸೇಳಿಸಿ ಸರಸೋಕ್ಕಿಗಳನಾಡುತ್ತ ತೀಡುತ್ತ ಬೆಳ್ಗೆಯ ಬೆಡಗುಗಳನು

ಹೊಸಗ್ನುಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವೈವಿಧ್ಯ ಸ್ತರಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಈ ಘಟಕದಲ್ಲಿನ ಪಾಠಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹೊಸಗ್ನುಡ ಗಢವು ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತವಾಗಿ ಟಿಸಿಲೊಡೆದದ್ದು ಇವ್ವತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾನೇಟ್, ಪ್ರಾಥ, ಖಂಡಕಾವ್ಯ, ಕಥನಕವನ ಮೌದಲಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಂತೆಯೇ ಗಢ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಫ್ರೋಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಆತ್ಮಕಥೆ, ಪ್ರವಾಸಕಥನ ಮುಂತಾದ ಸ್ವಜನಶೀಲ ರಚನೆಗಳೂ ವೈಚಾರಿಕ ಲೇಖನ, ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳೂ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಗಢವು ಯಾವ ಯಾವ ವಿಷಯಗಳ ಅಭಿವೃತ್ತಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಒದಗಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪ್ರಸ್ತುತ ಘಟಕದ ಪಾಠಗಳ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಸಹಾದ್ರಿ ಶ್ರೇಣಿಗಳ ಕಣಿವೆ ಕಂದರಗಳ ಸುಂದರ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೊಬಗು, ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವ ಜನರು, ಅವರ ಜೀವನ ಕ್ರಮ ಇವುಗಳ ದಶನವನ್ನು ‘ಕಾಡಿಗೆ ಹೊದ್ದಿಸಿದ ಮಂಜಿನ ಪರದೆ’ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಹೊಸಗ್ನುಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಕಾರ ಆತ್ಮಕಥೆ. ಇದು
ವ್ಯಕ್ತಯೊಬ್ಬರ ಜೀವನ, ಸಾಧನೆಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.
‘ಹರಳುಗಟ್ಟಿದ ಬಗೆ’ಯು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಧೈಯದಿಂದ
ಮುನ್ನಡೆಯಲು, ಸಾಧನೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರೇರಕವಾಗಿದೆ.

‘ಇಡ್ಲಿಯ ಇತಿಹಾಸ’ ಪುನಿತ್ಯ ಬಳಕೆಯ ಶಬ್ದವೊಂದರ ಹಿಂದಿರುವ
ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮೊಂದ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ ತುಳು ಗ್ರಂಥಗಳ
ಪರಿಚಯವನ್ನು ‘ಪ್ರಾಚೀನ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ’ ಎಂಬ ಪಾಠಭಾಗ
ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗೆಗಿನ
ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ‘ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ’
ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಪಾಠವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಲಿಕಾ ಸಾಧನೆಗಳು

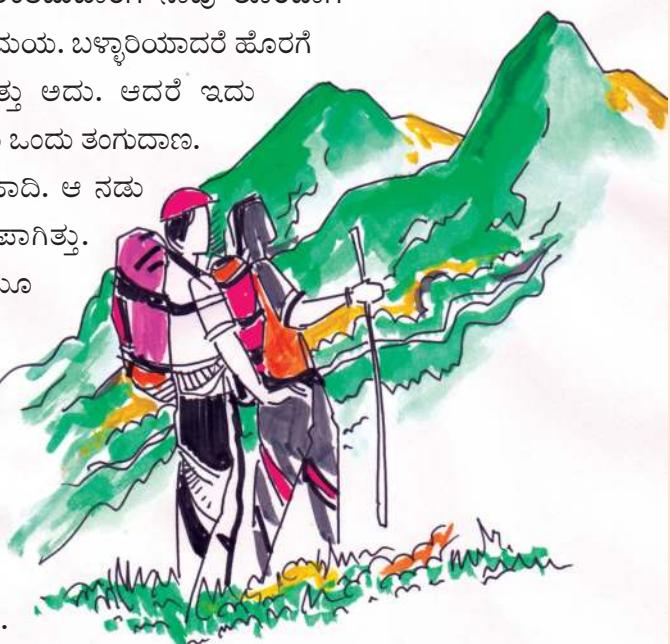
- ಹೊಸಗನ-ಡ ಗಡ್ಯಮಾದರಿಗಳನು- ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಅಂಥ ಬರವಣಿಗೆಯನು- ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಆಶಯವನು- ತಿಳಿದು ವಿಮರ್ಶಾದ ಲೇಖನಗಳನು- ತಯಾರಿಸುವರು.
- ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನು- ಭಾಷಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ವಸ್ತುವಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಕಂಡುಕೊಂಡು ಸ್ಪಂತ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೋಡಿಸುವರು.
- ಪ್ರಾಚೀನ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯವನು- ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಾಷಾಪರವೂ ಆಶಯಪರವೂ ಆದ ಅಂಶಗಳನು- ಅವಲೋಕಿಸಿ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯುವರು.
- ಭಾಷೆಯ ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಸ್ವರೂಪಗಳನು- ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅನ್ವಯಿಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವರು.
- ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಸೌಂದರ್ಯವನು- ಕಂಡುಕೊಂಡು ಲೇಖನ, ವಿಮರ್ಶೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅದನು- ಅಭಿವೃತ್ತಿಗೊಳಿಸುವರು.
- ಶಬ್ದಗಳ ವ್ಯಾತತ್ತಿ, ಸಂಜಾಮಗಳ ಹುಟ್ಟಿ - ಇವುಗಳ ಕುರಿತು ಅರಿವನು- ಪಡೆಯುವರು.
- ಆತ್ಮಕಥೆಯನು- ಓದಿ ಜೀವನವನು- ದೃಷ್ಟಿಯದಿಂದ ಎದುರಿಸುವ, ಸಾಧನೆ ಮಾಡುವ ಮನೋಭಾವವನು- ಬೆಳೆಸುವರು. ಅದನು- ಬರವಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕವೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವರು.
- ಜೀವನಾನುಭವಗಳನು- ಸೃಜನಶೀಲವಾಗಿ ಅಭಿವೃತ್ತಿಗೊಳಿಸುವರು.

ಕರಡಿದೀಹೊದ್ದಿಸಿದ ವಲಂಜಿನಪರದೆ

ಜಿ.ಪಿ. ಬಸವರಾಜು

ನಾವು ವೀಕ್ಷ್ಣಿಸಿದ ಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳೇಯ ತಾಣಗಳು ನಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲಿ ಆಜೀವನಾಂತ ನೆಲೆನಿಲ್ಲತ್ವವೇ. ಬದುಕಿನ ಜಂಜಾಟಗಳಿಂದ ಒಂದಷ್ಟು ವಿಶ್ವಾಸಿ, ಮನರಂಜನೆ ಬಂಯಸದ ಜನಸಮಾಜವಿರಲಾರದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮನಕ್ಕೆ ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನು ನೀಡುವವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸವು ಒಂದಾಗಿದೆ. ಹೋಸವಾತಾವರಣ, ಅಲ್ಲಿನ ಜೀವನ ಶೈಲಿ, ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇವೆಲ್ಲ ಬಹಳಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ನಿಸಗಡ ಪ್ರೇಮದಿಂದ, ಸಾಹಸಪ್ರಿಯತೆಯಿಂದ ಕಾಡುಮೇಡುಗಳನ್ನು, ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಅರಧಿ ಹೋಗುವ ‘ಚಾರಣ’ವು ನೀಡುವ ಅನುಭವವಂತೂ ವಿಶೇಷವಾದದ್ದು. ಪ್ರವಾಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರವಾಸ ಹೋಗದೇ ಇರುವವರಿಗೆ ಒಂದು ನಿಧಿ ಇದ್ದಂತೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಪ್ರವಾಸ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದಿ, ಅದರ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಆ ಅನುಭವ ತಮಗೂ ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಾಠಭಾಗವು ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹೋದ ಚಾರಣದ ಅನುಭವವನ್ನು ಸೋಗಸಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ.

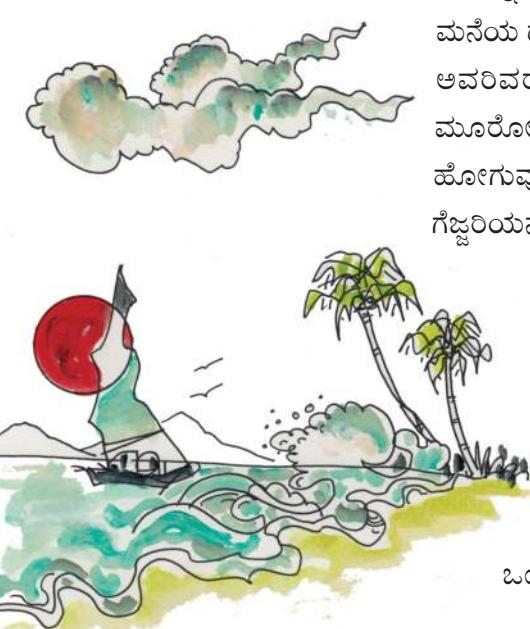
ಕಡವರ್ಯೆ ಶಿಬಿರವನ್ನು ಅಂತಿಮಭಾರಿಗೆ ನಾವು ತೊರೆದಾಗ ಮಧ್ಯಾಹ್ನು ಒಂದು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ. ಬಳಾರಿಯಾದರೆ ಹೋರಗೆ ನಿಲ್ಲುವುದಕ್ಕೂ ಆಗದ ಹೊತ್ತು ಅದು. ಅದರೆ ಇದು ತಮಿಳ್ಳಾಡಿನ ಸಹಾದ್ಯ ಶ್ರೇಣಿಯ ಒಂದು ತಂಗುದಾಣ. ಕಣೆವೆಯ ಹಾದಿ; ಕಾಡಿನ ಹಾದಿ. ಆ ನಡು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಹವೆ ತಂಪಾಗಿತ್ತು. ಮೋಡಮುಸುಕಿತ್ತು. ದಾರಿಯೂ ಮಬ್ಬು ಮಬ್ಬು. ಕಾಡಿನ ಮಧ್ಯೆ ನಾವು ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದರೂ ಅದು ದಟ್ಟ ಕಾಡೇನಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉರುಗಳಿದ್ದವು. ಕೃಷಿಕರು ಹಸನುಗೋಳಿಸಿದ್ದ ಭೂಮಿಗಳಿದ್ದವು. ಭೂಮಿ ಎಂದರೆ ಸಮತಟ್ಟು ನೆಲವಲ್ಲ. ಬೆಟ್ಟದ ಇಳಿಜಾರನ್ನು ಕಡಿದು

ಸೋಪಾನಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುವ ಭಾವಿ. ತಮಿಳರ ಅಪಾರ ಪರಿಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಭಾವಿ ಶ್ರೀತಿ ಕಾರಣವಾಗಿ ಈ ಭಾವಿಯಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ನಡನಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬಂಡಾರೆ, ಗೆಜ್ಜರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ನೆಲಕ್ಕೆ, ಹವೆಗೆ ಹೊಂದುವ ಬೆಳಿಗಳು. ಗೆಜ್ಜರಿಯ ಪ್ರಮಾಣವೇ ಹೆಚ್ಚು. ನೆಲದೊಳಗಿನ ಗೆಜ್ಜರಿಯನ್ನು ಕಿಟ್ಟು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳಿದರೆ ಅದು ನಿಗಿನಿಗಿ ಹೊಳೆಯತ್ತದೆ. ಅದರ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವಂತೂ ತುಂಬ ಆಕಷಣೆ. ಕೇಳದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಬೆಳಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸುವ ಇದರ ಹಸಿರು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆವರಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಹಸಿರು ಸೊಪ್ಪನ್ನು, ಅದು ರುಚಿ ಇರಲೆ, ಇಲ್ಲದಿರಲೆ, ತಿಂದುಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ಶೀರದ ಆಸೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಸುಮ್ಮನೇ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತರೂ ಕಣ್ಣಗಳಿಗೆ ಈ ಹಸಿರು ಮುದ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಬೆಣ್ಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯನ್ನೇನೋ ಬೆವರು ಹರಿಸಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಅದರೆ ಬೆಳೆದ ಬೆಳಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಾಗಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಮಿಳರು ಇಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇವೇನೂ ರೇಸ್ ಕುದುರೆಗಳಲ್ಲ. ದಷ್ಟಪುಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಂದುಂಡು ಬಲಶಾಲಿಯಾದ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಕುದುರೆಗಳೂ ಅಲ್ಲ. ಸಣ್ಣ ಎತ್ತರದ ಅಷ್ಟೇ ಸಣ್ಣ ದೇಹದ, ಸಣಕಲು ಕುದುರೆಗಳು. ತಮ್ಮ ದೇಹದ ಬಗೆಗೇ ಕಾಳಜಿವಹಿಸುವಷ್ಟು ಸಮಯವಿಲ್ಲದ ಬಡ ಕೃಷಿಕರು ಈ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಅವುಗಳಿಗೆ ತಿನ್ನಿಸುತ್ತ, ಅವುಗಳ ದೇಹಗಳನ್ನು ಮಾಲಿಷ್ಯಮಾಡುತ್ತ ಇರುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?

ಈ ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಗೆಜ್ಜರಿಯ ಮೂಟಿಗಳನ್ನು ಹೊರಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಅವು ಸಲೀಸಾಗಿ ನಡೆದುಬಿಡುತ್ತವೆ. ನೆಲದಿಂದ ತೆಗೆದ ಗೆಜ್ಜರಿಯನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳಿದು, ಸೊಪ್ಪು ತೆಗೆದು ಗೋಣಿಸೀಲಗಳಿಗೆ ತುಂಬಿ ಕುದುರೆಗಳ ಬೆಸ್ಸಿಗೆ ವರಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಅವು ಸೀದಾ

ಮನೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಬಿಡುತ್ತವೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಿವರು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬೀಳದಿಂದ ಮೂರೋ ನಾಲ್ಕೊಂದು ಗೆಜ್ಜರಿಯನ್ನು ತೆಗೆದು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದೂ ಉಂಟು. ಅದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗೆಜ್ಜರಿಯನ್ನು ಯಾರೂ ತೆಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ನೋಡಲು ಶೀರ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ, ಬಡಕಲು ಪ್ರಾಣಿಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿದರೂ ಈ ಕುದುರೆಗಳು ಇಂಥ ಬೆಣ್ಣಸಾಲು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಉಪಯುಕ್ತ ಜೀವಿಗಳು! ಇಂಥ ಹಲವಾರು ಸಂಗತಿಗಳು ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಈ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಒಂದರೊಳಗೊಂದು ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ನಮ್ಮಂಥ ಚಾರಣೆಗರಿಗೆ ಇದು ಕುಶಾಹಲದ ಸಂಗತಿ. ಮೆಟ್ಟಿಲು ಮೆಟ್ಟಿಲಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡ ಅಚ್ಚ ಹಸಿರು ಹೊಲಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ, ಅವುಗಳ ಬೆನ್ನಿಗಿರುವ ಕಾಡನ್ನು, ಬೆಟ್ಟ ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನು ಕ್ಯಾಪ್ಮೆರಾಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತ, ಕೃಷಿಯ ಅಪಾರ ಸಾಧ್ಯತೆಯ ಬಗೆ ಸೋಜಿಪಡುತ್ತ ಸಾಗುವ ದಾರಿಕೊರು ನಾವು. ನಮಗೂ ಗೆಜ್ಜರಿ ತಿನ್ನುವ ಆಶೀಯಾದರೆ ಕೃಷಿಕರು ಉತ್ಪಾದಿಂದಲೇ ಗೆಜ್ಜರಿಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳ ಕೃಷಿಕರ ಉದಾರತೆ ಇಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಬೆಟ್ಟದಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗಿಬರುವಾಗ ನಮ್ಮೆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ವಾತ್ಮಿಗಿ ಗೆಜ್ಜರಿ ತಿನ್ನುವ ಆಶೀಯಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಕಾಲುವೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ರೈತರು ಗೆಜ್ಜರಿಗಳನ್ನು ತೋಳಿಯುವ, ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಗೆಜ್ಜರಿ ಜೀಲಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು. ಸ್ವಾತ್ಮಿಕ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ನಾಲ್ಕಾರು ಗೆಜ್ಜರಿಗಳನ್ನು ಒಬ್ಬ ರೈತ ನೀಡಿದ. ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ತುಳಸಿ, ಶ್ರುತಿ, ಪ್ರಗತಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಸುಮ್ಮನೀರುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ? ಅವರೂ ತಮ್ಮ ಕೈಗಳನ್ನು ಒಡ್ಡಿದರು. ಎಲ್ಲರ ಕೈಗಳನ್ನೂ ಕೃಷಿಕರು ಸಂತೋಷದಿಂದಲೇ ತುಂಬಿಸಿದರು. ಮಂಗಳೂರಿನ ರೆಡ್ಡಿಯವರೂ ಕೈ ಬಾಚಿದರು; ಆ ಕೈಗೂ ಗೆಜ್ಜರಿ ಬಂದವು. ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಮಾಣದ ಗೆಜ್ಜರಿಯನ್ನು ಅವರು ಉಚಿತವಾಗಿ ಕೊಡುವುದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲ ಎಂದೆನಿಸಿ ರೆಡ್ಡಿಯವರು ಜೀಬಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ಹಣ ನೀಡಲು ಮುಂದಾದರು. ಆ ಹಣವನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದವರಂತೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿದರು ರೈತರು. ನಾವು ಎಷ್ಟೇ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದರೂ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಒಷ್ಟಲೇ ಇಲ್ಲ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾಸ, ಪ್ರೀತಿಯೊಂದಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಯಾವ ರೈತನೂ ಬೆರೆಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಯೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಹಣವನ್ನು ಅವರು ಮುಟ್ಟಿಪುದಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಅದು ಮಾರುಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ; ಕೊಡುವ ಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಹೊಲದಲ್ಲಿ, ಬೆಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆಯುವ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದವರಿಗೆ ಅವರು ಕೊಡುವುದು ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲ; ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ, ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕಾಗಿ. ಇದನ್ನೇಲ್ಲಾ ನೋಡಿದಾಗ, ಯಾವ ಪ್ರತಿಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ರೈತರು ತುಂಬಿ ತುಂಬಿ ಹರಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಮನಸ್ಸು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಅರಳಿದರೂ, ರೈತರು ಮತ್ತು ಹಣದ ವಿಚಾರ ನೆನಪಾಗಿ ಯಾವುದೋ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಳುಕು ಹೊಡಿದಂತಾಯಿತು. ಈ ಹಣ, ಈ ಸಾಲದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಎಷ್ಟೋ ರೈತರು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಸಂಗತಿಗಳು ನೆನಪಾಗಿ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗೆಜ್ಜರಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕೆಂಪಾಗಿ, ಕರಗಿ ಕರಗಿ ರಕ್ತವಾಗಿ ಮೈ ಕಂಪಿಸಿತು.

ಈ ಉಾರನ್ನು ದಾಟಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನಿಂತರೆ ಹಂತಹಂತವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವ ಬೆಟ್ಟ ಸಾಲು. ಹಸಿರು ಹಸಿರು ಗಿಡಮರಗಳ ನಗುವ ಕಾಡು; ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೈ ತೆರೆದ ಹೊಲಗಳು; ದುಡಿಯುವ ರೈತರು; ಜೀಲಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಸಾಗುವ ಕುದುರೆಗಳು. ನಮ್ಮನ್ನು ಕುಶಾಹಲದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಹತ್ತಿರ ಬಂದ ವ್ಯಾಧರೊಬ್ಬರ ಬಿಳಿಗಡ್ಡ, ಅವರ ಹಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದ

ಅರ್ಥಚಂದ್ರಕಾರದ ಗಂಧದ ತಿಲಕ, ಲಂಗಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕಟ್ಟಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಅವರ ಭಂಗಿ ಎಲ್ಲವೂ ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತಿತ್ತು. ಇಮ್ಮೊಂದು ಜನರ ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪು; ನಮ್ಮ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿದ್ದ ಬೇಲಗಳು, ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಲುಗಳು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕುಶಾಹಲದಿಂದ ನೋಡಿದ ಅವರು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಿರಿ ಎಂದು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದರು. ನಾವು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕಾದದ್ದು ಕೋವಿಲಾರಿಗೆ. ಆದರೆ ಮಾರ್ಗ ಬದಲಾಗಿ ಈಗ ಕುಂಬಾರಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದೇವು. ಆ ಮುದುಕರಿಗೆ ನಾವು ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ ಅವರು ಕುಂಬಾರಿನ ದಿಕ್ಕನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಬಹಳ ದೂರ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದರು. ಸ್ಥಳೀಯರಾದ ಅನೇಕರು ಆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದುಹೋಗುವುದು ಅವರೂಪವೇನಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂಬ ಅನುಮಾನ ಆ ವೃದ್ಧರಲ್ಲಿ ತಲೆದೊರಿದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಅವರು ಬಸ್ಸಿಗಳು, ಅವು ಬರುವ ಹೊತ್ತು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತ, ಬಸ್ಸಿನಿಲ್ಲಾಣಿದ ದಿಕ್ಕನತ್ತ ಬೆರಳುಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದರು. ನಾವು ನಿಂತೇ ಇಡ್ಡದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ತಂಡದಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಳಿದ್ದ ಕೆಲವರಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತ ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದೇವು. ತಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೃದ್ಧರು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಬಸ್ಸಿನಿಲ್ಲಾಣಿದ ಹಾದಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಲೇ ಇಡ್ಡರು. ನಮ್ಮ ಬಾರಣ, ಆದರ ಉದ್ದೇಶ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುವವನ್ನು ತಮೀಳು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ನಾವು ಅಸಹಾಯಕರಾಗಿ ವೃದ್ಧರನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ತಮಿಳಿನ ಪದಗಳ ಪಳೆಯಿಳಿಕೆಯನ್ನೇ ಬಳಸುತ್ತ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವು.

ಕಾಡ ಹಾದಿಯ ನಡಿಗೆ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಎಲ್ಲಾ ನಡೆಯಬಹುದು ; ಎಲ್ಲಾ ಉಣಿಬಹುದು. ಉಣಿವುದಕ್ಕೆ ಬುತ್ತಿಯ ಗಂಟಿರಬೇಕು; ಒಂದಿಷ್ಟು ನೀರಿನ ಆಸರೆಯಿರಬೇಕು. ನಾವು ಉಣಿಕ್ಕೆಂದು ಕುಳಿತು ನಮ್ಮ ಬ್ಯಾಗ್‌ಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಬುತ್ತಿಯ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಂಜಿದ್ದು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ರುರಿಯ ಬಳಿ. ಇದು ಬೆಟ್ಟದ ಇಳಿಜಾರಿನಿಂದ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ನೀರಿನ ಹರವು. ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ, ಕೊರೆಯುವವನ್ನು ತಣ್ಣಿಗೆ ಇಡ್ಡ ಈ ನೀರೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಉಣಿಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರೇಸಿಸಿತು. ಬಂಡೆಗಲ್ಲಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಇರುವುದನ್ನೇಲ್ಲ ತಿಂದು ಖಾಲಿ ಮಾಡಿದೆವು. ಅವತ್ತ ನಮಗೆ ಪ್ರಾಕ್ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಉಣಿವೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಬ್ರೆಡ್‌, ಬೆಣ್ಣೆ, ಜಾಮು, ಒಂದು ಕಿತ್ತಳೆ, ಒಂದು ಬಾಳಿಯ ಹಣ್ಣು ಮತ್ತು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆಂದು ಹಣ್ಣಿನ ರಸ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಭೋಜನ ಬೇರೆ ಬೇಕೆ? ಬೋಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕುಡಿದು ಮತ್ತೆ ಕಾರಣ ಆರಂಭಿಸಿದೆವು. ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗುವ ತಯಾರಿಗೆ ಹಲವರು ಮುಂದಾಗುವ ಅಪಾಯ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು.

ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಮಂಜು ನೆಲಕ್ಕಿಳಿಯತೋಡಗಿತು. ಚೆಳೀಗಳಿ ಮ್ಯಾ ಕೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಕಾಶದ ಬಿಳಿ ಸ್ವಷ್ಟ ಮೋಡಗಳು ನೆಲಕ್ಕಿಳಿದು ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾವಿದ್ದ ಎತ್ತರದಿಂದ

ನೋಡಿದರೆ ಮೋಡಗಳು ನಮ್ಮ ನೇರಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಮೋಡಗಳು ನಮ್ಮ ಎತ್ತರದಿಂದ ಕೆಳಗಿರುವಂತೆಯೂ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ಮೋಡಗಳನ್ನು ನೋಡಲು ನಾವು ತಲೆ ಎತ್ತಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಮೋಡಗಳು ಕಾಡನ್ನು, ಕಣಿವೆಯನ್ನು ತುಂಬತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಮೈಗಳಿಗೇ ಬಂದು ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಂಜು ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ದಟ್ಟವಾಗುತ್ತ ಹೋಯಿತು. ತಣು ಪರದೆ ಹೋಗಿ ದಟ್ಟ ಹೋದಿಕೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಂಜು. ಆಕಾಶವೆಲ್ಲ, ಬಿಳಿಯಾಗಿ, ಕಾಡಿನ ಗಿಡಮರಗಳೆಲ್ಲ, ಬಿಳಿಯಾಗಿ, ಕಣಿವೆಗಳೆಲ್ಲ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿ ಬರಿಯ ಬಿಳಿಯೇ ಕಣ್ಣಿಂಬಿತು. ಎತ್ತರೆತ್ತರದ, ಸಾಲುಸಾಲಿನ ಬೆಟ್ಟಗಳೆಲ್ಲ ಕಾಣದಾಗಿ ಮಂಜಿನ ಮಾಯೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಆವರಿಸಿತು. ಬಿಳಿಯ ಧೂಮದಂತೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡ ಮಂಜು ದಟ್ಟವಾದಂತೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಹಾದಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿತು. ನಮ್ಮ ಗುಂಪು ಒಟ್ಟಾಗಿಯೇ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರೂ, ನಡಿಗೆಯ ಗತಿ ಬದಲಾದಂತೆ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ಒಡೆದು, ಕೆಲವರು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ, ಕೆಲವರು ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ. ಮಂಜಿನ ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಗುಂಪು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕಾಣದಾಯಿತು. ಹತ್ತು ಅಡಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವವರೂ ಕಾಣಿಸದಷ್ಟು ಮಂಜು ದಟ್ಟವಾಗಿತ್ತು.

ನಾವು ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಹೋಸದೊಂದು ಮಂಜಿನ ಲೋಕ ಶೈಟಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಬಿಳಿಯ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ಎಲ್ಲರೂ ಉಲ್ಲಾಸಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಜೀರ್ಕಿನ್, ಸ್ವೀಟರ್, ಉಣಿಯ ಟೋಪಿ ಹಿಂಗೆ ಸಕಲ ಸಲಕರಣಿಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ದೇಹಗಳನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಚಾರಣಿಗರು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಲೇ ಹೆಚ್ಚಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಅತ್ಯಾತ್ಮ ಕ್ಷಾಮೇರಾಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಕೆಲವರಂತೂ ತಮ್ಮ ಕೌಶಲ ಮತ್ತು ಕ್ಷಾಮೇರಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ಅವಕಾಶವೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತು ಚಿತ್ರುಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಂಜಿನ ದಟ್ಟ ಮುಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುವ ಮನುಷ್ಯಕೃತಿಗಳು, ಗೆರೆಗೆರೆ ರೇಖೆಗಳು, ಸ್ಥಾಲ ಚಹರೆಗಳು, ಕಲಾತ್ಮಕ ಪ್ರೋಮೋಗ್ರಫಿಗೆ ಅದೊಂದು ಸವಾಲು; ಅತ್ಯಾತ್ಮ ಅವಕಾಶ. ಇದೇ ಚಾರಣಾ ಕೆಲವೇ ಕ್ಷಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಜುಮುಸುಕಿನ ತೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಮುಚ್ಚಾಲೆಯ ಆಟವಾಗಿ ಮಾಡುಟ್ಟಿತ್ತು.

ನಡುವಗಲಿಗೇ ಇಳಿದ ಈ ಮುಸುಕು ಬೇಗ ಕದಲುವಂತೆಯೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಹಾದಿಯೇ ಕಾಣಿಸದು. ಆದರೂ ಯಾರಿಗೂ ಭೀತಿಯಾಗಲೇ, ಆತಂಕವಾಗಲೇ ಉಂಟಾದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಉಲ್ಲಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೆಗಲ ಮೇಲಿನ ಜೀಲಗಳು ತಮ್ಮ ಶಾಕವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಹಗುರಾಗಿದ್ದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ವಾತಾವರಣದ ಈ ಸೊಗಸನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸವಿಯುತ್ತಲೇ ಹೆಚ್ಚಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಗೈಡ್ ತನ್ನ ಉಲ್ಲಾಸವನ್ನು, ಜೀವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಸಹಜ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತ ಹೆಚ್ಚಿಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ.

ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಂದಿನ ಕಾಡು ಮರೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬೃಹದಾಕಾರದ ಮರಗಳು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸರಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ರಾಕ್ಷಸರು ಕಣ್ಣಂದೆ ಸುಳಿದದ್ದೇ ಹಲವರಿಗೆ ಮರುಪು ಹುಟ್ಟಿತು. ‘ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ’ ಎಂದು ನಿಂತು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಿಶ್ರಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಸುಕು ಮಸುಕು ಅಕ್ಕತಿಗಳ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸರು ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಅವಶರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮತ್ತೊಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸುವವರಿಗೆ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಚೇಲವನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಡೆಯುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಚಾರಣಿಗನೂ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನಾಗಿಯೇ ಕಂಡಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಯಾರೂ ಅದನ್ನು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರೆ, ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಲು ಮುಟ್ಟಲು ಹೆದರುತ್ತಿದ್ದ ವಾತಾವರಣ ನಿಮಾಣವಾಗುವ ಸಂಭವವಿತ್ತು.

ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸರ ಲೋಕ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಮಂಜು ಕರಗಿತು. ಗಾಳಿ ಮಂಜಿನ ಪರದೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿ ವಾಸ್ತವ ಲೋಕವನ್ನು ಕಣ್ಣಂದೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಅವರವರ ನಿಜರಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸತ್ತೊಡಗಿದರು. ಹಾದಿ, ಗಿಡಮರಗಳು, ಕಾಡು, ಕಣಿವೆ, ಮೋಡ ಎಲ್ಲವೂ ಸ್ವಷ್ಟವಾದವು.

ಜೀ.ಪಿ. ಬಸವರಾಜು

ಜೀ.ಪಿ. ಬಸವರಾಜು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತ್ವರಾಗಿ, ಲೇಖಕರಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು. ಕವನ, ಕತೆ, ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ, ವಿವುಶೆ, ಪ್ರಬಂಧ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ನೀಲಾಚಲ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಭೂಕಂಪದ ಅಂತರಂಗ, ಪಂಚಮುಖಿ ಪಂಜಾಬ್, ಕುಲುಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ, ಕರೆಯಿತೋ ಕಡಲತೀರ ಇವರ ಇತರ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನಗಳಾಗಿವೆ. ‘ರಾಜ ಮತ್ತು ಹಕ್ಕೆ’ ಎಂಬ ಅವರ ಕಥಾ ಸಂಕಲನ ಕನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪಡೆದಿದೆ. ಪ್ರ.ತಿ.ನ. ಪುರಸ್ಕಾರ, ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್. ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಇವರಿಗೆ ಸಂದಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾಗವನ್ನು ಅವರ ‘ಕಾಡು ಕಣಿವೆಯ ಹಾಡು’ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅಥವಾ

ಹಸನುಗೊಳಿಸು – ಸಿದ್ಧಪಡಿಸು. ಸೋಪಾನ – ಮೆಟ್ಟಿಲು. ಗೆಜ್ಜರಿ – ಕ್ಯಾರೇಟಿನ ಒಂದು ಪ್ರಭೇದ, ದೇಸಿ ತಳಿ. ಚಾರಣಿಗ – ಪಾದಯಾತ್ರೆಯ ಸಂಚಾರಿ. ಭಂಟಕು – ಆಫಾತೆ. ಭಂಗಿ – ರೀತಿ. ಪಳಿಯಳಿಕೆ – ಅವಶೇಷ. ಧೂಮ – ಹೊಗೆ. ಜಿರ್ಕಿನ್ – ಕೃತಕ ನೂಲಿನ ಬಟ್ಟೆಯ ಜಾಕೆಟ್. ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ – ಧಮಡಬ್ರಹ್ಮನಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಧನವನ್ನು ಪರಪತ್ತಿಯರನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ ನೀಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಮರಣಾನಂತರ ಬರುವುದೆನ್ನಲಾದ ಪಿಶಾಚ ಜನ್ನ ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಜನ್ನ ತಾಳಿದವನು.

ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ಚಾರಣಿಗರಿಗೆ ಕೃಷಿಕರು ತೋರಿದ ಉದಾರತೆಯೇನು?
- ರೆಡ್ಡಿಯವರು ಹಣ ನೀಡಲು ಮುಂದಾದಾಗ ರೈತರು ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ತೋರಿಸಿದರು?
- ವ್ಯಧನ ಮತ್ತು ಭಾಷೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಚಾರಣಿಗರ ನಡುವೆ ಸಂಘರ್ಷ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಿತು?

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ಪರ್ಯಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ತಮಿಳರ ಭಾಷಿಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ?
- ಲೇಖಕರು ಉಪಾಹಿಸಿದಂತೆ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಹೊರುವ ಕುದುರೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಕೃಷಿಕರು ಕಾಳಜಿ ವಹಿಸದೆ ಇರಲು ಕಾರಣಗಳು ಯಾವುವು?
- ಚಾರಣಿಗರು ಕಂಡ ಮುದುಕನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಶೇಷತೆಯೇನು?
- ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸರ ಲೋಕ ಹೇಗೆ ಮಾಯವಾಯಿತು?
- ಪ್ರವಾಸದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಾರಣಿಗರಿಗೆ ಎದುರಾದ ಸವಾಲುಗಳೇನು?
- ‘ಕಾಡಿಗೆ ಹೊದ್ದಿಸಿದ ಮಂಜಿನ ಪರದೆ’ಯಿಂಬ ಶೀರ್ಷಕೆಯ ಚೌಚೈತ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- ನೀವು ಕೈಗೊಂಡ ಪ್ರವಾಸದ ಅನುಭವಗಳ ಕುರಿತು ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
(ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂತಜಾಂತರಿಂದ ದೊರಕುವ ಜಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.)
- ನಿಮ್ಮ ಉರಿನ ಕೃಷಿಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಲೇಖನವೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರಿ.

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ನೀವು ಓವನ ಪತ್ರಿಕಾ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ, ಪ್ರವಾಸಿತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಅತಿರೇಕವನ್ನು ತಡೆಯುವ ಆಗತ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸಂಪಾದಕೀಯವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- ನಿಮ್ಮಾರ್ಥನ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣದ ಮಾಹಿತಿ ಕೈಪಡಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿರಿ.
- ಚಾರಣಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ನಿಮ್ಮಾರ್ಥನ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ತಾಣದ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಲಪಲಿರುವ ದಾರಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೇ ಗೊಂಡ ಲೇಖನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರಿ.
- ‘ಪ್ರವಾಸದ ಮೂಲಕ ಭಾವೈಕ್’ ಎಂಬ ವಿಷಯದ ಕುರಿತು ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- ಜಡಿಮಳಿ ಸುರಿದಾಗಿನ ಕಾಡಿನ / ಹಳ್ಳಿಯ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಚಿತ್ರಣವೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿರಿ.
- ಲೇಖಕರು ಕಂಡ ಕೃಷಿಕರ ಸ್ವಭಾವವೈಶಿಷ್ಟಗಳ ಕುರಿತು ಕರುಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಹೇಸರಿಸಿರಿ.

ಬೃಹದಾಕಾರ, ತಂಗುದಾಣ, ಪ್ರತಿಫಲಾಪೇಕ್ಷೆ, ತಲೆದೋರು, ಮನುಷ್ಯಾಕೃತಿ,
ಅತ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ.

ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯ ಮಾಡಿ ಸಮಾಸವನ್ನು ಹೇಸರಿಸಿರಿ.

ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚು, ಗಿಡಮರಗಳು

ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳ ಶಾಸಕ ರೂಪ ಬರೆಯಿರಿ.

ಘಂಟಾ, ಭೂಮಿ, ಐಶ್ವರ್ಯ, ಪ್ರಯಾಣ, ಆಶ್ರಯ, ಪ್ರಮಾಣ, ಆಕಾಶ, ವಣ.

ನಿಷೇಧಾಧಿಕ ರೂಪ

ಮಾದರಿ :

ನೋಡು - ನೋಡನು/ಜು/ರು

ಹೋಗು - ಹೋಗನು/ಜು/ರು

ಮಾಡು - ಮಾಡನು/ಜು/ದು

ಮಾದರಿಯಂತೆ ಕೆಳಗಿನ ಧಾತುಗಳ ನಿಷೇಧಾಧಿಕ ರೂಪಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ತಿನ್ನು, ತುಂಬು, ಒಪ್ಪು, ಕೊಳ್ಳು, ಕೊಡು, ತೋರು, ಬರು, ಕುಡಿ, ಕಾಣಿಸು,
ತರು

- ನೆಲದೊಳಗಿನ ಗೆಜ್ಜರಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೊಳಿದರೆ ನಿಗಿನಿಗಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ.
ಅಡಿಗಿರೆ ಎಳೆದಂತಹ ಪದವನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ.
ಇಂಥ ಪದಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿರಿ : ಘಳಘಳ, ಪಿಳಿಪಿಳಿ,
- ನಿಮ್ಮಾರ್ಥಿನ ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು
ಮೂಡಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕರಪತ್ರವೋಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸಿರಿ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಓದಿಗೆ

ಕಾಡು ಕಣಿವೆಯ ಹಾಡು - ಜಿ.ಪಿ. ಬಸವರಾಜು

ಕುಮಾರ ಪವತದ ಸುತ್ತಮುತ್ತ - ಜಿ.ಎನ್. ಅಶೋಕವರ್ಧನ

ಹಂರಲ್ಕೂಟ್‌ಬೆಂಟ್

ಡಾ. ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನ

ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಕಥೆಯನ್ನು ತಾವೇ ನಿರೂಪಿಸಿದಾಗ ಅದು ಅತ್ಯಕಥೆಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬರ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ನಿರೂಪಿಸಿದಾಗ ಅದು ಜೀವನಚರಿತ್ರೆ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅತ್ಯಕಥೆಗಳು ಅವರ ಜೀವನದ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ತೆರೆದಿಡುತ್ತವೆ. ಅವರು ಬದುಕಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟ, ಸೋಲೊಪ್ರೈದ ಭಲ, ಸೋವು ನಲಿವು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಅವಾಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುತ್ತವೆ. ಅವು ಒಂದುಗನಿಗೆ ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಬಹುದು. ಅವು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ರಸಮಯವಾದ ಸಂಗತಿಗಳು ಮುದವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಜೀವನವನ್ನು ಧೈಯದಿಂದ ಎದುರಿಸಿ ಮುನ್ನಡಿಯಲು, ಜಯ ಸಾಧಿಸಲು ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಶ್ರಮ ವಹಿಸಿ ದುಡಿದು, ಹೋರಾಡಿ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ಲೇಖಕಿಯೊಬ್ಬರ ಅತ್ಯಕಥೆಯ ಭಾಗ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ನಿರಂಜನ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯವಾಯುವಿಗೆ ಈಡಾದರು (ಗಣಗ). ನಮ್ಮ ಕೆಟುಂಬ ಈ ಅಫಾತದಿಂದ ತತ್ತರಿಸಿತು. ನಾನು ಮನಃಸ್ವಿಯ ಕೆಡುಕೊಂಡೆ. ಆದರೆ ಯಾವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಸೋಲೊಪ್ರೈಕೊಳ್ಳುವ ಜಾಯಮಾನ ನಮ್ಮದಲ್ಲ. ಬದುಕಿನ ರೀತಿಯನ್ನು ಈಗ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಈಗಾಗಲೇ ಇದ್ದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ನಿರಂಜನರು ಅದುವರೆಗೆ ವರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಾನೇ ನಿವಾರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇವುಗಳ ಒತ್ತಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ಬರವಣಿಗೆ ಹಿಮ್ಮೆಟಿತು. ಆದರೆ ಒದಗಿದ ಈ ತೀವ್ರ ನೋವು ಜೀವ ಮಾಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ತೇಜಸ್ಸಿನಿಯ ಮೊದಲ ಕಾವ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ ‘Liquid Sapphire’ ಗಣಭರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಅವಳಿಗಾಗ ಇಡ ವರ್ಷ ಪ್ರಾಯ. ಕರುಳ ಕುಡಿಯೊಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿದ್ದ ಹಿಗ್ಗು ತಂದಿತ್ತು. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಲಂಡನ್‌ನಿಂದ ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ಪೋಯಿಟ್ ಸ್ವಧೀ ಏಪ್ರೆಡಿಸಿರುವ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಯಿತು. ಈ ಸ್ವಧೀಯಲ್ಲಿ ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ತ್ ಯಾವ ಪ್ರಜೆಯಾದರೂ ಭಾಗವಹಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಾವ್ಯ ಸಂಕಲನ ಆತನಿ/ಆಕೆಯ ಮೊದಲ ಸಂಕಲನವಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ನಿಯಮ.

ತೇಜಸ್ಸಿನಿ : “ಆ ಪ್ರೋಯೆಟ್ ಕಾಂಪೆಸ್‌ಗೆ ನನ್ನ ಕವಿತಾ ಸಂಕಲನ ಕಳಿಸ್ತೀನಿ” ಎಂದಾಗ ನಾವು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿದೆವು. ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ನೂರಾರು ಲೇಖಕರು ಸ್ವಧಿಕಸಬಹುದಾದ ಈ ಸ್ವಧೇಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೆ ಬಹುಮಾನ ಬರುವ ನಿರೀಕ್ಷೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

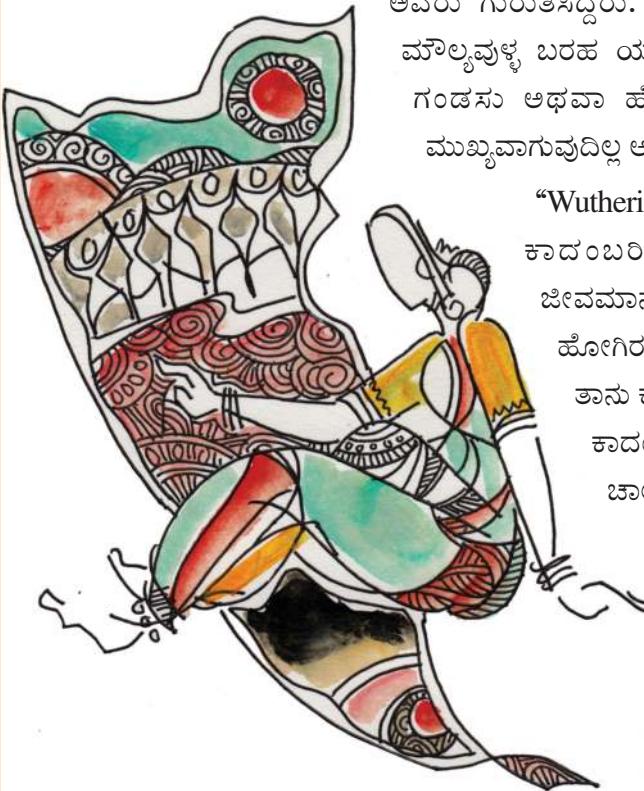
ಅದರೆ ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ಮದರಾಸಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ವಾತ್ಮಕಯನ್ನು ಸ್ವೇಹಿತರೊಬ್ಬರು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

“Teen age girl from India wins Commonwealth Poetry Commendation” ಎಂದಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಶೀಪುರ್ವಗಾರರ ಪ್ರಕಾರ “Miss Niranjana's best work of the very highest standard”

ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಗೆ ಪುರಸ್ಕಾರ ಸಿಕ್ಕಿತೆಂದು ನಮಗೆ ಸಂತೋಷ ಹಾಗೂ ಹೆಮ್ಮೆ ಉಂಟಾದವು. ಈ ಘಟನೆ ನನಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿ ಯೋಜಿಸಲು ಪ್ರೇರಣೆಯಾಯಿತು. ಕಾಮನ್‌ವೆಲ್ಟ್ ಪ್ರೋಯೆಟ್ ಕಾಂಪೆಸ್‌ನ ಶೀಪುರ್ವಗಾರರಿಗೆ ತೇಜಸ್ಸಿನಿ ಭಾರತೀಯಳು ಅಥವಾ ಹದಿವಯಸ್ಸಿನ ಮುದುಗಿ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ

ಮುಖ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದರು. ಯಾರ ವಶೀಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮೌಲ್ಯವುಳ್ಳ ಬರಹ ಯಾವತ್ತಿಗೂ ಮಿನುಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಗಂಡಸು ಅಥವಾ ಹೆಂಗಸು ಬರೆದದ್ದು ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅನಿಸಿತು.

“Wuthering Heights” ಎಂಬ ಜಗದ್ವಿಖಾತ ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆದ ಎಮಿಲಿ ಬ್ರಾಂಟ್, ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಳ್ಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಕು ಪಂಡಿತೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ತಾನು ಕಂಡ ಬದುಕಿಗೆ ಶೀಪುರಾಗಿ ಸ್ವಂದಿಸಿ ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆದಳು. ಅವಳ ಸೋದರಿ ಚಾಲೇಟ್ ಬ್ರಾಂಟೆಯಾಗಲೀ (Jane Eyre ಕತ್ತಣಿ) Pride and Prejudice ಬರೆದ ಜೀನ್ ಆಸ್ಟ್ರೆನ್ ಆಗಲೀ The Years ಬರೆದ ವಚ್ಚೆನಿಯಾ ವೂಲ್ ಆಗಲೀ ಪುರುಷ ಪ್ರಥಾನ

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವರ ದಯಿಗಾಗಿ ಯಾಚಿಸಿದವರಲ್ಲ. ಇವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯ ಬಲದಿಂದಲೇ ಬೆಳೆದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ವಚನಿಯಾ ವೂಲ್ಫ್ ದೊಡ್ಡ ವಿದುಷಿ. ಮತ್ತು ಹೊರಜಗ್ತಿನ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಪರ್ಕವಿದ್ದವರು. ಇವರ ಸಾಧನೆ ಕಂಡಾಗ ಕೃತಿರಚನೆಗೆ ಪ್ರತಿಭೆಯೇ ಮುಖ್ಯ ಅನೀಸಿತು.

A room of one's own ಎಂಬ ಪ್ರಸ್ತುಕದಲ್ಲಿ ವಚನಿಯಾ ವೂಲ್ಫ್ ಲೇಖಕಿಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿದ್ದಾಕೆ. “ಮಹತ್ತರವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಲೇಖಕಿಗೆ ಏಕಾಂತ ಇರಬೇಕು. ತನ್ನದೇ ಆದ ಕೊರಡಿಯಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ವರಮಾನವಿರಬೇಕು” ಎಂದು ಆಕ್ರಾಣರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ನೂರಾರು ಶ್ರೀವಾದೀ ಪಂಡಿತೆಯರು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಲೇಖಕಿಗೆ ಏಕಾಂತವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಬ್ಬಿರಿಗಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲೇ ದಿನ ಕಳೆಯುತ್ತದೆ. ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೊರಡಿಯೋಂದು ಗಗನಕುಸುಮವೇ ಸರಿ. ಅವರು ಅಡುಗೆಮನಸೆಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆಯೋ ಢೈನಿಗ್ ಟೇಬಲಿನ ಮೇಲೆಯೋ ಮಕ್ಕಳು ಅಥವಾ ಗಂಡನ ಮೇಚಿನ ಮೇಲೆಯೋ (ಅವರಲ್ಲಿದಾಗ) ಬರೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವತಃ ಅಧಿಕ ವರಮಾನವಂತೂ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಬರೆಯಲು ಹಾಕಿ, ಪೆನ್ನಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೂ ಹಣಕ್ಕೆ ಗಂಡನ ಮುಂದೆ ಅಂಗಲಾಚಬೇಕು. ವಚನಿಯ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಏಕಾಂತ, ಕೊರಡಿ, ವರಮಾನಗಳು ಮಹಿಳೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನೂ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುಬಳ್ಳವು. ಇವು ಅವಳ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಚೆಂತಿಸಿದೆ.

ಆದರೆ ನನ್ನ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಬರೆಯಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೊರಡಿಯಿತ್ತು, ಏಕಾಂತವಿತ್ತು, ವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಒಳ್ಳಿಯ ವರಮಾನವೂ ಇತ್ತು. ಆದರೂ ಬಹಳ ಒಳ್ಳಿಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಏಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ? ಪರಿಸರ ಅನುಕೂಲವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಧಿಯಿತ್ತು. ಆದರೆ ಶೈಷ್ಣಿವರ್ಮಟ್ಟದ ಸಾಧನೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಬಹುಶಃ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಸ್ವಂದಿಸದೆ ಇದ್ದುದಿರಬಹುದು. ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಯೋಜನೆ ಮಾಡದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದಿರುವದೂ ಕಾರಣ ಅನೀಸಿತು. ತೇಜಸ್ಸಿನಿಗೆ ಪರಿಸರದ ಹೈತಾಪವಿತ್ತು. ಅವರು ಪ್ರತಿಭಾವಂತೆ ಕೂಡ. ಬರವಣಿಗೆಯ ಹಿಂದೆ ಅಪಾರ ಅಧ್ಯಯನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿತ್ತು. ತೀವ್ರ ಸ್ವಂದನದ ಜೊತೆಗೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿದಳು. ಅವಳ ಯಶಸ್ವಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ಅಂಶಗಳ ಸೇರಣಿ ಕಾರಣ ಎಂದುಕೊಂಡೆ.

ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆ ಗಣಿತವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಹೊಸ ತಿರುವು ಪಡೆಯಿತು. ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲು ಶುರುಮಾಡಿದೆ. ಬರವಣಿಗೆಯ ಗುಣಮಟ್ಟ ವೈದ್ಯಿಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊರಗಿನವರ್ಯಾರೂ ಸಹಾಯಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ಸ್ವಂತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಅದನ್ನು

ಸಾಧಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡೆ. ಅಧ್ಯಯನ ವ್ಯಾಪಕವಾಯಿತು. ಅದರಿಂದಲೇ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಬಂತು. ಮಾಕ್ಸೋರ್ ಎಂಗೆಲ್ಸರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಟೆಯಿಂದ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಫನಮಾನಗಳನ್ನು ನಿದೇಶಿಸುವಂಥದು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆಧಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಎಂಬುದು ಮನದಟ್ಟಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ಹೋರಾಟದ ಮಜಲುಗಳು ಸ್ವಷ್ಟವಾದುವು. ಶ್ರೀ ವಿಮೋಚನೆಯ ದಾರಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಯೋಚಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ‘ಮಾಧವಿ’ ಕಾದಂಬರಿ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಖ್ಯಾತ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಇರಾವತಿ ಕವೆ ರಚಿಸಿದ ‘ಯುಗಾಂತ’ ಎಂಬ ಕೃತಿ ದೊರಕಿತು. ಅದನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಪುರಾಣದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಆಗಿನ ಸಮಾಜವನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದ ಹೋಸ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ನೋಡುವುದು ಸಾಧ್ಯ ಅನಿಸಿತು. ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಶ್ರೀಪಾದ ಅಮೃತ ತಾಂಗೆಯವರ India from primitive communism to slavery ಎಂಬ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಓದಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತವನ್ನು ಅರಿಯಲು ಈ ಕೃತಿಗಳೆರಡೂ ನೇರವಾದುವು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಇವರು ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ ಕೆಡ್‌.ಎಚ್‌.ಎಸ್‌. ಸುಜಾತ ಅವರು ಲೇಖಕಿಯರ ಸಮೇಳನದ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ (೧೮೮೨) ‘ಮಾಧವಿ’ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆಂದರು:

“ಇಡೀ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವುದು ಶೋಷಣೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳು. ವಿಫಲ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಂಗ್ಯ. ತೀರಾ ಸರಳ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಪಮಾ ಏರುದನಿಯಲ್ಲದೆ ತಣ್ಣಿನೆಯ ಕಟಕಿಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪುರಾಣದ ಆದರ್ಶದ ಕವಚವನ್ನು ಕಳಚಿಹ್ನಾಕ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವರ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಶೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅರಮನೆ ಗುರುಮನೆಗಳ ಅಂತರಂಗವನ್ನೂ ಬಯಲಿಗೆಂದು ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯದೇ ಆದ ಎಳೆಯ ಮುಗ್ಡ ಜೀವವೋಂದು ಮುರುಟಿ ಹೋದದನ್ನು ‘ಮಾಧವಿ’ ಯ ವ್ಯಧೆಯ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ”

ಲೇಖಕಿಯರ ಸಮೇಳನವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ‘ಮಾಧವಿ’ ಗೆ ಇಷ್ಟ ವಿಮರ್ಶೆಯೂ ದಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಿಜ.

ನನಗೆ ದೇಶ ಸುತ್ತುವ ಹುಟ್ಟು ಜಾಸ್ತಿ. ನಿರಂಜನರು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾಗ ವರ್ಷಕ್ಕೆರಡು ಬಾರಿ ಪ್ರವಾಸ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೇವು. ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಕಳೆದ ಆ ಸಮಯ ಅವಿಸ್ಕರಣೀಯ. ಮುಂಬಯಿ, ಗೋವಾ, ಅಜಂತಾ, ಎಲ್ಲೋರಾ, ಹೈದರಾಬಾದ್, ಮದ್ರಾಸ್, ಮಧುರೈ, ತಿರುವನಂತಪುರ, ಕನ್ನಾಕುಮಾರಿ ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಆಗ ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ್ದೇವು. ಪ್ರವಾಸದಿಂದ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ‘ಕಮರ್ಕೀರ’ ಪಶ್ತಿಕೆಗೆ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇ.

“ಸ್ವಲ್ಪ ದುಡ್ಡ ಕೂಡಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರೂ ಪ್ರಪಂಚ ಸುತ್ತಿ ಬರೋಣ” ಎನ್ನತ್ತಿದ್ದರು ನಿರಂಜನ. ಅವರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯವಾಯುವಿಗೆ ಈಡಾದ ಬಳಿಕ ಈ ಆಸೆ ಕಮರಿಹೋಯಿತು.

ಅದರೆ ಅನೇಕ ಭಾರಿ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು, ಆರೋಗ್ಯ ಸರಿಯಿರುವಾಗ ನಾನೊಬ್ಜಳೀ ಆದರೂ ಪ್ರಪಂಚ ಪರ್ಯಾಟನೆ ಮಾಡಿ ಬರಬೇಕು ಎಂದು. ಇಂತಹ ಸಾಹಸಗಳು ಗಂಡಸರಿಗೇ ಸೀಮಿತ ಎನ್ನುವ ವಾದವನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪುತ್ತಿರಲ್ಲ. ನಿರಂಜನರ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದಾಗಿ ನಾವಿಬುರೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಭಾರದೆ ನಾನು ಹೋಗುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಂದೇಹಗಳು ಕಾಡಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಆಸೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ನಿರಂಜನ ‘ಹೋಗಬ್ನಿ’ ಎಂದರು. ಇಂತಹ ಮನೋಭಾವ ಅಪರೂಪ. ತಾನು ಹೋಗಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ದುಃಖ, ಬೇಸರ ಇದ್ದರೂ ಹೆಂಡತಿಯಾದರೂ ನೋಡಿಬರಲಿ, ಎಂಬ ಜೈದಾಯಂ ತೋರಿದರು. ಹಣಕಾ೜ಿಗಿ ಯಾರನ್ನೂ ಯಾಚಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗವಿರಲಿಲ್ಲ. ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿರಿಸಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಮಹಿಳೆ ಒಬ್ಜಳೀ ಪ್ರವಾಸ ಹೊರಡುವುದು (ಗಂಡ ಅಥವಾ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಯಿಲ್ಲದೆ) ಉಹೆಗೂ ನಿಲುಕದ ಸಂಗತಿ ಆಗಿತ್ತು. ಸೀತಾ ಟ್ರಾವೆಲ್ಸ್‌ನವರು ಯೂರೋಪು ಅಮೇರಿಕ ಪ್ರವಾಸದ ವೇಳಾಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದಾಗ (ಗಳಾಗಿ ಜಾನ್) ಅದರ ಜೊತೆ ನನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೂ ನೋಂದಾಯಿಸಿದೆ.

ಆ ಪ್ರವಾಸ ಮರೆಯಲಾಗದಂತಹುದು. ಲೇಖಕಿಯೊಬ್ಜಳಿಗೆ ಈ ಅನುಭವ ಅತ್ಯಂತ ಚೇತೋಹಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಕತೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಜನರನ್ನೂ ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಈಗ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಪ್ರವಾಸ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ, ‘ಅಂಗ್ರೇಯಲ್ಲಿ ಯೂರೋ ಅಮೇರಿಕ’ ಎಂಬ ಪ್ರವಾಸಕಥನ ಬರೆದೆ. ರಚನೆಗೆ ನನ್ನ ಅನುಭವವ್ಯೋಂದೇ ಸಾಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಯಾ ದೇಶಗಳ ರಾಜಕೀಯ, ಭಾಗೋಳಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಗಳೂ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದವು. ಇದಕಾ೜ಿ National Geographica ಹೊತ್ತಿಗಳೂ Time Life ಮಾಲಿಕೆಯ ಪ್ರಸ್ತರಗಳೂ ನೀರವಾದುವು. ಈ ಸಿದ್ಧತೆ ಪ್ರಸ್ತರಕ್ಕೆ ಯಥಾರ್ಥತೆ ಒದಗಿಸಿತ್ತು.

ಪ್ರವಾಸಕಥನ ‘ವನಿತಾ’ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು ವಿಶೇಷ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಗಳಿಸಿತು (ಗಳಾಗಿರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿತ). ಕಂಡ ಕಂಡ ಗಂಡಸರು ಹೇಂಗಸರು, “ಅಂಗ್ರೇಯಲ್ಲಿ ಯೂರೋ ಅಮೇರಿಕ ಓದುವಾಗ ನಾವೇ ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆ ಆ ದೇಶ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದೇವೋ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು” ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನೇಕ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಇದು ಹೊಸ ಹಿಮ್ಮುಸ್ಸು ನೀಡಿತ್ತು. ಮಹಿಳೆಯಾದುದರಿಂದ ಒಬ್ಜಳೀ ಪ್ರಪಂಚ ಪರ್ಯಾಟನೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ನಿನಾಂ ಮಾಗಿತ್ತು.

ನಾನು ಕವನಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಕತೆ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಈ ಕಥಾನಕ ಪ್ರಾಣಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಮೊದಲ ಕವನ ಬರೆದದ್ದು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ. ಗಳಾಜಿ ರ ಫೆಬ್ರವರಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಕುಟುಂಬ ಸಮೇತ ದಕ್ಕಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದೇವು. ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ದಿನ ಇದ್ದವು. ಆ ಸಂಜೀ ಎಂ.ಜಿ.ಎಂ. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ನಿರಂಜನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಭಾಷಣ ಕಾಯಂಕ್ರಮವಿತ್ತು. ತೇಜಾಜ್ಞಿನಿ ಮತ್ತು ಸೀಮಂತಿನಿ ತಮ್ಮ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕವನಗಳನ್ನು

ವಾಚಿಸುವವರಿದ್ದರು. ಆ ಹೊತ್ತು ಒಂದು ಕವನ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ತೀವ್ರ ಬಯಕೆ ಆಯಿತು. ಅದರ ಸಾಲುಗಳು ಕೂಡ ತಾವಾಗಿಯೇ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದುವು. ‘ಅತ್ಯಾಸಾಕ್ಷಿ’ ನೆಪಮಾಡಿ ಗಾದಿಗೆ ಏರಿಸುವ ಇಳಿಸುವ ರಾಜಕೀಯ ದೊಂಬರಾಟ ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ವಸ್ತುವಾಗಿಟ್ಟಿಕೊಂಡು ‘ಕೃಷ್ಣನ ಕಂಡಿರಾ?’ ಎಂಬ ಕವನ ಬರೆದೆ. ಉಡುಪಿಯ ಕೃಷ್ಣ ಇಲ್ಲಿ ‘ಅತ್ಯಾಸಾಕ್ಷಿ’ಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಮೂಡಿದ್ದ. ಈ ಕವನವನ್ನು ಅಂದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿದ ನೆನಪಿದೆ.

ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಕವನ ರಚಿಸಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಂದಾದ ‘ಯಾಶ್ರಿಕ’ (ಗುರುಪುರ ಹೊಳೆ ನೋಡಿ ಸ್ಮಾರ್ತಿಕಗೊಂಡು ರಚಿಸಿದ್ದ) ‘ಪ್ರಜಾವಾಣಿ’ ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದಾಗ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬಗ್ಗೆ ಧೈಯು ಬಂತು. ಅದರೆ ಅನಂತರ ಕಳಿಸಿದ ‘ಗೊಮೃಟ’ ತಿರಸ್ಕೃತವಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಬಂತು. ಇದರಿಂದ ತುಸು ಬಿನ್ನಣಾದೆ. ನನ್ನ ಕವನಗಳನ್ನು ಓದಿದ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಂದು ಬಂತು.

“ಅಮ್ಮ, ಕಾವ್ಯ ನಿನ್ನ Medium ಅಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದು” ಎಂದಳು. ಕಾವ್ಯ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಗಡ್ಡಕ್ಕೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡೆ. ಅದರೆ ಗಣರಾಜ ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕಾವ್ಯ ಬದುಕಿಗೆ ಅಡಿಯಿರಿಸಿತು. ನಂಜನಗೂಡು ತಿರುಮಲಾಂಬಾ ಅವರ ಜನ್ಮಶಾಬ್ದಿ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಕವನ ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ತರಾಭಿಲಾಜೆಯಾಯಿತು. ‘ಹಿಕ್ಕೆಷಣಿ’ ಬರೆದೆ. ಅದನ್ನು ಓದಿದ, ಕೇಳಿದ ಜಿ.ನ. ಮಂಗಳಾ ಮೆಚ್ಚಿದರು. ಅಗನಿಂದ ಹಲವಾರು ಪದ್ಯ ರಚಿತವಾಗಿವೆ. ‘ಸೀತೆಯೋಡನೆ ಸಲಾಪ’, ‘ಭಾ ಬೆಳಕಿಗೆ’, ‘ಪಿನ್ನಿ ಮಂಡೇಲಾಗೆ’ ಮುಂತಾದುವು ಖುಷಿಕೊಟ್ಟಿವೆ.

ಇದುವರೆಗೂ ಗಡ್ಡಪ್ರಿಯಾಗಿದ್ದವರು ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದುದು ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಯಾತಕ್ಕೆ?

ಗಡ್ಡಕ್ಕೇತ್ತೆವನ್ನು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೇತ್ತೆದ ಕಡೆಗೆ ಹರಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸ್ವಜನ ಶೀಲತೆಯ ಪರಿಧಿಯನ್ನು ಹಿಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯದ ಅನುಭವವಿದ್ದಾಗ ಗಡ್ಡ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಬಹುದು. ಒಂದು ಭಾವವನ್ನು ಧ್ವನಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ, ಚುಟುಕಾಗಿ ಹೇಳಲು ಕಾವ್ಯ ಸಮರ್ಥ ಮಾಡ್ದಾರು. ವಿಡಂಬನೆಯ ಮೂಲಕ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಕಾವ್ಯ ಸ್ವರ್ಣಿಸಿದ ಕ್ರಯೆಯೇ ಜೀಕೋಹಾರಿ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಭಾವಕ್ಕೆ ಆಕೃತಿ ಕೊಡಲು ಶಭಿಗಳು, ವಾಕ್ಯಗಳು, ಪ್ರತಿಮೆಗಳು, ಆಲೋಚನೆಗಳು ಒಂದಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುವಿಕೆ ಮುದಕೊಡುವಂಥದ್ದು. ವಿಷಯ ಅಂಕುರವಾದ ಬಳಿಕ ಕುಳಿತಲ್ಲಿ, ನಿಂತಲ್ಲಿ ಕಡೆಗೆ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕವನದ ಸಾಲುಗಳು ಕುಣಿಯತೋಡಗುವ ಅನುಭವ ಅಪ್ರತಿಮವಾದದ್ದು. ಎಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಪರಿಸಿ ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಗುರುತು ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದೂ ಇದೆ. ಇಂಥ ಅನುಭವ ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ದಿನ ಹ್ಯಾಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇ? ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಪಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಾದೇವಿ ಕಣವಿ ತಮ್ಮ ಲೇಖನವೊಂದರಲ್ಲಿ, “ಅನುಪಮಾ ಈಚಿಗೆ

ಕವನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಸದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಕವನ ಸಂಕಲನ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ ಅಶ್ವಯಾಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ (ಅನುಪಮಾ ಅಭಿನಂದನ ಗಣತ). ಒಳೆಯ ಕವನಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಖಂಡಿತ ಅವರ ಹಾರ್ಡ್‌ಕೆ ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕ್ಷಾನ್‌ರೋಗಾಗಿ ವರದನೆಯ ಬಾರಿ ಗಣತಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸಗೆ ಒಳಗಾಗಬೇಕಾಯಿತು. ನಾನು ಆರು ತಿಂಗಳಿಗಂತಹ ಹೆಚ್ಚು ಬದುಕಲಾರೆ ಎಂಬುದು ತಜ್ಞರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಸ್ವತಃ ವೈದ್ಯಾಳದ ನನಗೆ ಅದು ಸ್ವಷ್ಟ ಆಗಿತ್ತು. ಅಂಥ ನಿರಾಸೀಯ ಕ್ಷಾನದಲ್ಲಿ ಅಲೋಚನೆಯೊಂದು ಬಂತು. ವೈದ್ಯಯಾಗಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಯಾಗಿ, ಪತ್ರಿ ಹಾಗೂ ಮಾತೆಯಾಗಿ, ಕಡೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆಯಾಗಿ ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಹೋರಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಬದುಕಿನ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದರೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಬಹುದು ಎಂದು ತೋರಿತು. ಕಾಯಿಲೆಯ ವಿನ್ಯಾತೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರವಣಿಗೆಯೇ ಏಕೈಕ ದಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆತ್ಮಕಥನ ‘ನೆನಪು: ಸಿಹಿ ಕಹಿ’ ಯನ್ನು ಬರೆದು ಮುಗಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ‘ತರಂಗ’ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಸಂತೋಷಕುಮಾರ ಗುಲ್ಬಾಡಿಯವರು ಮುಂದೆ ಬಂದರು. ಸುಮಾರು ಇಡೀ ವಾರ ಅದು ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡು ಅಧ್ಯತ ಮನುಷ್ಣಿ ಗಳಿಸಿತು. ಆಗ ನೂರಾರು ಜನ ಓದುಗರು ಪತ್ರಿ ಬರೆದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಂದು ಭಾವ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿತ್ತು.

“ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮಕಥನ ಓದಿ ನಮಗೆ ಧೈಯ ಬಂದಿದೆ. ಕಷ್ಟ ಬಂದಾಗ, ತುಂಬ ದುಃಖವಾದಾಗ ಅದನ್ನು ಓದುತ್ತೇವೆ. ಆಗ ಅವನ್ನು ನಿಮ್ಮಂತೆಯೇ ನಾವು ಕೂಡ ಗೆಲ್ಲಿಬಹುದೆಂಬ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಬರುತ್ತದೆ.”

ಒಂದು ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಒಂದಪ್ಪು ಜನರಿಗೆ ಧೈಯವನ್ನೂ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನೂ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂದರೆ ಬರಹಗಾತ್ರಿಗೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನಕತೆಯಾವುದಿದೆ? ಅನ್ನಿಸಿತು.

‘ನೆನಪು: ಸಿಹಿ ಕಹಿ’ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಅದನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದ ವಿಮರ್ಶಕ ಗಿರಜ್ಜಿ ಗೋವಿಂದರಾಜು ಅವರು ತಮ್ಮ ೦೪.೧೧.೧೯೮೫ ರ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದರು—

“ತರಂಗದಲ್ಲಿ ನೀವು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಓದುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದೂ ಕೂಡ ಕೇವಲ ವರದಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಆಳಕ್ಕಳಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೇ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.”

ಸಿಹಿ ಕಹಿಯನ್ನು ಬಹುಜನ ಸಮುದಾಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಬಗೆ ಬೇರೆ; ವಿಮರ್ಶಕರು ಕಂಡ ರೀತಿ ಬೇರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು.

‘ನೆನಪು: ಸಿಹಿ ಕಹಿ’ಗೆ ನಂಜನಗೂಡು ತಿರುಮಲಾಂಬ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ (ಗಣತ) ಬಂದಾಗ, ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕರು ಪ್ರಜಾವಾಣಿಯ ತಮ್ಮ ಅಂಕಣ ‘ಸಂಪ್ರತ್ತಿ’ಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದರು.

“ಅನುಪಮಾ ನಮ್ಮ ಪ್ರಮುಖ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಲೇಖಕರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಚರ್ಚಾದ ಸ್ವದವೆನಿಸಿರುವ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಪಮಾ ಆ ಕುರಿತಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಬಗೆಗೆ ಅವರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಪ್ರಸ್ತರಕವೊಂದನ್ನೇ ಬರೆಯಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲೇನು ಕೆಲಸ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಲೇಖಕರೊಬ್ಬರು ಆತ್ಮಕಥೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಳ್ಳಲಾರದು ಎಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.”

ಬಹುಶಃ ಹಾ.ಮಾ. ನಾಯಕರ ಸಲಹೆಯೇ ಈ ಪ್ರಸ್ತರ ಬರೆಯಲು ಪ್ರೇರನೆ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದಾಗಿ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪ್ರಾಚೀನ್ಯ ಬಿಡಬೇಕಾದ ಅನಿವಾಯ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ವ್ಯಾಪಕಲಕ್ಷ್ಯದಾದೆ. ಆದರೆ ಬರಹವಿತಲ್ಲ, ಹಸಿಗಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಯಿಸಲು ಮತ್ತು ಜೀವಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಿ ತುಂಬಲು. ಅದನ್ನೇ ಅಷ್ಟಿಕೊಂಡೆ.

ಇಷ್ಟ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿಯ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡಿದಾಗ ಬರಹಕ್ಕೆ ಕುಟುಂಬ ನೀಡಿದ ಒತ್ತಾಸೇ ಅಪ್ರಾವ್ಯವಾದುದು ಅನಿಸುತ್ತದೆ.

ಡಾ. ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನ (ರೇಖಾ - ರೇಣ)

ಡಾ. ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನರು ಶ್ರೀಧರಹಳ್ಳಿಯವರು. ಇವರು ವೈದ್ಯಕೀಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪ್ರಾಚೀನ್ಯವರಾದರೂ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತಿಯಾಗಿ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿದವರು. ಇವರ ಪತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತಿ ನಿರಂಜನ.

ಅರೋಗ್ಯದರ್ಶನ, ತಾಯಿ ಮಗು, ದಾಂಪತ್ಯ ದೀಪಿಕೆ, ಕೇಳು ಕೆಳೊರಿ ಇವರು ಬರೆದ ಪ್ರಮುಖ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಗ್ರಂಥಗಳು.

ಶ್ವೇತಾಂಬರಿ, ಹಿಮದ ಹೂಪು, ಹೃದಯ ವಲ್ಲಭ, ಆಕಾಶಗಂಗೆ, ಆಳ, ವಿಷಣು, ಪರೀಕ್ಷೆ, ನಟಿ, ಕಲ್ಲೋಲ, ಮೂಡಣ ಪಡುವಣ ಇವರ ಪ್ರಮುಖ ಕಾದಂಬರಿಗಳು. ಗಿರಿಧಾಮ, ಒಡಲು ಇವರ ಕಥಾಸಂಕಲನಗಳು. ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ‘ದಿನಕೊಂಡು ಕಥೆ’ಗಳ ಹನ್ನೆರಡೆ ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಸ್ವೇಹ ಯಾತ್ರೆ’ ಇವರ ಪ್ರವಾಸ ಕಥನ. ‘ಕೃತಿ’ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ. ‘ನೆನಪು ಸಿಹಿ ಕಹಿ’ ‘ಬರಹಗಾತೀಯ ಬದುಕು’ ಆತ್ಮಕಥೆಗಳು. ಇವರಿಗೆ ಕನಾಡಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಸೋವಿಯತ್ ಲ್ಯಾಂಡ್ ನೆಹರೂ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ನಂಜನಗೂಡು ತಿರುಮಲಾಂಬಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಲಭಿಸಿವೆ. ಕನಾಡಿಕ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೂ ಇವರನ್ನು ಅರಸಿ ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಗದ್ಯಭಾಗವನ್ನು ಇವರ ‘ಬರಹಗಾತೀಯ ಬದುಕು’ ಎಂಬ ಕೃತಿಯಿಂದ ಅಯ್ಯಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅಥವ್ಯಾಸ

ಅರ್ಥಾತ್ - ಹೊಡಿತೆ. ಜಾಯಮಾನ - ಸ್ವಭಾವ. ಹಿಮ್ಮೈಟ್ - ಹಿಂಜರಿಯ. ಮಾಗು - ಪಕ್ಷವಾಗು. ಪ್ರಬುಧ - ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ, ಪಾಂಡಿತ್ಯಪ್ರಾಣ. ಹಿಗ್ನಿ - ಸಂತೋಷ. ಪುರಸ್ಕಾರ - ಸನ್ಯಾಸ. ಸ್ವಂದಿಸು - ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸು. ಮಜಲು - ಹಂತ. ವಿಮೋಚನೆ - ಬಿಡುಗಡೆ. ಪ್ರಚಲಿತ - ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ. ಹೇಯಕರ - ನಿಂದಾಹಣ, ತಿರಸ್ಕರಿಸತಕ್ಕ, ತ್ಯಾಜ್ಯ. ಉದ್ದೇಶ - ಆತಂಕ. ಅಂತರ್ಗತ - ಒಳಗೊಂಡ. ಕಟಕ - ಚುಚ್ಚು ಮಾತು.

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಯುರೋಆಮೆರಿಕಾ ಕೃತಿಗೆ ಓದುಗರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಹೇಗಿತ್ತು?
- ಲೇಖಕಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಒಳ್ಳಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?
- ಲೇಖಕಿಯ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಪಜೇನಿಯಾ ವೂಲ್‌ ಎತ್ತಿದ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏನು?
- ಡಾ. ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನರು ಒಮ್ಮೆ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಡಲು ಕಾರಣವೇನು?
- ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನ ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತೇಜಸ್ಸಿನಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಲೇಖಕಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಕೃತಿ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರತಿಭೇಯೀ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಅನೀಸಿದ ಸಂದರ್ಭ ಯಾವುದು?
- ಲೇಖಕಿಯ ಬರವಣಿಗೆ ಹೊಸ ತಿರುವು ಪಡೆದುದರ ಕುರಿತು ತಿಳಿಸಿರಿ.
- ಅಭಿವೃತ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಕಾವ್ಯದ ವಿಶೇಷತೆ ಏನು?

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ಪ್ರಸ್ತುತ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎಚ್.ಎಸ್. ಸುಜಾತರವರು ‘ಮಾಧವಿ’ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಣ್ಣ ವಿಮರ್ಶೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ‘ಮಾಧವಿ’ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದಿ ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿರಿ.
- ನಿಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಸಿಹಿ-ಕಹಿಗಳನ್ನು ಬರಹರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರಿ. ಸಿದ್ಧವಾದ ಎಲ್ಲ ಬರಹಗಳ ಸಂಚಿಕೆಯೊಂದು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳ್ಳಲಿ.
- ಪ್ರಸ್ತುತ ಆತ್ಮಕಥೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿರಿ.
- ‘ಇಂದಿನ ಮಹಿಳೆಯರು, ಉದ್ದೋಜ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು’ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ನಡೆಸಿರಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ವಾಕ್ಯರಚನೆ

- ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ.

ಹಲ್ಹಿಗೆ ದಾಳಿಯಿಟ್ಟು ಉಗ್ರರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವಂತೆ ಆರಕ್ಷ ಕರಲ್ಲಿ ಅಂಗಲಾಚಿದರು

ಕೇಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸ್ವೀಂತ ವಾಕ್ಯ ರಚಿಸಿರಿ.

ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟು, ಗಗನ ಕುಸುಮ, ಮನದಟ್ಟಾಗು, ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸು, ಕೇಳಿರಿಮೆ

ಅನ್ಯದೇಶೀಯ ಪದಗಳು

ಕಾಮನೋವೆಲ್ಲೋ, ಪ್ರೋಯಿಟ್ಟಿ, ಕಾಂಟೆಸ್ಟ್

ಇದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪರ್ಯಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಪದಗಳನ್ನು

/ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಲಿಪ್ಯಂತರಗೊಳಿಸಿರಿ.

ಸರ್ವಣಾಮಗಳು

ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮಕಥನ ಓದಿ ನಮಗೆ ಧೈಯಂ ಬಂದಿದೆ. ಕಷ್ಟಬಂದಾಗ, ತುಂಬ ದುಃಖಾದಾಗ ಅದನ್ನು ಓದುತ್ತೇವೆ. ಆಗ ಅವನ್ನು ನಿಮ್ಮಂತೆ ನಾವು ಕೂಡಾ ಗೆಲ್ಲಿಬಹುದೆಂಬ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಬರುತ್ತದೆ.

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಸರ್ವಣಾಮ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕೇಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ. ಇತರ ಸರ್ವಣಾಮಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿರಿ.

ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ	ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ	ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ

ಹೆಚ್ಚಿನ ಓದಿಗೆ

ಬರಹಗಾತೀಯ ಬದುಕು – ಡಾ. ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನ

ನೆನೆಪಿನ ದೋಷೆಯಲ್ಲಿ – ಕುವೆಂಪು

ಭಾವ ಇ, ಇ, ಇ – ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್

ಇಡ್ಲಿಯ ಇತಿಹಾಸ

ಸೇಡಿಯಾಪು ಶ್ರೀ ಭಟ್ಟ

ನಾವು ದಿನನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ! ಈ ಶಬ್ದಗಳ ಹಿಂದೆ ಎಂತೆಂತವ ಇತಿಹಾಸ ಅಡಗಿದೆಯೆಂದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿ? ನಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿರುವ ಆಹಾರ ವಿಹಾರ, ಉಡುಪು ತೊಡುಪು, ಪಾತ್ರೆ ಪದಗಗಳು ಒಂದೊಂದಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಳ ಹಣ್ಣನ್ನು ಕುರಿತು ಶೋಧಿಸುತ್ತೇ ಹೋದರೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ವಿಚಾರಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪದಗಳ ವ್ಯೂತ್ವತ್ವ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವಾದ ನಿರೂಪಣೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಪದಗಳ ಕುರಿತಾದ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಅಧ್ಯಯನವು ಆಸ್ಕ್ರೇಡಾಯಕವಾದ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ನಿಷ್ಟಿನಲ್ಲಿ ‘ಇಡ್ಲಿ’ ಪದದ ಕುರಿತಾದ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಲೇಖನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಇಡ್ಲಿಯ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದವರು ಪ್ರಾಯಶಃ ಇಂದು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಇಲ್ಲದ ಉಪಾಹಾರಗ್ರಹ (ಹೋಟೆಲು) ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜನರು ನಡೆಯಿಸುವ ಉಪಾಹಾರಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಈ ಇದು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ತಿಂಡಿಗಳೊಳಗೆ ಬೇರಾವ ತಿಂಡಿಯೂ ಇದು ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವಷ್ಟು ಭೂಭಾಗವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂದಿಗೆ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಮೌದಲು ಇದು ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯಬಹುದಾಗಿದ್ದ ವಸ್ತುವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅದು ತಮಿಳರ ಉಪಾಹಾರಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತೇಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳಿಂದಲೇ ಮಾಡಲ್ಪಡುವ ‘ಕಡುಬು’ (ಉದ್ದಿನ ಕಡುಬು) ಎಂಬುದು ಕಣಾಟಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಪ್ರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಕಡುಬಿಗೂ ಇಡ್ಲಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆದರ ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವುದಾಗಿದೆ. ಇಡ್ಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಹಬ್ಬಿಸಿದ ಕೇತೇ ತಮಿಳರದೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ, ಇದೊಂದು ತಮಿಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಭಕ್ಷ್ಯವೆಂದು ಅವರು ಹೆಸ್ತೆ ಪಡುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ‘ಇಡ್ಲಿ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಾಗ, ಇದು ತಮಿಳರ ಸ್ವಷ್ಟಿ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವು ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಇಡ್ಲಿ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿರುವ ‘ಡ’ಕಾರ ‘ಲ’ಕಾರಗಳ ಸಂಯೋಗವು ತಮಿಳಿನ ವಸೋಽಭ್ಯಾರವಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬಹಿಭೋದ ತಾಯಾದಾಗಿದೆ. ತಮಿಳರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಇದನ್ನು ‘ಇಟ್ಟಿ’ ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸುವುದೂ ಉಂಟು. ಹೀಗೆ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೂ ಇದು ತಮಿಳು ಶಬ್ದವೆಂದಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ‘ಟ’ ಕಾರ ‘ಲ’ಕಾರಗಳ ಸಂಯೋಗವು ಸಹ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ.

‘ಇಡ್ಲಿ’ ಎಂಬೀ ಹೆಸರು ಈಗ ಸರ್ವದೇಶವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿರುವುದು. ಈ ಶತಮಾನದಲ್ಲಾದರೂ ಅದೇನೂ ಹೊಸ ಶಬ್ದವಲ್ಲ. ಹಳಗನ್ನಡದ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ‘ಇಡ್ಲಿ’ (ಅಥವಾ ‘ಇಡ್ಲೆಲಿಗೆ’) ಎಂಬ ಭಕ್ತೀದ ಹೆಸರು ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಶಬ್ದವೇ ಶೀಫೋಚಾಪರದಲ್ಲಿ ‘ಇಡ್ಲಿ’ ಎಂದಾಗುವುದು ಅಸಂಭವವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇದು ಕನಾಟಕದ ಭಕ್ತೀವೇ? ಕನಾಟಕದೆಂದಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಶತಮಾನದ ಅದಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇದರ ಹೆಸರು ಮೊತ್ತ ಮೊದಲಾಗಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಏಕೆ ರೂಢಿವಾಯಿತು? ಮತ್ತು ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ಉಪಾಹಾರ ಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಭಕ್ತೀವು ತಲೆ ಎತ್ತುವುದಕ್ಕಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಮೊದಲೇ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಹಬ್ಬಿತು? ಎಂಬ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ.

ದಕ್ಷಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಗೌಡಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಒಂದು ಭಕ್ತೀಕ್ಕೆ ‘ಇಂಡ್ರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಇಡ್ಲಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ತಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇದು ಸಹ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದೊಂದು ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿ. ಆಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇಡ್ಲಿಗೂ ಇಂಡ್ರಿಗೂ ಸಾಮ್ಯವಿರುವುದಾಗಿದೆ. ಇಂಡ್ರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನೂ ಇಡ್ಲಿ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಇವೆರಡರ ಮೂಲವೂ ಒಂದೇ ಆಗಿರಬಹುದೋ ಎಂಬ ಶಂಕೆ ಮೂಡುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಆ ಹೆಸರು ಅದರ ಆಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದಾಗಿ ರಬೇಕೆಂಬ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ‘ಇಂಡ್ರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಸಂಸ್ಕೃತಜನ್ಮವಾದ ಕೊಂಕಣಿ ಭಾಷೆಯದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದರ ಮೂಲವು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲೇನಾದರೂ ಇದೆಯೋ ಎಂದು ಹುಡುಕಿ ನೋಡೋಣ. ಕೃ.ಶ, ೧೦ನೇ ಶತಮಾನದ್ದೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ

‘ಚಕ್ರದತ್ತ ಸಂಹಿತಾ’ ಎಂಬ

ಉತ್ತರ ಭಾರತದ

ಆಯುವೀಕರದ

ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಶ್ಲೀಪದ

(ಆನೆಕಾಲು -

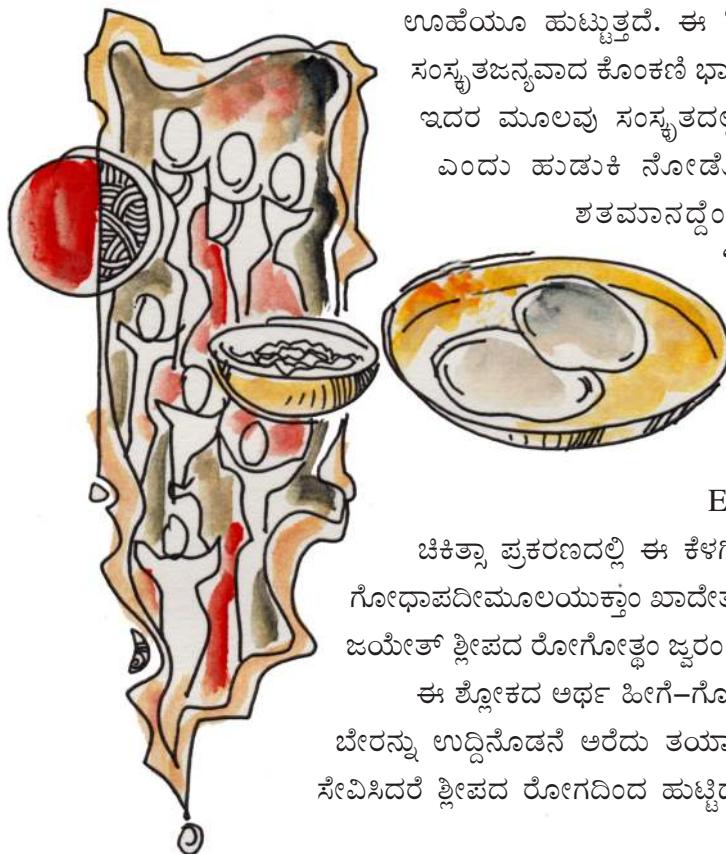
Elephantiasis, filaria)

ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಒಂದು ಶೈಲೀಕ್ವಿದೆ.

ಗೋಧಾಪದೀಮೂಲಯುಕ್ತಂ ಖಾದೀತ್ ಮಾಣೀಂಡರೀಂ ನರಃ।

ಜಯೀತ್ ಶ್ಲೀಪದ ರೋಗೋತ್ತಂ ಜ್ಞರಂ ಘೋರಂ ನ ಸಂಶಯಃ॥

ಈ ಶೈಲೀಕದ ಅಥವ ಹೀಗೆ-ಗೋಧಾಪದೀ ಎಂಬ ಗಿಡದ ಬೇರನ್ನು ಉದ್ದಿಸೋಡನೆ ಅರೆದು ತಯಾರಿಸಿದ ‘ಇಂಡರಿ’ಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ ಶ್ಲೀಪದ ರೋಗದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಘೋರವಾದ ಜ್ಞರವು

ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ”. ಈ ಶೈಲೀಕದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸಿದರೆ ‘ಇಂಡರೀ’ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಭಕ್ತಿದ ಹೆಸರೆಂಬುದು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಮಾರ್ಚೇಂಡರೀ’ ಎಂದರೆ ‘ಉದ್ದಿನ ಇಂಡರೀ’ ಎಂದಿಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ‘ಇಂಡರೀ’ ಎಂಬುದು ಉದ್ದ ಮೊದಲಾದ ಧಾನ್ಯಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಡುವ ಭಕ್ತಿ ವಿಶೇಷಪೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಇಂಡ್ರಿ’ ಎಂದು ಮೇಲೆ ಹೆಸರಿಸಿದ್ದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಭಕ್ತಿವನ್ನು ‘ಇಂಡರೀ’ ಎಂಬುದೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ‘ಭಕ್ತಿ’. ಈ ಎರಡು ಭಕ್ತಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಇವೆರಡರ ಮೂಲವೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ತೋರದಿರದು.

ಹಾಗಾದರೆ ‘ಇಂಡ್ರಿ’ ಮತ್ತು ‘ಇಂಡರೀ’ ಈ ಎರಡು ಹೆಸರುಗಳೊಳಗೆ ಯಾವುದು ಆ ಭಕ್ತಿದ ಮೂಲನಾಮಧೇಯವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದು? ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಅಪಟೆಯವರ ಸಂಸ್ಕಾರ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಬ್ದಕೋಶ (Sanskrit-English Dictionary)ದಲ್ಲಿ ಇಂಡ್ರ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅಥವ ವಿವರಣೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿಂದಿ:

ಇಂಡ್ರಿ ಇಂಡ್ರಿಯಂ (ಇಂಡ್ರವಂ) (Dual) Two round small plates used as coverings for the hands in taking the fire-pan from the fire; ಅಂತೇನಮಿಂಡಾಭ್ಯಾಂ ಪರಿಗೃಹ್ಯಾತಿ

ಅಪಟೆಯವರು ಕೊಟ್ಟಿ ವಿವರಣೆಯೆಂದ, ‘ಇಂಡ್ರಿ’ ಎಂದರೆ ಉರುಟಾದ ಸೆಣ್ಣಿ ಬಟ್ಟಲು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ‘ಇಂಡ್ರಿ’ ಎಂಬ ಭಕ್ತಿವನ್ನು (ಇಡ್ಲಿಯನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ) ಉರುಟಾದ ಸೆಣ್ಣಿ ಬಟ್ಟಲುಗಳಿಂದಲೇ ತಯಾರಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ‘ಇಂಡರೀ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದರೂಪಕ್ಕಿಂತ ‘ಇಂಡ್ರಿ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ‘ಇಂಡ್ರಿ’ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಮೀಪತರವಾಗಿ ರುಪುದರಿಂದ, ಆ ರೀತಿ ತಯಾರಿಸುವ ಭಕ್ತಿದ ಹೆಸರಿನ ಮೂಲ ರೂಪವು ‘ಇಂಡ್ರಿ’ ಎಂಬುದೇ ಆಗಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಇಡ್ಲಿ’ ಎಂದು ಈಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಭಕ್ತಿ ಹೆಸರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ‘ಇಡ್ಲೆಲಿ’ ಎಂದಾಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆಯಷ್ಟೇ. ‘ಡ್ಲೀ’ ಎಂಬ ವಣಿ ಸಂಯೋಗವು ಕನ್ನಡನುಡಿಗೆ ಒಗ್ಗದ ರೂಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ‘ಇಂಡ್ರಿ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವೇ ತದ್ವಾಗಿ ‘ಇಡ್ಲೆಲಿ’ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. (ಸಂಸ್ಕಾರದಲ್ಲಿಯೇ ರಕಾರವು ಲಕಾರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟನಗಳು ಇವೆ. ಉದಾ: ಅಶ್ರೀಲ-ಅಶ್ರೀಲ. ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಂತೂ ‘ಪುಂಡರೀಕ’ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ‘ಪುಂಡಲೀಕ’ ಎಂದು ಉಚ್ಛರಿಸುವುದು ಸರ್ವತ್ರ ರೂಢವಾಗಿದೆ. ಇದರಂತೆಯೇ ‘ಇಂಡ್ರಿ’ ಅಥವಾ ‘ಇಂಡರೀ’ ಎಂಬುದು ಸಹ ‘ಇಡ್ಲೆಲಿ’, ‘ಇಡ್ಲಿ’ ಎಂದಾಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಈ ವರೆಗೆ ನಾವು ಮಾಡಿದ ವಿಚಾರದಿಂದ, ‘ಇಂಡ್ರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸೆಣ್ಣಿ ಸೆಣ್ಣಿ ಬಟ್ಟಲುಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಭಕ್ತಿಕ್ಕೆ ‘ಇಂಡ್ರಿ’, ‘ಇಂಡರೀ’, ‘ಇಡ್ಲೆಲಿ’, ‘ಇಡ್ಲಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ಒಂದುವು. ಆದರೂ ‘ಇಡ್ಲಿ’ಯು ಬೇರೆಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆಯದೆ

ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಹೊದಲು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬ ಶಂಕೆ ಉಳಿಯದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಶಂಕೆ ತೊಲಗಬೇಕೆಂದಾದರೆ, ಈ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅದ ‘ಇಡ್ಲಿ’ಯ ಪ್ರಚಾರದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಶದೀಕರಣ

- ‘ಉದ್ದಿನ ಕಡುಬು’ ಎಂದು ಕನಾಟಕದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢವಾಗಿರುವ ಭಕ್ತಿವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಿಗರು ‘ಕೊಟ್ಟಿಗೆ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕೊಟ್ಟಿ ಎಂದರೆ ಬಾಳಿಯೆಲೆ, ಹಲಸಿನ ಎಲೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಎಲೆಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸುವ ಜೀಲದಂತಹ ವಸ್ತು. ಕೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟಿನ್ನು ಹೊಯ್ದು ಆವಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸುವ ಮೂಲಕ ತಯಾರಿಸಲ್ಪಡುವ ಭಕ್ತಿವಾದುದರಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದುದಾಗಿದೆ. (ಕೊಟ್ಟಿ + ಇಗೆ = ಕೊಟ್ಟಿಗೆ)
- ಕನ್ನಡದ ಹಳೀಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ‘ಇಡ್ಲಿ’ ಮತ್ತು ‘ಇಡ್ಲಿಗೆ’ ಎಂಬ ಎರಡು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಭಕ್ತಿಪು ಹೆಸರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಇಡ್ಲಿ ಎಂಬುದರ ನಿಷ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಈ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತ್ತಾರೆ. ಇಡ್ಲಿಗೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಇಗೆ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೆಯವು, ಇಡ್ಲಿ ಎಂಬ ಶಬ್ದರೂಪಕ್ಕೆ ವಿನಾಕಾರಣವಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ‘ಇಡ್ಲಿಗೆ’ ಎಂಬುದರ ನಿಷ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಬಹುದು.
- ಇಂಡ್ರ>ಇಂಡರ>ಇಂಡಲ>ಇಡ್ಲಲ+ಇಗೆ. ‘ಕೊಟ್ಟಿ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ‘ಇಗೆ’ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೆಯವು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತೋ ಅದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ‘ಇಡ್ಲಲ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ‘ಇಗೆ’ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೆಯವು ಸೇರಿ ಇಡ್ಲಿಗೆ ಎಂಬ ರೂಪವು ಸಿದ್ಧಿಸಿದುದಾಗಿದೆ. ತಾತ್ಪರ್ಯ: ಇಡ್ಲಲ (=ಇಂಡ್ರ) ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಟ್ಟಿಲ್ಲನಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುವ ಭಕ್ತಿ ಎಂಬಧರವನ್ನು ಇಡ್ಲಿಗೆ ಎಂಬುದು ಸೂಚಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರು (೧೯೦೨ – ೧೯೯೯)

ನವೋದಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಹಿರಿಯ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರು ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ಸಂಶೋಧಕರೂ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಗೆಗಳಿರದನ್ನೂ ಆಳವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದರು. ‘ಶ್ವಮೇಧ’, ‘ಕೃಷ್ಣ ಕುಮಾರ’ ರಾಮಾಯಣದ ವ್ಯಾಧಯಸ್ವರ್ಶಿಕ ಪ್ರಸಂಗವೊಂದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ‘ಪುಣ್ಯ ಲಹರಿ ಅಧವಾ ಶಬರ್’, ಮುಂತಾದವು ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಕಥನಗಿಂತೆಗಳು. ‘ಕನ್ನಡ ವಣಿಗಳು’, ‘ಕನ್ನಡ ಭಂದಸ್ಸು’, ‘ಕೆಲವು ದೇಶ

ನಾಮಗಳು’, ‘ಭಂದೋಗತಿ’ ಮುಂತಾದ ಕೃತಿಗಳು ಇವರು ಕನ್ನಡ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಅಮೂಲ್ಯ ಕೊಡುಗೆಗಳಾಗಿವೆ. ಸೇಡಿಯಾಪು ಕೃಷ್ಣಭಟ್ಟರು ‘ಅತ್ಯಿಗೆ’, ‘ಧಾಲಿ’, ‘ಪಾಂಡಿ’ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳ ಮುಟ್ಟಿನ ಬಗೆಗೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಹಾಗೂ ವಿಚಾರಪೂರ್ವ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾಗವನ್ನು ಇವರ ವಿಚಾರ ಪ್ರಪಂಚ ಎಂಬ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಅಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ವದಗಳ ಅಥವಾ

ಭಕ್ತೀ – ತಿನ್ನಲು-ಲಾಜ್ಞಾಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಆಹಾರ. ಸಂಯೋಗ – ಸೇರಿಕೆ, ಕೂಟ. ಬಹಿಭೂತ – ಹೊರಗಿನದು. ಅಸಂಭವ – ಸಂಭವಿಸಲಾರದ, ಆಗಲಾರದ. ರೂಢವಾಗು – ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಜನ್ಯ – ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ಇಡ್ಲಿಯ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಹೇಗೆದೆ?
- ಇಡ್ಲಿಯನ್ನು ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲಾ ಹಬ್ಬಿಸಿದ ಕೇತ್ತಿ ಯಾರಿಗೆ ಸಲ್ಲಾತ್ತದೆ?

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ಕಡುಬು ಹಾಗೂ ಇಡ್ಲಿಯ ನಡುವಿನ ಸಾಮೃಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರಿ.
- ಗೌಡ ಸಾರಸ್ವತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ತಿಂಡಿಯಾದ ಇಂಡ್ರಿಯದ ಬಗ್ಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ‘ಇಡ್ಲಿ’ ಪದ ವ್ಯುತಪ್ತಿ ಹಾಗೂ ವಿಕಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಪಾಠಭಾಗದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ಥಳನಾಮಕ್ಕೂ ಕುಶಾಹಲಕರ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ಸ್ಥಳ ನಾಮಗಳ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ. ಅಯ್ದು ಹತ್ತು ಸ್ಥಳ ನಾಮಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಲೇಖನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರಿ.
- ‘ಅಡ್ಡ’ ಮತ್ತು ‘ಪಾಡಿ’ – ಪದಗಳಿಂದ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಭೂತಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರಿ.
- ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಯಾರಿಸುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಮೂರು ಪಾರಂಪರಿಕ ತಿಂಡಿ ತಿನಸುಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಟಿಪ್ಪಣಿ ತಯಾರಿಸಿರಿ.
- ಕನ್ನಡ, ತುಳು, ಮಲಯಾಳಂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ತಿಂಡಿತಿನಸುಗಳ ಒಂದು ತಾಲನಿಕ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿರಿ. ಪದರೂಪವು ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದರೆ ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಉದಾ : ಅಪ್ಪ (ಕ.) ಅಪ್ಪ್ಯಾ (ತು) ಅಪ್ಪಂ (ಮ.) ಸೂ : ಮಲಯಾಳದ ಅಪ್ಪಂ ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿಯಲ್ಲ.

ನಿಷಂಟು ರಚನೆ

ನಿಷಂಟು ರಚನೆ ಎನ್ನುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರ. ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅವುಗಳ ಪದಜಾತಿಯನ್ನು (ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶ, ನಾಮಪದ, ಕ್ರಿಯಾಪದ..... ಇತ್ಯಾದಿ) ಗುರುತಿಸಿ ಅಥವಾ ಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಆಕಾರಾದಿಯಾಗಿ ಪಟ್ಟಿಮಾಡುವುದು ನಿಷಂಟಿನ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯ. ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಿಷಂಟುಗಳನ್ನು ಪರಾಮಶಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಾದ ಶಬ್ದಗಳ ಒಂದು ಮಾದರಿ ನಿಷಂಟನ್ನು ರಚಿಸಿರಿ.

ಕೊರಡಿ, ಹೆಸರು, ಕೂಡಿಸು, ಗಳಿಸು, ತುಡಿತ, ಮಾತು, ಪುಟ್ಟಿ, ಬೆಕ್ಕು, ಹಂತ, ಬಿದಿರು, ಮೂಲಭೂತ, ಜೋಪದಿ, ಇದು, ಟಗರು, ಯಾರು, ನಾವು, ಡಮರು, ರಟ್ಟಿ, ವಿದ್ಯೆ, ಅನಂತರ, ವಾರಿಸು, ಒಟ್ಟಿಗೆ, ಗರಡಿ, ಪಾತ್ರೆ, ಮೋದಲು, ಮುನಿಸು, ಹಾವಾಡಿಗ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

- ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾದ ಗದ್ಯಭಾಗದ ಪ್ರಥಾನ ಆಶಯವು ಉತ್ತರವಾಗಿ ಬರುವಂತೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿರಿ.
ಇಂದಿನ ಮಕ್ಕಳೇ ನಾಳೆಯ ಪ್ರಚೀಗಳು ಎಂಬ ಮಾತು ಕ್ಷೇಷೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದ್ದರೂ ಅದರ ಸತ್ಯವನ್ನು ಯಾರೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುದರ ಫಲವಾಗಿ ಇಂದು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿಯೇ ಬರೆದ ಕವಿತೆ, ಕಥನಗೀತೆ, ಕಥೆ, ನಾಟಕ, ಕಾದಂಬರಿಗಳು ತಕ್ಕುಮಟ್ಟಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿವೆ. ಮನೆಯ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ದಾಟಿ ಹೊರಗಿನ ಜಗತ್ತನ್ನು ನೋಡತೊಡಗುವ ಮೋದಲೇ ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಪನೆ ಗರಿಗೆದರಲು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ತಾನು ಕಂಡದ್ದನ್ನು ತನ್ನ ಪರಿಮಿತ ಪದಗಳ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲೇ ಮಗು ಅರಿಯಲು ಯಶ್ವಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ತಣಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸಾಹಿತಿಗೂ ಇದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಮಟ್ಟಕ್ಕೇ ಇಳಿದು, ಅವರಿಗೆ ಎಟುಕುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷ ನೀಡಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಇರುವ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಮಾತ್ರ. ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯ.
- ಸಂಧಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
ಉಪಾಹಾರ , ಹಳಗನ್ನಡ , ರೂಪುಗೊಂಡು , ವಣೋಽಚ್ಛಾರ, ಶೀಘ್ರೋಚ್ಛಾರ

ಹಂಚಿನ ಒದಗಿ

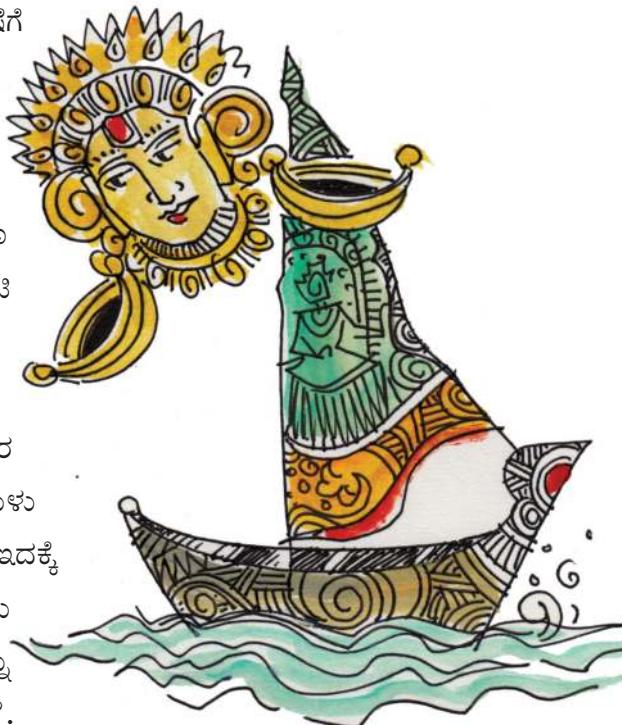
ವಿಚಾರ ಪ್ರಪಂಚ	-	(ಸಂಗ್ರಹ) ಡಾ. ಪಾದೇಕಲ್ಲು ವಿಷ್ಣು ಭಟ್ಟ
ಪದಾರ್ಥ ಬೆಂತಾಮಣಿ	-	ಪಾ.ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ
ಇಗೋ ಕನ್ನಡ (ಸಂಪುಟಗಳು)	-	ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಭೂತ್ಯ

ಶ್ರೀರಂಜನ ತಾಳುಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಡಾ. ಹಿ. ವೆಂಕಟರಾಜ ಪ್ರಣಿಂಚತ್ವಾಯ

ತುಳು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮಾತನಾಡುವ, ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಸಿರಾಡುವ ಲಕ್ಷ್ಮಿಂತರ ಮಂದಿ ಕಾಸರಗೋಡು ಹಾಗೂ ದಕ್ಕಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ‘ತುಳುನಾಡು’ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಜನಪದ ಕಲೆಗಳು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೂ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಇಲ್ಲವೆಂದೇ ಇತ್ತೀಚಿಗಿನ ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ವೆಂಕಟರಾಜ ಪ್ರಣಿಂಚತ್ವಾಯ ರುತ್ಯು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೆರು ಪರಿಚಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ದಕ್ಕಣ ಭಾರತದ ಪಂಚ ದ್ವಾರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತುಳುಭಾಷೆ. ಸುಮಾರು ಹದಿನ್ಯೇದು ಲಕ್ಷ್ಯ ಜನರ ಮನೆ ಮಾತಾಗಿರುವ ತುಳುಭಾಷೆ-ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಗಂತ ಕಡಿಮೆಯೇನೂ ಅಲ್ಲ. ತುಳುಭಾಷೆಗೆ ಸುವಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವಿದೆಯೆಂದು ಈಗಾಗಲೇ ಸಂಶೋಧಕರು ಕಂಡು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ತುಳುವರು ಮಹಾ ಸಾಹಸಿಗಳು; ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳು. ಕೊಣಿ ಚೆನ್ನಯರಂಥ ಏರರು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಾಹಸವನ್ನು ಮೇರಿದು, ಇಂದಿಗೂ ತುಳುಜನರ ಆರಾಧ್ಯ ಪುರಾಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತುಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿರುವ ಗರಡಿಗಳೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ‘ಗರಡಿ’ ಎಂದರೆ ವ್ಯಾಯಾಮ ಶಾಲೆ. ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಗರಡಿಯನ್ನು ‘ಕಳರಿ’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕಳರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಗರಡಿಯಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೇರಳದ ಕಳರಿಗಳಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಲು ತುಳುನಾಡಿನಿಂದ ಗರಡಿ ಸಾಧಕರನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿತ್ತು. ಇವತ್ತಿಗೂ ಗರಡಿ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಲೆಯಾಳ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ‘ತುಳುವಿದ್ಯೆ’ ಎಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರ ಮಲಬಾರಿನಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಜನಪದಗಿರೆಗಳಲ್ಲಿ ‘ತುಳು ವಿದ್ಯೆ’ಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಗರಡಿ ವಿದ್ಯೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಸ್ತಾಪಗಳಿವೆ.

ತುಳುವರ ಗರಡಿವಿದ್ಯೆ ಎಷ್ಟು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು ಎಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಹದಿನೆಂಟು ವಿಧಾ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗರಡಿ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಕೇರಳೀಯರು ತುಳುನಾಡಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ ಕೇರಳದ ಜನಪದ ಹಾಡುಗಳಿಂದ ಶಿಳೆದುಬರುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ಏಳೆಂಟು ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ತುಳು ವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಯುದ್ಧ ಕಲೆಯನ್ನು ಬಲ್ಲ ತುಳುವರು ನಿಜಕ್ಕೂ ಏರೆರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಏರೆರು ಹಾಡು; ಅದರೆ ಕೂರರಲ್ಲ. ಅವರ ಹೃದಯ ಅತ್ಯಂತ ಮೃದುವಾದುದು. ತುಳು ಎಂಬ ಪದದ ಅಥವಾ ಹಾಗೆ. ತುಳು ಎಂದರೆ ‘ಮೃದು’ ಎಂದಫೂ. ತುಳುವ ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣಿನ ಹಾಗೆ ತುಂಬ ಮೃದು ಸ್ವಭಾವದವರು ತುಳುವರು.

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತುಳುವರಸರು ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ್ದರು. ಬಂಗಾಡಿಯ ಬಂಗರು, ಪ್ರತ್ಯಿಗೆಯ ಚೌಟರು, ಮಂಗಳೂರು – ಉದ್ಯಾವರಗಳಿಂದ ಆಳಿದ ಆಳುಪರು, ಬೇರೆ ಬೇರೆದೆಗಳಿಂದ ಆಳಿದ ಬಲ್ಲಾಳರು ಮತ್ತು ಹೆಗ್ಗಿಯವರು, ಸುರಾಲಿನ ತೋಳಹಾರರು, ಕಾಕ್ಷಳದ ಬ್ಯಾರರಸರು, ಹೊಸಂಗಡಿಯ ಹೊನ್ನೆಯ ಕಂಬಳಿಯವರು, ವಿಟ್ಟದ ದೊಂಬ ಹೆಗ್ಗಿಯವರು, ವೇಣಾರಿನ ಅಡಿಲರು, ಮಾಯಿಪ್ಪಾಡಿಯ ರಾಮಂತರಸುಗಳು – ಹೀಗೆ ತುಳುನಾಡಿನ ತುಂಡರಸರ ಪಟ್ಟಿ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನವರು ತುಳು ಮನೆಮಾತಿನ ತುಂಡರಸರು. ಆದರೆ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಅರಸರ ಕೈಕೆಳಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದವರು. ಹಾಗಾಗಿ ತುಳುಜನರ ಬಳಕೆಯ ಭಾಷೆ ತುಳುವೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ನಾಡಿನ ವ್ಯವಹಾರ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆದು ಬಂತು.

ಇದರಿಂದಾಗಿ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಅವಕಾಶವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯವರೆಗೆ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಮತ್ತು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಉಹಳೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ‘ಶ್ರೀಭಾಗವತೋ’ ಎಂಬ

ತುಳುಕಾವ್ಯ – ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದೊಡನೆ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂಡಿದಂತಾಯಿತು. ವಿಷ್ಣು ತುಂಗ ಕವಿಯ ‘ತುಳುಭಾಗವತ’ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ‘ಅಭಿಜಾತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗೌರವ’ (ಕಾಂಸಿಕಲ್ ದಿಗ್ನಿಟಿ) ಬಂದ ಹಾಗಾಯಿತು.

ತುಳುಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಮೂರುಸಾವಿರ ವೃತ್ತಗಳಿವೆ. ಇದು ನಾವು ಈಗ ಮಾತನಾಡುವ ತುಳುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡವಿದ್ದಂತೆ, ತುಳುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹಳೆಯ ತುಳು ಎಂಬ ಒಂದು ಹಂತ ಇತ್ತೆಂದು ನಾವು ಈ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಉಂಟಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪಂಪನ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಹೇಗೆ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಮಾತ್ರ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ವಿಷ್ಣು ತುಂಗನ ತುಳುಭಾಗವತವೂ ನಮಗೆ ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಂದರೆ ಭಾಗವತದ ತುಳು ೪೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ತುಳು. ವಿಷ್ಣುತುಂಗನ ಕಾಲದ ತುಳುವಿಗೂ ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ತುಳುವಿಗೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ೪೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಅಂತರ ಇದೆ. ಈ ಅಂತರದಿಂದಾಗಿ ಭಾಗವತದ ತುಳು ನಮಗೆ ಪಂಪನ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಮಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಅಂತೊ ಈಗ ನಾವು ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇರಲಿಲ್ಲ – ತುಳುಭಾಷೆಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ‘ಶ್ರೀಭಾಗವತೋ’ ತುಳು ತಾಡವಾಲೆ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು; ಇದೇನೋ ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಒಂದು ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದುದಿರಬೇಕು ಎಂದು. ಆದರೆ ಅನಂತರ ‘ಕಾವೇರಿ’ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯ ಬೇರೊಬ್ಬ ಕವಿಯದ್ದು – ಅದೇ ರೀತಿ ತಾಡವಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಿತು. ಉಡುಪಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಗೋವಿಂದ ಷ್ಪೇ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಅದು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಈಗ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಏರಡು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯ ದೊರೆತಂತಾಯಿತು. ಇವೆರಡು ಪ್ರಕಟವಾದ ಅನಂತರ ಒಂದು ಗಡ್ಡ ಕಾವ್ಯ ನನ್ನ ಅವಗಾಹನೆಗೆ ಬಂತು. ಅದೂ ಗೋವಿಂದ ಷ್ಪೇ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರದಿಂದಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ನಾನ್ನಾರು – ಐನ್ನಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಈ ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಾಚೀನ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೃಷಿ ನಡೆದಿತ್ತು ಎಂದು ಸಾಕ್ಷಿ ನುಡಿಯತ್ತದೆ. ತುಳುವಿಗೆ ಒಂದು ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಇತ್ತು ಎಂದು ಧೃಥಪದಿಸುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಾಗೂ ಕಾಸರಗೋಡಿನ ಕೆಲವು ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಮನೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದರೆ ಇಂತಹ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ತುಳು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳು ಸಿಗಬಲ್ಲವು ಎಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ತುಳುವಿನ ಜನಪದ ವೈಭವ

ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಸುಮಾರು ಏಂ ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಸಾಲುಗಳ ಪಾಡ್ಡನವನ್ನು ಉಡುಹಿಯ ತುಳು ನಿಫಂಟು ಯೋಜನೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗೃಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತುಳುವಿನಿಫಂಟು ಯೋಜನೆಗಾಗಿ ಸುಮಾರು ಮೂರು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಗಾದೆ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟುಗಳು ಸಂಗೃಹವಾಗಿವೆ. ಈ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗಾತ್ರ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಅನ್ವೇಷಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಇನ್ನೂ ಅಷ್ಟೇ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯರಾಶಿ ನಮಗೆ ದೊರೆಯಬಹುದು. ಅಷ್ಟು ವಿಪುಲವಾಗಿದೆ ನಮ್ಮ ಪಾಡ್ಡನಸಂಪತ್ತು. ಪಾಡ್ಡನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು ಎಂದು ಅದರ ಭಂದಸ್ಸನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಡ್ಡನದ ಭಂದಸ್ಸನ್ನು ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಲಕ್ಷ್ಯಣಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಹೇಳಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಅನುಭವದಂತೆ ಈ ರಾಗತಾಳಗಳು ನಮ್ಮ ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಕನ್ನಡ, ಮಲೆಯಾಳ ಎಂಬ ಇತರ ನಾಲ್ಕು ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರಚನೆಗಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನವಾದವುಗಳು. ಈ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವೇ ಪಾಡ್ಡನಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ತುಳು ಭಂದಸ್ಸಿನ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತವೆ.

ಡಾ. ಹಿ. ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯ (೧೯೩೯ - ೨೦೧೯)

ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯರು ಕಾಸರಗೋಡು ಸಮೀಪದ ಪುಂಡೂರಿನವರು. ಎಡನೀರು ಶ್ರೀ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಇವರು ಕವಿ, ಲೇಖಕ, ನಾಟಕಕಾರ, ಅನುವಾದಕ, ಸಂಶೋಧಕ - ಹಿಂಗೆ ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದವರು. ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕನ್ನಡ, ತುಳು ಹಾಗೂ ಮಲೆಯಾಳ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾಂಸರಾಗಿದ್ದ ಇವರು ತುಳುವಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಹೊರ ತಂದರು. ಶೈವ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುವ ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವು ಇವರಿಗೆ ಗೌರವ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪದವಿ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ಭಾಗವತೋ, ಕಾವೇರಿ, ತುಳು ದೇವೀ ಮಹಾತ್ಮೆ, ತುಳು ಮಹಾಭಾರತೋ, ತುಳು ಕಣಂ ಪವೋಂ ಇವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ತುಳು ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾಗವನ್ನು ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಲೇಖನ ಸಂಪುಟ ‘ಮಹಾಜನಪದ’ ದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಅಭಿಜಾತ - ಶೈವಾ. ಅವಗಾಹನೆ - ಗಮನ. ಆರಾಧ್ಯ - ಪೂಜಿಸಲು ಯೋಗ್ಯ. ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯ - ವಿಶೇಷವಾದ ಗುಣಗಳು.

ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ಪಂಚ ದ್ವಾರಿತ ಭಾಷೆಗಳು ಯಾವುವು?
- ‘ಗರಡಿ’ ಎಂದರೇನು?
- ‘ತುಳು’ ಪದದ ಅರ್ಥವೇನು?
- ಈ ಪಾಠಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಲಾದ ತುಳು ಕೃತಿಗಳು ಯಾವುವು?

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ತುಳು ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಲೇಬಕರು ಹೇಗೆ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ?
- ‘ಗರಡಿ’ಮತ್ತು ‘ಕಳರಿ’ಗಳೊಳಗಿನ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸಗಳೇನು?
- ತುಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಮೂಡಿಬರದೇ ಇರುವುದಕ್ಕೆ ಲೇಬಕರು ನೀಡುವ ಕಾರಣವೇನು?
- ತುಳುವಿಗೆ ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಇತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಗೆ ಧ್ವಂಸಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು?
- ತುಳು ಪಾಡ್ವನಗಳ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಅರಿಯಬಹುದು?

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ತುಳು ಭಾಷೆಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದಲು ಪ್ರಯೋಜಿಸಿರಿ.
- ತುಳು ಪಾಡ್ವನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕೋಟಿ ಚಿನ್ನಯರ ಕತೆಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಭಿತ್ತಿ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರಿ.
- ತುಳು ಗಾದೆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಿ. ಅವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಗಾದೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಳೆಲಿಸಿರಿ.
- ತುಳು ನಾಡಿನ ಆಚರಣೆಗಳ ಕುರಿತು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆಯೊಡಗೂಡಿದ ಕಿರು ಲೇಬನಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಬನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸದೆ ಇರುವ ಪ್ರಾಚೀನ ತುಳು ಕೃತಿಗಳ ಕುರಿತು ಒಂದು ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಲೇಬನ ಬರೆಯಿರಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಸರಳ ವಾಕ್ಯ

ಒಂದು ಪ್ರಾಣ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಇರುವ ಸ್ವತಂತ್ರ ರೂಪದ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ / ಸರಳ ವಾಕ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ:- ಹಕ್ಕಿಗಳು ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚಂದವಾಗಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿವೆ.

ಮೀಶ್ರವಾಕ್ಯ

ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ವಾಕ್ಯವಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅಪ್ರಾಣ ಕ್ರಿಯೆಗಳಿರುವ ಅಧೀನ ವಾಕ್ಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅಧೀನ ವಾಕ್ಯಗಳು ಸದಾಕಾಲ ಮುಖ್ಯ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀಶ್ರವಾಕ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ:

ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರದ ಕೊರತೆ ಇಂದಿಗೂ ಜನರನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಹಲವು ವಿಧದ ರೋಗ ರುಚಿನಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತಿರುವರು.

ಕೆಳಗಿನ ಸರಳ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಮೀಶ್ರವಾಕ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡರಿಯಂತೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿರಿ.

ಮಾಡರಿ : ತುಳುವರ ಗರಡಿ ವಿದ್ಯೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಹದಿನೆಂಟು ವಿಧದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. (ಸರಳ ವಾಕ್ಯಗಳು)

ತುಳುವರ ಗರಡಿ ವಿದ್ಯೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದ ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಹದಿನೆಂಟು ವಿಧದ ಅಭ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. (ಮೀಶ್ರವಾಕ್ಯ)

- ಕಳರಿ ಅಥವಾ ಗರಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೇರಳದ ಕಳರಿಗಳಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಲು ತುಳುನಾಡಿನಿಂದ ಗರಡಿ ಸಾಧಕರನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿತ್ತು.
- ತುಳು ಜನರ ಬಳಕೆಯ ಭಾಷೆ ತುಳು ಆಗಿದೆ. ನಾಡಿನ ವ್ಯವಹಾರ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಛದಿಗೆ

ಮಹಾಜನಪದ - (ಸಂ) ಡಾ. ಪಾದೇಕಲ್ಲು ವಿಷ್ಣು ಭಟ್ಟ.

ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ - ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ.

ಭಾಷೆ ಮನುಷ್ಯನ ದಿನ ನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವ ಸಮಧಂತವಾದ ಸಂಪನ್ಮಾನ ಮಾರ್ಧಮಾಗಿದೆ.

ಮಾನವನು ತನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆಗಳ ಅಭಿವೃತ್ತಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಜನ್ಮಾಭೂರ ಅನಿಸಿಕೆ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಮಾರ್ಧಮ ಎಂಬ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಭಾಷೆಯು ಆತನು ನಡೆಸಿದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ಶಿಲ್ಪರಾಯವನೀಸಿದೆ. ದೈನಂದಿನ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕಾಗೇ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ, ಜಗತ್ತಿನ ನಾಗರಿಕತೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಸಾರಾಂಶಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಪಾತ್ರ ಅತ್ಯಂತ ಹಿರಿದಾದುದು. ಭಾಷೆ ಎಂದರೆ ಬೆಳಕು. ಅದು ಜ್ಞಾನದ ಸಂಕೇತ. ಭಾಷೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮೂಕಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ಅಂತರವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮನುಷ್ಯನನ್ನಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ, ನಾಗರಿಕತೆಯ ವೇಗದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಜೀವನದ ಪ್ರಮುಖ ಆವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿ ಭಾಷೆ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದೆಯೆನ್ನಬಹುದು.

ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅನಿವಾಯವೂ ಬಹುಪಯೋಗಿಯೂ ಆದ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ಯಾಂಸರು ಚಿಂತಿಸಿದ್ದಾರೆ. “ಒಂದು ಸಮಾಜದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಒಳಿಸುವ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಧ್ವನಿ ಸಂಕೇತಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಭಾಷೆ” ಎಂಬುದು ಭಾಷೆಯ ಕುರಿತಾದ ಒಂದು ಸ್ವಿಕೃತ ವ್ಯಾಖ್ಯಾ. ಭಾಷೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅದು ಮೌಲಿಕ ಧ್ವನಿ ಸಂಕೇತಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಈ ಸಂಕೇತಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಾದುದು ಅಥವಾ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಗೊಳ್ಳಲು ವಂತಹುದು. ಭಾಷೆ ಸಮಾಜದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಾದುದು ಎಂಬುದು ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ಒಟ್ಟು ಆಶಯ.

ಭಾಷೆಯ ಕುರಿತು ಕೆಳಗಿನ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಮನನ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿವೆ.

1. ಭಾಷೆ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ರಿಯೆ
2. ಭಾಷೆ ದೈವದತ್ತವಲ್ಲ; ಅದು ಕಲಿಕೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ.
3. ಭಾಷೆಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಅನುಕರಣೆಯಿಂದ ಕಲಿಯುತ್ತಾನೆ.
4. ಭಾಷೆ ನಿರಂತರ ಪರಿವರ್ತನಾತ್ಮೀಯವಾದುದು.
5. ಭಾಷೆಗೆ ಅಂತಿಮ ಸ್ವರೂಪ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ.
6. ಭಾಷೆಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಇತಿಹಾಸವಿರುತ್ತದೆ.
7. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಕ್ರಮವಿರುತ್ತದೆ.
8. ಭಾಷೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಕರಿಣತೆಯಿಂದ ಸರಳತೆಯಿಡಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ.
9. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲು ಕೇಳು ಎಂಬುದಿಲ್ಲ.
10. ಒಂದು ಭಾಷೆಗೂ ಅದರ ಲಿಪಿಗೂ ಮೂಲಭೂತವಾದ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ.

ಭಾಷೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಜಿಂತಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಭಾಷಾ ಸ್ವರೂಪ, ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಭಾಷಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು, ಭಾಷಾಪ್ರಭೇದಗಳು, ಭಾಷಾ ಸ್ವೀಕರಣ, ಲಿಪಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೊದಲಾದ ಬಾಹ್ಯ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಭಾಷೆಯ ಧ್ವನಿ, ಧ್ವನಿಮಾ, ಪದ, ಆಕೃತಿಮಾ, ವಾಕ್ಯ, ಪದಪುಂಜ ಮೊದಲಾದ ಅಂತರಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿವೇಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಿವೇಚನೆ ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ, ಇತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ತೌಲನಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಲ್ಲವ, ಭಾಷೆಯನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವ ವಿದ್ವಾಂಸನೇ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಿ. ಹಲವಾರು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನು ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿ ಎನಿಸಲಾರ. ಆತನನ್ನು ಬಹುಭಾಷಾಜ್ಞನಿ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಮುಖ್ಯವಾದ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

1. ವಣಿಕನಾತ್ಮಕ ಅಥವಾ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ.
2. ಇತಿಹಾಸಿಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ.
3. ತೌಲನಿಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ.

ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ, ಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುವಾಗಿ, ತದ್ವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವುದು ವಣಿಕನಾತ್ಮಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ. ಒಂದು ಭಾಷೆ ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ

ಹೇಗೆ ಬೆಳಿದು ಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಇತಿಹಾಸದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೂಪಿಸುವುದು ಇತಿಹಾಸಿಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ. ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ಅಥವಾ ಎರಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಉಪಭಾಷೆಗಳನ್ನು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸುವುದು ತೊಲನಿಕ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನವೇನಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನವು ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಆಧರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಭಾಷಾ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಷಯಗಳ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಯಾ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಣಿ ಕೆಲವು ಭಾಷಾವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭಾರತ ಬಹುಭಾಷೆಗಳ ದೇಶ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಸಾವಿರದ ಎಂಟುನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಉಪಭಾಷೆಗಳು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದೆಂದು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಭಾಷೆಗಳಿಲ್ಲ ಒಂದೇ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವುಗಳಲ್ಲ. ಇಂಡೋ ಆಯ್ರಂಥ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರವೇ ಭಾರತದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಭಾಷಾಕುಟುಂಬ. ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ, ಹಿಂದಿ, ಬಂಗಾಲಿ, ಪಂಜಾಬಿ, ಮೈಥಿಲಿ, ಮರಾಠಿ, ಕೊಂಕಣಿ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳಿಲ್ಲ ಈ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಭಾರತದ ಎರಡನೇ ದೊಡ್ಡ ಭಾಷಾ ಪರಿವಾರವೇ ‘ದ್ರಾವಿಡ’. ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ಮಲಯಾಳ, ತೆಲುಗು, ತುಳು, ಕೊಡಗು, ಬಡಗ ಮೊದಲಾದವು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವರ್ಗದ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆಗಳು.

ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಳಮೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನ. ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಮೊದಲನೆಯದಾದರೆ ತಮಿಳಿಗೆ ಎರಡನೆಯದು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಇತಿಹಾಸವಿದೆ. ಈ ಭಾಷೆ ವರ್ತಮಾನದ ವಸ್ತುವಣ್ಣೆ ಅಲ್ಲದೆ ಭೂತಕಾಲದ ವಸ್ತುವೂ ಆಗಿದೆ. ಭೂತಕಾಲದ ಲಿಖಿತ ದಾಖಲೆಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿ ವಿವುಳಿಸಿರುವುದು.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಹಂತಗಳು

ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದುತ್ತಾ ಹೋಗುವುದು ಜೀವಂತ ಭಾಷೆಯ ಲಕ್ಷಣ. ಭಾಷೆಯ ಧ್ವನಿವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಪದರಚನೆ ವಾಕ್ಯರಚನೆ ಕೋಶ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ರೂಪಕ್ಕಿಂತ ತುಂಬ ಭಿನ್ನವೇನಿಸಿದ ರೂಪಗಳು ಮುಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಭಾಷೆಯ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು

ಆ ಭಾಷೆಯ ಹಂತಗಳಿಂದ (Stages) ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ೧೯೦೦ ವರ್ಷಗಳ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇರುವ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದ ಹಳೆಗನ್ನಡ, ಮಧ್ಯಕಾಲದ ಕನ್ನಡ (ನಡುಗನ್ನಡ) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಹಂತಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿರುವ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕರಿಸಬಹುದು.

- ಪೂರ್ವದ ಹಳೆಗನ್ನಡದ ಪದಾದಿಯ ವಕಾರ ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಕಾರವಾಯಿತು.
ವೆಟ್ಟ - ಬೆಟ್ಟ; ವಿತ್ತು - ಬಿತ್ತು; ವೆಳೆ - ಬೆಳೆ
 - ಪೂರ್ವದ ಹಳೆಗನ್ನಡದ ಪದಾದಿಯ ಏ, ಒ ಕಾರಗಳು ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಕಾರ ಉಕಾರಗಳಾದುವು.
ಎಱ್ಱಿ - ಇಱ್ಱಿ; ಕೆಸು - ಕಿಸು; ಕೊಡು - ಕುಡು; ಪ್ರೋಗು - ಪ್ರುಗು
 - ಪೂರ್ವದ ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಅನ್ನು; ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನ್ನು
ಅದಾನ್ - ಅದನ್; ಇದಾನ್ - ಇದನ್; ಕೋಟಿಯಾನ್ - ಕೋಟಿಯನ್
 - ಪೂರ್ವದ ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಟೀ ವಿಭಕ್ತಿ ಆ; ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅ. ನರಕದಾ -
ನರಕದ ; ಎಲಿನೆಯಾ - ಎಲಿನೆಯ; ಭಟಾರರಾ - ಭಟಾರರ
 - ಪೂರ್ವದ ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆಖ್ಯಾತ ವಿಭಕ್ತಿ ಅನ್ನು, ಅರ್ರೋ, ಓರ್ರೋ; ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ
ಅನ್ನು, ಅರ್ರೋ
ಸಂದಾನ್ - ಸಂದನ್; ಕೊಟ್ಟೋರ್ - ಕೊಟ್ಟುರ್; ಏಱ್ಱಿ ದಾರ್ - ಏಱ್ಱಿ ದರ್
 - ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಾಂತವಾಗಿದ್ದ ಪದಗಳು ನಡುಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವರಾಂತವಾದುವು.
ಬಾಳ್ - ಬಾಳು; ಕೇಳ್ - ಕೇಳು; ಅವನ್ - ಅವನು ; ತಾಯ್ - ತಾಯಿ;
 - ಹಳೆಗನ್ನಡದ ಸಬಿಂದುಕಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ನಡುಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಬಿಂದುಕಗಳಾದುವು.
ತೋಂಟ - ತೋಟ; ಬೇಂಟಿ - ಬೇಟಿ; ನೂಂಕು - ನೂಕು; ದಾಂಟು -
ದಾಟು
 - ಹಳೆಗನ್ನಡದ ಕೆಲವು ವಿಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಡುಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ
ಸಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಕ್ರಿಯೆಗಳಾದುವು.
ಸೊಕ್ಕು - ಸೊಕ್ಕು; ಅದ್ದು - ಅದ್ದು, ಬಿದ್ದು - ಬಿದ್ದು, ಕಪ್ಪು - ಕಪ್ಪು
 - ಹಳೆಗನ್ನಡದ ವಿಜಾತೀಯ ಒತ್ತಕ್ಕರಗಳಲ್ಲಿನ ಒತ್ತು ನಡುಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ
ಲೋಪಹೊಂದಿತು.
- ನಾಣ್ಣ - ನಾಚು; ಸೋಲ್ತು - ಸೋತು; ಬದುಂಕು - ಬದುಕು

- ಹಳೆಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಲಿ, ಇ ಕಾರಗಳು ನಡುಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಿಂದ್ದು ಹೋದುವು.
- ಅಣಿ - ಅರಿ; ಪ್ರೋಟ್ರೆ - ಪ್ರೋರೆ; ಬಾಲ್ಯ - ಬಾಳೆ ; ಪ್ರೋಟ್ರೆ - ಹೊಳೆ ಅನ್ನ - ಹೊನ್ನೆ; ಪ್ರೋಡೆ - ಹೊಡೆ. ಪಗಲ್ - ಹಗಲು . ಪಲವು - ಹಲವು.
- ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ, ಸಮುಚ್ಚಯ, ಕಾಲಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದುವು.
- ಅನೆ, ಅಳಿ, ಅರೆ, ಈರಿ, ಅರೆ, ಏನೆ, ಏವೆ ಹೊದಲಾದುವು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೊಸತಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಆಖ್ಯಾತ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು. ಕೆಲವು ಸರ್ವನಾಮಗಳ ಮತ್ತು ಆಖ್ಯಾತ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಕೊನೆಗೆ ಲೋಪ ಬಂದಿತು.
- ಹೇಳಿದೆನು - ಹೇಳಿದೆ, ನೋಡಿದನು - ನೋಡಿದ. ಅವನು - ಅವ; ಇವನು - ಇವ
- ಆರಂಭಕಾಲದ ನಡುಗನ್ನಡದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಅರಬಿ, ಫಾರಸಿ, ಅಂಗ್ಲಭಾಷಾ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದುವು.
- ಶಿಫಾರಸು; ಫಾರೀದೆ, ಫೀಜು ; ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ.....

ಭಾಷಿಕ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸಗಳು

ಭಾಷೆಯ ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ನಿರಂತರ ಹರಿಯುತ್ತ ಏರಿಳಿತಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕಾಲದೇಶಗಳ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸದಿಂದ ರೂಪ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ತಲೆಮೋರುವ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಭಾಷಿಕ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಧ್ವನಿ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸ, ಅಥವ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸ, ಸಾಮ್ಯಮೂಲ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಸ್ವಿಕರಣ ಎಂಬಿವು ಭಾಷಿಕ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುವು. ಉಚ್ಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾಣಿವ ಮೀತವ್ಯಯಾಸಕ್ಕಿ, ಸೌಲಭ್ಯಕಾಂಕ್ಸೀ, ತಪ್ಪು ಸಾಹಚರ್ಯ, ಅನ್ಯಭಾಷಾ ಸಂಸಗ್ರಹ ಮುಂತಾದವು ಭಾಷಿಕ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸಗಳಿಗೆ ಮೂಲಕಾರಣಗಳು.

ಧ್ವನಿ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸ

ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಧ್ವನಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಂದ್ದು ಹೋಗಬಹುದು, ಒಂದು ಧ್ವನಿ ಮತ್ತೊಂದು ಧ್ವನಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹೊಸತೊಂದು ಧ್ವನಿ ಒಂದು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಧ್ವನಿ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು :

- ಅನುಸ್ಪಾರ ತೋಪ
ಕಡಂಗು – ಕಡಗು
ದಾಂಟು – ದಾಟು
ತೋಂಟು – ತೋಟು
- ಅಕ್ಷರಪಲ್ಲಟ
ಅಸಗ – ಅಗಸ
ಅಲರು – ಅರಳು
ಅಹುದು – ಹೌದು
- ಸ್ವರ ಸಮರೂಪಧಾರಣೆ
ಹಸಿರು – ಹಸುರು
ಬಿರಿಕು – ಬಿರುಕು
ಅಡಕೆ – ಅಡಿಕೆ
ಮಡಕೆ – ಮಡಿಕೆ
ಕರಳು – ಕರುಳು
- ವ್ಯಂಜನ ಸಮರೂಪಧಾರಣೆ
(ಗಲ್ಲಿ) ಗದೆ – ಗದ್ದೆ
(ಉಲ್ಲಿ) ಉದುರು – ಉದ್ದು
(ಕಲ್ಲಿ) ಕತೇರು – ಕತ್ತು
- ಧವನಿ ಪರಿವರ್ತನೆ
ಪಲಸು – ಹಲಸು
ಪಲ್ಲಿ – ಹಲ್ಲಿ
ಪೊತುರು – ಹೊತ್ತು
ಪೋಗು – ಹೋಗು

ಅಫ್ರಂ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸ

ಒಂದು ಶಬ್ದದ ಅಫ್ರಂದಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಅಫ್ರಂ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಶಬ್ದವು ಒಂದು ಸನ್ನಿಹಿತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಫ್ರಂದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸನ್ನಿಹಿತದಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ಅಫ್ರಂದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾದರೆ ಅದು ಅಫ್ರಂ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸವೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಫ್ರಂ ವಿಸ್ತಾರ, ಅಫ್ರಂ ಸಂಕೋಚ, ಉತ್ತಮಾಫ್ರಂ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಹೀನಾಫ್ರಂ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಫ್ರಾಂತರ ಎಂದು ಅಫ್ರಂ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸವು ಇದು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ.

- **ಅಧ್ಯ ವಿಸ್ತಾರ**

ಅಧ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು	ವಿಸ್ತಾರವಾದರೆ	ಅದು ಅಧ್ಯವೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
ಶಬ್ದ	ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯ	ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡ ಅಧ್ಯ
ಎಣ್ಣೆ	ಎಣ್ಣನ ಜಿಡ್ಡು	ಎಲ್ಲ ತರದ ಜಿಡ್ಡು
ಓಲೆ	ಎಲೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ	ಕೆವಿಯ ಆಭರಣ
	ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿದ	ಬೆಂಡೋಲೆ, ಬಿನ್ನದೋಲೆ,
	ಕೆವಿಯ ಆಭರಣ	ವಜ್ರದೋಲೆ
ಚೆಂಬು	ತಾಮ್ರದಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ	ಆ ಆಕಾರದ ಪಾತ್ರೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ
	ವಿಶಿಷ್ಟ ಆಕಾರದ ಪಾತ್ರೆ	ಅನ್ನಯಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಳ್ಳಿ ಚೆಂಬು,
		ಹಿತ್ತಾಳಿ ಚೆಂಬು.

- **ಅಧ್ಯ ಸಂಕೋಳ**

ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅಧ್ಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ಸೀಮಿತವಾಗುವುದು.

ನೆಯ್ಯೋ	ಎಲ್ಲ ಜಿಡ್ಡುಗಳು	ತುಪ್ಪ
ಪ್ರೋನ್	ಎಲ್ಲ ಲೋಹಗಳು	ಬಿನ್ನ
ಸೀರೆ	ಎಲ್ಲ ಉದುವ ವಸ್ತುಗಳು	ಹೆಂಗುಸರು ಉದುವ ವಸ್ತು
ಶ್ರಾಧ್	ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ	ತಿಧಿ

- **ಉತ್ತಮಾಧ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ**

ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೀನ ಅಧ್ಯವಾ ಕೇಳು ಅಧ್ಯ ಪಡೆದಿದ್ದ ಶಬ್ದಗಳು ಉತ್ತಮಾಧ್ಯ ಪಡೆಯುವುದು.

ಹೊಂದು	ಸಾಯು	ಪಡೆಯು
ಸಭಿಕ	ಕುಡುಕ	ಸಭಾಸದ
ಸಭ್ಯ	ಸಭೆಯಲ್ಲಿರುವವನು	ಯೋಗ್ಯ

- **ಹೀನಾಧ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ**

ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ, ಶ್ರೀಷ್ಟ ಅಧ್ಯ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಬ್ದಗಳು ಹೀನ, ಕೇಳು ಅಧ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವುದು

ಗಮಾರ	ಹಟ್ಟಿಯವನು	ದಡ್ಡ
ಆಳ್ಳಾ	ಮನುಷ್ಯ	ಸೇವಕ
ನಾರು	ಸುವಾಸನೆ ಬೀರು	ದುಗ್ಧಂಥ ಬೀರು

● ಅಧಾರಂತರ

ಒಂದು ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವು ಹಿಗ್ಗದೆ, ಕುಗ್ಗದೆ, ಹೀನ ಯಾ ಉತ್ತಮವಾಗದೆ ಬೇರೆಯೇ ಅಗಿದ್ದರೆ ಅಧಾರಂತರವೇನಿಸುವುದು.

ಅಮ್ಮೆ	ತೆಂದೆ	ತಾಯಿ
ಸಂಭ್ರಮ	ಗೊಂದಲ	ಸದಗರ
ಭದ್ರ	ಮಂಗಳ	ಧೃತ

ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಎರವಲು ಪಡೆದ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಧಾರಂತರ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಅನ್ಯಭಾಷಾ ಸ್ವೀಕರಣ

ಜೀವಂತ ಭಾಷೆಗೆ ಹೋಸ ಹೋಸ ಶಬ್ದಗಳು ಸೇವಕದೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆ ಶಬ್ದಗಳು ಹೋಸ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಇಲ್ಲವೇ, ಅನ್ಯಭಾಷೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವುಗಳಾಗಿರಬಹುದು. ಪರಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸೇವಕಡೆಗೊಳ್ಳುವ ಪದಗಳೇ ‘ಸ್ವೀಕರಣಗಳು’ ಅಥವಾ ಎರವಲು ಪದಗಳು. ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರ, ಪ್ರವಾಸ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಒಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಪರಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಶಬ್ದಗಳು ಬಂದು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಆಗ ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪರಭಾಷಾ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೇ ಬಳಸುವುದುಂಟು. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ದೇಶೀ ಶಬ್ದಗಳು ಕಣ್ಣರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡದ ಅಱ್ಳಿಲ್ (ನಕ್ಕತ್ತ), ನೇಸಣ್ (ಸೂಯ್ಯ) ತಿಂಗಳ್ (ಚಂದ್ರ) ಅಥೆ (ಮಜ್ಜಿಗೆ) ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಬಳಕೆಯಿಂದ ಜಾರಿರುವುದು ಇಡಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ತುಳು, ಮಲಯಾಳ, ಮರಾಠಿ, ಹಿಂದಿ ಮೊದಲಾದ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರೋಚುಂಗಿಸ್, ಅರೇಬಿಕ್, ಫಾರಸಿ ಮೊದಲಾದ ವಿದೇಶೀ ಭಾಷೆಗಳಿಂದಲೂ ಎರವಲು ಪದಗಳು ಬಂದಿವೆ.

ಉದಾ :

ಸಂಸ್ಕೃತ	: ಸ್ವೀಹ, ಸಾನ, ಕಾಯ್ದ, ವಿದ್ಯೆ, ಸೂಯ್ಯ, ಗ್ರಹ ಇತ್ಯಾದಿ
ಪ್ರಾಕೃತ	: ಕಜ್ಜ, ತಾಣ, ವಂಕ, ಪಡಿ ಮೊದಲಾದುವು
ಫಾರಸಿ	: ವಕೀಲ, ಕಮಾನು, ಸಿಪಾಯಿ, ಜವಾನ, ಶಿಸ್ತ ಇತ್ಯಾದಿ
ಅರೇಬಿಕ್	: ಕಸಬು, ಗಲೀಜು, ದಾವೆ, ಪಾವತಿ, ಜಾಮೀನು ಇತ್ಯಾದಿ
ಪ್ರೋಚುಂಗಿಸ್	: ಬಟಾಟೆ, ಪಪಾಯಿ, ಅನನಾಸು, ಹಿಪಾಯಿ ಇತ್ಯಾದಿ
ಇಂಗ್ಲಿಷ್	: ಕಾರು, ಡೈವರ್, ಬ್ರೈಕ್‌ಫಾಸ್ಟ್, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯನ್, ಡಾಕ್ಟರು ಇತ್ಯಾದಿ

ಪರಭಾಷೆಗಳಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ತದ್ವಪಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಶ್ವಿಗಳನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಭಾಷಾಂತರದ ಮೂಲಕವೂ ಸ್ವೀಕರಣ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಲ್ಲಪುಡಿ (Tooth Powder), ಸುತ್ತೋಲೆ (Circular), ವಾತಾಂಪತ್ರಿಕೆ (News Paper) ಒತ್ತು ಕಾಗದ (Blotting Paper) ಮೊದಲಾದುವು ಭಾಷಾಂತರ ಸ್ವೀಕರಣಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನಗಳು

ಭಾಷಾ ಪ್ರಬೇಧಗಳು

ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತೋರುವ ಯಾವುದೇ ಜೀವಂತ ಭಾಷೆ ಸದಾಕಾಲವೂ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿರುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಭಾಷೆ ತನ್ನ ರಚನೆಯ ನಿಯಮಗಳ ಚೋಕಟ್ಟಿನೊಳಗೇ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದುತ್ತಾ ಹೊಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಆ ಭಾಷೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವೈಶಾಲ್ಯ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತ್ಯಾಂತರಗಳು ಹಾಗೂ ಅನ್ಯಭಾಷೆಗಳ ಸಂಪರ್ಕ ಮೊದಲಾದ ಹಲವು ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ. ಭಾಷಾ ಪ್ರದೇಶ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದಾಗ ಒಂದೆಡೆ ತಲೆದೋರಿದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಗೆ ಪಸರಿಸದೆ ಭಿನ್ನರೂಪಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆದುನುಡಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಬೇಧಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅಂಥ ಪ್ರಬೇಧಗಳನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳಿಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪರಭಾಷೆಗಳ ಪಾತ್ರವೂ ಹಿರಿದಾಗಿದೆ. ಗುಲ್ಫ್‌ಗಡ ಕನ್ನಡ, ಧಾರವಾಡ ಕನ್ನಡ, ಮಂಗಳೂರು ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡ ಎಂಬಿವು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳು. ಈ ಉಪಭಾಷೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಉದುರು, ವುರಾತಿ, ತುಳುವುಲಯಾಳ ವುತ್ತು ತಮಿಳುವುಲಯಾಳಗಳ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಈ ಉಪಭಾಷೆಗಳ ಕೆಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು:

ಮಂಗಳೂರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ‘ಹೂ ಕೊಯ್ಯಾ’ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಗುಲ್ಫ್‌ಗಡ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ‘ಹೂ ಹರಿ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ‘ಜೋರಾಗಿ ಕರಿಚುತ್ತಾನೆ’ ಎಂದರೆ ಗುಲ್ಫ್‌ಗಡ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ‘ಜಗಿ ಒದರ್ಲಕ್ಕ ಹತ್ತಾನೆ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮಂಗಳೂರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ‘ಉಂಟಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ’ ಎಂದರೆ ಗುಲ್ಫ್‌ಗಡ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ‘ಅನ್ನ ತಿಳ್ಳಕ್ಕೆ ಬರ್ತ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಉದುರು ವಿನ ಪ್ರಭಾವ ಗುಲ್ಫ್‌ಗಡ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣೆ :

ಅಂವ ಅಂದಾಕ ನಾಭೀ ನಿಮ್ಮೊ ಸರಿ ಬರ್ತೆ

(ಅವನು ಅಂದನಲ್ಲಾ ಏನೆಂದರೆ ನಾನು ಕೂಡಾ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಬರುತ್ತೇನೆ)

ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳು ರೂಢಿಯ ಕಾರಣ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಅಥವಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ‘ತಿಂಡಿ’ ಎಂದರೆ ಆಹಾರ / ತಿನಿಸು ಎಂದರ್ಥ; ಧಾರವಾಡದ ಕಡೆ ತುರಿಕೆ ಎಂದರ್ಥ; ತಿನಿಸು ಎಂದರೆ ಮೈಸೂರು ಕಡೆ ತೀಟೆ ಎಂದರ್ಥ; ಧಾರವಾಡ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಿಂಡಿ ಎಂದರ್ಥ. ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಲು ಎಂದರೆ ಚರಂಡಿ, ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನದ ಮನೆ. ಅದೇ ಬಚ್ಚಲು ಮನೆ ಎಂದರೆ ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾನದ ಮನೆ ಎಂದರ್ಥ. ಅಮ್ಮೆ ಎಂಬುದು ಮೈಸೂರು, ಮಂಗಳೂರು ಕಡೆ ತಾಯಿ ಎಂಬರ್ಥ ಕೊಡುವ ಗೌರವ ಸಂಭೋಧನೆ, ಅವ್ವ ಎಂಬುದು ಗ್ರಾಮ್ಯ ಬಳಕೆ. ಆದರೆ ಧಾರವಾಡದ ಕಡೆ ಅಮ್ಮೆ ಎಂದರೆ ವಿಧವೆ; ಅವ್ವ ಎಂಬುದು ತಾಯಿಯನ್ನು ಇತರ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕರೆಯುವ ಶಬ್ದ.

ಒಂದು ಸರ್ವಾಜದ ಭಾಷೆಗೂ ಇನ್ನೊಂದು ಸರ್ವಾಜದ ಭಾಷೆಗೂ ಅಂತರವಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಬ್ರೀರಕನ್ನಡ, ಕೋಟಕನ್ನಡ, ಹವ್ವಕ ಕನ್ನಡ, ಸೋಲಿಗರ ಕನ್ನಡ ಮೊದಲಾದುವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳು.

ಒಂದು ಭಾಷಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಅಥವಾ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಭಾಷಾರೂಪವನ್ನೇ ಪ್ರಮಾಣ ಭಾಷೆ ಅಥವಾ ಶೈಷಣಿಭಾಷೆ (Standard Language) ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆಡಳಿತ, ಶಿಕ್ಷಣ, ರಾಜಕೀಯ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶೈಷಣಿಕನ್ನಡ ರೂಪವನ್ನೇ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

(ಸಂಗ್ರಹ)

ಪದಗಳ ಅರ್ಥ

ಶಿಶಿರ ಪ್ರಾಯ	-	ಶ್ರೇಷ್ಠ
ಸರ್ವಾಂಗಿಣಿ	-	ಸರ್ವಾಂಗಕೂ ಆವರಿಸಿದ, ಸಮಗ್ರ
ಸಂಕೇತ	-	ಸಂಜ್ಞೆ, ಸೂಚಕ ಗುರುತು
ಅನುಲಕ್ಷ್ಯ ಸು	-	ಗಮನಿಸು, ಗಮನವಿಟ್ಟು ನೋಡು

ಒಂದೆರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು?
- ಪ್ರಮಾಣ ಭಾಷೆ ಎಂದರೇನು?
- ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ದೇಶೀಪದಗಳು ಯಾವುವು?
- ದ್ವಾರಾವಿದ ಭಾಷೆಗಳು ಯಾವುವು?

ಸಂಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಪಾತ್ರವೇನು?
- ಭಾಷೆಯ ಕುರಿತಾಗಿರುವ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟಪಡಿಸಿರಿ.
- ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡವು ಹಳಗನ್ನಡವಾಗುವಾಗ ಕಂಡುಬರುವ ಐದು ಭಾಷಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.
- ಧ್ವನಿವ್ಯಾತ್ಯಾಸ ಹೊಂದಿರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಹತ್ತು ಪದಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಕಾಸರಗೋಡು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಹತ್ತು ಮಲಯಾಳ ಸ್ವೀಕರಣಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ವಿವರಿಸಿರಿ.

ಚಚೆದಿಸಿರಿ

ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪರಭಾಷಾ ಸ್ವೀಕರಣಗಳು ಅನಿವಾಯವೇ? ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಚೆಚಾಡಗೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲು ಒಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿರಿ.

ಭಾಷಾಭ್ಯಾಸ

ಧ್ವನಿ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸ

ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ಧ್ವನಿ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿರಿ.

ಆಣಿ - ಆಣಿ, ಮನೆ - ಮನಿ, ಕಥೆ - ಕಥಿ, ತಲೆ - ತೆಲಿ, ಮದುವೆ - ಮದಿವಿ

ಮೇಲಿನಂತೆ ಧ್ವನಿ ವ್ಯಾತ್ಯಾಸಗೊಂಡಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಪತ್ಯಪ್ರಸ್ತಕದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಿ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಓದಿಗೆ

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರ - ರಾ.ಯ. ಧಾರವಾಡಕರ

ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಭಾಷಾವಿಚ್ಛಾನ - ಡಾ. ಕೆಂಪೇಗೌಡ

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಚರಿತ್ರೆ - ಎಂ.ಎಚ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ - ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯ - ಬಿ. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್

ಘಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

1. ಪಂಚದ್ರಾವಿದ ಭಾಷೆಗಳು ಯಾವುವು?
2. ‘ತುಳು’ ಎಂಬ ಪದಕ್ಯೇ ಲೇಖಕರು ನೀಡಿದ ಅರ್ಥವೇನು?
3. ‘ಒಪ್ಪು’ ಇದರ ನಿಷೇಧಾರ್ಥವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
4. ಚಾರಣಿಗರಿಗೆ ಕೃಷಿಕರು ತೋರಿದ ಉದಾರತೆಯೇನು?
5. ಅನುಪಮ್ ನಿರಂಜನರು ಒಮ್ಮೆ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಡಲು ಕಾರಣವೇನು?
6. ಅನ್ಯಭಾಷಾ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಭಾಷೆಗೆ ಆಗುವ ಒಳಿತು-ಕೆಡುಕುಗಳೇನು?
7. ತುಳುವರ ಗರಡಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.
8. ‘ಪಾಡಿ’ ಪದದಿಂದ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವ ಆರು ಸ್ಫಳನಾಮಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಅವುಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿರಿ.
9. ನಿಮ್ಮ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಸಿಹಿ-ಕಹಿ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
10. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರವಾಸದ ಅನುಭವವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಗೆಳೆಯನಿಗೆ ಪತ್ರಪೊಂದನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
11. ಡಾ. ಅನುಪಮ್ ನಿರಂಜನರು ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ಹೈದ್ರಾಕ್ಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮಧ್ಯೆಯೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಹೇಗೆ ತೋಡಗಿಸಿಕೊಂಡರು?
12. ಪ್ರವಾಸಿ ತಾಣಗಳ ಸ್ವಭಾತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಕುರಿತು ಜಾಗ್ರತ್ತಿ ಮೂಡಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾದ ಎರಡು ಫೋಟೋವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ನಾಟಕ ರಂಗ

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಅದು ಹಲವು ಕಲೆಗಳ ಸಂಗಮವಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅಭಿನಯದ ಮೂಲಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲು ನಾಟಕವು ಸಮರ್ಥ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. ‘ಕಾವ್ಯೇಷು ನಾಟಕಂ ರಮ್ಯಂ’ ಎಂಬ ಸೂಕ್ತಿ ನಾಟಕದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಾಳಿದಾಸ, ಶೂದ್ರಕ, ಭಾಸ, ಭವಭೂತಿ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಕृತ ನಾಟಕಕಾರರು ಭವ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕृತ ನಾಟಕಗಳ ಭಾಷಾಂತರದ ಮೂಲಕ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಸ್ನೇಹಂತ್ರ ನಾಟಕಗಳು ಬಂದುವು. ಕುವೆಂಪು, ಕೈಲಾಸಂ, ಶ್ರೀರಂಗ, ಲಂಕೇಶ್, ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರ, ಗಿರೀಶ್ ಕಾನಾಡ್ ಮೊದಲಾದವರು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಬೆಳೆದುಬಂದುದನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವ ಭಾಗವೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ನಾಟಕವು ಓದಿನ ಮೂಲಕ ಹಾಗೂ ರಂಗ ಪ್ರಯೋಗದ ಮೂಲಕ ಆಸ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲುದು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಭಿನಯ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ರಂಗ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವರ ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಲು ನಾಟಕ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿದೆ.

ಪುರಾಣದ ಕಥಾಪಸ್ತಿವನ್ನು ಭಿನ್ನಪರಿವೇಷದಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಬಗೆಯ ನಾಟಕಗಳ ಒಂದು ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ನಾಟಕರಂಗದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಗಿರೀಶ ಕಾನಾಡರ ಯರ್ಯಾತಿ, ಚದುರಂಗರ ಬೀಂಬ ಮೊದಲಾದ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಬಹುದು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾದ ‘ಮಂಧರಾ’ ನಾಟಕವು ರಾಮಾಯಣದ ಕಥೆಯಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದು ಆಧುನಿಕ ಸಂವೇದನೆ. ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಂತರಂಗದ ಇನ್ನೊಂದು ಬೆಂತ್ರವನ್ನು, ಮಾನವೀಯ ಮೀಡಿಟಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಕಲಿಕಾ ಸಾಧನೆಗಳು

- ಅಭಿನಯಕಲೆಯ ಸಾಮಧ್ಯಕವನು— ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವರು, ಅಭಿನಯಿಸುವರು.
- ಕಥೆಯನು— ನಾಟಕ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸುವ ಕೌಶಲವನು— ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವರು.
- ನಾಟಕ ರಚನಾ ತಂತ್ರಗಳನು— ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವರು, ನಾಟಕ ರಚಿಸುವರು.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದೃಶ್ಯಮಾರ್ಪಣಗಳ ಪ್ರಭಾವವನು— ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದ್ದರೂ ಬರೆಯುವರು.
- ಮಾಹಿತಿತಂತ್ರಜ್ಞನವನು— ಉಪಯೋಗಿಸಿ ದೃಶ್ಯಮಾರ್ಪಣಗಳನು— ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವರು.
- ಕನ್—ಡ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೆಟ್ಟಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪರಿಚಯವನು— ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಲೇಖನ ಬರೆಯುವರು.
- ನಾಟಕವನು— ಓದಿ ಆಸ್ವಾದಿಸಿ ಆಸ್ವಾದನಾ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನು— ಬರೆಯುವರು.
- ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹುದುಗಿರುವ ಸಮಕಾಲೀನ ಅಂಶಗಳನು— ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವರು. ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನವನು— ಬರೆಯುವರು.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಶಾಹಿತ್ಯ

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಕವು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಭಿನ್ನವೂ ವಿಶ್ವಾಸ್ತವೂ ಆದದ್ದು. ಉಳಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಂತೆ ಇದನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಮಧಿ ನಿರ್ದೇಶಕನೊಬ್ಬ ಸಮಧಿ ನಟನಟಿಯರ ಮೂಲಕ ರಂಗಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕಂಡು ಆಸ್ತಾದಿಸಬಹುದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾಟಕವು ಬೆಳೆದು ಬಂದುದರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯು ಗೈತಂ ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ರಚಿತವಾದ ಶಿಂಗರಾಯನ ಮಿಶ್ರವಿಂದಾ ಗೋವಿಂದ ಎಂಬ ಆನುವಾದಿತ ನಾಟಕದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೂ ವೊದಲು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾಟಕಗಳು ರಚನೆಗೊಂಡಿರಬಹುದಾದರೂ ಅವು ಉಪಲಭಿಲ್ಲ. ನಾಟಕದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಚನೆ ಆರಂಭಗೊಂಡುದು ಗಣೇಶ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ. ಪಾರಸಿ ಕಂಪೆನಿಯೋಂದು ಬಂದು ನಾಟಕಗಳನು— ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಾಗ ಅದುವರೆಗೆ ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಪರಿಚಯಮಾತ್ರವಿದ್ದ ಜನರಿಗೆ ಹೊಸದೊಂದು ಲೋಕವು ತೆರೆದುಕೊಂಡಿತು. ಪಾರಸಿ ನಾಟಕಗಳ ಅಭಿನಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ, ರಂಗಸಾಧ್ಯತೆ, ರಂಗಪರಿಕರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಮೈಸೂರು ಅರಸರಾಗಿದ್ದ ಜಯಚಾಮರಾಜಬದೇಯರನು— ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆಕಷಣ್ಯಿದವು. ಇದರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಮೈಸೂರು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ಕನಾಟಕ ನಾಟಕ ಸಭಾ ಎಂಬ ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳಲು ದಕ್ಷಾಗಿಯೇ ಅಭಿಜ್ಞಾನ ಶಾಹಂತಲ, ಉತ್ತರರಾಮಚರಿತೆ, ಜಂಡ ಕೌಶಿಕ ವೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡವು. ಅನುವಾದಗಳ ವೂಲಕ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಶ್ರೀಷ್ಟ ನಾಟಕಕಾರರಾದ ಕಾಳಿದಾಸ, ಭವಂತಿ, ಶೋದುಕ, ಭಾಸ ಮೊದಲಾದವರ ನಾಟಕಗಳು ಕನ್ನಡಿಗಿಗೆ ಸುಪರಿಚಿತವಾದವು. ಅಲ್ಲದೆ ಶೇಕ್ಕೊಂಡಿಯರನ ಕೆಲವು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಾಟಕಗಳು ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಒದಗಿದವು. ಪೌರಾಣಿಕ

ಕಥಾವಸ್ತುಗಳನು— ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುವ ನಾಟಕಗಳಿಗಿಂತ ತುಸು ಭಿನ್ನ-ವಾಗಿ ಅವನು— ಸಮಾಕಾಲೀನ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಗೆ ಹೋಂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ, ಪುನರ್ರಚಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಬೆಳಿದು ಬಂತು. ಹೌರಾಣಿಕ ನಾಟಕಗಳನು— ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾಟಕಗಳನೂ— ಬರೆದವರು ಬಿ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಯ್ಯನವರು. ರಂಗಭೂಮಿಗಾಗಿಯೇ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಅಕ್ಷಮಹಾದೇವಿ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ, ಗೌತಮಬ್ಲಾಧ, ಷಷಜಹಾನ್ ಮುಂತಾದವು ಇದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು.

ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ.ಯವರು ಗ್ರೇಕ್ ದುರಂತ ನಾಟಕದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರಃಿಕರು, ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್ — ಈ ನಾಟಕಗಳನು— ಕನ—ಡಕ್ಕೆ ನೀಡಿದಾಗ ಕನ—ಡ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಶಕೆಯೊಂದು ಆರಂಭಗೊಂಡಿತು. ‘ಪಾರಃಿಕರು’ ನಾಟಕವು ನೇರ ಅನುವಾದವಾದರೆ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್ ರೂಪಾಂತರವಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿತು. ಗ್ರೇಕ್ ದುರಂತ ನಾಟಕದ ಆಳವಾದ ಪರಿಚಯವಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಗ್ರೇಕ್ ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳಿಗೂ ಭಾರತೀಯ ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳಿಗೂ ಇರುವ ಸಾಮ್ಯದ ಅರ್ಥವಿದ್ದ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ.ಯವರಿಗೆ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್ ನಾಟಕವನು— ರೂಪಾಂತರವಾಗಿ ರಚಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವಾಗ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ ಮೂಲಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮೂಲ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ವತ್ಥಾಮ ಜಿರಂಜೀವಿ. ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಂಶಸಂಘಾತನಾದ ಆತನು ದುರಂತ ನಾಯಕನಾಗಿ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಿಂದ ಬಂದ ಹಲವು ನಾಟಕಗಳು ನೇರ ಅನುವಾದಗಳಾಗಿರದೆ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡವುಗಳು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಶೈಕ್ಷಣಿಯರ್ನ ಮ್ಯಾಕ್‌ಬೆರ್ತ್ ನಾಟಕವು ‘ಪ್ರತಾಪ ರುದ್ರದೇವ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ‘ಒಫೆಲೊ’ ನಾಟಕವು ಶೂರಸೇನ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂಬುದಾಗಿಯೂ ಕನ—ಡಿಗರಿಗೆ ದೊರೆತವು. ರೂಪಾಂತರಗೊಳ್ಳುವಾಗ ಮೂಲದ ಚೌಕಟ್ಟಿ ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಗಳು ನಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಹೋಂಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ಕನ—ಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ನಾಟಕಗಳು ರಚನೆಗೊಳ್ಳುವಾಗ ನಾಟಕಕಾರಿಗೆ ಈ ಅನುವಾದಗಳೇ ಮಾದರಿಯಾದವು.

ಕನ—ಡದ ಮೊದಲ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಕ್ಷೆ ವೆಂಕಟರಮಣ ಶಾಶ್ವತಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಇಗಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ ವಿವಾಹ ಪ್ರಯಸನವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಥಾವಸ್ತುಗಳುಳ್ಳ ನಾಟಕಗಳ ಪರಂಪರೆಯನು— ಸ್ವಷ್ಟಿಸಿತು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನು— ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಜನರನು— ತಿದ್ದುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಗೇಲಿ, ವ್ಯಂಗ್ಯ, ಟೀಕೆ, ಹಾಸ್ಯ— ಇತ್ಯಾದಿಗಳನು— ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ನಾಟಕಗಳನು— ಮಧ್ಯಮ ವಗದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಸಮೀಪ ತಂದವರು ಟಿ.ಪಿ. ಕೈಲಾಸಂ. ಕನ—ಡಾಂಗೆಲ್ಲೇ ಶೈಲಿ (ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಿಶ್ರಿತ ಕನ—ಡ ಶೈಲಿ) ಯಲ್ಲಿ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಹೊಳ್ಳಗಟ್ಟಿ, ಪ್ರೋಲಿ ಕಿಟ್ಟಿ, ಬಂಡ್ವಾಳೆಲ್ಲದ ಬಡಾಯಿ— ಮುಂತಾದ ನಾಟಕಗಳು ಜನಪ್ರಿಯವಾದವು. ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ನಾಟಕಕಾರ ಶ್ರೀರಂಗರು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನು— ಎತ್ತಿಕೊಂಡರೂ ಹೆಚ್ಚು ಗಂಭೀರವಾದ ವೈಚಾರಿಕ ನಾಟಕಗಳನು— ಬರೆದರು.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಆಳವಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ರಂಗಪ್ರಜ್ಞಿಯಿಂದ ಅವರು ಕತ್ತಲೆ-ಬೆಳಕು, ಏನಬೇಡಲಿ ನಿನ- ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಮುಂತಾದ ನಾಟಕಗಳನು- ರಚಿಸಿದರು.

ಅತ್ಯ ನಾಟಕ ಕಂಪೆನಿಗಳು ಪೌರಾಣಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಗಳಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಕರನು- ರಂಜಿಸುತ್ತಾ - ಅವರಲ್ಲಿ ಕಲಾಭಿರುಚಿಯನು- ಬೆಳಿಸಿದ್ದವು. ಇತ್ತೆ ಹವಾಸಿ ರಂಗಭೂಮಿ ನಾಟಕ ರಚನೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಮೂಲಕ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಕರನು- ಬೆಳಿಸಿತು. ಹವಾಸಿ ನಾಟಕ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಪೌರಾಣಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕಗಳು ರಚನೆಯಾದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಓದು ನಾಟಕವಾಗಿಯೂ ರಂಗಪ್ರಯೋಗದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಯಶಸ್ವಿಯನಿಸಿದವು. (ಉದಾ : ಕಾಕನಹೋಟಿ - ಮಾಸ್ತಿ, ಬೆರಗ್ಗಿ ಕೊರಳ್ಳಿ, ಕುಪೆಂಪು, ಸ್ವತಾನ ಕುರ್ಕೀತ್ತೆ - ಕುಪೆಂಪು). ನರ್ಮಾದಯ ಕಾಲಫಟ್ಟಿದ ಬೇಂದ್ರೆ, ಕಾರಂತ, ವೀ.ಸಿ.ಎ, ಮಾಸ್ತಿ - ಮುಂತಾದ ಮಹತ್ವದ ಲೇಖಕರು ಒಮ್ಮೆಟ್ಟಿಗೆ ನಾಟಕ ರಚನೆಯಾದರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರ ಹೆಬ್ಬಿರಳು ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಭಾನು ಆಧವಾ ಗಳಾಗಿ ಎಂಬ ನಾಟಕಗಳು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಸ್ತುಗಳನೊ-ಜಗೋಂಡಿವೆ.

ಕನ-ಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನವ್ಯತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾಲಫಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಜೀವನದ ಆಧಿಕ್ಯಾನತೆಯನು-, ಅಸಾಂಗತ್ಯವನು- ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಅಸಂಗತ ನಾಟಕಗಳು ಕನ-ಡದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದವು. ಡಿ. ಲಂಕೇಶ, ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಪಾಟೀಲ, ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಕುಸನೂರ, ಎಂ.ಎಸ್.ಕೆ. ಪ್ರಭು ಮುಂತಾದವರು ಈ ಬಗೆಯ ನಾಟಕಗಳನು- ರಚಿಸಿದರು. ಗಿರೀಶ್ ಕಾನಾಡರು ಪೌರಾಣಿಕ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಜಾನಪದೀಯ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ನೀಡಿ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ನಾಟಕಗಳನು- ರಚಿಸಿದರು. ಕಥಾವಸ್ತು, ಪಾತ್ರಗಳು, ಪೌರಾಣಿಕ ಆಧವಾ ಐತಿಹಾಸಿಕವೇ ಆದರೂ ಸೆನಿ-ವೇಶ ನಿಮಾಣದಲ್ಲಿ, ಪಾತ್ರಗಳ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಸಂವೇದನೆಯನು- ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಅವರ ಯಾತ್ರಾತಿ, ಹಯವದನ, ಅಗಿ- ಮತ್ತು ಮಳೆ, ತುಫ್ಲು ಕ್ರೋ, ಮುಂತಾದ ನಾಟಕಗಳು ಅನನ್ಯವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಬ್ಬಿವೆ. ಈ ಕಾಲಫಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಮರಾಠ, ಬಂಗಾಳಿ ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ ಹೊಸ ಸಂವೇದನೆಯ ನಾಟಕಗಳು ಅನುವಾದಗೊಂಡಿವೆ. ಬಂಗಾಳಿಯ ಬಾದಲ್ ಸಕಾರ್ ಅವರ ಏವಂ ಇಂದ್ರಜಿತ್, ಬಾಕೆ ಇತಿಹಾಸ್, ಹಿಂದಿಯ ಮೋಹನ್ ರಾಕೇಶ್ ಅವರ ಅಷಾಢ್ ಕ ಏಕ್ ದಿನ್ ಮುಂತಾದ ನಾಟಕಗಳು ಅನುವಾದಗೊಂಡು ಕನ-ಡಿಗರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆಭಿರುಚಿಯನು- ಮೂಡಿಸಿದವು. ಜಾನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯ ನಿಕಟ ಪರಿಚಯವಿಧ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರು ಜಾನಪದೀಯ ಅಂಶಗಳನು- ಆಳವದಿಸಿಕೊಂಡು ಜೋಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿ, ಸಿರಿಸಂಪಿಗೆಯಂತಹ ನಾಟಕಗಳನೂ- ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟಕ ರಂಗದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾದ ಕನ-ಡ ನಾಟಕ ಮುಂದೆ

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಪುಷ್ಟಿಗೊಂಡು, ದೇಸೀಯ ಅಂಶಗಳನು – ಬಿಡದೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನು – ಹೊಂದಿದೆ. ನಾಟಕ ಕಂಪೆನಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಾಡಿದುದ್ದಕ್ಕೂ ನಾಟಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನು – ನೀಡಿದ ಕನ್-ಡ ವ್ಯತ್ಯಿ ರಂಗಭೂಮಿ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದೆ. ಹವ್ಯಾಸ ರಂಗಭೂಮಿಯ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯೋಗದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಮೂಲತಃ ಕಾವ್ಯ, ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕಾರಗಳನು – ಮುಖ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಅರ್ಥಕೊಂಡ ಅನೇಕ ಬರಹಗಾರರು ನಾಟಕ ರಚನೆಯನು – ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಉತ್ತಮ ನಾಟಕಗಳನು – ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕವಿಯೆಂದೇ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶ್ ಮೂರ್ತಿಯವರು ಈ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಮಂಧರಾ ನಾಟಕವು ಅವರ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆಗೆ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆ. ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥಾವಸ್ತುವನು – ಅಧುನಿಕ ಸಂಪೇದನೆಯಿಂದ ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವ ಗಂಭೀರವಾದ ಪ್ರಯತ್ನ-ವನು – ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

(ಸಂಗ್ರಹ)

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀ. ಅವರ ಮೂಲಕ ಕನ್-ಡ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಸಣಕೆಯೊಂದು ಅರಂಭಗೊಂಡದ್ದು ಹೇಗೆ?
- ಕನ್-ಡ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೈಲಾಸಂ ಅವರ ಕೊಡುಗೆಯ ವಿಶೇಷತೆಯೇನು?
- ಗಿರೀಶ್ ಕಾನಾಡ ಡರಿಂದ ಕನ್-ಡ ನಾಟಕರಂಗದಲ್ಲಿ ನವಚೈತನ್ಯವು ಹೇಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು?
- ಕನ್-ಡ ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸ್ಥಾಲವಾದ ಪರಿಚಯವನು – ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ನೀಡಿರಿ.

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ಕನ್-ಡ ನಾಟಕರಂಗಕ್ಕೆ ಕಾಸರಗೋಡಿನ ಹವ್ಯಾಸಿ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಕೊಡುಗೆಯ ಕುರಿತು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಮಲಯಾಳ ಭಾಷೆಯಿಂದಲೂ ನಾಟಕಗಳು ಕನ್-ಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಗೊಂಡು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಈ ಕುರಿತಾದ ಮಾಹಿತಿಯನು – ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಲೇಖನವನು – ಬರೆಯಿರಿ.
- ‘ಅಶ್ವತ್ಥಾಮನ್’ ನಾಟಕದ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯನು – ಹೊಸಗನ-ಡಗ್ಡಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಒದಗಿನ್ನರು

- ಕನ್-ಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ (ನಾಟಕ ವಿಭಾಗ) – ಎನ್.ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಭಟ್ಟ

ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶ ಮೂರ್ತಿ

ರಾಮಾಯಣ ಕಥೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ತಿರುವು ನೀಡಿದವರು ಮಂಧರೆ. ವಾಲ್ಯೋಕ್ತಿ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಇವರು ಕೇವಲ ದುಷ್ಪ ಪಾತ್ರವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸಿದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನಾಟಕಕಾರರು ಆ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಅಯಾಮವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ‘ಮಂಧರಾ’ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅಂತರಂಗದ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ ಜೆತ್ತೆ. ಮಂಧರೆಯ ಬೋಧನೆಯಿಂದಾಗಿ ಕೈಕಯಿ ಬೆರೆಯವರ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿ, ಅಧಿಕಾರ ಗದ್ದಗೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಪುತ್ರನಿಗೆ ಲಭಿಸುವಂತೆ ಯಶ್ವಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಸಾತ್ವಿಕತೆಯು ತಾಮಸಕ್ಕೆ ಕ್ರಮೇಣ ಬದಲಾಗುವುದನ್ನು ಮಂಧರೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಒಲಿಯುವ ಕೈಕಯಿಯ ನಿಲವು ಸಾದರಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಭರತನು ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪೋಹಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕದೆ ನಿಜವಾದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾದಿಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಧಿಕಾರದ ಹಂಗಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಜಾಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾನೆ. ರಾಜನಾಗಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ರಾಜ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಭರತನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವಂತಾದುದು ಮಂಧರೆ ಮತ್ತು ಕೈಕಯಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಮುಖ್ಯದಿತನವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಚಡುರಂಗದಾಟದ ಒಳಿಸುಳಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಯಶ್ವಿಸುವ ಕಾರಣ ‘ಮಂಧರಾ’ ನಿಜಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಾಜಕೀಯ ನಾಟಕವೂ ಆಗಿದೆ.

(ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕಾದಾಗ, ಶಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ್ಯ ಪರಿವೇಷಗಳಿಂದ ಇಬ್ಬರು ಶ್ರೀಯರು ಗಣಪತಿಯನ್ನು ವಂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಭಾಷೆ, ಹಾಡು, ಅಭಿನಯ ಆಯಾ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಖಚಿತವಾಗಿ ಸೂಚಿಸುವಂತಿರುತ್ತದೆ.)

ಹಾಡು - ೧

ಶೈತ ವಸ್ತುನ್ನಿತ | ನವರತ್ನ ಭೂಷಿತ |
ಕಾಮಿತಾಧ್ರ ಪ್ರದಾತ - ಶರಣ ||
ಕೈಲಾಸ ಸುಖಿತಾ | ಶರಣಜನ ಸಂಸ್ತುತ |
ಪಾವಕ ಶೈತಿಯಸುತ - ಶರಣ ||

ಇಲಿಯ ಮೇಲೇರಿದವನೇ - ಶರಣ |
ನಗೆಮೋಗವ ತೋರಿದವನೇ ||
ಕಡುಬುಕೊಡು ಎನ್ನುವವನೇ - ಶರಣ |
ಗುಡ್ಡಾಣದುದರದವನೇ ||

ಪಾತ್ರಗಳು :

ಮಂಧರಾ

ಕೈಕಯಿ

ದಶರಥ

ಭರತ

ಮತ್ತು ಮೇಳದವರು

ಸರ್ವ ಶುಭದಾಯಕ | ಭಕ್ತಿ ಪ್ರದಾಯಕ |
 ಸಿದ್ಧಗಣನಾಯಕ – ಶರಣ | ||
 ವಿಷ್ಣು ಪರಿಹಾರಕ | ಅನಂದಕಾರಕ |
 ಸದ್ಯಾಧಿ ಪ್ರೇರಕ – ಶರಣ | ||
 ಮನೆ ಮನೆಯ ಮುದ್ದು ಗಣಪ – ಶರಣ |
 ಕೇಳಿದ್ದ ನಿನಗೆ ಕೊಡುವೆ | ||
 ಕಾಡದಿರು ಖೋಡಿ ಗಣಪ – ಶರಣ |
 ಅಂಗಳದಲಾಡ ಬಿಡುವೆ | ||

ನಾಂದಿ

ಹಾಡು – ೨

ದೀಪಲಕ್ಷ್ಮಿಗ್ರಾಮೋಹಿಂದೆ ನೇಳಲಿನ ಸೀರಗೂ
 ಅದಾ ಲೋಕಕೆ ಬೆರಗು | ||
 ಜೀವ ನದೀ ಹೊಕ್ಕುಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿನ ಸುಳಿಯು
 ಮಾತ್ರ ತಣ್ಣನೆ ಹೊಳೆಯು | ||
 ನೀರಿನ ಕೊಡಪಾನ ವೋಡ ಮಿಂಚಿನ ಖಡುಗ
 ಒಳಗ – ಮಿಂಚಿನ ಖಡುಗ | ||
 ತೆಂಕಣ ತಂಗಾಳಿಯೋಳಗ ಜಂರುಾವಾತ
 ತಿಳಕ – ಒಳಗಿನ ಮಾತ್ರ | ||
 ಒಳಗಿನೋಳಗಿನ ಮಾತಾ | ||

ಧೃತ್ಯ - ೮

(ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೈಕಯಿಯ ಪ್ರವೇಶ. ಮಂಥರೆಯ ಕೈಹಿಡಿದು, ಅಪ್ಪಾಲೆ ತಿಪ್ಪಾಲೆ ತಿರುಗಿ, ಏದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ)

ಕೈಕಯಿ : ಮಂಥರಾ... ನನಗೆ ಈವತ್ತು ಸಂತೋಷ ಅಂದರೆ ಸಂತೋಷ... ಅದಕ್ಕೇ ಈ ಕುಣಿತ ಈ ಭಣಿತ
ಸಂಭ್ರಮ ಉಕ್ಕುಕ್ಕು ಬರುತ್ತಿರೋ ಈ ಹಾಡು!

ನನ್ನ ಮಗ ಯುವರಾಜ ಆಗ್ರಿದಾನೆ...
ಯುವರಾಜ ಆಗ್ರಿದಾನೆ ನನ್ನ ಮಗ...
ಎ... ಜೋಲು ಮೂತಿ ಮುದುಕೇ...!
ಇವತ್ತಾದರೂ ಹೊಚ್ಚಿ ತುಂಬ ನಗು...!!

ಮಂಥರಾ : ಅವ್ವಯಾ...!!! ಯುವರಾಜ ಆಗ್ರಾನೆ ನಿನ್ನ ಮಗ?
ಹಂಡೆ ಹಾಲು ಕುಡಿದಹಂಗೆ ಅಯ್ಯು ನೋಡು
ಬೊಟುದ್ದ ಇದ್ದ... ಅಜ್ಞೀ ಎತ್ತಿಕೊಂ ಅನತಾ ಇದ್ದ...
ಈಗ ಅವ ಯುವರಾಜ ಆಗ್ರಾನಂದೆ ನಂಬಂಗೇ ಇಲ್ಲ ಬಿಡು....

ನೀನೋ ಕುಣಿಯೋದೇನೇ ಹೆಚ್ಚೀ... ಹರೇದ ಹುಡುಗಿ !?
ಮುದಿಗೊರಡು! ನಂಗೇ ಕುಣಿಬೇಕು ಅನ್ನಿಸ್ತುದ....!
ಹಾಡಿ ಹಾಡಿ ನೀನು ಕುಣಿಯಬೇಕು
ನೋಡಿ ನೋಡಿ ನಾನು ಕುಣಿಬೇಕು!!!

ಹಾಡು - ೩

ಕುಣಿ ಕುಣಿ ಕೈಕಾ! ದಣಿ ದಣಿ ಕೈಕಾ!
ಮಣಿ ಮಣಿ ಕೈಕಾ - ನಾಗಮಣೀ||
ತಾ ಧಿನ್ನ ತೈಫಾ! ತಕ ಧಿನ್ನ ತೈಫಾ!
ಮಂಥರಿ ಸೈತಾ ಕುಣಿ ಕುಣಿ||

ಮುಡಿ ಗಿಡ ಹರವೀ! ಕೈ ಮೈ ತಿರವೀ!
ಹಾಡಿನ ನೆರವೀ-ಕುಣಿ ಕುಣಿ||
ಶೀರಿತ ಕೊರತೀ! ಕಣ್ಣಗೊರತೀ!
ಎದಿ ಎದಿ ಭರತೀ - ಕುಣಿ ಕುಣಿ||

ಯಾವುದ ಗೊಡವೀ! ವಸ್ತುವಡವೀ!
ಎಲ್ಲಾ ಕೊಡವೀ - ಕುಣಿ ಕುಣಿ||
ಹೇ! ಮೈಮರತಾ! ಚಂದಿರ ಬರತಾ!
ಕಡಲಿಗೆ ಭರತಾ! ಕುಣಿ ಕುಣಿ||

ಕೈಕಯಿ : ಬೆಳಗಾಗ್ನ ಬೆಳಗಾಗ್ನ
ಬಂಗಾರದಂಥ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿತು!

ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ್ಸಿನ ಕರೀಟದ ಹಾಗೆ ಧಳ ಧಳ ಧಳ
ಹೊಳೇತಾ ಇದ್ದ ಸೂರ್ಯ!

ಸುದ್ದಿ ತಂದ ರತ್ನಾವಳಿಗೆ ರತ್ನಾಹಾರ ಕೊಟ್ಟೇ!
ಬಕುಳಾವಳಿಗೆ ಮುತ್ತಿನ ಪಕಾವಳಿ ಕೊಟ್ಟೇ!
ಮಂದಾಕಿನಿಗೆ ಮುಂಗೈ ಕಡಗ ಕೊಟ್ಟೇ!
ನಿನಗೇನು ಕೊಡಲೇ ಮಂಧರಾ?

(ನಕ್ಕು)

ಒಡ್ಡಾಣ ಕೊಡೋಣ ಅಂದ್ರೆ ನಿನಗೆ ಸೊಂಟ ಅನೆನ್ನೋ ವಸ್ತುವೇ ಇಲ್ಲ!
ನಾಗರ ಹೆಡೆ ಕೊಡೋಣ ಅಂದ್ರೆ ಮುಡಿಮೇಲೆ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು ಜಡೆ ಇಲ್ಲ!
ಒಲೆ ಕೊಡೋಣ ಅಂದ್ರೆ ಆಲೆ ಹರಿದು ಹೊಗಿದೆ!

(ಕೆನ್ನೆ ಹಿಂದಿ)

ನನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಮುದುಕೇ!
ಅಚ್ಚಿಯ ಚೊಚ್ಚೇ!
ಮನ್ಯಾಧನ ಬಿಂಕದ ಡೊಂಕು ಬಿಲ್ಲೇ!
ನಿನಗೇನು ಕೊಡಲೇ ಮಂಧರಾ?

ಮಂಧರಾ : (ಕುಲು ಕುಲು ನಕ್ಕು)

ಬರಾಬ್ಬರಿ ಒಂದು ಬಳ್ಳ ಕಾಳು ತುಂಬೋವಂಥಾ
ಹಳ್ಳ ಬತಲ್ಲವ್ವಾ ನನ್ನ ಕೆನ್ನೀ ಒಳಗ?
ಕೆನ್ನೀ ತುಂಬಾ ಮುತ್ತು ಕೊಡು ಸಾಕು!
ಅವನ್ನೇ ಒನೀತಾ ಕೇರತಾ
ಕೇರಿ ಕೇರಿ ಹೇರಿ ಹೊಡಕಂಡು
ಮುತ್ತು ಮಾಕಂಡು
ಹೊಟ್ಟೇ ಹೊಕಂತೀನಿ!!!

ಹಾಡು - ೪

ಮುತ್ತು ಬೇಕೇನ್ನವ್ವಾ ಮುತ್ತು?
ಬಿನಾತಿ ಮುತ್ತು
ಕೊಳ್ಳಿನ ಸುತ್ತು
ಹಣ್ಣೀವಿ ಬಿತ್ತು
ಮುತ್ತು ಬೇಕೇನ್ನವ್ವಾ ಮುತ್ತು?

ರಾಜಾಧಿ ರಾಜರಿಗು ಸಿಗದಾ ಮುತ್ತೊ!

ಆಂಧೀ ಮುತ್ತು

ರಾಣೀ ಮುತ್ತು

ಕಾಣೀ ಮುತ್ತು

ಮುತ್ತು ಬೇಕೆನ್ನವ್ವಾ ಮುತ್ತೊ?

ಬೇಕೆಂಬ ಬಾಲ್ಯಾರ ಬಾಯಿ ಮುತ್ತು!

ಪ್ರಾಟ್ಯಾಗ ಸಿಕ್ಕದ

ಕ್ರಾಟ್ಯಾಗ ದಕ್ಕದ

ಬಾಯೋಳಗ ನಕ್ಕದ

ಅಕ್ಕರೆಗುಕುವ ಪ್ರಕ್ಕಟ್ಟೆ ಮುತ್ತು

ಕೈಕಯಿ : ಹೋಗೇ ಹೋಗು...

ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು ನಿನ್ನ ಮುದಿ ಮುತ್ತು...?

ಮಂಧರಾ : ಮರಕ್ಕೆ ಮುಪ್ಪಾಡೆ

ಹರೇ ಮ್ಯಾಲಿರೋ ಅರಗಿಳಿಗೆ ಮುಪ್ಪೇನೇ ನನ್ನವ್ವಾ....?

ನಿನ್ನ ತಾವ ನಗೆಸಾಟಿಕೆ ಮಾಡ್ಯಂತ ಕುಂತರೆ ಮುಗೀತು...

ನಂಗಿನಾಳ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೈಮಿ ಭಾಳ ಭಾಳ ಅದಾವು....

ಕೈಕಯಿ : ಮಹಾ ರಾಜಕಾರ್ಯ ನಿಂದು...?

ಮಂಧರಾ : ಹಂಗೇ ಅಂದುಕೋ...

ನಾನೀಗ ದೊಡ್ಡ ಮನೀಗ ಹೋಗ್ಗೇಕು....

ದೋ...ಡ್ಡ ರಾಣೀ ನೋಡ್ದೇಕು....

ಕೈಕಯಿ : ದೊಡ್ಡ ರಾಣೀ ಮನೀಗಾ....?

ಅಲ್ಲಿಗೆ ಯಾಕ ಹೋಗ್ಗಿ?

ಮಂಧರಾ : ನಮ್ಮ ಭರತಕುಮಾರ ಯುವರಾಜ ಆಗ್ನಾನು...

ಅದ ತಿಳಿಸೋದು ಬ್ಯಾಡಾ ಆಕಿಗೆ?

ಕೈಕಯಿ : ಏನಂದೆ? ಏನಂದೆ?

ಭರತ ಯುವರಾಜ ಆಗ್ನಾನ???

ಯಾರು ಹೇಳಿದ್ದು ನಿನಗೆ ಭರತ ಯುವರಾಜ ಆಗ್ನಾನ ಅಂತ?

(ಇಡ್ಡಕ್ಕಿಡ್ಡಂತೆ ಗಂಭೀರ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ)

ಯುವರಾಜ ಆಗೋದು ಭರತ ಅಲ್ಲ...
 ರಾಮಚಂದ್ರ!
 ಭರತ ಅಲ್ಲ— ರಾಮ ಯುವರಾಜ ಆಗೋದು....!

ಮಂಧರಾ : ಕೈಕಾ... ಏನ ಹೇಳಿದಿ ನೀನು...?
 ರಾಮ ಯುವರಾಜ ಆಗ್ನಾನು?
 ಕೌಸಲ್ಯೆಯ ಮಗ ರಾಮ ಯುವರಾಜ ಆಗ್ನಾನು?
 ಭರತನ ದಾಯಾದಿ ರಾಮ?
 ಕೈಕಯಿ : ಅವನೂ ನನ್ನ ಮಗನೇ ಅಲ್ಲವಾ ಮಂಧರಾ?
 (ಒಮ್ಮೆಲೇ ಉಲ್ಲಸಿತಕಾಗಿ)
 ನಾನು ಅಂದರೆ ಜೀವ ಅವನಿಗೇ...

 ಮಹಾರಾಣಿ ಕೌಸಲ್ಯೆಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಆಕೇನ ಮಹಾರಾಣಿ...
 ಮಹಾರಾಣಿ ಅನ್ನತ್ವಾರೆ....

 ರಾಮ ಕಾಡಾ ಅಮೃನನ್ನ ಮಹಾರಾಣಿ... ಅಂತಲೇ ಕರೀತಾನೆ..

 ನಮ್ಮ ಮನೇಲೆ ಭರತ ನನ್ನ ಅಮೃ... ಅಮೃ... ಅನ್ನೋನು....
 ಅದನ್ನ ನೋಡಿ ರಾಮನೂ ನನ್ನೇ ಅಮೃ ಅನ್ನೋನು...!

 ರಾಮಾ... ನಿಮ್ಮ ಅಮೃ ಯಾರು ಕಂದಾ....?
 ಆಕೇನೇ ಅಂತ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬೆರಳು ತೋರಿಸೋನು....!!!

 ಅವನಿಗೆ ನಾನೇ ಹಾಲು ಕುಡಿಸಬೇಕು...
 ನಾನೇ ಆನೆ ಬಂತಾನೆ ಆಡಿಸ್ತೇಕು...
 ನಾನೇ ಜೋಗುಳಾ ಹಾಡಿ ಮಲಗಿಸ್ತೇಕು..

 ನಿಂಗೆ ನೆನಪಿದೆಯಾ ಮಂಧರಾ?
 ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕೋನು ರಾಮ...
 ಹಣ್ಣಿಮೆ ರಾತ್ರಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಗಲ ಹೊಳೆತಾ ಇದ್ದ ಪೂಣ ಚೆಂದ್ರನನ್ನ
 ನೋಡಿ ನನಗೆ ಆ ಚಂದ್ರ ಬೇಕು ಅಂತ ಚಂಡಿ ಹಿಡಿದ...

 ಆಕಾಶದ ಚಂದ್ರನ್ನ ಭೂಮಿಗೆ ತರೋರು ಯಾರು?
 ನನಗೆ ಚಂದ್ರ ಬೇಕೇ ಬೇಕು ಅಂತ ರಾಮ...

 ಕೈಕಾ... ಇವನನ್ನ ನೀನೇ ರಮಿಸಬೇಕು ಅಂತ ಮಹಾರಾಣಿ ನಮ್ಮ
 ಮನೆಗೇ ಬಂದಳು....

 ನಾನು ಒಂದು ಕನ್ನಡಿ ತಂದು ಮಗುವಿನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಿ..

“ನೋಡು...ಇಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಚಂದ್ರ....!”

ಕನ್ನಡೀ ಚಂದ್ರನ್ನ ನೋಡಿ ಮಗು ಈಲಿ ಈಲಿ ನಗತಾ ಇದೆ....!

ಮಂಥರಾ : (ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದು ಕೈಕಯಿಯ ಹೆಗಲನ್ನು ಕಹ್ಕಳಾತಿಯಿಂದ ಒತ್ತಿ)

ಇದ್ದೆಬ್ಬಿ ಚಂದ್ರನ್ನ ನೀನು ರಾಮಂಗಿ ಕೊಟ್ಟೆ

ಭರತಂಗಿ ಬರೀ ಕನ್ನಡಿ ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟೆ...

ಕೈಕಯಿ : ರಾಮ-ಭರತರಲ್ಲಿ ಭೇದ ಎಣಿಸಬೇಡ ಮಂಥರಾ...

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪವತದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಒಂದೇ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಮರಸ

ಬೆರಿಯೋ ಜೋಡಿ ಹೊಳೆಗಳ ಹಾಗೆ ರಾಮ-ಭರತ ನನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ

ಒಂದಾಗಿ ಹೋಗಿದಾರೆ.....

ಎರಡು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಣ್ಣ ನನ್ನದು?

ಮಂಥರಾ : ಕೈಕಾ ಬಣ್ಣದ ಮಾತಾಡಿ ನಿನ್ನೇ ನೀನು ವಂಚಿಸಿಕೋಬ್ಬಾಡ.....

ರಾಮ ಭರತ ಇಬ್ಬರೂ ಮಕ್ಕಳೇ ಖರೇ

ಆದರೆ ರಾಮ ಕೌಸಲ್ಯೆಯ ಮಗ

ಭರತ ಕೈಕಯಿ ಮಗ....

ಇಬ್ಬರೂ ದಶರಥನ ಮಕ್ಕಳೇ ಖರೇ...

ಆದರೆ ರಾಮನ್ನ ದಾಶರಥಿ ಅಂತಾರೆ

ಭರತನ್ನ ಬರೀ ಭರತ ಅಂತಾರೆ....

ಯಾಕೆ?

ನಿನ್ನೇ ನೀ ಕೇಳಿಕಾ ಕೈಕಾ!

ಅರಮನಿ ಯಾರನ್ನ ಏನಂತ ಕರೀತತಿ ಅನೋದ್ರುಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಹಿಕಮತ್ ಇತ್ಯತ್ತಿ...

ನೀನೋ ಬೆಳ್ಳಗಿರೋದೆಲ್ಲ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಾ ಅಂದುಕೋತಿ

ರಾಮನ್ನ ಮಾತ್ರ ಯಾಕ ದಾಶರಥೀ ಅಂತ ಕಾಗುತಾರ? ದಶರಥನ

ಗಡ್ಡಗಿ ದಾಶರಥಿಗೆ....

ಕೈಕಯಿ : ತಪ್ಪೇನು ಆದರಲ್ಲಿ?

ಆಗಲಿ ಬಿಡು ರಾಮ ಯುವರಾಜ...

ಭರತ ನನ್ನ ಮಗನಾಗೇ ಉಳಿಂದಿಲ್ಲೇನು!

ಮಂಥರಾ : ಏನು ಮಾತು ಅಂತ ಆಡತೀ ಕೈಕಾ?

ಭರತ ಯುವರಾಜ ಆದ್ದೆ ಮಗನಾಗಿ ಉಳಿಯೋದಿಲ್ಲೇನು?

ಕೈಕಯಿ : ಅರ್ಥಿಕಾರ ಅಂತಸ್ತು ತರತ್ತೆ
ಅಂತಸ್ತು ಅಂತರ ತರತ್ತೆ
ಯುವರಾಜನಾದ ಮಗ, ಮಗನಾಗಿ ಉಳಿಯೋದಿಲ್ಲ ಮಂಧರಾ....
ರಾಮನೇ ಯುವರಾಜ ಆಗಲಿ
ಭರತ ನನ್ನ ಮುದ್ದಿನ ಮಗನಾಗೇ ಉಳೀಲಿ...

ಮಂಧರಾ : ನಮ್ಮ ಮಗ ನಮ್ಮ ಕೆಂಕುಳಾಗೇ ಇರಲಿ ಅಂತ ಆದರ ಕಾಲು
ಮುರಿಯೋದು ತಪ್ಪಾಕತಿ ಕೈಕಾ
ನಮ್ಮ ಹಿತ ನೋಡಿಕೊತ ನಾವು ನಮ್ಮ ಮಗನ ಹಿತಾ ಮರಿಯೋದು
ಬಾಧ....

ಕೈಕಯಿ : ನಮಗೆ ಹಿತ ಯಾವುದು?
ಮಗನಿಗೆ ಹಿತ ಯಾವುದು?
ನಾವು ಹಿತಾ ಅನೋದು ಅವನಿಗೆ ಅಹಿತ ಆದ್ದೇ?
ಶಾಂತವಾಗಿ ನಿಮುಕಲವಾಗಿ ಇರೋ ಸರೋವರಾನ ಯಾವ
ಬಿರುಗಳಿನೂ ಕಲಕಬಾರದು ಮಂಧರಾ....

(ತಲೆಯನ್ನ ಒತ್ತಿಕೊಂಡು)

ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಲಗಬೇಕು
ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಕಾವಲು ನಿಲ್ಲು ನೀನು

ಯಾರನೂ ಒಳಗೆ ಬಿಡಬೇಡ – ಕನಸನ್ನೂ ಕೂಡಾ!
(ನಿಗದಮಿಸುತ್ತಾಳೆ)

ಧೃತಿ - ೨

(ಕುಟ್ಟಣಿಯಲ್ಲಿ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಜಜ್ಞತ್ತಾ ಇರುವ ಮಂಧರಾ – ಮುರುಕು ಕುಚೀಯ
ಮೇಲೆ)

ಮಂಧರಾ : ಅವನೂ ನನ್ನ ಮಗನಾ ಆದಾನು
ಇವನೂ ನನ್ನ ಮಗನಾ ಆದಾನು
ಎಲ್ಲ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳೇ ಆದಾರು
ನಾ-ಲೋಕಕೈ ಹಡದವ್ವ!
ಮಗನೂ ಮಗನಾ
ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಮಗನಾ
ಭರತನೂ ಮಗನಾ
ಶತ್ರುಘ್ನನೂ ಮಗನಾ

ಆದರ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟೊದು ಮಾತ್ರ ರಾಮಂಗಾ.... ರಾಮಂಗಾ....

ಭರತ ನನಗೆ ಪಟ್ಟಿ ಬ್ಯಾಡ ಅಂತಾನು ಅಂತಾಳಿ ಹಡದವ್ವ

ಮಗ ಬ್ಯಾಡ ಅಂದರೆ ನಾವು ಕೊಡೋದು ಬ್ಯಾಡಾ?

ನನಗೆ ಅನ್ನ ಬ್ಯಾಡ - ಮಣಿ ತಿನ್ನತೀನಿ ಅಂತದ ಮಗ!

ಮಗಂಗ ನೀ ಮಣಿ ತಿನ್ನಸಿತಿ?

ಮಣಿ ತಿಂದರ ನಾಳಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಿಡಕಂಡು ಕಣ್ಣ ಕಣ್ಣ ಬಿಡತೀತು ಕೂಸು...!

ಮಗ ಮಣಿ ತಿನ್ನತೀನಿ ಅಂದರ ಬಾಯಿಗೆ ಒಂದು ಹಾಕಬೇಕು...

ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗುಬ್ಬಿ ಕಾಗಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಬಾಯಿಗೆ ಅನ್ನದ ಮಿಟಗಿ ತುರಕಬೇಕು -
ಮಕ್ಕಳ ಹಿತಾ ಬಯಸೊ ಮಂದಿ!

ಈವತ್ತಿನ ಮಾತಲ್ಲ! ಇನ್ನು ಹತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಯಾವದು ಬೇಕಾದೀತು ಬೇಳೆಯೋ
ಕೂಸಿಗೆ ಅಂತ ಲೆಬ್ಬಿ ಹಾಕಿ ನೋಡಬೇಕಾಗ್ತದ....

ಈವತ್ತು ಒಂದು ಚಿನ್ನಿ, ಒಂದು ದಾಂಡು, ಸಾಕು ನಮ್ಮ ಮುಡುಗಂಗೇ....!

ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಕಳದರ ಚಿನ್ನಿ ದಾಂಡು ಯಾತಕ್ಕ ಬಂದೀತು?

ಆಗ ಅವಗ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಬೊಗಸಿ ಬೇಕಾದೀತು...

ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕುಬೆರ ಮೇಜು ಬೇಕಾದೀತು.....!

ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮನಿ ಗಿನಿ ಬೇಕಾದೀತು....!

ನಮ್ಮ ಮಗನ ಹಿತ ನಾವು ನೋಡಬೇಕ್ಕೇ....

ಕೈಕಾ ಹೇಳ್ತಾಳಿ: ರಾಮನೂ ಮಗನಾ... ಲಕ್ಷ್ಮಿನೂ ಮಗನಾ.... ಭರತನೂ
ಮಗನಾ ಶತ್ರುಘ್ನನೂ ಮಗನಾ...

ಇದೇ ಮಾತ ಆಕೀ ಸವತೀರೂ ಹೇಳಲಿ ನೋಡೋಣ.....

ಕುಬಿಂಗಿ ಕಾಲು ನಾಕು ಇರತಾವು - ಆದ್ಯ ಹೀತಾ ಒಂದಾ ಇತ್ಯದ

ನಾಕು ಕಾಲು ಹೊರಲಿಕ್ಕೆ - ಒಂದು ತೆಲೀ ಮೇರೀಲಿಕ್ಕೆ!

ಒಂದು ಹೀತದ ಮ್ಯಾಲೆ ಒಬ್ಬ ಮಾತ್ರ ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಶಕ್ಕೆ

ನಾಕೂ ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಾ ಅಂತ ನಾಕೂ ಮಂದಿನೂ ಬಂಗಾರದ ಗದ್ದಿಗೀ
ಮ್ಯಾಲೆ ಕೂಡಿಸೋ ಹಂಗಿಲ್ಲ!....

ಬರೀ ಒಬ್ಬ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡೋದು ಶಕ್ಕೆ....

ಯಾರಪ್ಪು ಅವಾ ಅಂದ್ರ - ರಾಮಾ ಅಂತಾನು ಮುದಿ ಮಹಾರಾಜ....

ನಾವೇನು ಬರೀಗೈಲಿಲ್ಲೀ ... ನಾವೂ ಬಳೀ ತೋಟ್ಟೀ ಕುಂತೀವಿ...!

ಅದು ಹೆಂಗೆ ಮುದುಕ ರಾಮನ್ನ ಪಟ್ಟದ ಮ್ಯಾಲೆ ಕುಂಡಸ್ತಂಭನ ನೋಡೇ
ಬಿಡ್ಡೀವಿ....!

ರಾಮನ್ನ ಯುವರಾಜ ಮಾಡ್ತಾರಂತೆ ರಾಮನ್ನ!!!

ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಈ ಮುದುಕಂಗೆ ಎಳೀ ಮುಡುಗೀನ ಬಲೀ ಕೊಟ್ಟರು...!

ಅಯಪ್ಪಂಗೆ ಖವತ್ತರ ಆಜೂ ಬಾಜು...

ಈ ಹುಡುಗಿ ಇನ್ನಾ ಹದಿನಾರರ ಎಳೀ ಚಿಗರು...

ಯವ್ವಾ... ಮಕ್ಕಳಾದರ ಸಾಕು!

ಜೀವಶತ್ತೆ ಉಕ್ಕೆ ಉಕ್ಕೆ ಬಿಮ್ಮತಾ ಐತಿ ಈಕೀ ಕಟ್ಟೊಳೆಗ...!

ಲಂಗುರ ಕೊನೀ ತಾಕಿದರ ಜೀವಸೆಲೀ ಉಕ್ಕತಾವು ಈಕಿ ಮೃಯೋಳಗಾ...!

ಇಂಥಾ ಮಟ್ಟಲ್ಲಿ ಎಂಥಾ ಪೀಚಲು ಪೀಕು ಪೀಜಾನೂ ರಷ್ಣದ ಮೋಳಕೆ

ಒಡದೀತು...

ಈಕಿ ಹೊಟ್ಟಾಗ ಒಂದು ಗಂಡಸು ಮಗ ಹುಟ್ಟಿತು ಅಂದರ ಅವನಾ

ಸಾಕೀತಪ್ಪರದ ಅಳರಸ ಆಗತಾನು....!

ಕೈಮಾಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಆಣಿ ಹಾಕತೀವಿ...

ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಗೆ ಮುಟ್ಟು ನಿಲ್ಲೊ ವಯಸ್ಸು...

ಎರಡನೇದು ಬಂಜರು ಬೇಚರಾಕು...

ಈಕೀನಾಡೂ ಕುಡೀ ಒಡದರ ಸಾಕು...

ಈ ಮುದುಕನ ಗೋಳು ನೋಡಲಾರದ ಮುಟ್ಟಿದರ ಮಾಸೋ ಈ ಎಳೀ

ಬಾಲೀನ ಮಾಲೀ ಮಾಡಿ ಈ ಗೂರು ಮುದುಕನ ಗೋಣಿಗೆ ನೇಣು ಹಾಕಿದ

ನಮ್ಮ ರಾಜ - ಅವನ ಮನೀ ಕಾಯ್ದಾಗ.....

ಎಂಥಾ ಸುಕುಮಾರಿ ನಮ್ಮ ಕೈಕಾ...!

ಲಂಗುಳು ನುಂಗಿದರ ನುಂಗೋದು ಗಂಟಲದಾಗ ಕಾಣತಿತ್ತಿ...!

ಕೂಸಿನ ಆಸಿ ಕಟ್ಟಾಗ ತುಂಬಿಕಂಡು ಈ ಹುಡುಗಿ ಗಂಡನ ಮನಿಗೆ ಬಂತು...

ತವರಮನೀಂದ ಮಗಳ ಕಳಿಸಿ ಕೊಡೋ ಸಮಯ ನಮ್ಮ ರಾಣಿ ನನಗ ತಾಕೀತು ಮಾಡಿದಳು. “ಯವ್ವಾ... ಮಂಧರಾ ... ನಾನು ಬರೀ ಹಡದವ್ವ!.... ನೀನಾಕಿಗೆ ಪಡದವ್ವ...! ನೀನಾಕಿ ಜೋಡಿನಾ ಇದ್ದು ಈಕೀ ದೇಖರೇವಿ ನೋಡಕಾ...”

ಮದವಿ ಆಗಿ ಬಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಈ ಮುದಿರಾಯ ಇಲ್ಲಾ ತಳಾ ಉಂಟಬಿಟ್ಟು... ಅವಾ ಉಳಿಕೀ ಹೆಂಡಿರ ಮಾರೀ ನೋಡಿದ್ದರ ಕೇಳ್ತೀ...!

ಪರಳಾರಿಗೆ ಹೋದರೂ ನಮ್ಮ ಕೈಕಾ ಅವನ ಹಿಂದಾ ಹೋಗಬೇಕು....

ಪರದೇಶಕ್ಕ ಹೋದರೂ ಅವನ ಹಿಂದಾ ಹೋಗಬೇಕು....!

ಲಡಾಯೀ ಮೃದಾನಕ್ಕ ಸಯಿತಾ ಅವನ ಜೋಡಿ ಕೈಕಾ ಹೋಗತಿದ್ದಳು....

ಹುಂ... ಆಕಿ ದೀಪದ ಬಾಲಿ... ನಾನಾಕಿ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದಿನ ನೆಳ್ಳಿ...

ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನ ತಾವು ಒಡೋಡಿ ಬಂದಳ ಕೈಕಾ...

ಹಾಡು ೫

ಒಂದೆಂಬ ಕಾಲಕ್ಕು ಚಂದಿರ ಮೂಡಿತ್ತು ।
 ಎರಡೆಂಬ ಕಾಲಕ್ಕು ತಂಗಾಳೇ ಬೀಸಿತ್ತು ।
 ಮೂರೆಂಬ ಕಾಲಕ್ಕು ಮುಂಗೋಳಿ ಕೊಗಿತ್ತು ।
 ನಾಕೆಂಬ ಕಾಲಕ್ಕು ಸಾಕು ಸಾಕನಿಸಿತ್ತು ।
 ಬಂದೆಂಬ ಕಾಲಕ್ಕು ಬಂದೇರ ಕರೆದಿತ್ತು ।
 ಪಳೆಂಬ ಕಾಲಕ್ಕು ಕಾಲ ಕುಟಿಸ್ಯಾಡಿತ್ತು ।
 ಎಂಟೆಂಬ ಕಾಲಕ್ಕು ಕಂಟಕ ಹರಿದಿತ್ತು ।
 ಒಂಭತ್ತು ಮಾಸಕ್ಕು ತುಂಬಿತುಳುಕಾಡಿತ್ತು ।

ದ್ಯಾವರು ಕಣ್ಣಬಿಟ್ಟು
 ಈ ಮುದಿಯ ಏನು ಕಸಿದಾನು?
 ಕೈಕ ಬಿಮ್ಮನಸಿ ಆದ್ದು

ಗಾಸಾರ ಅಂಬದು ಬರೋ ವ್ಯಾಳಕ್ಕು ಗುದ್ದಿಕಂಡು ಬತ್ತದೆ ನೋಡಿ....
 ಇವಳು ನೀರು ಹೊಯೊಂಡಳೋ – ಒಂದನೋಳು, ಎರಡೊಳು, ಎಲ್ಲ
 ಹೊಟ್ಟಿ ಹೊಡಕಂಡು ಹುಂತೇ ಬೆಟ್ಟು...!!
 ನಂಗೆ ಗೀಟು ಹೊಡದ ಹಂಗೆ ಗೃಹಿ ಐತೆ–ನವಮೀ ದಿನ ನಮ್ಮ ಭರತ
 ಹುಟ್ಟಿದ್ದು.... ಹೊದಲು ವರ್ಷ ಅಂದದ್ದು ನಮ್ಮ ಮಗಾನೇ...!!

ಧಮ ಧಮ ಧಮ ನಗಾರಿ ಬಡದು ಬಜಾಯ್ದಿ ಅದರ ಅಭ್ಯರಥಾಗ ನಮ್ಮ
 ಮಗಾನ ಅಳು ಮುಣಗಿಸಿ – ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ ಗಂಡು ಕೊಸು ಹಡದಳು ಕಾಣುಪ್ರೇರ್ಮೆ ಅಂತ
 ಸಾರಿ ಬೆಟ್ಟು ಖಾತುಂಬಾ...!!!

ನಾನೂ ಅಕ್ಕರ ಕಳ್ಳೋಳೇ ಕಳ್ಳೀ... ಅ... ಅ... ಇ... ಈ... ನೀವೇ ಹೇಳಿ
 ನೋಡಿ...
 ಹೊದಲು ಭ ಬತ್ತಾದ!

ಅಮ್ಮಾಲ ರಾ ಬತ್ತಾದ!
 ಅಮ್ಮಾಲ ಲ
 ಕೊನೀಕೆ ಶ
 ಭ–ಭರತ...! ರಾ–ರಾಮ...!! ಲ–ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿ...!!! ಶ–ಶತ್ರುಘ್ನ...!!!!
 ಭಾಳ ಚಾಲಾಕೀ ಕಳ್ಳೀ ಈ ಅರಮನೀ ಮಂದಿ...
 ಅಕ್ಕರ ಮಾಲೀನೇ ಉಲ್ಲಾಸ ಪಲ್ಲಾ ಮಾಡಬಿಡ್ಡಾರು...!

ರೆಂಬೆ ಮಣ್ಣಾಗೂರಿ

ಬೇರು ಮ್ಯಾಲೆ ಮಾಡಿ
 ತಲೀ ಬಾಚೆ, ಬೈತಲಿ ತಗದು, ಜಡೀ ಹೆಣದು ಬಿಡ್ಡಾರು...!
 ಭೋ ಚಾಲಾಕೇ ಮಂದಿ...
 ನಾ ಬಡುಕರೋ ಗಂಟಾ ಇದು ನಡೀಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಡೋಳೆಲ್ಲ...
 ನನ್ನ ಕರದಾಗ ತಾಬಿತ್ತು ಇಲ್ಲದಿದ್ದೂ ಕರವಾಳದಾಗ ತಾಬಿತ್ತೋ ಇತಿ...
 ಕೈಕಾ ಎಂಬ ಖಡುಗಾ ಕೈಯಾಗ ಹಿಡಿದು ಕಾಯಿ ನಡಸೋ ಮಾಯೀ ಅಂತ
 ತಿಳೀರಿ ನನ್ನ
 ನೀರಿನ ಕೊಡಪಾನ ಮೋಡ-ಮಿಂಚನ ಖಡುಗಾ
 ಒಳಗ-ಮಿಂಚನ ಖಡುಗಾ!
 ತೆಂಕಣ ತಂಗಾಳಿಯೋಳಗ-ಜಂರುಬಾವಾತ
 ಶಿಳಕ-ಒಳಗಣ ಮಾತ
 (ಎಂದು ಮಂಧರೆ ಸೀರೆ ರುಬಾಡಿಸುವಾಗ ನಿಧಾನ ಕತ್ತಲು)

ದೃಷ್ಟಿ - ೨

(ಕೈಕಯಿ ಆಭರಣ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಇದ್ದಾಳಿ. ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೇ ಮಂಧರಾ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಮಾತಾಡುತ್ತಾಕೇ)

ಮಂಧರಾ : ಮಗಳಾ... ಆಗ ನೀನಿನ್ನೂ ಹಾಲುಗಂದಮ್ಮು... ಒಂದು ಕೆನ್ನಿ ಹಾಲು
 ಒಂದು ಕೆನ್ನಿ ನೀರು... ಕಥೀ ಹೇಳಾ ... ಕಥೀ ಹೇಳಾ ಅಂತ ನನ್ನ ಕಾಡ್ತಾ
 ಇದ್ದೆ...
 ದಿನಾ ಒಂದು ಕಥಿ ಏನು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ತಲೀ....?
 ಕಥಿ ಏನೋ ಹುಟ್ಟಿತಾವು.... ಹುಟ್ಟಿದ ಕಥಿ ಬಗಲಿಗ ಹಾಕಿಕೊಂಡು
 ಬೆಳಿಸೋದೈದೈತಲ್ಲ ಅದಾ ಭಾಳ ಕರಣ ಆಕತಿ...
 ನಾನೂ ಹಿಂಗಾ ಅಂಗ್ಯೇಯಾಗೆ ಒಂದು ಅಂಗಳ ಮಾಡಿ ಗೊಂಬೀ ಹಳಿಸುತ್ತಾ
 ಇದೆ
 ಒಂದಾನೊಂದು ಉರು
 ಆ ಉರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ರಾಜ
 ಕೇತ್ತಿದೀ ಕೈಕಾ?
 ಒಂದಾನೊಂದು ಉರು... ಆ ಉರಿಗೆ ನೂರೊಂದು ಮಂದಿ ಅರಸರು
 - ಅಂತ ಯಾವ ಕಥೀನೂ ಹುಟ್ಟಂಗಿಲ್ಲ... ತಿಣ್ಣಾ...
 ಒಂದು ಉರು.... ಆ... ಉರಿಗೆ ಒಬ್ಬನೊಬ್ಬ ಅರಸ...!

ನಿಂಗೆ ಇಬ್ಬರು ಅರಸರು ಬೇಕು ಅಂದರ ಎರಡು ಉಂಟು ಬೇಕಾಗ್ನವು....!

ತಿಳಿತೇನಾ?

ಒಂದೂರಿಗೆ ಒಬ್ಬ ರಾಜ ಒಬ್ಬ ಯುವರಾಜ... ರಾಣೀಮಂದಿ ಏಟು

ಇದ್ದರೂ ನಡವೀತು.... ರಾಜ ಮಾತ್ರ ಒಬ್ಬ ಅಂದರ ಒಬ್ಬನಾ ಮತ್ತು... ಆ

ಒಬ್ಬ ರಾಜ ಶಿವಾ ಅಂದರ ಯುವರಾಜ ರಾಜ ಆಕಾನ....

ಕೈಕಯಿ : ಮಂಧರಾ... ಯಾಕ ಹೀಗೆ ಒಗಟಿನ ಮಾತಾಡಿ... ಮೈ ಸೊಟ್ಟು ಇದ್ದರ ಮಾತೂ ಸೊಟ್ಟು ಆಗಬೇಕೇನು?

ಮಂಧರಾ : ಇರಬಹುದೇ ಬಿಲ್ಲು ಡೋಂಕಾ!

ಅದರ ಅದಕ್ಕು ಹೂಡಿದ ಬಾಣ ಸೆಟ್ಟಿಗೇ ಇತಾಂವು...!

ರಾಮಚಂದ್ರ ಚಲೋ ಹುಡುಗ... ಒಟ್ಟಿದೆ!

ಅವನೂ ನಿನ್ನ ಮಗನಾ... ಒಟ್ಟಿದೆ

ಅವ ಯುವರಾಜ ಆಗ್ನಾನು... ಆಗಲಿ

ನಮ್ಮ ಭರತ ಚಲೋ ಹುಡುಗ ಅಲ್ಲೇನು?

ಅವಾ ನಿನ್ನ ಮಗ ಅಲ್ಲೇನು?

ಅವಾ ಯುವರಾಜ ಆಗಬಾರದೇನು?

ಕುಂಡೀ ಅಳತೀ ನೋಡಿ ಯಾರೂ ಕುಚಿಕ ಮಾಡಿಸೋಣಿಲ್ಲ... ಹಾ....

ಇಬ್ಬು ದಶರಥ ರಾಜನ ಮಕ್ಕಳಾ!

ಇವ ಕೈಕಾ ಹೊಟ್ಟೇಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ

ಅವ ಕೌಸಲ್ಯ ಹೊಟ್ಟೇಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ

ಕೌಸಲ್ಯ ಮಗ ಅಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕ ರಾಮನ ತೆಲೀ ಮ್ಯಾಲೆ ಎಲ್ಲ ಕೊಂಬು

ಮೂಡ್ಯಾವೇನಾ?

ಕೈಕಯಿ : ಮಂಧರಾ... ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಸಂಪುದಾಯ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದು...

ಯಾರು ಹಿರೀ ಮಗನೋ ಅವನಿಗೇ ಇಲ್ಲಿ ಯುವರಾಜ ಪಟ್ಟ...!

ಮಂಧರಾ : ಹಿರೀಕ... ಕಿರೀಕ...

ಒಂದು ಘಳಿಗಿ ಮುಂಚಾದಾರ ಹಿರೀಕ

ಒಂದು ಘಳಿಗಿ ಹಿಂಚಾದರ ಕಿರೀಕ

ಹಿಂಚು ಮುಂಚು ಮಾಡೋರು ಯಾರು?

ಪಂಚಾಂಗ ಹಿಡಿದ ಪಂಡಿತ ಮಂದಿ!

ಅವರು ಭೋ ಘನಂದಾರಿಗಳು! ಅಳದು ಕೊಟ್ಟಿ ಅಕ್ಕನ ಕಡೆ... ಬಳದು

ಕೊಟ್ಟಿ ಭಾವನ ಕಡೆ!

ಹುಡ್ಡಿ ನನ್ನ ಮಾತ ನಂಬು ನೀ
ರಾಮಂಗಿಂತ ಮೂರೆಣಿಕೆ ಮೊದಲಾ ಹುಟ್ಟಿದವ ಭರತ!
ರಾಮ ರಾಮ ಅಂತ ಎಲ್ಲ ಜಪ ಮಾಡತಾರು
ನೀನು ಮಾಡತಿ...!

ಕೈಕಯಿ : ಮೊದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ನಿಜ ಅಂತ ಅಂದುಕೊಂಡರೂ – ಭರತ ಕೀರೀ
ರಾಣಿ ಕೈಕಯಿ ಮಗ... ರಾಮ ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ ಕೌಸಲ್ಯಾದೇವಿ ಮಗ...

ಮಂಧರಾ : ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ... ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ.... ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ
ಕೇಶೀ ಕೇಶೀ ತೆಲಿ ಚಿಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಹೋಗ್ಯೆತಿ ನನಗ... ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿ
ಮಗನಿಗಾ ರಾಜ್ಯಪಟ್ಟ ಅಂತ ಕಟ್ಟ ಕರಾರು ಆಗ್ಯೇನು?

ಒಂದು ಮಾತು ತಿಳಕೋ; ಗಟ್ಟಿ ಇದ್ದರೆ ಪಟ್ಟ

ನನ್ನ ಮಗ ವಂಶಕ್ಕ ಹಿರೀಕ... ಪಟ್ಟ ಅವಂಗಾ ಸಿಗಬೇಕು ಅಂತ ನೀನು
ಗಟ್ಟಿಸಿ ಕೇಳು ನಿನ್ನ ಗಂಡನ್ನ... ಭರತನಾ ವಂಶದ ಹಿರೀಮಗ ಅಂತ
ಮಹಾರಾಜಂಗೇನು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೇನು?

ಗೊತ್ತೇತಿ... ಖರೀ ಖಬರೇನು ಅಂತ ಗೊತ್ತೇತಿ

ಅದಕ್ಕಾ ನಮ್ಮ ಮಗನ್ನ ಅಜ್ಞನೂರಿಗೆ ಸಾಗುಹಾಕಿರದು
ಅವ ಇಲ್ಲದ ವ್ಯಾಳ್ಯಾಗ ಜರ್ರೋ ಪಟ್ಟಂತ ಪಟ್ಟದ ತಯಾರಿ ನಡಸಿರದು...
ಯಾರು ಹಿರೀಕ ಯಾರು ಕೀರೀಕ – ಶಿರದ ಮ್ಯಾಗಿ ಕರಾ ಉಂರಿ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೇ
ಬೇಕು ಅಂತ ಭರತ ಜಪ್ಪಿಸಿ ಕೇಳಿಗೀಳಿದ್ದೇ....

ಕೈಕಯಿ : ತಾನೇ ಹಿರೀಮಗ ಅಂತ ಆದ್ದೂ ರಾಮನ ಕೈ ತಪ್ಪಿಸಿ ತಾನು ಯುವರಾಜ
ಆಗೋದಕ್ಕೆ ಖಂಡಿತ ಭರತ ಒಪ್ಪತ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲ.....

ನನಗೆ ಗೊತ್ತು ಅವನ ಮನಸ್ಸು...
ರಾಮ ಅಂದರೆ ಜೀವ ಅವನಿಗೆ!

ನನಗಿಂತ ರಾಮಚಂದ್ರ ವೀರ
ನನಗಿಂತ ರಾಮಚಂದ್ರ ಧೀರ
ನನಗಿಂತ ರಾಮಚಂದ್ರ ಧರ್ಮಾಂತರ್ಕ

ಈ ಮಾತು ಅದೆಷ್ಟು ಸಾರಿ ಹೇಳಿದಾನೋ.....
ರಾಮನೇ ಯುವರಾಜ ಆಗಲಿ ಅಂತ ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿಬಿಡೋನು...

ಮಂಧರಾ : ಅವ ಬ್ಯಾಡ ಅಂತಾನೋ ಬೇಕು ಅಂತಾನೋ....
ಈ ಮಂದಿ ಕೇಳಿದರಾ ಅವನ್ನ....?

ಕೊಡೋದು ನಾವು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು
 ಹಿಡಿಯೋದು ಬಿಡೋದು ಪಡೆಯೋರ ಮಜ್ಜಿ!
 ಭರತನ್ನ ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳಿ – ಅವ ಬ್ಯಾಡಾ ಅಂದರ – ಹಾದಿಲೀ
 ಹೋಗೋ ದಾಸಯ್ಯನಿಗೆ ಕೊಡಲಿ.... ಯಾರು ಬ್ಯಾಡ ಅಂತಾರು?
 ಅವ ಉಂಟಾಗಿ ಇಲ್ಲದ ಕಾಲಕ್ಕ ಗುಟ್ಟು ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಯಾಕ ಈ ಪಟ್ಟದ
 ಏಪಾಡು?
 ಯಾಕ???

ಯಾಕ ಅಂದರ – ಯುವರಾಜ ಪಟ್ಟಕ್ಕ ಭರತನೇ ನಿಜವಾದ ಬಾಧ್ಯಾಷ್ಟ...
 ಅವನಿಗೆ ಯಾಮಾರಿಸಿ ರಾಮಂಗೆ ಯುವರಾಜ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟುತ್ತಾ ಅವರೇ....
 ಇವತ್ತು ಯಾರು ಯುವರಾಜ ಆಕಾರೆ ಅವರಾ ನಾಳೆ ಮಾರಾಜ ಆಕಾರು!
 ಇವತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂದರ ನಿನ್ನ ಮಗಂಗ ಯಾವತ್ತೂ ಇಲ್ಲ ತಿಳಕೋ...

ಇದೆಲ್ಲ ಕೌಸಲ್ಯ ಕಡೀ ಮಂದಿ ಹನ್ನಾರ ಏತಿ....

ಕೈಕಯಿ : ಅವರು ಏನೇ ಮಾಡಿದರೂ ಮಹಾರಾಜ ನನ್ನವನೇ....
 ನಾನು ಹಾಕಿದ ಗೆರೆ ದಾಟೋಣಿಲ್ಲ – ಮಹಾರಾಜ!

ಮಂಧರಾ : ಹಾಕಿದ ಗೆರಿ ದಾಟೋಣಿಲ್ಲ ಅವ
 (ನಕ್ಕು)

ಅದಕ್ಕೂ.... ಅದಕ್ಕೂ ಮತ್ತೆ
 ನೀ ಗೆರೀ ಹಾಕೋ ಮದಲಾ ದಾಟಿ ಹೋಗ್ಯಾನವ....

ಈಟೋಂದು ಹೇಳತಿ ರಾಮಂಗೆ ಯುವರಾಜ ಪಟ್ಟ ಅಂಭೋದು
 ಹೃಂಗೆ ಗೊತ್ತಾತು ನಿಂಗೆ?
 ಮಾರಾಜ ಹೇಳಿದನಾ?

ಮಾರಾಣಿ ಹೇಳಿದ್ದ್ವಾ?
 ಎಲ್ಲಾ ನನ ಮಕ್ಕಳಾ ಅಂತೀ.... ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಯಣ ಶತ್ರುಘ್ನ ಹೇಳಿದ್ದ್ರಾ?
 ಒಬ್ಬ ಪ್ರಡಗೋಂಸಿ ದಾಸಿ – ದಾಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾ ನಿನಗೇ ಮಾತು?
 ಫೇ... ಫೇ... ಫೇ...! ಮಗಳಾ... ನಾನೇ ಏನಾರ ಕೈಕಾ ಆಗಿದ್ದೆ ಪಟಕ್ಕಂತ
 ಕತ್ತ ಮುರದು ಶಿವಾ ಅಂದುಬಿಡತಾ ಇದ್ದೆ... ಹಾ...

ಕೈಕಯಿ : (ಬೀರಳು ಮುರಿದುಕೊಳ್ಳತ್ತು)
 ಮಹಾರಾಣಿ ಅರಮನೆಯಿಂದ ಬರೋವಾಗ ಖೋಕ್ ಅಂತ ಯಾರೋ
 ನಕ್ಕ ಸದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು... ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ನಾನು ಬಂದುಬಿಟ್ಟೆ... ಎದುರಿಗೆ
 ರಾಮಚಂದ್ರ ಬಂದ... ಅವನಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು ನನಗೆ.

ಮಂಧರಾ : ಹೇಳಲಿಲ್ಲ...

ಕೈಕಯಿ : ನೀನು ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮೆ ಅಲ್ಲ... ಅಮ್ಮೆ ಅನ್ನತ್ವದ್ದ ರಾಮಚಂದ್ರ...

ಮಂಥರಾ : ಹೇಳಲಿಲ್ಲ...

ಕೈಕಯಿ : ಅವನಿಗೆ ವಿಷಯ ತಿಳಿದಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ.... ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಖಂಡಿತಾ ಅವನು ಹೇಳ್ತಾ ಇದ್ದ... ನಾನು ಎತ್ತಿ ಆಡಿಸಿದ ಕೊಸು ಅವನು...
ಭರತ ಅಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಜೀವ!

ಕುದುರೆ ಕಂಡರೆ ಭರತಾ ನೀನು ಕುತುಕೋ...

ಅನೇ ಕಂಡರೆ ಭರತಾ ನೀನು ಕೂತುಕೋ...

ರಧಾ ಕಂಡರೆ ಭರತಾ ನೀನು ಕೂತುಕೋ...

ಮಂಥರಾ : (ಫಟ್ಟನೆ)

ಸಿಂಹಾಸನ ಕಂಡರೆ ಭರತಾ ನಾನು ಕೂಡ್ತಿನಿ!!!

ಕೈಕಯಿ : (ಫಟ್ಟನೆ ತಿರುಗಿ ಮಂಥರೆಯ ಕೈಪಿಡಿದು)

ಮಂಥರಾ! ಇವರೆಲ್ಲಾ ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದರು?

ಮಂಥರಾ : ನಿನ್ನ ಗಂಡನೇ ಹೇಳಬಹುದಿತ್ತು: “ಕೈಕಾ... ರಾಮಂಗೆ ಯುವರಾಜ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಬೇಕು ಅಂತ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳ್ತಾ ಅವೇ, ನೀನೇನು ಹೇಳ್ತೇ...? ಕಟ್ಟೋಣೇನು....?”

ಮಾರಾಯ್ಂಗೆ ಕಟ್ಟಿ... ಯಾರು ಬ್ಯಾಡಾ ಅಂತಾರು ... ಅನ್ನತಾ ಇದ್ದಿ ನೀನು...

ಕೈಕಯಿ : ನಿಜ... ಕಟ್ಟಿ ಅನ್ನಾ ಇದ್ದೆ ನಾನು.... ಮಹಾರಾಜ ಒಂದ್ ಮಾತು ಹೇಳಿದ್ದೆ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು...

ಮಂಥರಾ : ಯಾಕೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಅವಾ?

ಯಾಕೆ ವಾರದಿಂದ ಮಾರಿ ತಟ್ಟಿಸಿ ಓಡಾಡತಾ ಇದ್ದ?

ಕೈಕಾ... ನಾನು ಹೇಳತ್ತಿನಿ ಕೇಳು: ನಿನ್ನ ಒಂದು ಹುಲ್ಲಕಡ್ಡಿಗಿಂತ ಅತ್ತತ್ತ ಮಾಡವೇ ಅವು...
ರಾಮ ಸಿಂಹಾಸನದಾಗ ಕುಂತಾ ಅಂದರ, ಕೌಸಲ್ಯಾ ರಾಜಮಾತ

ಆಕಾಶು...

ಆಳುಕಾಶು ಎಲ್ಲಾ ಆಕೇ ಮಾತಾ ಕೇಳತಾರು...

ಕೌಸಲ್ಯಾ ಕಡೇ ಮಂದಿ ಹಗಲ ದೊಂದೀ ಹಿಡಿಸಿ ಮೇರಿತಾರು.

ಆಕೇ ದಾಸಿಗೋಳು ಸುತಾ ನಮ್ಮೆ ಸ್ವಾಟೀ ಶಿವಿತಾರು... ನೀನ ಮುಂದ ಬಂದರ ಒಂದು ನಮೂನಿ ಹುಳ್ಳಗ ನಕ್ಕು ಹಿಂದಾಗದಿಯಿಂದ ಕುಂಡೀ ಶಿರವಿಕೋತ ಹೋಕಾರು.

ನಿನ್ನ ಮುದೀ ಗಂಡ ಹಿರೀರಾಣೀ ಕೈಗೊಂಬಿ ಆಕಾನು... (ಅಭಿನಯಿಸಿ
ತೋರಿಸುತ್ತಾ) ಬಸವಣ್ಣಾ... ಈಕೆನ ಮದವೀ ಆಗತೀ... (ತಲೆಹಾಕಿ
ಬಟ್ಟಿಗೆ)... ಆಗೋಣಿಲ್ಲಾ...? (ತಲೆ ಹೊಡವಿ ಆಸಮ್ಮತಿ)...
ಮಂಡೀ ಕಸವು ತೀರಿದಮ್ಮಾಗ ನೀನಾರ ಯಾಕ ಬೇಕು ಆವಂಗಾ...?
ಕೊಸಲ್ಪಾ ಮಹಾರಾಣ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮ್ಯಾಲ ಕಾಲು ಚಾಚಿ ಹಂತಿತಾಳಿ...
ನೀನ ಬಂದು ತಲೀಮ್ಯಾಲ ಸೆರಗಹಾಕಿಕೋತ, ತಲೀ ಆಕೀ ಕಾಲಿಗ ಹಚ್ಚಿ,
ಕಟ್ಟಿಗೆ ಆಕಿ ಕಾಲಧೂಳ ಹಚ್ಚಿಕೋತ, “ಯವ್ವಾ... ಕತ್ತೂ ನಿನ್ನದಾ -
ಕರಪಾಣೀನೂ ನಿನ್ನದಾ... ಹೆಂಗಬೇಕೋ ಹಂಗ ಕುಯ್ಯೋ” ಅಂತ...
ಕೆನ್ನೆ ಕೆನ್ನೆ ಬಡಕೋತ -

ಕೈಕಯಿ : ಸಾಕು ಮಂಧರಾ... ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸು ನಿನ್ನ ಮಾತು
ಕಾಸಿದ ಸಾಸಿವೇ ಎಣ್ಣಿ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಸುರಿದಹಾಗೆ ಆಯ್ತು
ನನ್ನ ಕನ್ನಡಿನೇ ನನ್ನ ನೋಡಿ ನಗ್ತು ಇದೆ
ನನ್ನ ಕೈಯೀ ನನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಿವಿತಾ ಇದೆ
ಹೆಂಚ ಮೇಲಿನ ಹೋಳಿಗೇ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟಿ ಸೀಯ್ಯು ಇದೆ
ನುಲಿದು ನುಲಿದು ತಿರುಡಿದ ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಕರುಳು ನೋಯ್ಯು ಇದೆ
ಸಾಕು ಮಂಧರಾ ಸಾಕು ನಿಲ್ಲಿಸು ನಿನ್ನ ಮಾತು
ಕಾಸಿದ ಸಾಸಿಪೆ ಎಣ್ಣಿ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಸುರಿದ ಹಾಗಾಯ್ತು

ಮಂಧರಾ : (ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೈಕಯಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ)
ಸತ್ಯ ಅಂಬೋದು ಆಗದೀ ಕರೋರ ಇತರ್ವತಿ ಮಗಳು
ಮಾಯದ ಫರದಿ ಸೀಳಿ ನೋಡಿದರಾ ಕಾಣಬಾರದ್ದೆಲ್ಲ ಕಾಣ್ಣಾವು...
(ದೃಢ ಸ್ವರದಿಂದ)
ಚಿಂತಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ... ಕತ್ತಲ ತೆಲೀ ಸೀಳಿದರ ಬೆಳಕಿನ ಬೈತಲಿ ಒಂದು
ಕಂಡೇ ಕಾಣ್ಣದ....

ಕೈಕಯಿ : (ದೀನಕಾಗಿ)
ಹಿಂದೆ... ಮುಂದೆ
ಅಕ್ಕು... ಪಕ್ಕು
ಮೇಲೆ... ಕೆಳಗೆ
ಒಳಗೆ... ಹೊರಗೆ
ಬರೀ ಕತ್ತಲೆ ...
ಕಾಲುದಾರಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಣ್ಣ ಇಲ್ಲ ಮಂಧರಾ...

ಮಂಥರಾ : (ಅಂಗ್ರೇ ಸುಡತೆ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾ)
ಇದಾ... ಮಣಿಪಟತೆ...!
(ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿ) ಇದಾ... ಹೊಸದ ಬತ್ತಿ
ನಾನು ದೀಪ ಹಚ್ಚತ್ತಿನಿ
ಆ ಬೆಳಕಿನಾಗ ಕಾಲು ಹಾದಿ ಹುಡಕತ್ತಿನಿ...
(ಕರಿಯ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಅಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ತಿರುಗತೋಡಗುತ್ತಾಳೆ.
ಅವಳ ಸುತ್ತಾ ಒಂದು ಕಪ್ಪು ವಶುಲ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾ ಇದೆ)

ಹಾಡು ೨

ತಿರಗತಾವ ತಿರಗತಾವ ಕಾಲ ಚಕ್ರಹಿಂದಾ
ಅಳ್ಳು ಸಿಡಿಯತಾವ ಎಣ್ಣಿ ಸುದಿವ ಬಾನಿನಿಂದಾ
ಮುಗಿಲ ಕುಕ್ಕತಾವ ಹದ್ದ, ಮಿಂಚಿನ ಕೊಕ್ಕಿಂದಾ
ಕೊಡಗಲ್ಲ ಗುಡ್ಡ ಗುಮ್ಮತಾವ ಒಂದಕ್ಕೊಂದಾ
ಚಕ್ರ ಕಳಚಕ್ಕೆತೆ ಮುಗಿಲ ರಥದ ಅಳ್ಳಿನಿಂದಾ
ಕೈಯ ಇಕ್ಕತವಳಿ ಭೂಮಿತಾಯಿ ಅಳ್ಳಿಯಿಂದಾ
“ಪನಬೇಕ ಕೇಳು” ವದರತ್ತೆ ಆಕಾಶಾ
ಕೇಳಿದಾಗ ಎರಡು ವರಾ! ಬ್ಯಾಡ ಮೀನ ಮೇಷಾ...!!!

(ಈ ಕ್ರಿಯೆ ಮುಗಿಯುವ ವೇಳಿಗೆ ಕೈಕಯಿ ಎಡ್ಡ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. ಮಂಥರೆಯ
ಕೊನೆಯ ಮಾತನ್ನ ತನಗೆ ತಾನೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ)

ಕೈಕಯಿ : ಬೇಡಿದಾಗ ಎರಡು ವರ ಬೇಡ ಮೀನ ಮೇಷ
ಬೇಡಿದಾಗ ಎರಡು ವರ ಬೇಡ ಮೀನ ಮೇಷ
ಮಹಾರಾಜ ಕೊಟ್ಟಮಾತು ನೆನಪಾಗ್ನ ಇದೆ
“ಬೇಕಾದಾಗ ಬೇಕಾದ್ದು ಕೇಳು... ಕೊಡ್ಡಿನೆ”
ಈಗ ಕೇಳ್ತೇನೆ...!
ರಘುವಂಶದ ರಾಜರು ನಾಲಿಗೆ ಮೇಲೆ ನಡೀತಾರಂತೆ...!
“ಬೇಕಾದಾಗ ಬೇಕಾದ್ದು ಕೇಳು ಕೊಡ್ಡಿನೆ....”
ಮಂಥರಾ... ಕಾಲು ದಾರಿ ಈಗ ರಾಜಮಾರ್ಗದ ಹಾಗೆ ಕಾಣ್ತಾ ಇದೆ...!
ನನ್ನ ಕರುಳ ಕುಡೀನ ಸಾಕೆತದ ಸುವಣಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಕಡೆ
ಕರೆದೊಯೋ ರಾಜರಸ್ತೆ ಕಾಣ್ತಾ ಇದೆ.

ಮಂಥರಾ : ಐದುಬೆಣ್ಣಗೆ ಐದು ಬತ್ತಿ
 ಅಬ್ಜಬ್ಜಿ...
 ಭಗ ಭಗ ಭಗ ಉರೀತಾ ಅದಾವು ನನ್ನ ಬೆಳ್ಳು...!
 ಕೈಕಯಿ : (ಬೆರಳನ್ನ ಉಫ್ ಎಂದು ಉದಿ)
 ಈ ಡೊಂಕು ಬೆರಳಿಗೆ
 ನನ್ನ ವಂಕೇ ಉಂಗುರ...!
 ಮಂಥರಾ : (ಕೈಕಯಿಯ ಗಲ್ಲ ಹಿಡಿದು ಅಲುಗಿಸುತ್ತಾ)
 ಏಟು ಚಂದಕಾಣತೀಯೇ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಾಗಿನ ಬಣ್ಣದ ಗೊಂಬೀ
 ಕೈಕಯಿ : ಮಂಥರಾ... ಯಾವ ವರ ಕೇಳಲೇ ನನ್ನ ಮಹಾರಾಜನನ್ನ?
 ಮಂಥರಾ : ಈಗ ನಾನಾ ಮಹಾರಾಜ.. (ರಾಜನ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಕೇಳು... ಕೇಳು ಕೈಕಾ...
 ಬೇಕಾದ್ದು ಕೇಳು....
 ಕೈಕಯಿ : (ತನ್ನಲ್ಲೇ)
 ಯಾಕೋ ನಾಲಗೆ ಹಿಡಿತಾ ಇದೆ.
 ಮಂಥರಾ : ಕೈಕಾ... ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಯುವರಾಜ ಪಟ್ಟ ಬ್ಯಾಡೇನು...?
 ಕೈಕಯಿ : ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಯುವರಾಜ ಪಟ್ಟಿ...
 ಮಂಥರಾ : (ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕು) ಕೊಟ್ಟಿ... ಕೊಟ್ಟಿ ತಗೋ ನೀನು...
 ಭರತನಿಗೆ ಯುವರಾಜ ಪಟ್ಟಿ ಕೊಟ್ಟಿ...
 ಒಂದು ವರ ಆತು
 ಇನ್ನೂ ಒಂದೂ ವರಾ ಇತಿ
 ಕೈಕಯಿ : ಒಂದು ಸಾಕು... ಎರಡನೇ ವರ ಕೇಳೂ ಅಗತ್ಯಾನೆ ಇಲ್ಲ...
 ಮಂಥರಾ : ಕೊಡೋ ಕೈ ಕೊಡ್ತೂ ಇವಾಂಗ ಕೇಳೋದೇನೋ ಕೊಳ್ಳೇ ಹೋಗದು...?
 ಕೇಳು... ಕೇಳು...
 ಕೈಕಯಿ : ಕೇಳತಕ್ಕ ಕೇಳಿಕೆ ಇರಬೇಕಲ್ಲ ಮಂಥರಾ?
 ಮಂಥರಾ : ಭರತಂಗಿ ಯುವರಾಜ ಪಟ್ಟ ಕೇಳತಿ
 ರಾಮನೂ ನಿನ್ನ ಮಗನಾ ಆದಾನ...
 ಅವಂಗೂ ಏನಾರ ಕೇಳದು ಬ್ಯಾಡ ಅಂತೀ...?
 ಕೈಕಯಿ : ಅಂದೈ?
 ಮಂಥರಾ : ಅಂದರಾ... ಭರತಂಗಿ ನಾಡು ಕೇಳತೀ... ರಾಮಂಗ ಕಾಡಾದ್ಲು
 ಕೇಳೋದು ಬ್ಯಾಡ?
 ಕೈಕಯಿ : 'ಗಿರಿವನಪ್ರಿಯ ರಾಮ' ಅಂತ ಹಾಡಿ ಹಾಡಿ ಹೋಗಳುತ್ತಾ ಅವೈ

ದೊಂಬೀದಾಸರು!

ಭರತನಿಗೆ ಯುವರಾಜಪಟ್ಟಣಿ

ರಾಮಂಗೆ ಹದಿನಾಕು ವಷಟ ಅಟ್ಟಂಬರಣ್ಯ ವಾಸ

ಕೈಕಯಿ : ತಪ್ಪೇ ಮಾಡಿಲ್ಲ ರಾಮ

ಶ್ರೀಕ್ಕು ಯಾವ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಲಿ?

ಮಂಥರಾ : ನಮಗೆ ಭರತ ರಾಜನಾಗೋದು ಮುಖ್ಯ

ಭರತ ರಾಜನಾಗಬೇಕು ಅಂದರ

ರಾಮ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊಗಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು.....

ಬಿಲ್ಲು ಬಗ್ಗದೆ ಬಾಣ ಹಾರೋಣಿಲ್ಲ.....

ಕಂಪತ್ತೇನೋ ಭರತನಾ ಯುವರಾಜ ಆಗಲಿ ಅಂದಾನು ರಾಮ....ರಾಜ

ಕಾಯ್ದಾಗ ಇವತ್ತೆ ಅಂದದ್ದು ನಾಳೇಕೂ ನಾಯಕರು ಅಂತಾರ

ಅಂಬೋದು ಯಾವ ನಷ್ಟಗೀ...?ಕಾಲ ಉರುಳಿದ ಹಾಂಗ ನಾಲಗಿನೂ
ಉರಳತಾ ಇತಾಕವು— ಬಂದಿ ಜೋಡಿ ಉರಳೋ ಚಕ್ಕೆದ ಹಾಂಗ....

ಕೆವಿ ಕಚ್ಚೋ ಮಂದಿನೂ ಇತಾಕರು—ಕೌಸಲ್ಯಾ ಕಡೀ ಮಂದಿ ಬಾಯಿನಾಗ
ಬೆಳ್ಳಿ ಬೇವತಾ ಕೂಡೋಣಿಲ್ಲ

ನಾಳೆ ರಾಮ ತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದರ...?

ತಮ್ಮಗೋಳೂ ಅವನ ಜೋಡಿ ಕೂಡಿದರ...?

ಅರಮನಿ ಹಿರೀಕರೂ ಗುರುಜನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಪ್ರಜಾಮಂದಿ—ಎಲ್ಲ
ರಾಮನ ಹಿಂದ ನಿಂತರ?

ನಿಂತರ—ಭರತಂಗ ಯುವರಾಜಪಟ್ಟಣಿ ಉಲ್ಲೇಶು ಅಂತೇ?

ರಾಮ ಕಣ್ಣ ಮುಂದ ಸುಳಿತಾ ಇದ್ದರ ಭರತಂಗಾ ಪಿಂಚನಸಿ ರಾಮಂಗ
ಅವ ರಾಜ್ಯ ಪಟ್ಟಣ ಒಟ್ಟಿದರ ಏನ ಮಾಡತಿ?

ಹಂಗೇನಾರ ಆದ್ರ ನಾವು ಮಾಡಿದ್ದು—ಕನ್ನಡೀ ತಿರು ಹಿಡಿದು ತುರಬು
ನೋಡಿಕೊಂಡಂಗಾದೀತು...!

ಕೈಕಯಿ : ರಾಮ ಅಂದರೆ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ಜೀವ..... ರಾಮ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಇಲ್ಲೇನಾದರೂ ಆಗಬಾರದ್ದು ಆದ್ದೆ—

ಮಂಥರಾ : ಸಾವು ಬದಕೂ ಯಾರ ಕೈಯಾಗೈತೇ ಹುಷ್ಟವಾಂ...?

ಎಳೀಗಿಡಕ್ಕು ನಮ್ಮ ಆಸರ ಬೇಕು

ಮುದೀ ಮರಕ್ಕ ಆನು ಕೊಟ್ಟ ಏನಾಗೋದೈತಿ?

ಬದುಕು ಅಂಬೋದು ಮುದೀ ಮಂದಿ ಹಿಂದ ಬಿದ್ದಿತರದ

ಎಳೀ ಮಂದಿ ಮುಂದ ಬಿದ್ದಿತರದ

ಮುಂದ ನೋಡಾದಾ?

ಹಿಂದ ನೋಡದ?

ತೋಗಿ ತೋಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡು.... ಹಾ....

ಕೈಕಯಿ : ಆದರೂ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ....?

ಮಂಧರಾ : ಮಗಳಾ....ಹದಿನಾಕು ಒಂದು ದಿವನಾದ ಸಂಖ್ಯೆ ಇತಿ...
ಲೋಕ ಅಂಬೋವು ಏಟಿದಾವು?

ಹದಿನಾಕೂ

ಮನು ಅಂಬೋರು ಏಟು ಮಂದಿ ಅದಾರು?

ಹದಿನಾಕು

ರಾಮಚಂದ್ರ ಏಟು ವರ್ಷಾದ ವನವಾಸ ಹೋಕಾನು?

ಹದಿನಾಕು ವರ್ಷಾದ

ಹದಿನಾಕು ವರ್ಷ ಏನ್ ಮಗಾ....ಇಕಾ ಇಕಾ ಅನ್ನದ್ರಾಗ ಕಕ್ಷೀ
ಹೋಕಾವು.....

ಹದಿನಾಕು ವರ್ಷ ಕಕ್ಷೀ ರಾಮ ಉಳಿದು ಉರಿಗ ಬಂದರ ಹಳೀ ತೆಲಿ
ಇರೋಣಿಲ್ಲ

ಹೋಸ ತೆಲಿ ಅವನ ಮುಂದ ಬರೋಣಿಲ್ಲ!

ಎರಡೂ ದಂಡಿ ಸರರಿಕೋತ ಸರಯೂ ತಾಯಿ ಹರೀತಾ ಹರೀತಾ
ಹಳೀದೆಲ್ಲಾ ಮಳ್ಳಿಲ್ಲಿ ಮುಣಿ ಹೋಸ ಭರತ ದೇಶ ದಂಡೀಮ್ಯಾಲ ದಳ
ದಳ ದಳ ಅಳ್ಳಿಕೋತದ

ಕೈಕಯಿ : ಮಂಧರಾ ಹೀಗೆ ನೀನು ಯಾವತ್ತೂ ಮಾತಾಡಿರಲ್ಲಿಲ್ಲ... ಕಾಲದ ವಿರುದ್ಧ
ಹೋಗು ಅನ್ನತಾ ಇದಿ.... ಯಾಕೋ ನನ್ನ ಎದೆ ನಡುಗುತಾ ಇದೆ.....

ಮಂಧರಾ : ಮೋಡ ಬಡೀದೆ ಮಳೀ ಹೆಂಗ ಬಂದಾವು?

ಮೋಟ್ಟಿ ಒಡೀದೆ ಮರಿ ಹೆಂಗ ಬಂದಾವು?

ಎದೀ ಹರೀದೆ ನದಿ ಹೆಂಗ ಹರಿದಾವು?

ತಾವ ಸೀಯದೆ ಬ್ರಹ್ಮಿ ಹೆಂಗ ಉರಿದಾವು?

ಉಳೀ ಹೋಡತಾ ತಿನದೆ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಕುಸುರು ಬಂದೀತಾ?

ತಾಯಿ ರಗುತಾ ಬಸೀದೇ ಕೂಸಿಗೆ ಉಸುರು ಬಂದೀತಾ?

ನೀರಿನ ಕೊಡಪಾನ ಮೋಡ ಮಿಂಚಿನ ಖಡುಗಾ

ಒಳಗ ಮಿಂಚಿನ ಖಡುಗಾ!

ತೆಂಕಣ ತಂಗಾಳಿಯೋಳಗ ಜಂರುಖಾವಾತ

ತಿಳಕ ಒಳಗಿನ ಮಾತ್ರ!

(ಹಾಡುತಾ ಮಂಧರಾ ಕೈಕಯಿ ಕಡೆ ಕೈ ಚಾಚುತ್ತು ಇರುವಾಗ ನಿಧಾನ
ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಕತ್ತಲು)

ಧೃತ್ಯಾ ೪

(ಒಂದು ಮುರುಕು ಕುಚೀಯ ಮೇಲೆ ಕಾಲು ಚಾಚಿ ಮಂಧರೆ ಕುಳಿತ್ತಿದ್ದಾಳಿ.
ಅಂಗ್ರೇಯಲ್ಲಿ ಎಲೆ ಸುಣ್ಣ ನೋರೆಯುತ್ತಾ, ನೋರೆಯುತ್ತಾ ಮಾತಾಡತೊಡಗುತ್ತಾಳೆ.)

ಮಂಧರಾ : ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರಾ ನಾ ಅಂದುಕೊಂಡಂಗೇ ಆತು....

ಕೈಕಾ ಹಿಂದ ನೋಡಬ್ಬಾಡ. ಮುಂದು ನೋಡೂ-ಅಂದೆ!

ಆಕಿ ಮುಂದಾ ನೋಡಿದಳು....

ಭೇಷ್ಣೋ...!

ಹಿಂದ ನೋಡಿ....ಇಲ್ಲ, ಮುಂದ ನೋಡಿ....

ಹಿಂದಾ ಮುಂದಾ ನೋಡೋರಂದೆ ನಂಗ ಮೈ ಚಿಲಿ ಚಿಲಿ ಅಂತಾವು.....

ವಯಸ್ಪಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಗಂಡಂದಿರ ಕಟ್ಟಿಕಂಡು ಏನ್

ಸುಕೊಂಡೋದೈತ್ತಿಂತ್ತಿ...?

ಸುಮೃಕ ರಿಪಿ ರಿಪಿ ಮಾಡತಾವು.... ದುಡಿಯೋ ಮಕ್ಕಳ ಹಿತಾ

ನೋಡಬೇಕಾಕೆತಿ ತಾಯಿಗೋಳು....

ನಾನಾ ಈ ಕೈಯಾರ ಆಕಿ ಶಾದಲ ಕೆದರಿ

ಮುಡದ ಮಲ್ಲಿಗೀ ಮಾಲಿ ಹರದು

ಮೋಣಕೈಮಟ್ಟು ತೊಟ್ಟು ಬಳಿ ಒಡದು

ಮಿಂಚಿನಂಥಾ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮುಗಿಲಿನಂಥಾ ಕರೀ ಕವುದಿ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿ

ಆ ಕವ್ವೆಂಬೋ ಕತ್ತಲ ಕ್ಷಾಣಿಗ ನೂಕಿ ಬಂದೀನ್ನೀ

ಹತ್ತಂಬತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷದ ಹಿಂದ ಆಕೇನ ಶೋಭನದ ಕ್ಷಾಣಿಗ

ಬಿಡುವಾಗ

ಎನೇನ ಮಾಡಿದೆನೋ ಅದಕ್ಕ ತದ್ವಿರುಧ್ ಮತ್ತ...!

ದಸ ಬಸ ಅಂತ ಓಡಿಕೊತ ಬಂದ ದಶರಥ..!

ಹತ್ತು ರಥ ಅದಾವು ಅವನವು...!

ಈ ದೇಶದವು-ಪರದೇಶದಿಂದ ತಂದವು.....ಸ್ವರ್ಗದ ದೊರೀನೇ

ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಬಂದ್ದೆತ್ತಿ...!

ಇಟ್ಟಂಡು ಪನ ಮಾಡತೀರಿ? ಅಚ್ಚು ಸವೀತಾವು ಅಂತ ಈವಯ್ಯ ರಥ
ಒಡಿಸೋದೇ ಇಲ್ಲಿರೀ....ಸಾರಧಿ ಸುಮಂತ್ರಾ ಕೆಲಸ ಬೋಗಸಿ ಇಲ್ಲದಕ್ಕೆ
ಮಂತ್ರಿ ಅಗಿ ಕುಂತಾನು...!

(ಎಲಿ ಉಂಡೆ ಮಾಡಿ ಬಾಯಿಗೆ ಒಗೆದು)

ದಸ ಬಸ ಬಂದನಾ?

“ರಾಣಿವಾಸ ಕ್ರೋಧಾಗಾರ ಯಾಕ ಹೊಕ್ಕಿತು?” ಅಂದ....

ನೀವೇ ಕೇಳಿ ಸಾಹೇಬ್ರಾ ಅಂದಿನೀ.....

ರಾಮ ರಾಮ್ ಅಂತ ತಲೆ ಚೆಚ್ಚಿಕೋತ ಮುದಿರಾಜ ಕತ್ತಲ ಕೋನೀ
ಒಳಗ ಹೋದ....

ಎಡವಿಕೋತ ಬಿಂದುಕೋತ ಈಯಪ್ಪ ರಾಣೀ ತಾವ್ ಹೊಗಿ ಮಾತು ಸುರೂ
ಹಚ್ಚಿದ. ಮಾತು ಸುರು ಹಚ್ಚಿದನಾ?..... ನಾನು ಭೋ ಮಂಡೆ
ಮಾಸಿದೋಳ್ಯೇ...! ಗೋಡಿಗಾ ಕವಿ ಆನಿಸಿ ಕೇಳತಾ ನಿಂತಿನಿ
ಮೊದಲಾ ಬರಿ ಪಿಸ ಪಿಸ—ಗುಸ ಗುಸ.... ನಿಧಾನ ಈಯಪ್ಪ ಗಂಟಲು
ಏರಿಸಿ ಕೂಗತಾ ಅಷ್ಟೇ.... ಆಕೇನೂ ಗಂಟೀ ಹೊಡದ ಹಂಗೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ
ಹತ್ಯಾಳ....

(ಮುಂದೆ ದಶರಥ ಮತ್ತು ಕೃಕಯಿಯ ಧ್ವನಿಗಳು ಕೇಳುತ್ತವೆ)

ದಶರಥ : ನಾನು ನಿನ್ನ ದೇವತೆ ಅಂತ ತಿಳಿದಿದ್ದೆ...

ದೇವತೆ ಅಲ್ಲ ನೀನು

ಅಷ್ಟರೀ ಆಕಾರದ ರಕ್ಷಸಿ

ಕೃಕಯಿ : ಬೇಕಾದಾಗ ಅಷ್ಟರೀ.... ಬೇಡವಾದಾಗ ರಾಕ್ಷಸಿ.... ಹೆಂಗಸರನ್ನ ಗಂಡಸರು
ನೋಡೋದೇ ಹಾಗೆ.... ನಾನು ಕೇಳಿರಲ್ಲಿ. ನೀವಾಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ
ಬೇಕಾದ್ದು ಕೇಳು ಕೊಡ್ತಿನಿ ಅಂತ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಿರಿ... ಈಗ ಕೇಳಿದೆ....
ಮಾತು ಉಳಿಸಿಕೋಳಿಂದು ಬಿಡೋದು ನಿಮಗೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು.....

ದಶರಥ : ಭರತನಿಗೆ ಯುವರಾಜ ಪಟ್ಟ ಕೇಳು, ನಾನು ಬೇಡಾ ಅನ್ನೋಲ್ಲ... ಆದರೆ
ರಾಮ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೂ ಅಂತಿಯಲ್ಲ.... ಕಾಡು
ಅಂದರೆ ಏನು ಅಂತ ತಿಳಿದಿದ್ದೀ ನೀನು ನೀನು ಒಪ್ಪುತ್ತು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ
ಇರಲಾರೆ.... ಅಲ್ಲಿ ನಡಿಯೋಕೆ ರಸ್ತೆ ಇರೋಲ್ಲ.... ಮಲಗೋಕೆ ಹಾಸಿಗೆ
ಇರೋಲ್ಲ.... ತಿನ್ನೋಕೆ ಅನ್ನ ಇರೋಲ್ಲ.... ಕೂರ ಮೃಗಳು ಕ್ಷುದ್ರ
ಕೆಟಗಳು ... ನರಹಂತಕ ರಕ್ಷಸರು... ಮಳಿ ಗಾಳಿ ಬಿಸಲು ಬೆಂಕಿ ...
ಕಾಡು ಅಂದರೆ ಕೈದೋಟ ಅಂತ ತಿಳಿದಿದೀಯಾ...? ನಾಗರೀಕರು ಅಲ್ಲಿ

ಜೀವ ಸಹಿತ ಒಂದು ದಿನ ಬದುಕೋಡು ಕಷ್ಟ....ಇನ್ನು ಸುಕುಮಾರ
ರಾಮ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ....!? ನಿನ್ನ ಕರುಳು ಕರುಳಲ್ಲ-
ಕರಿನಾಗರದ ಸಿಂಬಿ....! ನಿನ್ನ ಹೃದಯ ಹೃದಯ ಅಲ್ಲ-ಪಾಷಾಣದ ಗಡ್ಡೆ...
ನಿನ್ನ ನಾಲಗೆ ನಾಲಗೆಯಲ್ಲ-ನರಕದ ಕದ...

ಕೈಕೆಯಿನು : ಬೇಕಾದ್ದು ಬೈಯಿರಿ...ಬೈಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ ಮೇಲೂ ಕೊನೇ ಶಭ್ದ
ಒಂದು ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬರಲೇ ಬೇಕು... ಹೌದು...ಅಥವಾ...ಇಲ್ಲ¹
“ನಾನು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತು ನಡತ್ತಿನಿ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲ...”
ಈ ಎರಡರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೇಳಿ ... ಬರೀ ಬೈದರೆ ಬೈದ ಬಾಯಿ ಹೊಲಸು...
ಅಷ್ಟೇ...!

ದಶರಥ : ಎಂಥಾ ಸಂದಿಗ್ಗ ತಂದಿಟ್ಟೇ...! ಆಡಿದ ಮಾತೆ ಮುರಿಬಾದು.... ನಾನು
ಹೋಗ್ಗೇನಿ ಬೇಕಾದರೆ ಕಾಡಿಗೆ ...ರಾಮ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಲಿ ಅನ್ನ
ಬೇಡ...ಅದೂ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ... ಒಂದು ಅರೆಕ್ಕಣ ನಾನು ರಾಮನನ್ನ
ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರೆ... ರಾಮ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದರೆ ನನ್ನ ಎದೆ ಒಡೆದು ಹೋಗತ್ತೇ....
ನಿನ್ನ ಮಗ ಯುವರಾಜ ಪಟ್ಟ ಏರಿದರೆ ನೀನು ವೈಧವ್ಯದ ಪಟ್ಟ
ವರಬೇಕಾಗುತ್ತೇ... ದರಿದ್ರ ದಾಮೋದರೀ...!

ಕೈಕೆಯಿನು : (ಒಂದು ಕ್ಷಣಿ ಗಂಡನನ್ನ ತೀವ್ರವಾಗಿ ನೋಡಿ)
ಮುದಿ ಗಂಡಸರಿಗೆ ಹೆಂಡಿರಾಗಿ ಬರೋ ಹುಡುಗಿಯರ ಹಣೇಲಿ ಬ್ರಹ್ಮ
ಹುಟ್ಟೋ ಮೊದಲೇ ವೈಧವ್ಯಪಟ್ಟದ ಕರಾರು ಪತ್ರ ಬರೆದಿತಾನನೇ....!
ಏವತ್ತು ತುಂಬಿದ್ದ ನಿಮಗೆ ಹದಿನಾರು ತುಂಬದ ನನ್ನ ಧಾರೆ ಎರಡು
ಕೊಟ್ಟರು...ನಾನು ಸುಮಂಗಲೀ ಸಾವು ಪದೀಬೇಕು ಅಂತ ಅಥ
ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಸತ್ತರೂ ನೀವು ನೂರು ವರ್ಷ ಜೀವ ಹಿಡಿದಿರಬೇಕಾಗುತ್ತೇ...!

ದಶರಥ : ನಿನ್ನ ಜೋಡಿ ಅಷ್ಟು ದಿನ ಕೂಡಿ ಬಾಕೋಡಕ್ಕಿಂತ ಬೇಗ ಹೋಗಬಿಟ್ಟರೆ
ಮೇಲು....
ನಿನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ನಿನ್ನ ಕಾಲು ಹಿಡಿತ್ತಿನೆ ಕೈಕಾ...ಹತ ಮಾಡಬೇಡ
....ಭರತ ಯುವರಾಜ ಆಗಲಿ....ಅದರೆ ರಾಮ ನನ್ನ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೇ
ಉಳಿಳಿ.... ಆಳ ನೋಡಬೇಕೂ ಅಂತ ಕಂಡವರ ಮಕ್ಕಳ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ
ತಳ್ಳಬೇಡ.....

ಕೈಕೆಯಿನು : ನೀವು ಯಾವುದನ್ನ ಹಳ್ಳಾ ಅಂತಿರೋ ಅದನ್ನೇ ನಾನು ಕಾಶ್ಚೀರದ
ಕೊಳ್ಳ ಅಂತಿನೆ...
ರಾಮ ಯಾಕೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಗೊತ್ತಾ?
ನಿಜ ಹೇತ್ತಿನಿ ಕೇಳಿ...ನೀವು ನಂಬೋದಿಲ್ಲ.... ಗೊತ್ತು. ಆದರೂ

ಹೇಳ್ತೇನಿ....ಭರತನಷ್ಟೇ ನನಗೆ ರಾಮನೂ ಪ್ರಿಯಶಾಯಿ
 ಏಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಭರತನಿಗಿಂತ ರಾಮ ಮಿಗಿಲು...ಅದಕ್ಕೇ ರಾಮ ಕಾಡಿಗೆ
 ಹೋಗಬೇಕು...ದಕ್ಕಿಣದಿಂದ ದಸ್ಯಗಳು ಒತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾ
 ಇದ್ದಾರೆ....ಅಯೋಧ್ಯೆ ಅವರ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗೋ ಕಾಲ ದೂರ
 ಇಲ್ಲ. ನನಗೆ ರಾಮ, ಭರತ ಇಬ್ಬರ ಹಿತಾನೂ ಮುಖ್ಯ....
 ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಹಿತ... ರಾಮ
 ರಾಜಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ದಕ್ಕಿಣದ ದಂಡಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ
 ನೆಲೆಯೂರಿರೋ ದೈತ್ಯರನ್ನ ದಮನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರರ
 ಆಕ್ರಮದವರಿಗೆ ತಾಟಕ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದು
 ಯಾಗಕರ್ಮಗಳನ್ನ ಧ್ವಂಸ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ ಅಂದರೆ ಆ ಜನ ಇಲ್ಲಿಗೂ
 ಬರೋ ಕಾಲ ದೂರ ಇಲ್ಲ. ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ರಾಮ ದಂಡಕಾರಣ
 ದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ದಕ್ಕಿಣ ಭಾರತವನ್ನು ನಾಗರಿಕಗೊಳಿಸಿ ಮತ್ತೆ ತಿರುಗಿ
 ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆ ಬಂದು ರಾಜಸೂತ್ರ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ....

ದಶರಥ : ‘ಅಮಂಗಲ’ ನಿನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ‘ಮಂಗಳ’... ಹಣ್ಣಿನ ರುಚಿ ನೋಡತ್ತೀನಿ
 ಅಂತ ಅದರ ಹೊಟ್ಟಿ ಬಗಿಯೋ ಚೂರಿ ನೀನು.....
 (ಕುಸಿದು ಶಾತು)
 ಕಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಮುದುಕ ಕಣ್ಣಿರು ಕರೀತಾ ಇದ್ದೀನಿ...
 ರಾಮನನ್ನ ನನ್ನಿಂದ ದೂರ ಮಾಡಬೇಡ ಕ್ಯೇಕಯ್ಯಿ....

ಹಾಡು

ಕೆಸರಾಗೆ ಬಿದ್ದೆತೆ! ಮಂಡಿ ಉರೆದ್ದೆತೆ!
 ತಿರು ತಿರುಗಾ ಬಿದ್ದೆತೆ ಪಟ್ಟಾದಾನಿ!
 ತಾವರೇ ಬಳ್ಳಿ ಮೈಪೂರ ಸುತ್ತೆತೆ
 ಹಿಡ್ಡಾ ಸೆಡವಾಗಿರಲೇ ನನ್ನ ರಾಣೀ ॥

ಕಳ್ಳು ಚುರ್ಣಂದಾವು ಎದಿ ನೀರು ಬೆಂದಾವು
 ಕೆಸರೋಳಗೆ ಸಿಕ್ಕೆತೆ ಪಟ್ಟಾದಾನಿ
 ಕಳ್ಳು ಕರಗದ ಇರಲಿ ಕಣ್ಣಿರ ಬರದಿರಲಿ
 ಕಲ್ಲಾಗೆ ಕಲ್ಲಾಗೆ ನನ್ನ ರಾಣೀ
ಮಂಧರಾ : ದಶರಥ ಕಣ್ಣಿರು ಕರದದ್ದೇ ಬಂತು...
 ಶಿವ ದೊಡ್ಡಾವ ! ಕರಗಲಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಕೈಕಾ!

ಮಂಥರಾ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಮಾತಾಡೋ ಮೊದ್ದು ಗಿಣೇ ಅಲ್ಲ ಆಕೆ...!
ರಾಜಕೀಯದ ಬಣ್ಣದ ಬಗರಿ ಹೃಂಗ ಅಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು ರಾಜನ ಮಂದ!!!
ನನಗಾ ಆ ಮುದುಕನ ಗೋಳಾಟ ನೋಡಿ ಕಳ್ಳು ಬುರು ಬುರು

ಅನ್ವಯಿತದ್ವಪು

(ನಿಟ್ಟಿರು ಬಿಟ್ಟು)

ಯುವರಾಜ ಆಗಬೇಕಾದೋನು ಹೋದ
ಮಹಾರಾಜ ಆಗಿದ್ದೋನು ಹೋದ
ಒಂದೇ ಪಟಿಗೆ ಹಕ್ಕೇನೂ ಬಿತ್ತು....ಹಣ್ಣು ಬಿತ್ತು...
ಎಲ್ಲ ಹೋದ ಮ್ಯಾಲೆ ಬತ್ತಾ ಅವನೆ ನಮ್ಮ ಭರತ

ನಾವು ರಾಮ ಹೋಗಲಿ ಅಂದಿವಿ... ದೀಪದ ಹಿಂದ ನೇಳ್ಳೂ ಹೋಗೋ
ಹಾಂಗ ಸೀತಾನೂ ಹೋದಳು...ರಾಮ ಸೀತಾ ಹೋದರೂ ಅಂದರ ಅವರ
ಜೋಡಿ ಶಿವಪೂಜೆ ಕರಡೀ ಹಂಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೂ ಹೋಗೋದಾ...? ನಮ್ಮ
ಹುಡುಗ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೆಂಗ ತಗೋತಾನೋ ತಿಳೀವಲ್ಲು...ಅಜ್ಞನ ಉರಿಂದ
ಹೋಂಟಿದಾನವ...ಶಿವನೇ ... ಅವ ಬಂದ ಕಾಲಕ್ಕ ಅರಮನೀ ಕಳಸ ಧಳ
ಧಳ ಹೋಳೀಲಿ; ಒಡ್ಡೋಲಗದಾಗ ಗದ್ದಗೀರೀತ ನವರತ್ನಗೋಳ ಬಣ್ಣದ
ಬಾಸಿಂಗ ತೊಟ್ಟ ಮದುಮಗಳ ಹಾಂಗ ಮಿರಿ ಮಿರಿ ಮಿರುಗಲಿ; ರಾಜಗಢಿಗೀ
ಮ್ಯಾಲ ವಿರಾಜಮಾನ ಆಗಿರೋ ಬಂಗಾರ ಕೀರಿಟ ಮೂಡಲದೋರೀ
ಮಾರೀ ಹಾಂಗ ಮೇಲುನಗೇ ನಗಲೀ.....

ಟುವ್ವೀ ಟುವ್ವೀ ಹಕ್ಕೇ-ನೀ
ಸುವ್ವೀ ಸುವ್ವೀ ಹೇಳೂ
ನೀಳೀ ಬೋದಗಿ ಮ್ಯಾಲಾ- ನ
ಕ್ಷುತ್ರದ ಅಕ್ಕತಿ ಕಾಳು
ಸುವ್ವೀ ಸುವ್ವೀ ಹಕ್ಕೇ ||
ಬಾ...ಬಾ...ಭರತಾ ಬಾ....
ನೀ ಯುವರಾಜ ಆಗತಿ
ನೀ ಮಾರಾಜಾ ಸುತಾ ಆಗತಿ
ಬಾಗಿಲತಾವು ಬಾಲೇರು ನಿನಗ ಆರತ್ತೋ ಎತ್ತತಾರು
ಮುತ್ತೆದೇರು ಮುತ್ತಿನ ಸೇಸೆ ಎರೀತಾರು....
ಅಕ್ಕಾ-ಅಲ್ಲಿ ನೋಡ-ರಾಜಮಾತ ಕೈಕಾ
ಇಕಾ-ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಾ-ರಾಜದಾಸಿ ಮಂಥರಾ !
ವಾರವ್ವಾ.... !!!

ಅಜ್ಞೀ ಅಜ್ಞೀ ಅಂತ ನನ್ನ ಅಕ್ಕರೆಯ ಸಕ್ಕರೀ ಬೊಂಬಿ
 ಓಡೋಡಿ ಬರತಾನು
 ಮಗಾ ! ನೀನು ಕೂಸಿದ್ದಾಗ ನಿಂಗ ಆಡಲಿಕ್ಕ
 ಅನೀ ಗೊಂಬೀ ಕೊಡತಿದ್ದೆ
 ಕುದರೀ ಗೊಂಬೀ ಕೊಡತಿದ್ದೆ
 ಈಗ ಜೀವಂತ ಅನೀ ಕೊಡತಿಎನಿ
 ಜೀವಂತ ಕುದರೀ ಕೊಡತಿಎನಿ
 ಅನೀ ಆಗೇ ಅಜ್ಞೀ...ನಾ ಸವಾರಿ ಮಾಡತಿಎನಿ ಅಂತ ಇನ್ನ
 ಕಾಡಂಗಿಲ್ಲಪ್ಪ ನನ್ನ....!!!
 ಸೊಂಟ ಬಿದ್ದೋತು... ಬೆನ್ನ ಬಾಗಿ ಬಿಲ್ಲಾತು
 ವಂಟಿ ಆಗತಿಎನಿ ನೋಡು ಬೇಕಾದ್ದು...
 ಸವಾರಿ ಮಾಡತಿ?
 ಅನೀ ಕುದರೀ ಎಲ್ಲಾ ರಾಮಣಿಗೇ ಕೊಡೂ
 ಅಂತ ರೋಚ್ಚು ಹಿಡಿದೀ ಮತ್ತು !
 ಹಂಗೇನಾರಾ ರೋಚ್ಚು ಹಿಡಿದರ ಆ ರಾಮನ್ ಮಾತ್ರ ನಾವು ಗದ್ದಗೀ ಮ್ಯಾಲ
 ಕೂಡಿಸೋಣಲ್ಲ... ಹಳ್ಳ ... ನೀ ಹುಂ ಅನ್ನೋ ತನಕ ನಾನಾ ಗದ್ದಗೀ ಮ್ಯಾಲ-ಮೊಟ್ಟೆ
 ಮ್ಯಾಲ ಜಪ್ಪಿಸಿ ಕೂಡೋ ಕೋಣಿ ಹಾಂಗ ಕಾವಲು ಕುಂತೇನು...ಹಹ್ಯ್ಯ್ಯ...!
 ಹತ ಮಾಡಬ್ಯಾಡೋನಿಂಗೊಂದು ಹೊಸ ಕತೀ ಹೇಳತ್ತೆನಿ

ಹಾಡು

ಒಂದಾನೊಂದು ಉಂರು-ಆ
 ಉರಿಗೊಬ್ಬ ರಾಜಾ
 ರಾಜಂಗೊಬ್ಬ ರಾಣೀ
 ರಾಣಿಗೊಬ್ಬ ದಾಸಿ
 ದಾಸಿಗೊಬ್ಬ ರಾಣಿ
 ರಾಣಿಗೊಬ್ಬ ರಾಜಾ
 ರಾಜಂಗೊಂದು ಉಂರು
 ಉರಿಗೊಂದು ತ್ವಾಟು
 ತ್ವಾಟಕೊಂದು ಬಲ್ಲಿ
 ಬಲ್ಲಿಗೊಂದು ಎಲೀ
 ಎಲೀಗೊಂದು ಅಡಕಿ
 ಅಡಕಿಗೊಂದು ಮುದುಕೀ

(ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ನಿಗದಮಿಸುವಾಗ ಕತ್ತಲು)

ಧೃತ್ಯ-ಜ

(ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಪಾಶ್ಚಾದಲ್ಲಿ ಮಂಧರಾ, ಇನ್ನೊಂದು ಪಾಶ್ಚಾದಲ್ಲಿ ಕೈಕಯಿ. ಒಬ್ಬರ ಮಾತಿಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಮಾತು ಮೀಟುಗೋಲಾಗುತ್ತಾ ಧೃತ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ)

ಹಾಡು

ಮಂಧರಾ : ತೆಂಕಣದ ತಂಗಾಳೀ ಬೀಸುತ್ತೇತೇ ಅಂತ ಎದಿ ತೆರೆದು ಕುಂತಿದೀವಿ ।

ಸಾಕೇತ ಸಾಗರಕ ಭರತ ಬರತಾದಂತ ಬಾಗಿಲಕ ನಿಂತಿದೀವಿ ॥

ಕೈಕಯಿ : ಗಂಧಮಾದನ ಗಿರಿಯ । ಗಂಧವಂ ಬರತಾನ ।
ಗಂಧ ಗಾಳಿಯ ಹೀರುತಾ ।
ಮಿಂಚಬಳಿಯ ತೊಡವ । ತೊಟ್ಟ
ಮೇಘಕುಮಾರ
ಬಂದಾನ ಗಿರಿಯೀರುತಾ ॥

ಮಂಧರಾ : ಸಾಕೇತ ಸಾಗರಕ್ಕೆ ಭರತ ಬರೂಹಂಗ ಭರತಕುಮಾರ ಬರತಾನಂತ

ಕಣ್ಣಗ ಎಣ್ಣೀ ಬಿಟ್ಟಕಂಡು ಕಾಯುತ ಕುಂತಿವಿ ನಾವು....

ಕೈಕಯಿ : ನಾವು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲ-ಇಡೀ ಅಯೋಧ್ಯೆ ಭರತನಿಗಾಗಿ ಕಾಯ್ತೂ ಇದೆ...
ಭರತ ಬಂದು ಅರಾಜಕ ಆಗಿರೋ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ
ರಾಜವ್ಯವಸ್ಥೆ ತಾಣನೆ ಅಂತ... ಜನ ಕಾಯ್ತೂ ಇದಾರೆ...

ಮಂಧರಾ : ಕಡಲಿಗೆ ಭರತ ಬಂದರ ಹುಣ್ಣಿಮೀ ಚಂದ್ರಾಮ ಮತ್ತೆ ಸಾಕೇತದ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ
ಬರತಾನು ಅಂತ ಅನ್ವತಾ ಅಪ್ರೇಹಣ್ಣ ಹಣ್ಣ ಮುದುಕಪ್ಪಗೋಳು.....

ಕೈಕಯಿ : ರಾಮಚಂದ್ರ ಧ್ಯಾ ಮನಸ್ಸಿನೋನು...ತಂದೆಯ ಮಾತು ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೂ
ಅವನು ಮೀರೋನಲ್ಲ.....

ಭರತ ಕರಿದರೂ - “ರಾಮನಿಗೆ ವನವಾಸ; ಭರತನಿಗೆ ರಾಜಪಟ್ಟಿ
ಅನ್ನೋದು ತಂದೆಯ ಮಾತು... ಅದನ್ನು ಮೀರೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ ತಮ್ಮಾ....
ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೀನಿ ನಿನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ನೀನು ಮಾಡು” -
ಅಂತಲೇ ಭರತನಿಗೆ ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ... ತಾಯಿಯ ಮಾತು
ಮೀರಿದರೂ, ಅಣ್ಣನ ಮಾತು ಭರತ ಮೀರೋದಿಲ್ಲ....

ಮಂಥರಾ : ಅಣ್ಣನ ಗದ್ದಗಿಮ್ಮಾಲೆ ತಮ್ಮ ಕುಂತ ಅಂತ ಜನ ಅಂದರಾ ಅನ್ನೋ
ಗುಂಗೇಹುಳ ಈ ಹುಡುಗನ ತೆಲಿ ಹೊಕ್ಕಿದರೇ ಅನ್ನೋದಾ ನನ್ನ ಚಿಂತೀ.....

ಕೈಕೆಯಿ : ಮಹಾ ಪುರುಷ ಭರತ....!

(ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು)

ಎಲ್ಲರ ಹಾಗೆ ಈ ಭರತನೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪುರುಷನೇ ಆಗಿದ್ದೆ ಈ ತಲೆ
ನೋವೇ ಇತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಾದ್ದೂ ಹುಟ್ಟಿದನೋ ಈ ಮಹಾಪುರುಷ
ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೇಲಿ?

ಮಂಥರಾ : ಇದಾ...ಇದಾ ಮತ್ತೆ ಬದುಕಿನ ಹಿಕಮತ್ತು....

ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ನಮಗ ತಗಾ ಅನ್ನಬೇಕು: ಅನ್ನರಿಗ ಹೋಗಾ ಅನ್ನಬೇಕು
ಒಂದಾ ಮರದಾಗ ಬೇವು ಮಾವು ಎಲ್ಲೋ ಬರಬೇಕು ಅಂತೀಮಿ
ನಾವು...ಅದರ ಬನದಮ್ಮ ಅಂತಾಳು: ಮಾವು ಮಾವಿನ ಹಣ್ಣಾ ಬಿಡಬೇಕು:
ಬೇವು ಬೇವಿನ ಹಣ್ಣಾ ಬಿಡಬೇಕು...ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಾದು ಅಂದ್ರ
ಮಾವು ಬೇವೂ ಎಲ್ಲೋ ಕಸೀ ಮಾಡಬೇಕಾಗ್ನತಿ...ಲೋಕದಾಗ ಹಿಂಗ
ಅರಬೀರಕ ಆದ್ರಾ ಮಕ್ಕಳು ಮುಂದ ಬತಾಂವು.....

ನಮ್ಮ ಭರತಕುಮಾರನೋ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿ....

ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹರೀ ಚಾಚಿ

“ಎಲೀ ತಗೋರಿ... ಹೂ ತಗೋರಿ... ಹಣ್ಣಾ

ತಗೋರಿ... ಬೇಕಾದ್ದು

ತಗೋರಿ...” ಅಂತ ತೋಳು ಬೀಸುತ್ತಾ

ನಿಲ್ಲೋ ಅಂಥಾ ನಿಸ್ಸಿಮು....

ಮಹಾಪುರುಷ ಅಂದ್ರಾ ಸಮುದ್ರ ಇದ್ದ

ಹಾಂಗ ಕೈಕಾ... ಅದು ಗಡೀ

ದಾಟೋಣಿಲ್ಲ... ವಂಯಾಂದ

ಮೀರೋಣಿಲ್ಲ...

ಕೈಕೆಯಿ : ಉಕ್ಕು ಬಂದ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಸಮುದ್ರ
ಶಾಂತವಾಗೇ ಇರಬೇಕಲ್ಲಾ...?

ಮಂಥರಾ : ಏನಾದರೂ ಸವುಂದ್ರ ಅಂದರ
ಸಮುದ್ರಾ... ಬಾವೀ ನೀರ ಕಲಕಲಿಕ್ಕೆ
ಸಣ್ಣದೊಂದು ಕಲ್ಲು ಸಾಕಾದೀತು...
ಕಡಲ ಕಲಕೋಡಕ್ಕ ಕಲ್ಲು ಗುಡ್ಡಾನಾ
ಬೇಕಾದೀತು....

ತಂದೀ ಮಾತ ನಡೆಸಬೇಕು ಅಂತ ರಾಮ ಹೆಂಗ ಕಾಡಿಗ ಹ್ವಾದ ನೋಡು,
ಹಂಗ ಭರತ ಸುತಾ ತಂದೀಮಾತು ನಡಸೋ ಸಲುವಾಗಿ ನಾಡಿನಾಗ
ನಿಂದ ನಿಂದತೆನು....

(ಕೈಕಯಿ ಧಟ್ಟನೆ ಮಂಧರಾ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ)

ಕೈಕಯಿ : ಜನ ಭರತನನ್ನ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭೂ ಅಂತ ಒಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಾರಲ್ಲವು...?

ಮಂಧರಾ : ದಶರಥ ಇಲ್ಲ

ದಶರಥಿ ಇಲ್ಲ

ಭರತನಂಥ ದೊರಿ ಅವರಿಗ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ಸಿಗತಾನು?

ಕೈಕಯಿ : ಆದ್ದು ಈ ಜನ ರಾಮನಿಗೆ ಜಯಕಾರ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಾ ಅವನ ಜತೆ ಕಾಡಿಗೆ
ಹೊರಟಿವರು....

ಮಂಧರಾ : ಮುದುಕರು ತಡಕರು-ಬಸರೇರು ಬಾಣಂತೇರು-ಮಕ್ಕಳು ಮರೀ ಎಲ್ಲಾ
ತೊಟ್ಟಲುಬಟ್ಟಲು ಹೊತ್ತಕಂಡು ಹಸಾ ಕರಾ ಮುಂದ ಬಿಟ್ಟಿಕಂಡು, ಗುಳೀ
ಹೊಂಟರ ಭರತ ಏನು ಸುಡಗಾಡ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಆಳಬೇಕಾ...?
ಡಣಾಯಕನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕೋಚೀ ಬಾಗಿಲು ಬಂದ ಮಾಡಿಸಿದ್ದು ಶಾನೇ
ಒಳ್ಳಿದಾತು... ತನ್ನ ಹಿಂದ ಬಂದ ಮಂದಿನಾ ರಾಮನೂ ಹಿಂದಕ್ಕೆ
ಕಳಿಂದ... (ನಕ್ಕು) ಯಾಕ ಗೊತ್ತೇನು? ಈಟೊಂದು ಮಂದಿ ಕಾಡಿಗೆ
ಹೋಗಿದ್ದೆ ಕಾಡು ಕಾಡಾಗೇ ಉಳಿತೆದಿಲ್ಲ....ಇವರು ಅಲ್ಲಿಂದು ಹಟ್ಟಿ
ವಾಡ ತಿದ್ದರು.... ಹೊಲಾ ವಾಡ ತಿದ್ದರು...ಭಟ್ಟರು ಗುಡಿ
ವಾಡ ತಿದ್ದರು.... ಭಕ್ತ ಮಂದಿ ಗುಡಿ ಮುಂದ ಭಜನಾ
ಮಾಡ ತಿದ್ದರು....

ಕೈಕಯಿ : ನೀನು ಬಿಡು...ಚೆಂಗು ಸಿಕ್ಕಿರೆ ಹಚೆಡಾನೇ ನುಂಗಿಬಿಡತಿ
ಜನ ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಮಾತಾಡ್ತಾರೆ-ಅದನ್ನ ಹೇಳು ಹೊದಲು....

ಮಂಧರಾ : ನಿನ್ನ ಹೆಸರೆತ್ತಿ ಆಡೋ ಎದಿ ಯಾರಿಗುಂಟು? ಬಿಟ್ಟುಗತ್ತಿ ಭಂಟರು ಕೇರಿ
ಕೇರಿ ಪೇರಿ ಹೊಡಿತಾ ಅವೈ....!

(ಈ ವೇಳೆಗೆ ನೇಪಢ್ಟದಲ್ಲಿ ನಗಾರಿ ಸದ್ಗು)

ಕೈಕಯಿ : ನೋಡೇ... ನೋಡೇ ಮಂಧರಾ...ನಗಾರಿ ಸದ್ಗು ಕೇಳ್ತೂ ಇದೆ... ಭರತ
ಬಂದಾ ಅಂತ ಕಾಣುತ್ತೆ... ಮಂಧರಾ ದೀಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಣ್ಣದು ಮಾಡೇ....
ಕಿಟಕಿಯ ತೆರೆ ಎಳೀ..... ನೀನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದ ನಿಂತುಕೋ... ಇದು
ಹಣ್ಣಿಮೇ ಭರತ ಅಲ್ಲ; ಅಮವಾಸ್ಯೇಯ ಭರತ... ಚೌಕ ಕೊಡು...
ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಖ ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳೇನಿ.... ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರ ಸದ್ಗುಗಾ
ಇದೆ.... ಭರತ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟ....

ಹಾಡು

ಬಿರುಗಳಿ ಬಂದ್ದುಂಗ ಬಂದ ಭರತ!
 ಎದುರ ಯಾರಿರಲಿಲ್ಲ ತಾಯ ಹೊರತಾ |
 ಮೋಡ ಉರಳಾಡಿತ್ತ | ಮಿಂಚ ಹೊರಾಳಡಿತ್ತ |
 ಕೋಲ್ಕಿಂಚ ರುಳಪಲ್ಲಿ | ಕಣ್ಣ ಕುರುಡಾಡಿತ್ತ |
 ಸಿಡಿಲ ರುಡಿ ಸಿಡಿದಿತ್ತ | ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಒಡದಿತ್ತ |
 ಜಡಿಮಳೀ ಹಿಡಿದಿತ್ತ | ಸರಿಯವ್ವ ನೀನತ್ತ ||

- ಭರತ :** (ಭರತ ಅಸಾಧ್ಯ ಕೋಪವನ್ನು ಸಂಯುಕ್ತಿಸುವ ಕಂಪಿತ ಶ್ವರದಲ್ಲಿ)
 ಮಾಡಬೇಕು ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದೆಲ್ಲ
 ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾಯಿತಾ?
 ಅಥವಾ ಹಾಳುಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಏನಾದರೂ ಉಳಿದಿದೆಯಾ?
 ನೀವು ಹೀಗೆ ಮಾಡಬಹುದು ಅಂತ ಕನಸು ಮನಸಿನಲ್ಲೂ ಎಣಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ
 ನಾನು!
- ಕೈಕಯಿ :** ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೋ.... ನಾವು ಏನೋ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದಿವಿ....ಅದು
 ಇನ್ನೇನೋ ಅಯಿತು....ಮೊದಲು ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳು.... ನಾನು
 ಮಾಡಿದ್ದ ತಪ್ಪು ಅನ್ನಿಸಿದರೆ ಅಮೇಲೆ ಬೇಕಾದ್ದು ಹೇಳು....
- ಭರತ :** ಹೇಳೋದಕ್ಕಾಗಲೀ ಕೇಳೋದಕ್ಕಾಗಲೀ ಇನ್ನೇನವ್ಯಾ ಉಳಿದಿದೆ?
 ನಂದನವನ ಸುಡುಗಾಡಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ.... ಸಿಂಹಾಸನದ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟುಹುಚ್ಚ
 ನಿಮಗೆ...?
 ಅಧಿಕಾರ ಅಂತಸ್ತಿಗಾಗಿ ಕೈಪಿಡಿದ ಗಂಡನನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡೋದಕ್ಕಾಗು ನೀವು
 ತಯಾರಾದಿರಿ.....! ಎಂಥಾ ಧರ್ಮಾಶ್ಯ ನಮ್ಮ ತಂದೆ.....! ಇಷ್ಟು
 ವಷಟ ಅವರ ಜೋಡಿ ಬಾಳುವೆ ಮಾಡಿದ್ದ ವೃಧ್ಣ ವೃಧ್ಣ... !
 ನಿಮಂತವಾಗಿ ಹರಿಯೋ ಸರಯೂ ಪಕ್ಷದ ಕೆಸರಗುಂಡಿ ಆಗಿಬಿಟ್ಟೆ
 ನೀವು..... ಭೀ.....! ಹೇಸಿಗೆ ಆಗತ್ತೆ ನಂಗೆ.....!
 ತಾಯಿ ಅನ್ನೋ ಕಾರಣ, ಅನ್ನೋ ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲ ಅನುಭವಿಸೋ ಹಾಗೂ
 ಇಲ್ಲ.....
 ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿ ರಾಮ ಏನು ಮಾಡಿದ್ದ ನಿಮಗೆ? ಅವನ್ನುಕೆ ಹದಿನಾಲ್ಕು
 ವಷಟ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು? ರಾಮ - ಲಕ್ಷ್ಮಣ - ಶತ್ರುಘ್ನ -
 ಕೌಸಲ್ಯಾದೇವಿ - ಸುಮಿತ್ರಾದೇವಿ - ಎಲ್ಲಾ ಹದಿನಾಲ್ಕು ವಷಟ ಕಾಡಿಗೆ
 ಹೋಗಬೇಕು ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದೆ ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು..... ಆಗ ನೀವೋಬೈ
 ನಿಮ್ಮ ಈ ಆಪ್ತಸವಿಯ ಜೋಡಿ ಅರವನೆಯು ಉದ್ದಕ್ಕಾಗು
 ಉರುಳಾಡಿಕೊಂಡು ಇರಬಹುದಾಗಿತ್ತು.....!

- ಕೈಕಯೀ : ಭರತಾ..... ನಾನು-
- ಭರತ : ನಾನು ಹೇಳಬೇಕಾದ್ದು ಇನ್ನೂ ಇದೆ....
 ರಾಮನ ಜೋಡಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣ ಹೋದ - ಪುಣ್ಯವಂತ ಅವನು..... ಎಷ್ಟೇ ಅಗಲಿ ಸುಮಿತ್ರಾದೇವಿಯ ಹೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವ..... ಇಂಥ ಮನು, ಇಂಥ ಮುಹಾತ್ಮದಲ್ಲಿ, ಇಂಥ ತಾಯಿಯ ಪುಣ್ಯಗಭ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿತು ಅಂತ ಅನೂಚೀನವಾಗಿ ಪುರೋಹಿತರು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ.
 ನನ್ನ ಜಾತಕದಲ್ಲು ಹಾಗೇ ಬರೆದಿರಬೇಕು..... ಹ.ಕುಂ. ಸೌ. ಕೈಕಯೀ ದೇವಿಯ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ ಪುಣ್ಯಗಭ್ರದಲ್ಲಿ -
 ಪುಣ್ಯಗಭ್ರ.....!
- ಪುಣ್ಯಗಭ್ರ ಅಲ್ಲ ಅದು.....! ಪುಣ್ಯಗಭ್ರ ಅಲ್ಲ!
 ಅದು ಎಂಥಾ ಗಭ್ರ ಅಂತ ಯಾವ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಿ.....? ಇದೇ ತಾಯಿಯ ಹಾಲು ಹೀರಿದ ನಾಲಗೆ..... ಇದೇ ತಾಯ ಕಳ್ಳುಬಳ್ಳಿಗೆ ಕಳ್ಳಿಕೊಂಡು ಅರಳಿದ ತುಟಿ.....! ತಾಯ್ನನಕ್ಕೇ ಅವವಾನ ಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲಮ್ಮ ಮಹಾತಾಯೀ.....!
- ಕೈಕಯೀ : ನಾನು ಮಾತಾಡೋದಕ್ಕೇ ನೀನು ಅವಕಾಶ ಕೊಡತಾ ಇಲ್ಲ.....
 ಮಾತೃನಿಂದನೆ ಮಹಾಪಾಪ ಅನ್ನೋದನ್ನ ಮಹಾತ್ಮ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ನೀನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೇ.....!
- ಭರತ : ಮಾತೃನಿಂದನೆ.....! ಬರೀ ನಿಂದನೆ ನನ್ನದು.....!
 ನಿಮ್ಮದು?
 ಅಮಾನುಷ ಹತ್ಯಾಕಂಡ.....!!!
 ಗಂಡನಿಗೆ ಸುಡುಗಾಡು
 ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಗ್ಗಾಡು
 ದೇಶಕ್ಕೆ ಅಳಿಗೇಡು
 ಅಯೋಧ್ಯೇಯ ಮಂದಿ ಮುಖಕ್ಕೆ ಯಾವ ಮಡಕೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು
 ಬೇರೆಯವರ ಎದುರು ನಿಲ್ಲಬೇಕು ಈಗ?
 “ನಮ್ಮ ರಾಣಿ ಮಗನಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಸಿಗಬೇಕೂ ಅಂತ ಗಂಡನ್ನ
 ಕೊಂಡಳು
 ಮಲಮಗನ್ನ ಕಾಡುಗುಡ್ಡಕ್ಕಟ್ಟಿದಳು”
 ಜನ ಆಡದೆ ಇತಾರ.....?
- ಮಂಥರಾ : ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ನಾನೂ ನೋಡತಲೇ ಆವ್ಯಾ..... ಸುಮ್ಮುಕ ಕೆಂಡದ
 ಮಳೀ ಮಂದೇ ಮ್ಯಾಲ ಸುರುವುತ್ತಾ ಇದಿ..... ನಿನ್ನ ಒಳ್ಳೇದಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಆಕಿ ಈಟೊಂದೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದ್ದು.....?

ತಾನು ಮಾಡಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೇಟ್ಟಾಗಿ ಅನಿಸಿದಳು
 ನಿನಗ ಆ ದೊಷದ ಕರಿ ತಾಗದ ಹಂಗ ನಿನ್ನ ನಿಷ್ಟಳ ಇಟ್ಟಳು.....
 ಇದಾ.... ಇದಾಮತ್ತ ತಾಯಿಯ ಕಳ್ಳ ಅಂದರ.....
 ನಿನಗ ಅ.....ಅ..... ಕಲಿಂದ ಆಗಿಗೆ ನೀನು ಆದಬಾರದ್ದ ಆದಲಿಕ್ಕ
 ಹತ್ತಿದೀ ಇನ್ನ ಲೋಕ ಆದರೂ ಯಾಕ ಸುಮೃಕರಬೇಕು ನೀನಾ
 ಹೇಳಪಾ.....
 ಮಗನಿಗೆ ಬಿಸಲ ತಾಕಬಾರದು : ಮಳೀ ಸೋಕಬಾರದು
 ತೊಟ್ಟಲದಾಗಿರೋ ಮೈತ್ತಿ ಮೈಗೆ ಒತ್ತಿತು ಅಂತ ತೋಣಾ ತೊಟ್ಟಿಲ
 ಮಾಡಿ ಜೋಲಿ ತಾಗಿದಳು ನಿನ್ನವ್ವ.....!
 ಅಂಥಾ ಅವ್ವಂಗ ಮಕಾ ಮಾರೀ ನೋಡದ ಚೇಮಾರಿ ಮಾಡತಾ
 ಇದೀ.....
 ಇದು ಚಲೋದಲ್ಲ
 ಚಲೋದಲ್ಲ ತಿಳಿ ಇದು.....

ಭರತ : ತಿಳಿದವ ನಾನು
 ತಿಳಿದೋಣ ನೀನು!
 ಅದು ಕಾಗೆ..... ಇದು ಗುಬ್ಬಿ..... ಇದು ನಾಯಿ..... ಅದು ಬೆಕ್ಕು.....
 ಅದು ಗುಡ್ಡ..... ಇದು ನದಿ..... ಅದು ಆಕಾಶ..... ಅದು
 ನಕ್ಕತ್ತ.....
 ಕೂಸಿದ್ದಾಗ ತೋರಿಸಿ ತೋರಿಸಿ ತಿಳಿಹೇಳತಾ ಇದ್ದೆ.....!
 ಇದು ತಪ್ಪ..... ಇದು ಪಾಪ.....
 ಇದು ಅನ್ಯಾಯ..... ಇದು ಅಧಮಕ
 ಇದು ಅನಾಚಾರ ಇದು ಅತ್ಯಾಚಾರ
 ಅಜ್ಞೀ.....
 ಇದನ್ನ ನೀನು ತಿಳಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ ನನ್ನ ಅಮೃನಿಗೆ.....!
 ಜಾರಿ ಬೀಳೋಣನ್ನ ಆಳಕ್ಕೆ ನೂಕಿದೆ! ಕೈ ಹಿಡಿದು ದಂಡಿಗೆ
 ಎಳೀಲಿಲ್ಲ.....!
 ಅವಳನ್ನ ನೂಕಿದ್ದೂ ಅಲ್ಲದೆ ನೀನೂ ಆಕೆ ಜೋಡಿ ಪ್ರಪಾತಕೆ ಜಾರಿ
 ಬಿದ್ದೆ.....!
 ನಿನ್ನ ಎಷ್ಟು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ ನಾನು.....?!

ಅಜ್ಞೀ..... ಅಜ್ಞೀ..... ಅಂತ ಮೂರು ಹೊತ್ತು ನಿನ್ನ ಕಾಲ ಹಿಂದೆ ಸುಳೀತಾ
 ಇದ್ದೆ..
 ಅವತ್ತು ನಾನು ಹಳ್ಳ ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದು
 ಆವತ್ತು ಬರೀ ಬೆಣಚು ಕಲ್ಲು!

ಅಯೋ..... ಮನಸ್ಸು ಮಾಗದ, ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣು ಮುದುಕೇ.....
ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮುರಿದು ಹೋಗ್ರಿ..... ಏನು ಮಾಡಲಿ ನಿನ್ನ.....?

ಕೃಕರ್ತೀ : ಆಕಿಗೆ ಅಂದು ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ.... ಭರತ?
ನೇರ ಹೇಳೈನಿ ಕೇಳು:

ನಾನೇ
ನಾನೇ
ನಾನೇ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಕಾರಣ.....!
ಯಾಕೆ ಅಂತ ಕೇಳು

ನನ್ನ ಮಗ ಮಹಾರಾಜ ಆಗಿ ಮೆರೆಯೋದು ನಾನು
ನೋಡಬೇಕು.....!!!

ಇದೊಂದೇ ಇದೊಂದೇ ಆಶೇ ನನಗೇ...!
ತಾಯಿಯ ಹೃದಯ ಅಥವ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿ
ಆಕಿ ನೋಂದು ನಿಟ್ಟಿಸಿರಿಟ್ಟರೆ
ನಿಂತ ನೆಲವೇ ಸೀದು ಹೋಗತ್ತೇ.....

ಭರತ : (ವಿಷಾದದ ನಗೆ ನಕ್ಕು)

ನಿಜ
ತಾಯಿ
ನೋಯಬಾರದು

ಆದರೆ ನೀವು ಯಾವಾಗ ಮನೇ ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಕಾಡಿಗೆ ಅಟ್ಟಿದಿರೋ
ಆಗಲೇ

ತಾಯ್ಯನಾನೂ ಕಾಡಿಗೆ ಅಟ್ಟಿದಿರಿ
ಈಗ ನನ್ನೆದುರು ಇರೋದು ತಾಯಿ ಅಲ್ಲ.....

ತಾಯಿಯ ವೇಷದ
ನಿಸ್ತೀಮ ಸ್ವಾಥವ !
ದುರುಪ್ಯ ದುರಾಶ !

ತಾಯಿ ಇರಲಿ - ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು - ಹೆಣ್ಣು - ಶಾಡ ಅಲ್ಲ ನೀವು.....
ರಾಮ ತಿರುಗಿ ಬರೋವರೆಗೆ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಾಲು
ಇಚೋದಿಲ್ಲ ನಾನು.....

ಅನುಭವಿಸಿ ನೀವೇ ಅಧಿಕಾರದ ವೈಭವ !
ಅನುಭವಿಸಿ....
ಅನುಭವಿಸಿ...

ನಾನೂ ರಾಮ ಇರೋ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ
ಬರಿಗಾಲು ಬರಿದಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಿಕಾರಿಯ ಹಾಗೆ ಬದುಕ್ಕೇನಿ.
ನಮಸ್ವಾರ ನಿಮಗೆ!

ದೊ-ಡ್ಡ-ನ-ಮ-ಸ್ವ-ರ ನಿಮಗೆ
(ಸಶ್ವಿವಾಗಿ ಕೈಚೋಡಿಸಿ ನಿಗರ್ವಿಷುತ್ತಾನೆ)

ಕೈಕಯಿ : ನಿಲ್ಲು ಭರತ ನಿಲ್ಲು.....
ಹೊಣಿಗಾರಿಕೆಗೆ ಬೆನ್ನು ಹಾಕಿ ಓಡಿಹೋಗಬೇಡ.....

ರಾಮ ಬರೋಹಾಗಿಲ್ಲ
ನೀನು ಇರೋಹಾಗಿಲ್ಲ
ಅನಾಥ ಅಯೋಧ್ಯೇನ ಕಾಪಾಡೋರು ಯಾರು.....?

(ಕೈಕಯಿ ಕಟ್ಟಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯವ ಕಟ್ಟೇರು)

ಮಂಧರಾ : ತಾಯೀಮಮತಾ ಅಂಬೋದು ನೆರೆ ಏರಿದ ಕೆನ್ನೀರ ತೋರಿ..... ಇದರ
ಸೇಳವಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು ತಾಯಿ ಅನ್ನೋ ಜೀವ ತನ್ನ ಪಾತಾಳದಾಗ ತಾನಾ
ಮುಣಿ ಹೋಗೋದು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೇನ್ನೇತಿ?
(ಕಲ್ಲಾಗಿರುವ ಕೈಕಯಿ ಬಳಿ ಬಂದು)

ಮಂಧರಾ : ಯಾವ್ಯಾ.....! ಯಾಕ ಹಿಂಗ ಕಡಿದಿಟ್ಟ ಕಲ್ಲಿನ ಹಾಂಗ ಕುಂತಿ.....?

ಕೈಕಯಿ : ನೀನು ತಾಯೀನೇ ಅಲ್ಲ ಅಂತ
ಮಗನಾದೋನು ಅಂದ ಮೇಲೆ
ಕಲ್ಲಾಗದೆ ಇನ್ನೇನಾಗಲಿ ಹೇಳು?
ರಾಮ ಬರೋಹಾಗಿಲ್ಲ
ಭರತ ಇರೋ ಹಾಗಿಲ್ಲ
ಅಯೋಧ್ಯೆ ಅನಾಥವಾದೀತು ಎಂಬ ನದರು ಅವನಿಗೂ ಇಲ್ಲ.
ಇವನಿಗೂ ಇಲ್ಲ.

ಮಂಧರಾ : ರಾಮ ಭರತ ಇಬ್ಬರೇ ಅಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು....
ಅಳತಾ ಇರೋ ಅಯೋಧ್ಯಾನ ಎತ್ತಿಕೋ ಮೋದಲು....
ಸಿಂಹಾಸನ ಅಂಬೋದು ಅಧಿಕಾರದ ಅಟ್ಟ ಅಲ್ಲ. ಪ್ರಜಾಮಂದಿನ
ಪೋರೆಯೋ ತೋಟ್ಟಿಲು

ಅಳತಾ ಐತೆ ಮಗು. ... ತೋಟ್ಟಿಲ ಒಟ್ಟಿಸಿಕೋ ಕೈಕಾ.... ತೋಟ್ಟಿಲ
ಒಟ್ಟಿಸಿಕೋ....

(ಮಂಧರಾ ತೋಟ್ಟಿಲ ಹಗ್ಗವನ್ನು ಕೈಕಯಿ ಕಡೆ ಚಾಚಿದಾಗ ರಂಗದ
ಮೇಲೆ ಕತ್ತಲು)

ಧೃತ್ಯ - ೬

(ಭರತ ತನ್ನ ವಸ್ತು ಭರಣಗಳನ್ನು ಕಳಜಿ, ನಾರು ಮಡಿಯುಟ್ಟು,
ಅಯೋಧ್ಯಾ ನಿಗದಮನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ)

ಭರತ : ಹಿರಿಯಣಿ ರಾಮಚಂದ್ರ ಇರುವಾಗ ಭರತ ಹ್ಯಾಗೆ ತಾನೆ
ಅಯೋಧ್ಯಾದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗೋದು ಶಕ್ಯ....?
ತಾಯಿಯ ಕುರುಡು ಪ್ರೀತಿ ಏನೋ ಮಾಡಿತು ಅಂತ ಮಗನೂ
ಅದಕ್ಕೆ ಅಸ್ತು ಅಂದರೆ ಭರತ ಭರತನಾಗಿ ಉಳಿಲಿಕ್ಕಲ್ಲ....

ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗೋದಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ.....

ಭರತ ಭರತನಾಗಿ ಉಳಿಯೋದು ಮುಖ್ಯ.....!

(ತಕ್ಷಣ ಪ್ರೀಕ್ಷೆ ಕರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ)

ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಷ್ಟಕರವಾದ ಕೆಲಸ ಯಾವುದು ಗೊತ್ತಾ?

“ನಾವು ನಾವಾಗೇ ಉಳಿಯೋದು”

(ನೇಪಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಎನನೆಂ್ಬೇ ಎಡವಿದ ಸದ್ಯ)

ಯಾರು.....? ಯಾರವರು.....?

(ಮಂಧರೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ)

ಓ.....! ನೀನು.....!?

ಮಂಧರಾ : ನಾನೇ..... ನಾನೇ.....

ಯಾಕ ಮಗನಾ....?

ಬರಬಾರದಿತ್ತು ಅಂತಿ....?

ನಿಂಗಂತು ನಾವು ಬ್ಯಾಡ

ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ಅಂಭೋಳು ಕಾಲ ಕಸಕ್ಕಿಂತ ಕಡೀ ಆಗ್ಯಾಳಾ....!

ತೋರೀ ದಾಟಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ತೆಪ್ಪ ಯಾಕ ಬೇಕು ಹೇಳು...?

ನಿನಗ ನಾವು ಬ್ಯಾಡ

ಆದರ

ನಮಗ ನೀನು ಬೇಕಲ್ಪಾಪ್ಪ.... ಏನು ಮಾಡೋದ್ದೈತೀ....?

ಬೇರಿನ ಕಾಳಜಿ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಇರೋಣಿಲ್ಲ – ಲೋಕಧಮಣಾ

ಹಂಗಾ.....

ಭರತ : ಆಗಿಹೋದದ್ದು ಮತ್ತೆ ಯಾಕೆ ಅಡ್ಡೀ ಅಜ್ಞೀ....

ನಿಮಗ ಸರೀ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದ ನೀವು ಮಾಡಿದಿರ....

ನನಗೆ ಸರಿ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದ ನಾನು ಮಾಡಬೇಕು....!

ಮಂಥರಾ : ನಮಗೊಂದು ಸರಿ..... ನಿನಗೊಂದು ಸರಿ.... ಇನ್ನೊಬ್ಬಿಗೆ
ಇನ್ನೊಂದು ಸರಿ.....
ಹುಚ್ಚಪ್ಪಾ....!
ಲೋಕದಾಗ ಸರಿ ಅಂಬೋದು ಒಂದೇ ಒಂದು.....!
ತಪ್ಪ ಸಾವಿರ ಇತಾಂವು....
ಸರಿ ಒಂದೇ....!
ನಾವು ನಾವು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮೂಗಿನ ನ್ಯಾರಕ್ಕೆ ನೋಡತಾ ನಾವು
ನೋಡಿದ್ದು ಸರಿ ಅನ್ನತೀವಿ....!
ರಾಜಧಮ್ ನಿನಗ ಹೇಳಿಕೊಡೋದೈತೇನು...?
ರಾಜ ನೋಡಬೇಕಾದ್ದು ಪ್ರಜಾಮಂದಿಗೆ ಯಾವುದು ಸರಿ....
ಪ್ರಜಾಮಂದಿಗೆ ಯಾವುದು ಸರಿ ಅದಾ ರಾಜಧಮ್ಕೆ ಸರಿ....

ಭರತ : ಪ್ರಜಾಮಂದಿಗೆ ಯಾವುದು ಸರಿ ಅನ್ನೋದನ್ನ
ನಾನು
ನಿನ್ನಿಂದ
ತಿಳೀಬೇಕು....?!

ಮಂಥರಾ : ತಿಳೀಬೇಕಾದ್ದ ಯಾರು ಯಾರಿಂದ ಬೇಕಾರಾ ತಿಳೀಬೋದು
ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಮಂತ್ರಿ ಹೇಳಿದ್ದ ದಾಯಾಗಿನ ದಾಸಯ್ಯ
ಹೇಳಬೋದು....! ರಾಜನ ವಿರುದ್ಧ ಮಾತಾಡಿದರ ಮಂತ್ರೀಗೆ
ಮಂತ್ರೀ ಪದವಿ ಹೋದೀತು..... ದಾಸಯ್ಯಂಗೆ ರುಂಡಿಸಿದ್ದೆ
ಧೋತ್ರದ ಮ್ಯಾಗಿನ ಧೂಳು ಹೋದೀತು..... ನಂಗ ಏನು
ಮಾಡಿನೀನು....?

ಉರು ಉತ್ತರ - ಕಾಡು ಹತ್ತರ

ಭರತ : ಟೀ - ಟೀ - ಟೀ!
ಅಯೋಧ್ಯದ ಸುವರ್ಣ ಸಿಂಹಾಸನದ ಸುತ್ತು ಗಿರಕೇ ಹೊಡಿತಿರೋ
ಮುಳ್ಳು ದುಂಬಿ ನೀವು...! (ನಕ್ಕು) ನಿಮಗೆ ಕಾಡು ಹೃಗಜ್ಜೀ ಹತ್ತಿರ
ಉಗ್ತು? ಇರಲಿ
ಬೇಗ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೋ ಅದನ್ನ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸು.... ಸುಮ್ಮನೆ
ಯಾಕೆ ಕೊಂಕಣ ಸುತ್ತುತೀ?

ಮಂಥರಾ : ಏನು ಹೇಳಿ ಹೇಳು....
ರಾಮಚಂದ್ರನ್ನ ಮತ್ತ ನಾಡಿಗ ಕರೆಯೋಕಾ ಅಂತ ಕಾಡಿಗೆ ನೀನು
ಹೊಂಟೀ ಅಂತ ಉರ ಮಂದಿ ಎಲ್ಲ ಮಾತಾಡತಾ ಅವರೆ....
ಭರತ : ಹಾ.. ಹೋಗ್ತಾ ಇದೀನಿ... ಒಂದ್ದೆ ರಾಮನ ಜೋಡಿ ಉರಿಗೆ ತಿರುಗಿ
ಬತ್ತಿತೀನಿ... ಇಲ್ಲಾ ನಾನೂ ಕಾಡಿನಲ್ಲೇ ವನವಾಸಮಾಡುತ್ತೀನಿ...!

ಮಂಧರಾ : ಹದಿನಾಕು ವಷಟ ವನವಾಸ ಮಾಡ್ರೀನಿ ಅಂತ ನಿಮ್ಮಣಿ ರಾಮ ತನ್ನ ತಂದೆ ಮುಂದೆ ಆಣಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿ ಮಾಡಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗವೈ...
ರಾಮಂಗೆ ಒಂದೇ ಮಾತು ಒಂದೇ ಭಾಣ್ಯಾ ಅಂತಾರು... ಕೊಟ್ಟಿ ಮಾತಿಗೆ ಎಂದೂ ತಪ್ಪೋನಲ್ಲ ಅವನು... ಧರ್ಮದ ಹಾದಿ ಬಿಟ್ಟು ಅಧರ್ಮದ ಹಾದಿ ಎಂದೂ ಹಿಡಿಯೋನಲ್ಲಿ...
(ನಿಟ್ಟಿಸಿರು ಬಿಟ್ಟು)
ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರ ಜಗಳಿಂದಾಗ ಕೂಸು ಬಡವಾತು ಅಂತಾರು...
ಅವಾ ಬರೋಣಿಲ್ಲ... ನೀನು ಇರೋಣಿಲ್ಲ....
ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಮಂದಿನ ಕಾಯೋದು ಯಾರು...?

ಭರತ : ರಾಮಚಂದ್ರನ್ನ ಕಾಡಿಗೆ ಅಟ್ಟೋ ಮುನ್ನ ಅದನ್ನ ನೀವು-ನೀವು-ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು...!

ಮಂಧರಾ : ನಾಡ ಮಂದಿ ನೀನು ನೋಡತಿ
ಕಾಡ ಮಂದಿನ ಅವಾ ನೋಡುತಾನೆ ಅಂದಿಕೊಂಡಿವಿ.
ಒಂದು ಮಾತು ನೆಟ್ಟಿರಲಿ ಮುಗಾ
ರಾಮನ ವನವಾಸ ಹೆಂಗೋ ಹಂಗಾ
ಭರತನ ರಾಜ್ಯ ವಾಸಾನೂ ದಶರಥನ ವಚನ ಏತಿ...
ರಾಮ ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲಕನಾಗ್ರಾನು
ಅವ್ಯ ತಮ್ಮ ನೀನು ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಭಂಜಕನಾಗತಿ...
ರಾಜ ದಶರಥ ಆಣತಿ ಮಾಡ್ಯಾನು
ಅದನ್ನ ಮುರೀಲಿಕ್ಕೆ ಹೊಂಟಿದಿ
ರಾಜಕುಮಾರನಾ ರಾಜನ ಮಾತು ಮುರೀತಾನ ಅಂದರ ಉರಮಂದಿ
ದೊರೇ ಮಾತು ನಡಸ್ತಾರು?
ರಾಜ ಧರ್ಮಾಂಶೂ ಹೋತು
ಪ್ರಜಾ ಧರ್ಮಾಂಶೂ ಹೋತು
ಹೆಂಗ ಹೋತಪ್ಪ ಅಂದರ
ಭರತನ ಕೊಂಕಳು ಸಂದ್ಯಾಗಾಸಿ ಹೋತು....!!!
ಧರ್ಮಾಂಶ್ಯ... ಧರ್ಮಾಂಶ್ಯ... ಧರ್ಮಾಂಶ್ಯ... ಅಂತಾರು ಮಂದಿ ನಿನ್ನ...!!!

ಭರತ : ಮಾತಿನ ಕುಣಿಕೆ ಹಾಕಿ ನನ್ನ ಹಿಡಿಬೇಕು ಅಂತ ಇದೀಯಾ ಅಜ್ಞೀ....?
ಪ್ರಜಿಗಳ ಹಿತಾ ಕಾಯೋದು ರಾಜಧರ್ಮ ಅನ್ನೋದು ನಂಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ¹
ಅಂತ ತಿಳಿದಿದ್ದೀ?

ಮಂಥರಾ : ಅಳ್ಳಾ ಮಳ್ಳಾ ಮುದಕಿ... ನಂಗೇನು ತಿಳಿದೀತು ಹೇಳು...

(ಬಂದು ಕ್ಷಣದ ಮೌನದ ನಂತರ)

ಯಾರು

ತಿಳಿಸಿದರ

ತಿಳಿದೀತೋ

ಅವರಾ

ತಿಳಿಸಲೆಕ್ಕೆ

ಹತ್ಯಾರು....

ಕೇಳಕೋ... ಕೆವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಕೋ ನನ್ನ ಕಂದಾ...

(ಹೊರಗೆ ರಣಭೇರಿಯ ನಿನಾದ)

ರಾಜನಿಲ್ಲದ ರಾಜ್ಯ ಅಂತ ಶತ್ರು ಮಂದಿ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಿಂದ ಒತ್ತಿಕೊಂಡು
ಬರಲೆಕ್ಕೆ ಹತ್ಯಾರು...

ಗೂಢಾಚಾರಿ ಮಂದಿ ನಟ್ಟು ನಡೂರಾತ್ಮಿ ನಿಮ್ಮವ್ವನತಾವ ಬಂದು ವರದಿ
ಮಾಡ್ಯಾರು...

(ಹೆಚ್ಚಿತ್ತಿರುವ ರಣಭೇರಿಯ ಸದ್ಗೃಹಿ)

ಮಂಥರಾ : ನೀನು ನಾರುಮಾಡಿ ಉಡುತಾ ಇದಿ

ನಿಮ್ಮವ್ವ ಉಕ್ಕನ ಕವಚ ಹಾಕತಾ ಅವೇ

ರಾಜಧರ್ಮ ಯಾವುದು ಅಂಬೋದ ಯಾರಿಗೆ ಯಾರು ಹೇಳೋದೈತಿ?

ಕತ್ತಿ ಕರಾರಿ ಗುರಾಣಿ ತೋಮರಾ ಗದೀ

ಬಾಣ ಬಿಲ್ಲು ಮುದ್ದರ ಭಲ್ಲಿ ಚೂರಿ ಶ್ರೀಶಂಕಾಲಾ

ದೋಂದಿ ಪಂಚು ದೊಣ್ಣಿ ಹಾರೆ ಗುದ್ದಲಿ ಪಿಕಾಸಿ

ಹಿಡೀಬಾರದ್ದೆಲ್ಲ ಹಿಡಕೊಂಡು ಬಡೀಬಾರದ್ದೆಲ್ಲ ಬಡಕೊಂಡು

ಹಿಂಡು ಹಿಂಡು ಮಂದಿ ದಂಡುಗಟ್ಟಿ ಬರತಾ ಏತಿ

ರಗತಾ ಹಿರಿ ರಗತ ತೋರೋ ರಾಣಾ ರಕ್ತಸ ಮಂದಿ

ಬಯೋಂ ಬರಿ,

ನಿರುಮ್ಮಳ ನೀರಿನ ಸರಯೂ ಕೆಂಪಗಾಗಿ ಹೋಗಲಿ

ತಳ ಕಾಣೋ ತಮಸಾ ಮಡು ಕದಡಿ ಬಗ್ಗಡ ಆಗಲಿ

ಗುಡಿ ಗ್ರಾವರ ಗುಮ್ಮಟ ಕುಕ್ಕರ ಕುಸದು ಧೂಳಗುಡ್ಡೀ ಆಗಲಿ

ಬಯೋಂ ಬರಿ...

ಬಸರಿ ಬಾಣಂತಿ ಅರಚತಾ ಅದಾರು ಕೂಸು ಕುನ್ನಿ ಬದರತಾ ಅದಾವು

ಉಂಗಾರೇ ಧಗ ಧಗ ಧಗ ಉರೀಲೆಕ್ಕೆ ಹತ್ತೇತಿ!

(ಮಂಥರಾ ಆಳುತ್ತಾ ನಗುತ್ತಾ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಸಿಯುತ್ತಾಳೆ)

ಭರತ : (ವೃಗ್ನಾಗಿ) ಸದ್ಗು !
 (ಮಂಧರಾ ಬೆಳ್ಳಿ ಮುದುಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಂ)

ನಾನು ರಾಜನಾಗೋದಿಲ್ಲ
 ಅದರೆ ರಾಜಪುತ್ರಿನಿಧಿಯಾಗಿ
 ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನ ಕಾಪಾಡ್ರೀನಿ...!

(ರಾಜದಂಡ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡು)
 ಅಯೋಧ್ಯೆ ಅನಾಥವಾಗೋದನ್ನ
 ಭರತ
 ಸಹಿಸೋದಿಲ್ಲ...

ಅಯೋಧ್ಯೆ ಅನಾಥವಾಗೋದನ್ನ ಭರತ ಸಹಿಸೋದಿಲ್ಲ...
 (ಕೈಕಯಿಯ ಪ್ರವೇಶ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಿರುನಗು.
 ಮಂಧರೆಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮೀಂಚುತ್ತಿರುವ ಸಂತಸದ ಕಂಬನಿ. ಬೆಳೆಕು ನಿಧಾನ
 ಕರಗಿ ಆವರಿಸುವ ಕತ್ತಲು)

ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿ (ಗೌಳಳ-)

ಎಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿಯವರು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ
 ಪ್ರಂಪರೆಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮವೆನಿಸುವ ಗುಣಗಳನ್ನ
 ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೆಯುವ ಮಹತ್ವದ ಕವಿ. ಕನ್ನಡ
 ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿತೆ, ಮಕ್ಕಳ ಗೀತೆ,
 ನಾಟಕ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಸಂಶೋಧನೆ, ಸಣ್ಣಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ, ಅಂಕಣ
 ಬರಹ, ಸಂಪಾದನೆ, ಖಂಡ ಕಾವ್ಯ ಹಿಂಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ
 ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನ ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಂತಾಮನೀಯವರು.
 ಪರಿವೃತ್ತ, ಬಾಗಿಲು ಬಡಿವ ಜನ, ಕ್ರಿಯಾಪರವ, ಬಣವಾರದ ಗಳಿಗಳು, ಇಂದುಮುಲಿ,
 ಅಗ್ನಿಸ್ಥಂಭ ಮೊದಲಾದವು ಇವರ ಕವನ ಸಂಕಲನಗಳಾಗಿವೆ. ಒಂದು ಸ್ವೀನಿಕ ವೃತ್ತಾಂತ,
 ಹಾವಿ ಮತ್ತೆ ಸುಧಾನ, ಮೇಘಮಾನಸ, ಉರಿಯ ಉಯ್ಯಾಲೆ, ಕುಣಿ ಕುಣಿ ನವಿಲೆ,
 ಕತ್ತಲೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಮುಖ, ಕಂಸಾಯಣ, ಉಮೀಡಾ, ಮಂಧರಾ ಮೊದಲಾದ
 ನಾಟಕಗಳನ್ನ ಬರೆದ ಇವರು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನಿರಂತರವಾದ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವದಗಳ ಅರ್ಥ

ನಾಂದಿ – ಶುಭಕಾರ್ಯದ ಆರಂಭ, ನಾಟಕ-ಕಾವ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಂಗಳ ಪದ್ಯ. ಹರೇದ – ಹರೆಯದ. ಸೈತ – ಸಹಿತ. ಮುತ್ತಿನ ವಿಕಾವಳಿ – ಮುತ್ತಿನ ಒಂದೆಳೆಯ ಹಾರ. ಒಡ್ಡಾಣ – ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಧರಿಸುವ ಆಭರಣ. ನಾಗರ ಹೆಡೆ – ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸುವ ಆಭರಣ. ಅಚ್ಚಿ – ಅತಿಯಾದ ಪ್ರೀತಿ, ಸಲುಗೆ. ಬೊಚ್ಚಿ – ಬೊಚ್ಚು ಬಾಯಿಯವಳು. ಬಳ್ಳಿ – ಅಳತೆಯ ಮಾನ. ಅನ್ನತಾವ – ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಆದಾವು – ಆಗುವುವು. ದಾಯಾದಿಗಳು – ಅಣ್ಣಿ ತಮ್ಮಂದಿರ ಮಕ್ಕಳು. ಕಕ್ಕುಲಾತಿ – ಆಕ್ಷರೆ. ಖರೇ – ನಿಜ. ಹಿಕಮತ – ತಂತ್ರ. ಗದ್ದಗಿ – ಗದ್ದಗೆ. ಕುಟ್ಟಣಿ – ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯನ್ನು ಕುಟ್ಟುವ ಒರಳು. ಬಿಸ್ಸಿದಾಂಡು – ಮಕ್ಕಳ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕೀಡೆ. ಮನಿಗಿನಿ – ಮನೆಗಿನೆ. ಸವತಿ – ಗಂಡನ ಮತ್ತೊಬ್ಬಿ ಪಶ್ಚಿ. ಬೋಗಸಿ – ಬೋಗಸೆ. ಕುಂಡಸ್ತನ – ಕುಲ್ಲಿರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಜೂ ಬಾಜೂ – ಆಕ್ಷ ಪಕ್ಕೆ. ಆಯಪ್ಪಂಗೆ – ಆವನಿಗೆ. ಜೀವಸೆಲಿ – ಜೀವಸೆಲೆ. ಪೀಚಲು – ತೆಳ್ಳಿಗಿನ. ದೇಖರೇಖಿ – ಉಸ್ತುವಾರಿ. ನೆಳ್ಳು – ನೆರಳು. ಲಡಾಯೀ – ಯುದ್ಧ, ಜಗಳ. ಕಂಟಕ – ಮುಳ್ಳು, ತೊಂದರೆ. ಬಿಮ್ಮನಸಿ – ಗಭೀರಣಿ. ಗಾಸಾರ – ಗ್ರಹಚಾರ. ಮುಣಿಗಿಸಿ – ಮಳಗಿಸಿ. ಕರವಾಳ – ಖಡ್ಡ. ಜಂರುವಾತ – ಬಿರುಗಳಿ. ಎಲ್ಲು – ಎರಡು. ಹಿರೀಕ-ಕರೀಕ – ಹಿರಿಯ ಕರಿಯ. ಹನ್ನಾರ – ಸಂಚೆ. ಈಟೊಂಡು – ಇಮ್ಮೊಂಡು. ಪ್ರಡಗೋಸಿ – ಕ್ಷುಲ್ಲಕ. ಯಾಮಾರಿಸಿ – ವಂಚನೆಮಾಡಿ. ಕರಪಾಣಿ – ಖಡ್ಡ. ಮುಳ್ಳಲ್ಲಿ ಮುಣಿ – ಮರಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ. ಅಳ್ಳಿಕೋತ – ಅರಳಿಕೊಂಡು. ಏಟಾದಾವು – ಎಷ್ಟು ಆಗುವುವು. ಬಸೀದೆ – ಸಾಗದೆ, ಹರಿಯದೆ. ಕವುದಿ – ಹಳೆಯ ತುಂಡು ತುಂಡು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೊಲಿದು ಮಾಡಿದ ಹೊದಿಕೆ (ಚಾದರ). ಕವ್ವೆಂಬೋ – ಗವ್ವೆಂಬ. ತಿಳಿವಲ್ಲು – ತಿಳಿಯದು. ದಣಾಯಕ – ಸೇನೆಯ ಮುಖಿಂಡ. ಶಾನೆ – ಚೆನ್ನಾಗಿ. ಚೆಂಗು – ಜಟಪ್ಪು ತುದಿ. ಕಳ್ಳಬಳ್ಳಿ – ಕರುಳು ಬಳ್ಳಿ. ನಿಚ್ಚಳ – ಸ್ವಷ್ಟಿ. ಮೆತ್ತಿ – ಮೆತ್ತೆ, ಹಾಸಿಗೆ. ಚೀಮಾರಿ – ಟೀಮಾರಿ. ಪ್ರಪಾತ – ಆಳದ ಕಣಿವೆ. ಇರೋಣಲ್ಲ – ಇರುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಧೋತ್ರ – ಪಂಚಿ. ಭಂಜಕ – ಧ್ವಂಸ ಮಾಡುವವ. ಅಳ್ಳಿಮಳ್ಳು – ಅರಳು ಮರಳು. ತೋಮರ – ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅಯುಧ. ನಿರುಮ್ಮಳ – ನಿರಾಳ. ರಗತ – ರಕ್ತ. ಅಪ್ಪಾಲೆ ತಿಪ್ಪಾಲೆ – ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಟ. ಒನೀತಾ – ಒಲೆಯುತ್ತಾ. ಕೇರತಾ – ಗೇರುತ್ತಾ. ಹೇರಿ – ಭೇರಿ, ಪ್ರಭಾತಭೇರಿ. ಹೊಟ್ಟಿ ಹೊಕೆಂತಿನೀ – ಹೊಟ್ಟಿ ಹೊರೆಯುತ್ತಿನೀ. ಕೊಳ್ಳಿನ ಸುತ್ತು – ಕೊರಳಿನ ಸುತ್ತು. ಹುಟ್ಟೇವಿ ಬಿತ್ತು – ಹುಟ್ಟಿಮೆ. ನಗೆ ಸಾಟಿಕೆ – ನಗೆಚಾಟಿಕೆ, ತಮಾಷೆ. ಮಿಟಗಿ – ತುತ್ತು. ಹೀಕು – ಜೊಳ್ಳು, ಸತ್ತಪೀನ. ರಬ್ಬಡ – ಘಕ್ಕನೆ. ಕಸಿದಾನು –

ಸಾಧಿಸಿಯಾನು. ಗೃಹ್ತಿ -ನೆನಪು. ಬಜಾಯ್ದಿ - ಭಾರಿಸಿ. ದೀಪದ ಭಾಲಿ - ದೀಪ ಹಿಡಿದ ಭಾಲಿ. ಬೈತಲೆ - ಬೋಕ್ಕತಲೆ. ಮೂರೆಣಿಕೆ - ಮೂರು ಎಣಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ. ಬೋಡಿಗೆ - ಕಂಬದ ಮೇಲಿನ ಭಾಗ. ಜಪ್ಪಿಸಿ - ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ, ದೃಢವಾಗಿ. ಮಚ್ಚ - ಇಷ್ಟ. ಸ್ವಾಟಿ ತಿವಿತಾರು - ಮುಸುಡಿಗೆ ತಿವಿಯು. ಹುಳ್ಳಗೆ ನಕ್ಕು - ಹುಳಿನಗು, ತೋರಿಕೆಯ ನಗು. ಲಚ್ಚಾಗು - ನಂಬಿಕೆ. ಕೋಡಗಲ್ಲು - ಕೋಡುಕಲ್ಲು, ಪರವತ. ಅನೂಜೀನ - ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಬಂದ. ನದರು - ಎಚ್ಚರ. ಹಿಚ್ಚನಾಸಿ - ಬಿಕನಾಸಿ. ಗುಮ್ಮತಾವ - ತಿಕ್ಕತ್ತಾನೆ. ತಾವಾಸೀಯದೆ - ತಾವೇ ಉರಿಯದೆ. ಪಟ್ಟದಾನಿ - ಪಟ್ಟದಾನೆ. ಕೆಲಸ ಬೋಗಸಿ - ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ. ಸಿಂಬಿ - ಜೆರಿಗೆ (ಪಾತ್ರೀಯಿಡುವ ವಸ್ತು). ದಾಮೋದರಿ - ದಪ್ಪಿನವಳು, ದೊಳ್ಳಹೊಟ್ಟಿಯವಳು. ದೊಂಬಿದಾಸರು - ವೃತ್ತಿಗಾಯಕರು.

ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ಕೈಕರ್ಯಿ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡಲು ಕಾರಣವೇನು?
- ಮಂಧರೆ ಯಾರು ಯುವರಾಜನಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದಜ್ಞಾ?
- ಕೈಕರ್ಯಿ ಕ್ರೋಧಾಗಾರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು?
- ಕೈಕರ್ಯಿ ದಶರಥನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ ವರಗಳು ಯಾವುವು?
- ರಾಮನ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಭರತನು ವಹಿಸಿದ ಹುದ್ದೆಯಾವುದು?

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ

- ಯುವರಾಜ ಪಟ್ಟಿವನ್ನು ರಾಮನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸುವ ಒಳಸಂಚಿನಲ್ಲಿ ಮಂಧರೆಯ ಕಾಶಲ್ಪು ಹೇಗೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಮಂಧರೆಯ ಸಂಚನ್ನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಿದ ಕೈಕರ್ಯಿಯು ಬಳಿಕ ಹೇಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲಳಾದಳು? ವಿವರಿಸಿರಿ.
- ಮಂಧರೆಯ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋದ ಕೈಕರ್ಯಿಂದಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಅನಾಹತಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- ತಾಯಿಯು ಹೇಳಿದ ವರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಭರತನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

- ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸ್ವರಭಾರದೊಂದಿಗೆ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಓದಿರಿ.

- ಕಢೆಯೋಂದನ್ನು ಆಯ್ದು ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ನಾಟಕ ರೂಪಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿರಿ.
- ನಿಮ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಂಡ ನಾಟಕವೊಂದನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿ ಅದರ ಕುರಿತಾದ ವಿಮರ್ಶೆ ಲೇಖನವೊಂದನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
- ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಕುರಿತು ‘ಸ್ಕೋರಿ ಬೋಡ್’ ತಯಾರಿಸಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿರಿ.
- ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ರಂಗ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಥವಡಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
- ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಕಢೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಿರಿ.
- ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಗಾದೆಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವಾಣಿಕಕೋಶವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಿರಿ.
- ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಶಿಷ್ಟಭಾಷೆಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿರಿ. (ಒಂದು ದೃಶ್ಯಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿ)

ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಬರೆಯಿರಿ

- ಮೋಡ ಒಡೀದೆ ಮಳೀ ಹೆಂಗ ಬಂದಾವು?
ಮೊಟ್ಟೆ ಒಡೀದೆ ಮರಿ ಹೆಂಗ ಬಂದಾವು?
- ಉಳಿ ಹೊಡತಾ ತಿನದೆ ಕಲ್ಲಿಗೆ ಕುಸುರು ಬಂದೀತಾ?
ತಾಯಿ ರಗುತಾ ಬಸೀದೆ ಕೂಸಿಗೆ ಉಸುರು ಬಂದೀತಾ?

ಹಚ್ಚಿನ ಓದಿಗೆ

ಉಂಟಾದ್ದಿ – ಡಾ. ಎನ್.ಎಸ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ

ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನ ವಚನ ಚಂದ್ರಿಕೆ – ದೇಜಗೌ

(ಮಮತೆಯ ಸುಳಿಮಂಫರೆ – ಭಾಗ)

ಶತಮಾನದ ನಾಟಕ – (ಸಂ.) ಡಾ. ಕೆ. ಮರುಳಸಿದ್ದಪ್ಪ

ನಾಟಕ ಸಂಪುಟ – ಕೆ.ವಿ. ಇಯ್ಯರ್

ಅಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ – ಡಾ. ಕೆ. ಮರುಳಸಿದ್ದಪ್ಪ

ರಂಗ ಪ್ರಯೋಗ – ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.

ಫಾಟಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

1. ಕನ್ನಡ ಮೊದಲ ಅನುವಾದಿತ ನಾಟಕ ಯಾವುದು?
2. ನಾಂದಿ ಎಂದರೇನು?
3. ಮಂಧರೆ ಯಾರು ಯುವರಾಜನಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದಳು?
4. ಕನ್ನಡ ನಾಟಕರಂಗದಲ್ಲಿ ಗಿರೀಶ್ ಕಾನಾಡರ ನಾಟಕಗಳು ಅನನ್ಯವಾಗಿ ಯಾಕೆ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ?
5. ಅಧಿಕಾರ ಅಂತಸ್ತು ತರತ್ತೆ
ಅಂತಸ್ತು ಅಂತರ ತರತ್ತೆ
– ಮಂಧರೆಯ ಈ ಮಾತಿನ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
6. ಸಂದರ್ಭ ಸಹಿತ ವಿವರಿಸಿರಿ.
ತನ್ನ ತೋಳೊಳಗೆ ತಾನೇ ಬಂಧಿಸಿಕೊಂಡ
ಬಿರುಗಾಳಿ ಹಾಂಗಿದ್ದ ಭರತ
7. ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ ಪರಂಪರೆಯು ಬೆಳೆದು ಬರುವಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿತ ನಾಟಕಗಳ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ವಿಶದಪಡಿಸಿರಿ.
8. ಮಂಧರೆಯ ಸಂಚನ್ನು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಕೊಳ್ಳಿದ ಕ್ಯೆಕರ್ಮಿಯು ಬಳಿಕ ಹೇಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲಭಾದಳು? ವಿವರಿಸಿರಿ.
9. ನಿಮ್ಮ ಉಂಟಾಗಿ ಕುವೆಂಪುರವರ ರಕ್ತಕ್ಷಮ್ಮೆ ನಾಟಕವು ಪ್ರದರ್ಶನಗೊಳ್ಳಲಿದೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಕರಪತ್ರವೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರಿ.
10. ಮಂಧರೆಯ ಉಪದೇಶದಿಂದಾಗಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.